

Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutos ja laajennus (oyk ja oykm 9531)

KAAVASELOSTUS

Metsähallitus

FCG Rakennettu Ympäristö Oy

11.11.2025

P52608

Sisällys

1	Perustiedot	7
1.1	Kaavatyön tavoite ja tarkoitus	7
1.2	Sovellettava lainsäädäntö	7
1.3	Suunnitteluorganisaatio	7
1.4	Suunnittelualueen sijainti.....	8
2	Kaavaprosessin vaiheet	8
2.1	Kaavan vaiheet	8
2.1.1	Vireille tulo	8
2.1.2	Valmisteluvaihe.....	9
2.1.3	Ehdotusvaihe.....	9
2.1.4	Hyväksymisvaihe	9
2.1.5	Voimaantulo.....	9
2.2	Osallistuminen ja vuorovaikutus	10
2.3	Tiedotustavat.....	11
3	Lähtökohdat.....	11
3.1	Tutkimukset ja selvitykset	11
3.1.1	Aluetta koskevat aiemmat selvitykset	11
3.1.2	Kaavoitustyön yhteydessä laadittavat selvitykset	12
3.1.3	Muut alueen kaavoituksessa huomioon otettavat selvitykset	12
3.1.4	Muut huomioitavat aineistot	12
3.2	Evon retkeilyalueen perustaminen (1994) ja alueen kehittäminen.....	13
3.2.1	Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma (2015)	13
3.2.2	Evon maankäytön ja matkailun yleissuunnitelma (2020).....	15
3.2.3	Tiedekansallispuistohanke (2021).....	17
3.2.4	Evon kehittäminen valtion malliretkeilyalueena (2022).....	18
3.2.5	Kansallinen luonnon virkistyskäytön strategia 2030	19
3.3	Kaavan tavoitteet	20
3.3.1	Yleiset tavoitteet	20

3.3.2	Hämeenlinnan kaupungin tavoitteet	21
3.3.3	Metsähallituksen kiinteistökehityksen tavoitteet	21
3.3.4	Viranomaisten tavoitteet	22
3.3.5	Osallisten tavoitteet	22
3.4	Suunnittelutilanne	23
3.4.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)	23
3.4.2	Kanta-Hämeen maakuntakaava	23
3.4.3	Yleiskaavat	25
3.4.4	Ranta-asemakaavat	27
3.4.5	Asemakaavat	28
3.4.6	Rakennusjärjestys	29
3.4.7	Rakennuskiellot	29
3.5	Alueen nykytilanne	30
3.5.1	Maanomistus	30
3.5.2	Väestö ja asuminen	30
3.5.3	Työ- ja opiskelupaikat	31
3.5.4	Opetus- ja tutkimustoiminta alueella	31
3.5.5	Metsätalous	35
3.5.6	Retkeily, leiritoiminta ja majoituspalvelut	36
3.5.7	Metsästys ja kalastus	40
3.5.8	Maa- ja kallioperä	43
3.5.9	Luonnonympäristö	45
	Natura 2000	46
	Suomen tärkeät lintualueet FINIBA	47
	Luonnonsuojelualueet	47
	Luonnonsuojeluohjelmien alueet	48
	Valtion muut luonnonsuojelualueet	48
	Maakuntakaavan ja voimassa olevien yleiskaavojen luonnonsuojelualuevaraukset	48
	Evon retkeilyalueen osayleiskaavan luontoselvityksessä (FCG, 2025) rajatut arvoalueet	49
3.5.10	Pohja- ja pintavedet	55

3.5.11	Maisema.....	59
3.5.12	Rakennettu kulttuuriympäristö	62
3.5.13	Arkeologinen kulttuuriperintö	71
3.5.14	Liikenne	80
3.5.15	Kunnallistekniikka ja energiahuolto.....	82
3.5.16	Erityisalueet	83
4	Osayleiskaavan sisältö ja ohjaavuus	83
4.1	Kaavakartta ja selostus.....	84
4.1.1	Yhdyskuntarakenne.....	85
4.1.2	Mitoitus.....	86
4.1.3	Pinta-alat	93
4.2	Kaavan rakenne ja kaavamerkinnot ja -määräykset	93
4.2.1	Asuminen	94
4.2.2	Rakennuspaikat.....	96
4.2.3	Matkailupalvelujen alueet	96
4.2.4	Palvelut.....	99
4.2.5	Työ ja tuotanto.....	100
4.2.6	Maa- ja metsätalous.....	100
4.2.7	Virkistys	101
4.2.8	Vesialueet ja pohjavedet.....	103
4.2.9	Erityisalueet	104
4.2.10	Liikenne	105
4.2.11	Kehittämismerkinnät.....	106
4.2.12	Luonnonympäristöt ja luonnon suojelu	107
4.2.13	Kulttuuriympäristöt ja niiden suojelu	109
4.3	Yleismääräykset.....	113
5	Vaikutusten arviointi.....	114
5.1	Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön.....	114
5.2	Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon	118
5.2.1	Vaikutukset ilmastoon	121

5.3	Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin	125
5.3.1	Vaikutukset luonnonsuojelualueisiin	125
5.3.2	Vaikutukset luonnonsuojeluohjelmien alueisiin	126
5.3.3	Vaikutukset kaavaa varten tehdyssä luontoselvityksessä todettuihin luontotyyppeihin 127	
5.3.4	Vaikutukset liito-oravaan	132
5.3.5	Vaikutukset Suomelle tärkeisiin lintualueisiin (FINIBA)	132
5.3.6	Vaikutukset Natura 2000 -alueeseen	133
5.3.7	Evon leirialueen vaikutukset luontoarvoihin	135
5.3.8	Vaikutukset luonnonvaroihin	135
5.4	Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen	136
5.4.1	Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen	136
5.4.2	Vaikutukset yhdyskunta- ja energiatalouteen	138
5.4.3	Vaikutukset liikenteeseen ja liikenneturvallisuuteen	140
5.5	Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön	141
5.5.1	Vaikutukset rakennettuun ympäristöön, kyläkuvaan ja rakennettuihin kulttuuriympäristöihin	141
5.5.2	Vaikutukset maisemaan	144
5.5.3	Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön	146
5.6	Vaikutukset elinkeinoelämään	146
6	Yleiskaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja maakuntakaavaan	151
6.1	Yleiskaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin	151
6.2	Yleiskaavan suhde maakuntakaavaan	152
6.3	Suhde Hämeenlinnan kaupungin strategiaan	156
7	Osayleiskaavan toteuttaminen	157
8	Yhteystiedot	158

Liitteet

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 23.10.2025

Viranomaisaloitusneuvottelun muistio 17.2.1015

Tavoitekyselyjen tulokset 27.6.2025

Vastineraportti osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatuun palautteeseen 27.6.2025

Evon retkeilyalue, Osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2025 (Heilu oy), 29.9.2025

Evon OYK:n rakennetun kulttuuriympäristön selvitys (FCG), 30.9.2025

Evo-keskuksen rakennetun kulttuuriympäristön selvitys (FCG), 30.9.2025

Evon osayleiskaavan pohjavesiselvitys (FCG), 13.10.2025

Ilmastovaikutusten arviointi (FCG), 14.10.2025

Evon OYK: Vesihuollon ja sanitaation toteutus ja organisointi (FCG), 15.10.2025

Evon retkeilyalueen osayleiskaava – luontoraportti (FCG), 15.10.2025

Liikenneselvitys (FCG), 29.10.2025

Natura-arviointi (FCG), 11.11.2025

*FCG Finnish Consulting Group Oy ("FCG") on laatinut tämän raportin FCG:n asiakkaan ("Asiakas") toimeksiannon ja ohjeiden mukaisesti. Tämä raportti on laadittu FCG:n ja Asiakkaan välisen sopimuksen ehtojen mukaisesti. **FCG ei ole vastuussa tästä raportista tai sen käytöstä suhteessa mihinkään muuhun tahoon kuin Asiakkaaseen.***

Tämä raportti voi perustua kokonaan tai osaksi kolmansien osapuolten FCG:lle antamiin tietoihin tai julkisiin lähteisiin ja näin ollen tietoihin, joihin FCG:llä ei ole ollut vaikutusmahdollisuuksia. FCG toteaa nimenomaisesti, ettei sillä ole vastuuta sille annettujen virheellisten tai puutteellisten tietojen perusteella.

Kaikki oikeudet (mukaan lukien tekijänoikeudet) tähän raporttiin kuuluvat FCG:lle, tai Asiakkaalle, mikäli niin on sovittu FCG:n ja Asiakkaan välillä. Tätä raporttia tai sen osaa ei saa muokata tai käyttää uudelleen toiseen tarkoitukseen ilman FCG:n kirjallista lupaa.

1 Perustiedot

1.1 Kaavatyön tavoite ja tarkoitus

Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutoksen ja laajennuksen tavoitteena on laatia alueelle oikeusvaikutteinen kaava, jonka keskeisimpiä rakentamisalueita jatkosuunnitellaan myöhemmin asemakaavalla. Kaavatyön keskeisinä tavoitteina on lisätä alueen palveluja ja majoitusmahdollisuuksia sekä huomioida retkeilyn, luonnon ympäristön sekä alueen muun maankäytön yhteensovittamistarpeet.

1.2 Sovellettava lainsäädäntö

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) korvaavat lait alueidenkäyttölaki (AKL 1999/132) ja rakentamislaki (RakL 751/2023) ovat tulleet voimaan 1.1.2025.

Rakentamislain säätämisen yhteydessä tehdyn maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen voimaantulosäännösten mukaan ennen 1.1.2025 vireille tulleeseen kaavaan sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslakia.

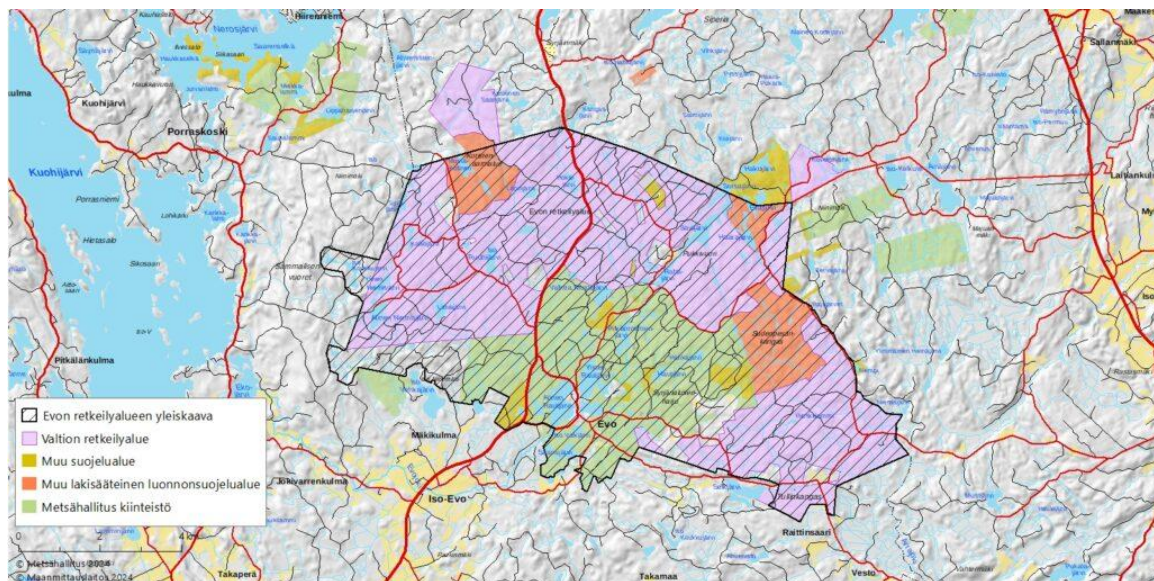
Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutos ja laajennus (oyk ja oykm 9531) tullut vireille kuulutuksella 30.10.2024. Tämän takia kaava laaditaan soveltaen maankäyttö- ja rakennuslakia (MRL) ja kaavaselostuksessa sekä tarvittaessa myös kaavamääräyksissä viitataan maankäyttö- ja rakennuslakiin (MRL) eikä alueidenkäyttölakiin (AKL).

1.3 Suunnitteluorganisaatio

Metsähallitus on tilannut osayleiskaavatyön FCG Rakennettu Ympäristö Oy:ltä. Projektipäällikkönä osayleiskaavatyössä toimii Minttu Kervinen (arkkitehti SAFA, YKS-548). Työryhmään kuuluvat suunnittelija Ella Stark (FM, restonomi AMK, kaavan valmisteluvaihe), avustajat Olli Kortelainen (rakennusarkkitehti AMK) ja Kaisa Hongisto (YTM, rakennusarkkitehtiopiskelija). Työn laaduntarkistajana ja asiantuntijana toimii Kalle Rautavuori (arkkitehti SAFA, YKS-646). Lisäksi työryhmässä on mukana eri alojen asiantuntijoita, kuten liikenteen, matkailun ja kunnallistekniikan asiantuntijoita ja luontoasiantuntijoita. Metsähallitukselta osayleiskaavatyötä ohjaa alueidenkäytön johtava asiantuntija Ida Montell ja Hämeenlinnan kaupungilta yleiskaavasuunnittelija Katja Ojala. Lisäksi kaavatyötä on ohjannut Hämeenlinnan kaupungin asettama ohjausryhmä.

1.4 Suunnittelualueen sijainti

Kaava-alue sijaitsee Hämeenlinnan koillisosassa, Evon retkeilyalueella (Kuva 1). Kaava-alueen laajuus on noin 79 km². Kaava-alueeseen kuuluu valtion omistamien ja Metsähallituksen hallinnoimien alueiden lisäksi Hämeenlinnan ammattikorkeakoulu HAMK:n ja yksityisten maanomistajien alueita. Kaava-alue rajautuu pohjoisessa Padasjoen kunnan rajaan ja idässä Asikkalan kunnan rajaan. Kaava-alue sisältää retkeilyalueen lisäksi mm. Hämeen ammattikorkeakoulun Evon kampusalueen, opetusmetsäalueita, ja luonnonsuojelualueita ja maa- ja metsätalouskäytössä olevia alueita.



Kuva 1. Kaavoitusaloite koskee Metsähallituksen hallinnoimia maa-alueita Evolla Hämeenlinnassa. Retkeilyalue jatkuu Padasjoen puolella pohjoisessa. Kaava-alueen pinta-ala on noin 75 km². Karttalähde: Metsähallitus.

2 Kaavaprosessin vaiheet

2.1 Kaavan vaiheet

2.1.1 Vireille tulo

Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutos ja -laajennus on tullut vireille kuulutuksella 30.10.2024. Kaavatyö on käynnistetty Metsähallituksen aloitteesta. Kaavaprosessin etenemistä ja kaavan aineistoja voi seurata [kaavahankkeen nettisivuilla](#).

2.1.2 Valmisteluvaihe

Osayleiskaavan aloituskokous järjestettiin 25.11.2024. Aloituskokouksessa käytiin läpi mm. Metsähallituksen tavoitteet kaavaa varten.

Osayleiskaavan aloitusviranomaisneuvottelu pidettiin 31.1.2025. Kokouksessa esiteltiin kaavahanketta ja Metsähallituksen tavoitteita sen suhteen. Hämeen ELY-keskus, Uudenmaan ELY-keskus, Hämeen liitto ja Hämeenlinnan kaupunginmuseo kommentoivat kaavan tavoitteita, OAS:in sisältöä ja täydennystarvetta sekä kaavatyön tueksi tarvittavia uusia selvityksiä ja niiden sisältövaatimuksia. Kokouksessa todettiin, että selvitysten sisältöä tullaan vielä tarkentamaan erillisissä työneuvotteluissa. Viranomaistyöneuvottelu kulttuuriympäristöasioista pidettiin 13.3.2025 ja luontoasioista 2.4.2025.

Hämeenlinnan kaupunki kuulutti osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) nähtäville 19.3.2025. OAS:a päivitetään tarvittaessa kaavaprosessin aikana.

OAS oli nähtävillä 20.3. – 18.4.2025. Samaan aikaan järjestettiin maanomistajille sekä muille osallisille kysely suunnittelun lähtökohdista. Kyselyyn saatiin laajasti vastauksia eri aiheista. Tavoitekyselyn tuloksista on laadittu yhteenvetoraportti, jonka lisäksi annettua palautetta on käsitelty vastineraportissa.

Ohjausryhmän kokous kaavan valmisteluvaiheen aineistosta pidettiin 24.10.2025.

Hämeenlinnan kaupungin kaupunkirakennelautakunta (KAURA) käsittelee kaavan valmisteluvaiheen aineiston nähtäville laittamista kokouksessaan 11.11.2025. Tavoitteena on, että kaavan valmisteluvaiheen aineisto on nähtävillä joulukuussa 2025.

Täydennetään myöhemmin.

2.1.3 Ehdotusvaihe

Täydennetään myöhemmin.

2.1.4 Hyväksymisvaihe

Täydennetään myöhemmin.

2.1.5 Voimaantulo

Täydennetään myöhemmin.

2.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutokseen ja laajennukseen liittyen on laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS), joka on kuulutettu voimaan 19.3.2025 ja julkaistu kaavahankkeen nettisivuilla. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 20.3. – 18.4.2025.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan on kirjattu mm. kaavan osalliset, joita ovat erilaiset viranomaiset, yhteisöt, yritykset, maanomistajat sekä virkistysalueen käyttäjät, joita suunnitelma koskee. Tarkka lista osallisista löytyy OAS:sta.

Osallisilla on oikeus ottaa osaa kaavan valmisteluun, arvioida sen vaikutuksia ja jättää kaavasta lausunto, mielipide tai muistutus sen ollessa nähtävillä valmisteluvaiheessa tai ehdotusvaiheessa.

Viranomaisten tavoitteita kaavan suhteen kuullaan lausuntojen lisäksi mm. viranomaisaloitusneuvottelussa ja tarvittaessa erilaisissa työneuvotteluissa sekä ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelussa.

Muiden osallisten tavoitteita kuullaan mielipiteiden ja muistutusten lisäksi kaavan valmisteluvaiheessa julkaistavilla verkkokyselyillä. Kyselyt suunnataan sidosryhmille, kaava-alueen maanomistajille ja muille osallisille. Sidosryhmiä tiedotetaan kyselystä sähköpostilla, maanomistajia kirjeitse ja muita osallisia lehtikuulutuksella ja kaavoituksen nettisivuilla samalla kun OAS kuulutetaan nähtäville ja siitä tiedotetaan.

Erikseen tiedotettavina nähtävilläoloaikoina palaute tulee osoittaa Hämeenlinnan Kaupunkirakennelautakunnalle ja lähettää postitse osoitteella Kaupunkirakennepalvelut, Wetterhoffinkatu 2, 13100 HÄMEENLINNA tai sähköpostitse Kaupunkirakenteen kirjaamoon kaupunkirakenne@hameenlinna.fi. Palautteeseen tulee liittää kaavan diaarinumero HML/4984/10.02.02/2024.

Kaavoituksen eri vaiheissa esitetyt kirjalliset lausunnot, mielipiteet ja muistutukset kirjataan kaava-aineiston yhteydessä nähtävillä olevaan erilliseen vuorovaikutusraporttiin, jossa esitetään kirjalliset vastineet lausuntoihin, mielipiteisiin ja muistutuksiin.

Kaava-aineistoon voi tutustua kaupungin internetsivuilla www.hameenlinna.fi/yleiskaavat ja palvelupisteissä nähtävilläoloaikana. Aineistot ovat nähtävillä Lammilla kirjastopalvelupisteessä (osoitteessa Linjatie 12, 16900 Lammi) ja Kastellissa kaupungintalolla (osoitteessa Wetterhoffinkatu 2, 13100 Hämeenlinna).

Yleiskaavan hyväksyy kaupunginvaltuusto. Hyväksymispäätöksestä voi valittaa hallinto-oikeudelle 30 vuorokauden kuluessa päätöksen julkiseksi saattamisesta.

Osallinen voi olla yhteydessä kaavan laatijaan ja kunnan virkamiehiin kaavaan liittyvissä asioissa koko kaavaprosessin ajan. Yhteystietoja on esitetty luvussa 10, Yhteystiedot.

2.3 Tiedotustavat

Kaavan vireilletulosta ja nähtävilläoloajoista tiedotetaan kaupungin sähköisellä ilmoitustaululla ja kaavoituksen nettisivuilla. Lehtikuulutukset julkaistaan Hämeenlinnan kaupunkiuutisissa ja Keski-Hämeessä. Kaava-alueen maanomistajia tiedotetaan lisäksi kirjeitse valmistelu- ja ehdotusvaiheessa.

3 Lähtökohdat

3.1 Tutkimukset ja selvitykset

3.1.1 Aluetta koskevat aiemmat selvitykset

Oheen on listattu kaava-aluetta koskevia aiempia selvityksiä:

- Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 selvitys- ja tausta-aineisto
- Evon retkeilyalueen rakennetun kulttuuriympäristön inventointi 2022. Saatsi arkkitehdit, Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, sarja A 246.
- Evon retkeilyalueen kehittämistyöryhmä -loppuraportti 2022.
- Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA) 2021
- Evon retkeilyalueen maankäytön ja matkailun yleissuunnitelma 2020. FCG.
- Evon retkeilyalue, luontoarvot. Marja Nuottajärvi, FCG 2020.
- Hattulan ja Hämeenlinnan pohjavesien suojelun suunnitelma, Ramboll 2016.
- Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2015. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, sarja C 133. Metsähallitus.
- Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) 2009. Museovirasto.
- Evon kulttuuriperintö inventointi 2008, osa A (raportti). Jouni Taivainen, Metsähallitus.
- Rakennusinventointi – Lammi. Hämeen ympäristökeskuksen moniste, 44/2002. Teija Ahola.

3.1.2 Kaavoitustyön yhteydessä laadittavat selvitykset

Osayleiskaavatyön yhteydessä kaava-alueesta laaditaan seuraavat selvitykset:

- osayleiskaavatasoinen luontoselvitys,
- kulttuuriympäristön ja rakennetun kulttuuriympäristön selvitys (sisältäen maisemahistorian tarkastelun),
- arkeologinen inventointi
- liikenneselvitys,
- pohjavesiselvitys,
- selvitys vesihuollon toteutuksesta ja organisoinnista.

Prosessin edetessä ja kaavaratkaisun tarkentuessa arvioidaan muiden mahdollisten taustaselvitysten tarpeellisuus.

Osayleiskaavatyön yhteydessä kaavan vaikutusten arvioinnin tueksi laaditaan erikseen seuraavat vaikutusten arvioinnit:

- Natura-arviointi,
- ilmastovaikutusten arviointi.

3.1.3 Muut alueen kaavoituksessa huomioon otettavat selvitykset

- Viherverkostotarkastelu, Päijät-Hämeen Liitto, Ramboll 2021.
- Hämeenlinnan kokonaisyleiskaava 2025, sini-viherverkkoselvitys, valmistuu syksyllä 2025.
- Hämeenlinnan luonnon monimuotoisuusohjelma (LUMO-ohjelma 2025-2035), valmistuu syksyllä 2025.

Osa kaava-alueesta oli mukana Metsähallituksen Vanhojen ja luonnontilaisten metsien inventoinnissa 2024–2025. Inventoinnin tarkoituksena on tunnistaa ja suojella EU-komission määritelmän sekä kansallisten kriteerien mukaiset vanhat ja luonnontilaiset metsät valtion mailta.

3.1.4 Muut huomioitavat aineistot

Kaava-aluetta on tarkasteltu mm. Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa (2015), Evon maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmassa (2020) sekä Tiedekansallispuistohankeen yhteydessä (Evon tiedekansallispuistoa valmisteleavan alueellisen työryhmän loppuraportti ympäristöministeriölle 30.6.2021).

3.2 Evon retkeilyalueen perustaminen (1994) ja alueen kehittäminen

Suomessa on kuusi ulkoilulailla (606/1973) perustettua valtion retkeilyaluetta: Evon, Ison-Syötteen (Pudasjärvi), Kylmäluoman (Taivalkoski), Oulujärven (Vaala), Ruunaan (Lieksa) ja Napapiirin retkeilyalueet. Ne ovat Metsähallituksen hallinnassa. Evon retkeilyalue on perustettu valtioneuvoston päätöksellä 21.4.1994 (voimaan 1.5.1994).

Ulkoilulakiin perustuvassa valtioneuvoston päätöksessä (2 §) alueen käyttöä määritellään seuraavasti:

”Metsien käsittely ja muut toimenpiteet on toteutettava alueen erityispiirteet säilyttäen pienialaisina ja maisemaan sopeuttaen. Toiminnan tavoitteena on ulkoiluympäristön ja virkistyskalastusmahdollisuuksien parantaminen sekä metsien elinvoimaisuuden ja monimuotoisuuden säilyttäminen.”

3.2.1 Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma (2015)

Vuonna 2015 julkaistu Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma käsittää valtion retkeilyalueen lisäksi Kotisten ja Sudenpesänkankaan vanhojen metsien suojelualueet, Mustajärven tilan ja Evon retkeilyalueesta koilliseen sijaitsevan, vuonna 2006 rantojensuojeluohjelmaan hankitun 138 hehtaarin laajuisen alueen. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetään kohdealueen maankäytön pitkän aikavälin strategiset linjaukset noin 15 vuoden suunnitelmakaudelle. Suunnitelma sisältää luonnonsuojelua, virkistyskäyttöä ja alueen muuta käyttöä koskevia tavoitteita (mm. metsä- ja erätalous).

Suunnitelmassa tavoitteeksi asetettiin Evon virkistyskäyttöä palvelevien reittien ja rakenteiden säilyttäminen vetovoimaisina ja turvallisina sekä retkeilypalveluiden parantaminen. Luontomatkailun edellytysten parantamiseksi esitettiin alueen markkinoinnin tehostamista ja vetovoimatekijöiden turvaamista. Uusia palvelurakenteita esitettiin vain vähän. Luontomatkailun uhaksi suunnitelmassa nostettiin nykyisen alueen vetovoiman heikkeneminen rakennuskannan rapistumisen ja metsien hoitamattomuuden vuoksi. Lisäksi huomioitiin lisääntyvä ylläpidon tarve, koska kasvava retkeily- ja matkailukäyttö lisää reittien ja rakenteiden kulumista.

Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa tarkasteltu alue on jaettu seuraaviin vyöhykkeisiin käytöltään:

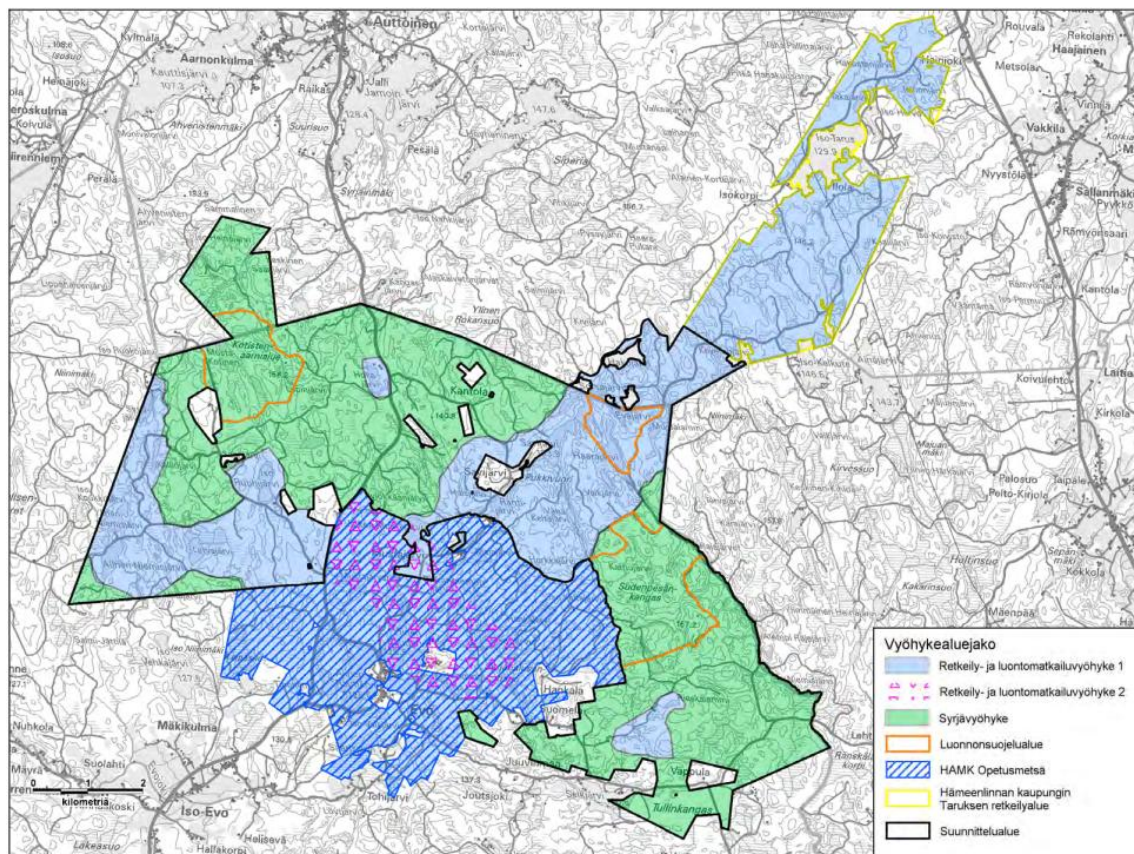
- Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke 1. Vyöhyke on retkeily- ja luontomatkailukäytön kannalta vetovoimainen alue, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä.

11.11.2025

KO

- Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke 2. Vyöhyke on retkeily- ja luontomatkailukäytön kannalta vetovoimainen alue, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä.
- Syrjävyöhyke. Syrjävyöhyke on alue, jonne ei ohjata kävijöitä aktiivisesti eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Aluetta voidaan käyttää erikseen määriteltujen luontaiselinkeinojen tarpeisiin ja alueen erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin, kuten opastettuihin retkiin. Muilla kuin luonnonsuojelualueilla vyöhykkeelle voi sijoittua myös luonnonvarojen hyödyntämiseen tähtääviä toimintoja. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittua jokaisenoikeuksien mukaisesti.

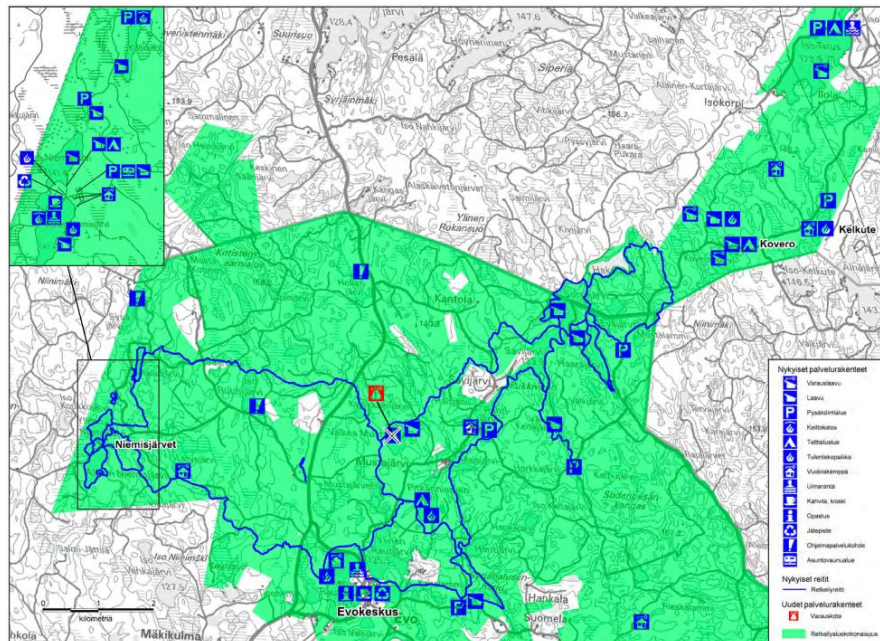
Vuoden 2015 hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan kävijämäärät Evolla ovat olleet noin 60 000 ja käyntimääräennuste 1000 000. Ennusteen mukaan kävijätyypit jakautuisivat seuraavasti: kalastajat 10%, retkeilijät ja ryhmäkäynnit 55%, Evon Nuorisoleirikeskuksen kävijät 30%, muut ryhmät 5%.



Kuva 2. Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa (s. 60) esitetty vyöhykealuejako, joka koskee Metsähallituksen hallinnoimia alueita. Virkistyskäytön ja luontomatkailun osalta on huomioitu myös Hämeenlinnan kaupungin Taruksen retkeilyalue ja Hämeen ammattikorkeakoulun opetusmetsän alueet.

11.11.2025

KO



Kuva 3 Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa (s. 67) esitetty nykyinen ja suunniteltu palveluvarustus. Valkea-Mustajärven länsipuolella oleva leirialue puretaan ja samaan paikkaan rakennetaan varauskota.

3.2.2 Evon maankäytön ja matkailun yleissuunnitelma (2020)

Valtion retkeilyalueille on tehty maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmia alueiden kehittämiseksi. Suunnitelmien keskeinen tavoite on etsiä keinoja retkeilyalueiden kävijämäärien kasvattamiseksi ja kävijöiden viipymäaikojen pidentämiseksi. Pidemmät viipymäajat on tunnistettu kestävä matkailun osatekijäksi. Lisääntyvät kävijämäärät puolestaan tukevat aluetaloutta työpaikkojen ja tulojen muodossa.

Metsähallituksen tilaaman Evon maankäytön ja matkailun yleissuunnitelma valmistui vuonna 2020. Yleissuunnitelmatyön tavoitteena on tukea alueen luontomatkailuelinkeinojen kehittämistä sekä selvittää ja arvioida luontomatkailua tukevan palvelurakentamisen sijoittumista alueelle. Yleissuunnitelmaa tehdessä kuultiin alueen toimijoita, erilaisia sidosryhmiä ja viranomaisia. Yleissuunnitelmassa oli mukana myös Hämeenlinnan kaupungin omistama Taruksen ulkoilualue.

Yleissuunnitelmassa osoitetaan aluevarauksia erityisesti matkailuliiketoiminnan kehittämiseksi. Niiden sijoittamisessa on huomioitu alueen toimijoiden ja sidosryhmien tahtotilaa ja pyritty yhteensovittamaan maankäyttöä. Lisäksi on huomioitu infrastruktuuri, palveluvarustus, yritystoiminnan ja investointien kannalta liiketoiminnallisesti järkevä kehittämismahdollisuus sekä Natura-luontotyyppien sijainti. Lisäksi kämppäympäristöjen kehittämismahdollisuudet on huomioitu suunnitelmissa.

Muuttuvan maankäytön painopisteet sijoittuvat Evon retkeilyalueen maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmassa Evo-keskuksen ympäristöön, Niemisjärvelle ja Kalliojärvelle. Suunnitelmassa on nostettu esille seuraavia tavoitteita:

- A. Niemisjärvi, Luontoaktiviteetti-, kalastus-, vuokraus- ja majoitustoiminnan kehittäminen
- B. Kalliojärvi, Elämysmajoituskohteen kehittäminen
- C. Evo-keskuksen ympäristö, Evo-keskuksen luominen, matalan kynnyksen retkeilyn ja eräilyn kokemukset sekä majoituskapasiteetin mahdollistaminen
- D. Evon leirialue, Leiri- ja tapahtumatoiminnan kehittäminen
- E. Hämeenlinnan kaupungin omistama Taruksen ulkoilualue, Reitistöjen ylläpito ja kehittäminen, maastopyöräilyolosuhteiden kehittäminen, pysäköinti- ja lähtöpisteen kehittäminen
- F. Kämpäympäristöt Evon retkeilyalueella ja Taruksen ulkoilualueella, Yksityisyyttä ja rauhaa konseptin edistäminen: yksityis- ja yritysasiakkaat, kämppähotelliverkoston toteutus yritysvetoisesti, rakennusoikeuksien mahdollistaminen lisärakennuksille (mökkit ja huvilat, ei suurta mittakaavaa)

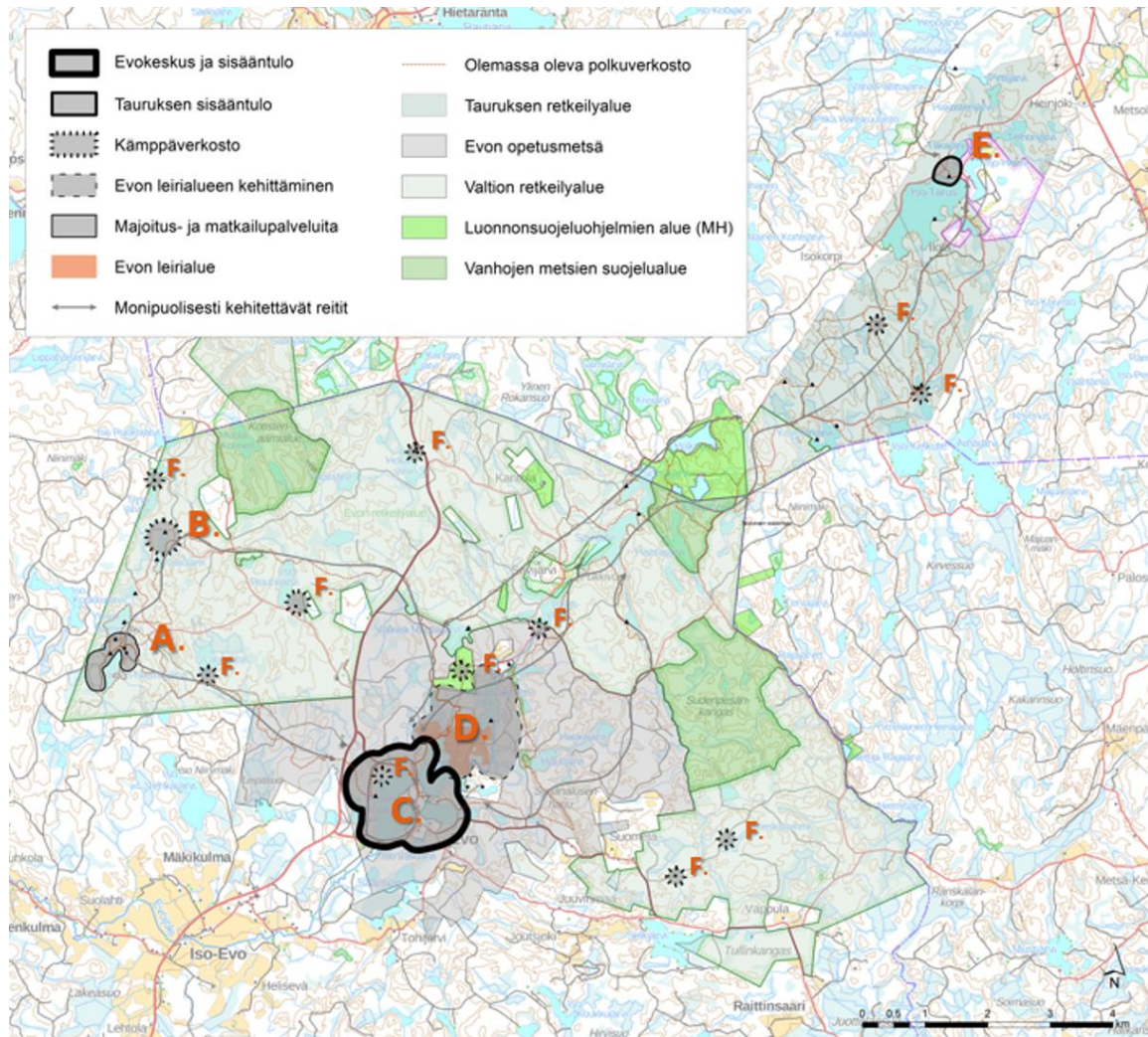
Evon retkeilyalueen maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmassa on hahmoteltu, millaista rakentamista ja matkailuliiketoimintaa alueille voisi sijoittua. Liiketoiminnan kannattavuus huomioiden on esitetty arviot kunkin alueen vaatimista kerrosalaneliöstä, samoin on hahmoteltu alueiden toteutumisjärjestystä osoittamalla osa alueista laajenemisalueiksi.

Evo-keskuksen ympäristöön yleissuunnitelmassa esitetään ensimmäisessä vaiheessa toteutuvaksi matkailupalveluiden alueita, joille rakentamista olisi mahdollista sijoittaa 8 000-12 200 k-m² ja laajenemisalueita, joilla rakentamista voisi olla 41 800 – 46 500 k-m². Yhteensä yleissuunnitelmassa esitetään Evo-keskuksen ympäristöön matkailupalveluiden alueita 50 000 – 58 700 k-m². Niemisjärvelle yleissuunnitelmassa esitetään ensimmäisessä vaiheessa toteutuvaksi matkailupalveluiden alueita, joille rakentamista olisi mahdollista sijoittaa 3 000-4 000 k-m² ja laajenemisalueita, joilla rakentamista voisi olla 2750 k-m². Kalliojärvelle rakentamista esitetään 2000 k-m².

Evon retkeilyalueen maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmassa arvioidaan kävijämäärien kasvavan 2,5 kertaiseksi reiluun 200 000 kävijään vuodessa. Suunnitelmassa arvioidaan, että yöpyvien ja kansainvälisten matkailijoiden määrä kasvaa samoin kuin ympärivuotisten matkailijoiden määrä. Yöpyjien suhteellinen osuus kasvaa ja päiväkävijöiden viipymä kasvaa. Kävijämäärät Evolla olivat noin 85 400 kävijää vuonna 2019.

11.11.2025

KO



Kuva 4. Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutoksen ja laajennuksen yhtenä tavoitteena on edistää Evon retkeilyalueen ja matkailun yleissuunnitelman toteutumista. Yleissuunnitelmassa oli mukana myös Hämeenlinnan kaupungin omistama Taruksen ulkoilualue. Lähde: Metsähallitus, Evon retkeilyalueen maankäytön ja matkailun yleissuunnitelma (2020).

3.2.3 Tiedekansallispuistohanke (2021)

Evon retkeilyalueen muuttamista tiedekansallispuistoksi selvitettiin vuonna 2021.

Kansallispuistot perustetaan aina erityislailla eduskunnan päätöksellä; perustamista ei voida ratkaista kaavoituksella. Kansallispuisto voidaan perustaa vain valtion omistamille maille ja vesille. Kansallispuistot kuuluvat ympäristöministeriön hallinnonalaan.

Helsingin yliopisto nimesi ympäristöministeriön toimeksiannosta Evon tiedekansallispuiston valmistelua taustoittavan työryhmän ajalle 25.1.–30.6.2021. Työryhmä ehdotti Evon

tiedekansallispuiston perustamista valtion maille luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaisesti. Ehdotuksessa yksityisomisteiset maat sekä Hämeen ammattikorkeakoulun opetusmetsä oli jätetty tiedekansallispuiston rajauksen ulkopuolelle.

Työryhmän loppuraportissa (Evon tiedekansallispuistoa valmisteleavan alueellisen työryhmän loppuraportti ympäristöministeriölle 30.6.2021) todettiin, että osa alueen toimijoista ja asukkaista suhtautui kielteisesti tiedekansallispuiston perustamiseen ja halusi säilyttää alueen valtion retkeilyalueena. Perusteena tälle oli mm. retkeilyalueita koskevat, kansallispuistoa väljemmät rajoitteet koskien alueen hyödyntämistä metsätalouteen ja metsästykseseen. Loppuraportin mukaan tiedekansallispuistolle löytyi kuitenkin myös laajasti kannatusta asukkaiden ja eri toimijoiden keskuudessa (mm. luontoharrastajat, yrittäjät, maakunnalliset toimijat). Työryhmä päätyi esittämään tiedekansallispuiston perustamista Evolle, koska sen toimeksianto koski tiedekansallispuiston tavoitteiden ja sisällön selvittämistä – ei vertailua kansallispuiston ja retkeilyalueen hyötyjen ja haittojen välillä.

Työryhmän loppuraportissa todetaan, että kun retkeilyalueita on muutettu kansallispuistoiksi, kävijämäärät ovat tavallisesti vähintään kaksinkertaistuneet ja viipymät pidentyneet.

Tiedekansallispuiston perustamispäätös ei kuitenkaan edennyt ympäristöministeriössä.

3.2.4 Evon kehittäminen valtion malliretkeilyalueena (2022)

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 24.11.2021 Evon retkeilyaluetta kehittämään työryhmän, jonka tehtävänä oli toimeenpanna Evon retkeilyalueen matkailun ja maankäytön yleissuunnitelmaa (2020) siten, että kehittämisessä otetaan korostetusti huomioon Natura-alueet, luonto- ja maisema-arvot sekä tutkimuksen ja koulutuksen tarpeet. Työryhmän työ valmistui kesäkuussa 2022.

Työryhmän laatimassa loppuraportissa esitetään, että Evoa kehitettäisiin jatkossa valtion *malliretkeilyalueena*, jolla edistetään luonnon monimuotoisuutta sekä virkistyskäyttö- ja maisema-arvoja. Näiden lisäksi työryhmä painotti koulutuksen ja tutkimuksen kehittämistä alueella.

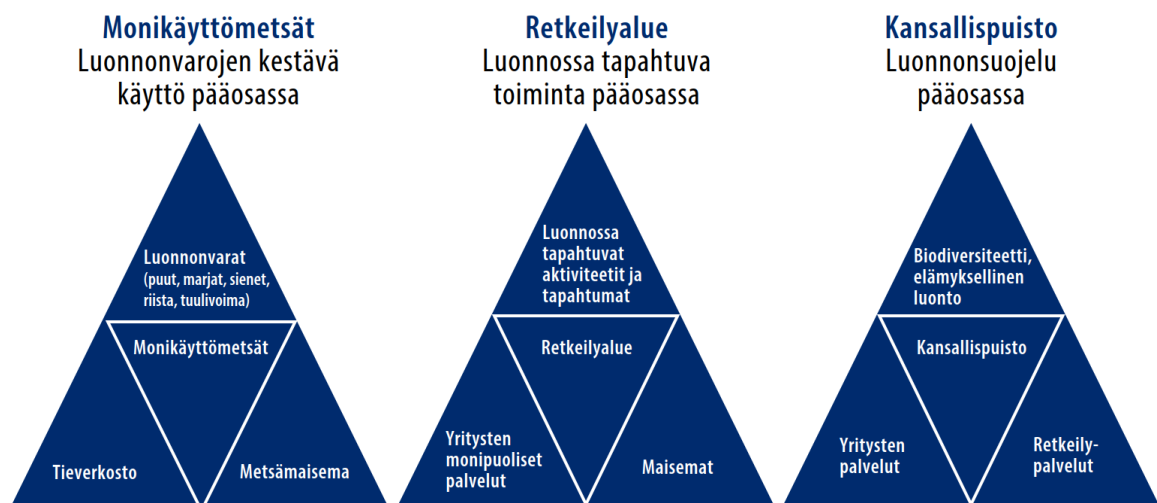
Työryhmän loppuraportissa (Evon retkeilyalueen kehittämistyöryhmä - loppuraportti esitetään 11 toimenpidekokonaisuutta alueen kehittämiseksi. Keskeisenä kehityskohteena loppuraportissa painotetaan palveluiden ja erityisesti majoituskapasiteetin lisäämistä, koska nykyinen vähäinen ja vanhanaikainen majoituskapasiteetti rajoittaa kävijämäärien ja viipymääjan kasvua. Majoituspaikkojen vähäisyys vaikuttaa kielteisesti myös muiden palveluiden tarjontaan ja kysyntään. Muita esitettyjä toimenpiteitä ovat mm. retkeily- ja ulkoiluinfrastruktuurin monipuolistaminen ja laatutason nosto, markkinointiyhteistyö ja digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen opasteissa, palveluissa ja informaatiossa.

Metsätalouden osalta raportissa esitetään, että suojelualueen ulkopuolisilla alueilla tulisi siirtyä metsienkäsittelyssä *maisemametsänhoitoon*. Metsienkäsittelyn tulisi olla monimuotoisuutta sekä virkistyskäyttö- ja maisema-arvoja lisäävää tai ylläpitävää. Merkittävänä erona nykytilanteeseen olisi se, että taloudelliset ja puuntuotannolliset tavoitteet eivät olisi enää ohjaamassa metsien käyttöä.

Raportin mukaan Vuonna 2021 Evon alueelle (retkeilyalue, siihen liittyvät suojelualueet ja opetusmetsä) tehtiin noin 78100 ulkoilukäyntiä. Kävijämäärä on ollut lievästi nouseva.

3.2.5 Kansallinen luonnon virkistyskäytön strategia 2030

Kansallinen luonnon virkistyskäytön strategia 2030 (VNP 2022) vahvistettiin valtioneuvoston päätöksellä keväällä 2022. Strategia on laadittu ministeriöiden, julkishallinnon, tutkimuslaitosten ja järjestöjen asiantuntijoiden tuella. Strategiasa linjataan, että valtion retkeilyalueiden täydentämiseksi laaditaan suunnitelma ja se toimeenpannaan vuosina 2024–2027. Vuonna 2023 valmistuneessa strategian mukaisessa suunnitelmassa todetaan Evon osalta, että Evoa kehitetään ns. Evo –työryhmän esitysten sekä maankäytön ja matkailun yleissuunnitelman pohjalta.



Kuva 5 Oheisessa kaaviossa on tuotu esiin monikäyttömetsien, retkeilyalueiden ja kansallispuistojen roolia.

Metsähallitus on toimeenpannut valtion maiden haltijana valtioneuvoston päätöstä Evon retkeilyalueen kehittämisestä käynnistämällä aluetta koskevan kaavoituksen.

3.3 Kaavan tavoitteet

3.3.1 Yleiset tavoitteet

Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutoksen ja laajennuksen tavoitteena on tarkistaa sekä muuttaa alueen voimassa olevia yleiskaavoja, joiden ratkaisut ovat osittain vanhentuneita. Yleiskaavaa on tarkoitus laajentaa myös entuudestaan kaavoittamattomalle alueelle.

Retkeilyalueita ei ole tarkoitus laajentaa nykyisin yksityisessä omistuksessa oleville kiinteistöille. Retkeilyalueen lisäksi Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutoksen ja laajennuksen (oyk ja oykm 9531) kaava-alueeseen on otettu mukaan valtion mailta Evon opetusmetsä ja luonnonsuojelualueilta sekä yksityisessä omistuksessa olevia retkeilyalueen sisään ja reunalle sijoittuvia kiinteistöjä, jotta kaava-alueesta on saatu muodostettua kaavan vaikutusten arvioinnin kannalta tarkoituksenmukainen sekä kaavateknisesti eheä kokonaisuus.

Yleiskaavatyön tavoitteena on edistää Evon retkeilyalueen maankäytön ja matkailun yleissuunnitelman (Metsähallitus, 2020) toteuttamista. Kaavalla tuetaan kansallisen luonnon virkistyskäytön strategian (Valtioneuvosto, 2022) toteuttamista retkeilyalueiden kehittämisestä. Metsähallitus on toimeenpannut valtion maiden haltijana valtioneuvoston päätöstä Evon retkeilyalueen kehittämisestä käynnistämällä aluetta koskevan kaavoituksen.

Osayleiskaavassa tarkastellaan aluetta yhtenä kokonaisuutena, tunnistetaan ja yhteensovitetään alueen luontoarvot, kulttuuriympäristöön liittyvät arvot, virkistykseen ja retkeilyyn liittyvät toiminnot ja niiden kehittämisedellytykset sekä mahdollistetaan matkailupalveluiden tuottaminen alueella. Yleiskaavoitusta tarkennetaan myöhemmin rakentamiseen osoitettujen alueiden osalta ranta-asemakaavoilla.

Edellä mainitut yleiskaavan tavoitteet koskevat valtion omistamia ja Metsähallituksen hallinnassa olevia alueita. Kaavoitettavalle alueelle sijoittuu myös muiden maanomistajien alueita, joiden osalta yleiskaavassa todetaan tilanne voimassa olevien yleiskaavojen mukaisesti tai kiinteistöjen nykyisen maankäytön mukaan. Koska alueella on voimassa lukuisia eri aikoina laadittuja yleiskaavoja, kaavamerkintöjä ja -määräyksiä on tavoitteena yhtenäistää. Etenkin Evo-keskuksen osalta kaavamerkintöjä on tavoitteena myös yleispiirteistää. Kaavoitettavan alueen maanomistajien on mahdollista osallistua yleiskaavan laadintaan kaavaprosessin aikana kaupungin kanssa laadittavalla kaavoitussopimuksella.

Yksityisessä omistuksessa olevat vakituisen asumisen ja loma-asumisen rakennuspaikat osoitetaan voimassa olevan yleiskaavan mukaisesti tai entuudestaan kaavoittamattomilla

alueilla nykytilanteen mukaisesti. Yksityisessä omistuksessa olevat talousmetsät osoitetaan voimassa olevan yleiskaavan mukaisesti tai entuudestaan kaavoittamattomilla alueilla nykyisen käytön mukaisesti maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi. Kaavan tavoitteena ei ole ohjata ulkoiluun liittyviä toimintoja yksityisten omistamille kiinteistöille ellei näin ole voimassa olevissa yleiskaavoissa. Maanomistajien ja muiden osallisten tavoitteita kuullaan osana kaavaprosessia.

Kaavatyötä ohjaavat Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040, ulkoilulainsäädännön retkeilyaluetta koskevat määräykset ja valtioneuvoston päätös Evon retkeilyalueen perustamisesta. Myös valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat alueen suunnittelua.

Kaavaratkaisussa huomioidaan taloudellisuus ja toteutettavuus infrastruktuurin näkökulmasta. Kaavassa huomioidaan myös alueen rooli opetus- ja tutkimuskäytössä.

Evon osalta on käyty keskustelua tiedekansallispuiston perustamisesta alueelle. Kansallispuistot perustetaan erityislaita ja asiaa hallinnoi ympäristöministeriö. Kansallispuistojen perustamista ei voida ratkaista kaavoituksella. Yleiskaavan päivitys ja laajennus ei estä kansallispuiston perustamista, mikäli siitä tehdään myöhemmin päätös.

3.3.2 Hämeenlinnan kaupungin tavoitteet

Kaupungin tavoitteet ovat yhteneväisiä kaavan yleisten tavoitteiden kanssa. Kaupungin tavoitteena on yhteensovittaa alueen erilaisia käyttötapoja ja arvoja sekä kehittää Evon aluetta matkailun, retkeilyn, virkistys-, luonnonsuojelun, koulutuksen ja tutkimuksen yhteensovittavana kohdealueena huomioiden myös alueen muut käyttötarkoitukset.

Viranomaisneuvottelussa (31.1.2025) Hämeenlinnan kaupunki painotti viherverkon ja ekologisten yhteyksien huomioimisen tärkeyttä kaavatyössä.

3.3.3 Metsähallituksen kiinteistökehityksen tavoitteet

Metsähallituksen näkökulmasta kaavatyön tavoitteena on Metsähallituksen mailla:

- Tarkastella ja muuttaa alueen voimassa olevia yleiskaavoja, joiden ratkaisut ovat osittain vanhentuneita eivätkä vastaa enää alueen tarkoituksenmukaista käyttötarkoitusta.
- Toteuttaa Evon retkeilyalueen maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmaa, jossa matkailun painopisteet sijoittuvat EVO-keskuksen ympäristöön, Niemisjärvelle ja Kalliojärvelle.
- Tukea kansallisen luonnon virkistyskäytön strategian toteuttamista retkeilyalueiden kehittämisestä.

- Tunnistaa ja yhteensovittaa alueen erilaiset arvot virkistykseen ja retkeilyyn liittyviin toimintoihin, koulutus-, tutkimus- ja metsätalouskäyttöön, muihin olemassa oleviin toimintoihin ja toimintojen kehittämismahdollisuuksiin sekä mahdollistaa matkailupalveluiden tuottaminen alueella.
- Huomioida valtioneuvoston päätös Evon retkeilyalueen perustamisesta.

3.3.4 Viranomaisten tavoitteet

Viranomaisaloitusneuvotteluissa (31.1.2025) esiin nostetut viranomaisten tavoitteet koskevat pääasiassa kaavoituksen yhteydessä tehtävien selvitysten sisältöä ja laajuutta sekä kaavan vaikutusten arviointia:

- *Kulttuuriympäristön ja maisemallisten arvojen aiempaa kattavampi selvittäminen, mm. EVO-keskuksen rakennusinventoinnin täydentäminen ja päivittäminen, kulttuuriympäristön arvojen vaaliminen tulevassa kaavaratkaisussa.*
- *Alueen virkistyskäytön vaikutusten selvittäminen luonnonympäristöihin osana Natura-arviointia; Natura-arvioinnin toteuttaminen riittävän laajalta alueelta.*
- *Ilmastovaikutusten arvioinnin laatiminen: rakentamisen ja puhtaan energian näkökulmien huomioiminen, olemassa olevan infrastruktuurin ja rakennuskannan hyödyntäminen kaavaratkaisussa.*
- *Kaavan liikenteellisten vaikutusten selvittäminen, mm. teiden kunnossapitotarpeen kasvu ja jätteenkuljetusten toteuttamisen arviointi; kaavassa tulee huomioida alueen toimintojen mukainen pysäköintitarve.*
- *Hulevesien hallinnan huomioiminen kaava-alueella.*

Täydennetään tarvittaessa kaavaprosessin aikana.

3.3.5 Osallisten tavoitteet

Keväällä 2025 toteutettiin kyselyt kaava-alueen maanomistajille, sidosryhmille ja muille osallisille. Tavoitekyselyjen tulokset (27.6.2025) on kaavan liiteaineistona.

Maanomistajakyselyyn vastanneista (12 kpl) enemmistö halusi säilyttää maankäytön ennallaan omistamallaan kiinteistöllä, osalla vastaajia oli ajatuksia kiinteistöjensä kehittämisestä.

Tavoitekyselyjen tuloksissa korostuivat seuraavat teemat:

- Luonnon säilyttäminen ja suojelu
- Tiedekansallispuiston kannatus

- Rakentamisen vastustus – erityisesti mökkikylät, hotellit ja rantarakentaminen
- Evo rauhallisena omatoimisen retkeilyn keitaana – ei massaturismin kohteena
- Mitä alueelle halutaan rakentamisen näkökulmasta

Raportissa tavoitekyselyjen tuloksista annetaan vastineet, kuinka esiin nousseet teemat huomioidaan kaavaa valmisteltaessa ja kaavaratkaisussa. Samoin kiinteistön omistajien tavoitteiden huomioimisesta annetaan vastineet yleisellä tasolla.

Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK on tärkeä toimija kaava-alueella. HAMK:n tavoitteita koskien on järjestetty erillisiä palavereja kaavaa valmisteltaessa. HAMK:n tavoitteena on turvata metsäopetuksen jatkaminen alueella niin, että kampusaluetta on mahdollista tarvittaessa laajentaa ja että opetusmetsän laajuus ja käyttömahdollisuudet säilyvät. Kulkuyhteyksien turvaaminen kampusalueelta opetusmetsiin on opetuksen kannalta tärkeää.

Täydennetään tarvittaessa kaavaprosessin aikana.

3.4 Suunnittelutilanne

3.4.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT)

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Alueidenkäyttötavoitteiden avulla vähennetään yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niiden avulla sopeudutaan myös ilmastonmuutoksen seurauksiin. Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin voi tutustua [ympäristöhallinnon verkkopalvelun sivuilla](#). Tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä yleiskaavoituksessa. Tätä osayleiskaavaa koskevat erityisesti seuraavat alueidenkäyttötavoitteet:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

3.4.2 Kanta-Hämeen maakuntakaava

Kaava-alueella on voimassa Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040 (kuulutettu lainvoimaiseksi 21.10.2021). Hämeen maakuntavaltuusto päätti kokouksessaan 27.11.2023

11.11.2025

KO

käynnistää vaihemaakuntakaavan laatimisen. Päätöksen mukaan maakuntakaava laaditaan kaikki Kanta-Hämeen kunnat kattavana vaihemaakuntakaavana, joka täydentää voimassa olevaa Kanta-Hämeen maakuntakaavaa 2040. Vaihemaakuntakaavan painopisteinä ovat puhdas siirtymä, kestävä liikkuminen ja kulttuuriympäristö.

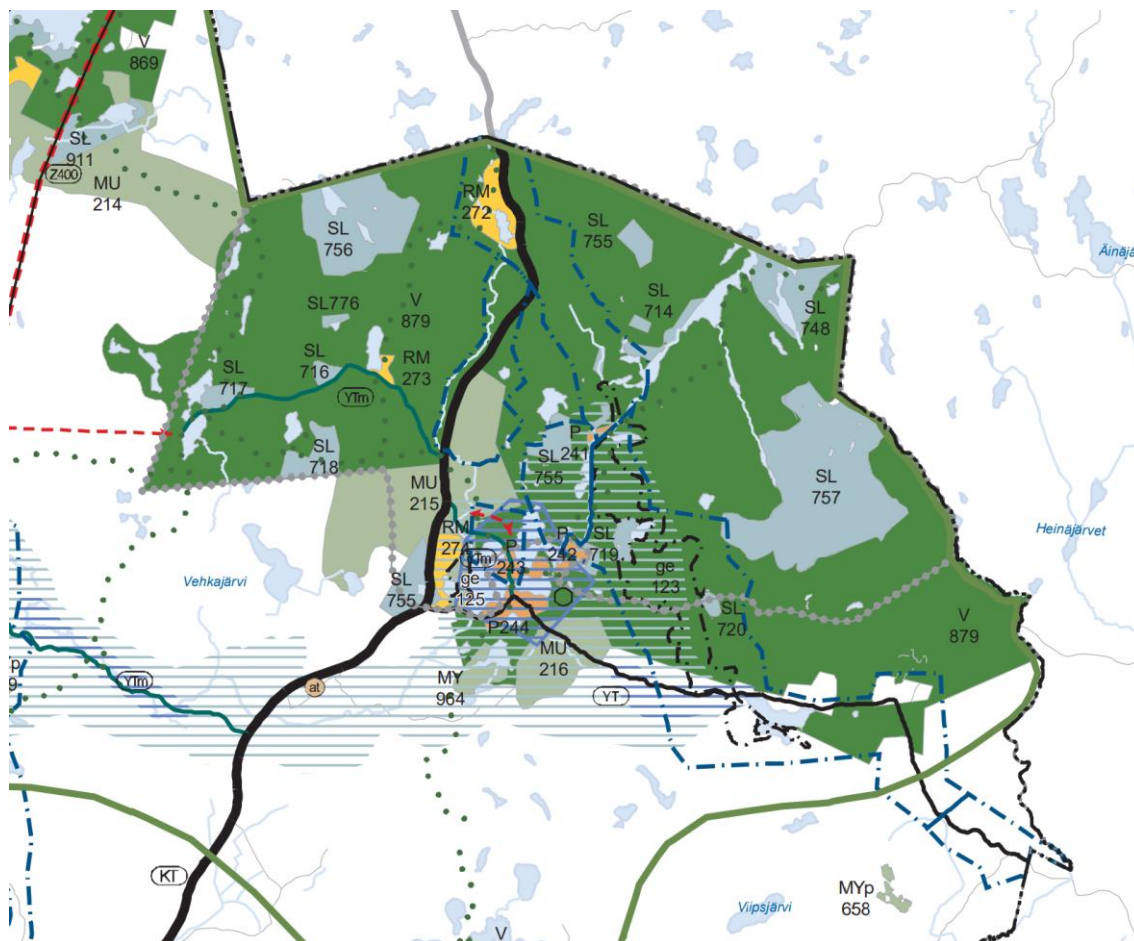
Voimassa olevaa maakuntakaavaa ja karttaselitteitä pääsee tarkastelemaan yhtenäisessä tietomallissa maakuntaliiton nettisivuilla. Kaava-alue on maakuntakaavassa luontomatkailun kehittämisen kohdealueella ja osoitettu pääasiassa virkistys-, retkeily- tai ulkoilualueeksi (V), luonnonsuojelualueeksi (SL) ja maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU). Lisäksi kaava-alueelle on osoitettu matkailupalvelujen alueita (RM) ja palvelujen alue (P). Lisäksi maakuntakaavassa on osoitettu kaava-alueelle erilaisia arvoalueita, kuten vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet (pv), Natura 2000 -alueet (nat), arvokkaat geologiset harjumuodostelmat (ge), merkittävät maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt. Maakuntakaavassa osoitetaan myös päätiet ja ulkoilureitit.

Koko maakuntakaavan aluetta koskevista yleismääräyksistä Evon osayleiskaavan muutosta ja laajentamista koskevat erityisesti seuraavat:

- Rakentamisrajoitus (virkistys- tai suojelualueeksi taikka liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain 33§:n mukainen rakentamista koskeva rajoitus.)
- Alue- ja yhdyskuntarakenne, elinkeinojen kehittäminen
- Alue- ja yhdyskuntarakenne, vapaa-ajan ja matkailun alueiden kehittäminen

11.11.2025

KO



Kuva 6. Ote Kanta-Hämeen maakuntakaavasta 2040. Kaava-alue on osoitettu kaavassa pääosin viheralueiksi ja suojelualueiksi. Alueella sijaitsee myös palvelujen ja hallinnon alueita, matkailupalvelujen rakentamisaluetta, sekä maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on ympäristöarvoja/ulkoilun ohjaamistarvetta. Lähde: [Maakuntakaavakartta](#) yhtenäisessä tietomallissa Paikkatietoikkunassa.

Evon kaava-alueeseen rajautuvat naapurikunnat Asikkala ja Padasjoki ovat Päijät-Hämettä. Niiden alueella on voimassa Päijät-Hämeen maakuntakaava 2014, joka on saanut lainvoiman 14.5.2019. Kaavaan voi tutustua tarkemmin [maakuntaliiton nettisivuilla](#). Päijät-Hämeen maakuntakaava 2060 on tulossa vuonna 2025 luonnoksena nähtäville. Sen aineistoihin voi tutustua maakuntaliiton nettisivuilla.

3.4.3 Yleiskaavat

Kaava-alueella on tällä hetkellä voimassa Pohjois-Lammin osayleiskaava 1999, Pohjois-Lammin osayleiskaavan muutos Iso-Vehkajärvi, Viitalampi ja Evojoki 2008, Evon rantaosayleiskaava 2003, Evon rantaosayleiskaavan muutos 2007, sekä Keski- ja Etelä-

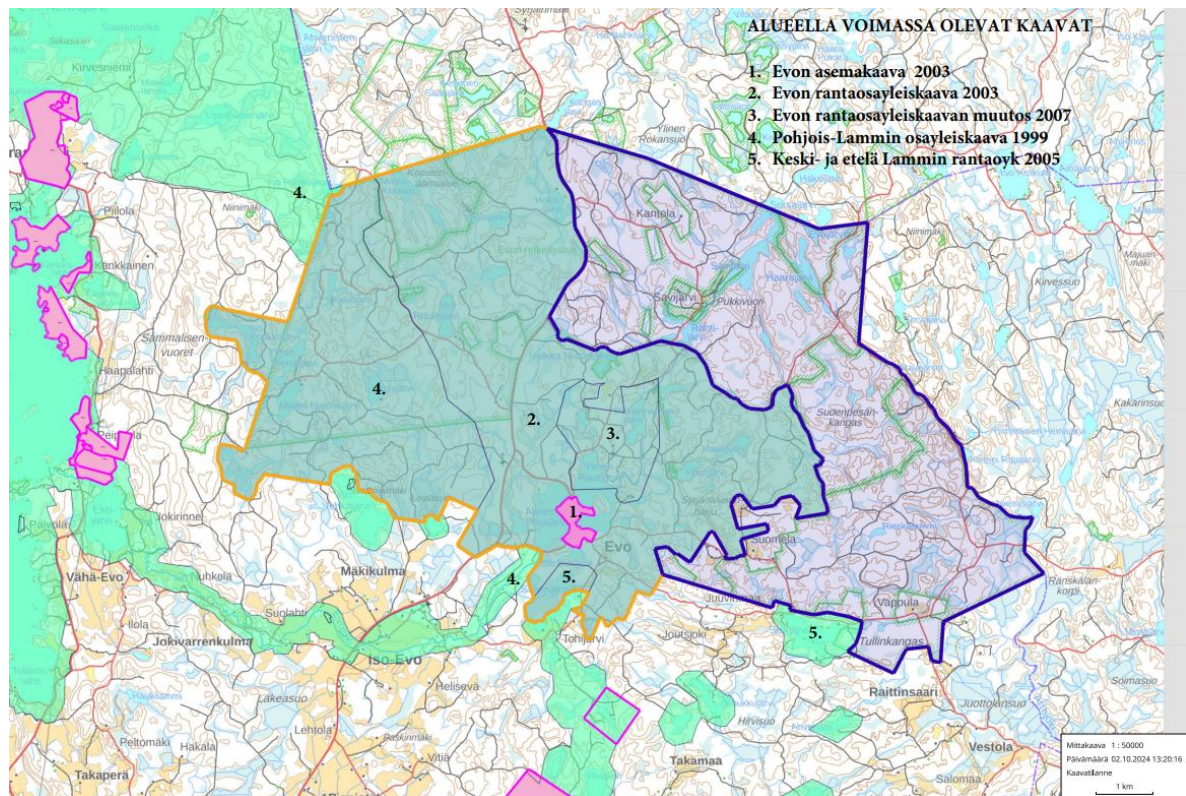
11.11.2025

KO

Lammin rantaosayleiskaava 2005, joista on Hämeenlinnan kaupungin karttapalvelussa yhdistelmäkaava.

Hämeenlinnassa on tekeillä yleiskaava 2050. Yleiskaavoituksella edistetään kaupungin elinvoimaisuutta niin kantakaupungissa kuin pitäjissä. Yleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja kaavan toteutumisen tavoitevuosi on 2050. Taajamien osalta tehdään yksityiskohtaisempi tarkastelu ohjaamaan asemakaavoitusta. Muualla yleispiirteisyydellä tavoitellaan suuntaviivojen osoittamista kunkin alueen kehittymiselle. Vaikka kaava koskee koko Hämeenlinnaa, se ei korvaa täysin oikeusvaikutteisia rantayleiskaavoja.

Evon kaava-alueeseen rajautuvien naapurikuntien Asikkalan ja Padasjoen kuntien puolella sijaitsevat voimassa ja vireillä olevat yleis- ja asemakaavat eivät rajaudu Evon kaava-alueeseen. Tornimäen tuulivoimahanke sijaitsee Padasjoella noin 5 km päässä Evon kaava-alueesta. Tornimäen tuulivoimahankkeen osayleiskaavan osalta on ollut osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä tammikuussa 2025. Padasjoki on tehnyt kaavoitussopimuksen Neroskulmalla olevasta Riuttankolun hybridivoimahankkeesta. Lisäksi Padasjoella ollaan linjaamassa tuulivoimarakentamisen periaatteita.



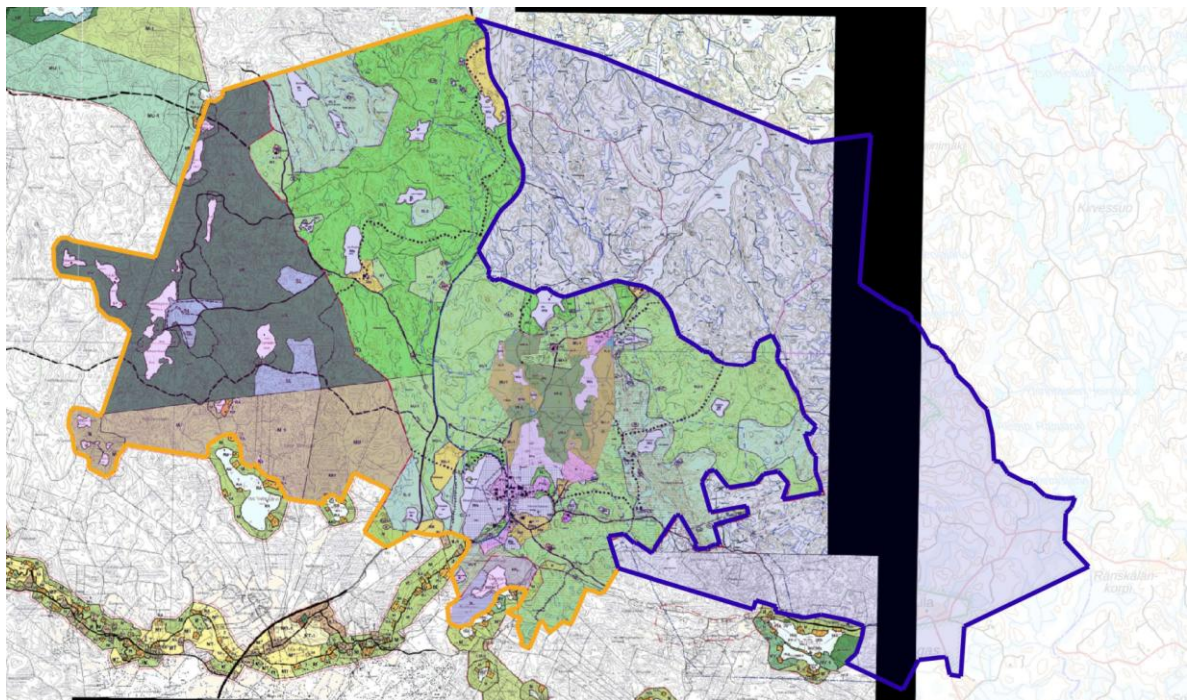
Kuva 7. Kaava-alueella ja sen läheisyydessä Hämeenlinnassa voimassa olevat yleis- ja asemakaavat. Pohjois-Lammin osayleiskaavan muutos Iso-Vehkajärvi, Viitalampi ja Evojoki 2008 kohdistuu yhdelle kiinteistölle kaavan lounaisosassa Viitalammen rannalla, eikä sitä ole merkitty karttaan. Lähde: Hämeenlinnan kaupunki.

11.11.2025

KO



Kuva 8. Evon osayleiskaava-alueen sijainti suhteessa Tornimäen ja Riuttankolun tuulivoimahankkeisiin. Taustakartta: MML.



Kuva 9. Ote yleiskaavayhdistelmästä. Kaavamuutosalue rajattu oranssilla ja kaavan laajennusalue violetilla. Lähde: Hämeenlinnan kaupunki.

3.4.4 Ranta-asemakaavat

Alueella ei ole voimassa olevia ranta-asemakaavoja.

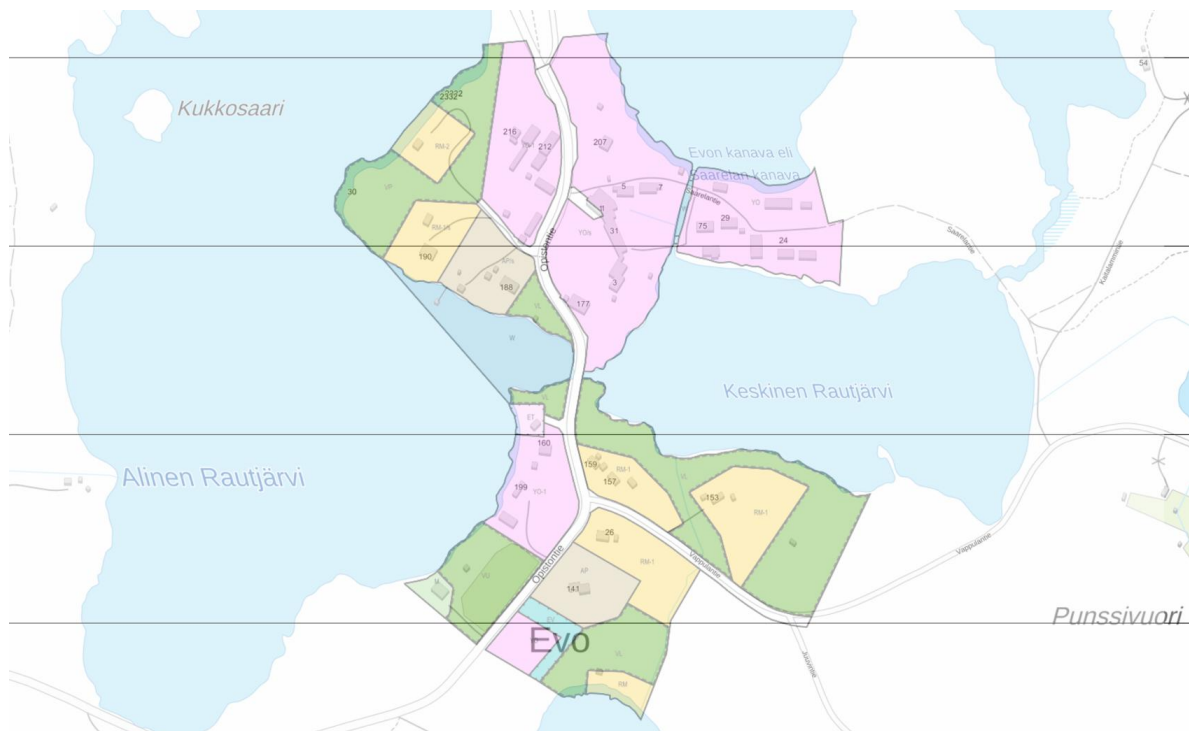
3.4.5 Asemakaavat

Hämeen ammattikorkeakoulun alueella on voimassa Evon asemakaava 2003, jota voi tarkastella Hämeenlinnan kaupungin karttapalvelussa.

Asemakaavassa Hämeen ammattikorkeakoulun Evon kampusalueelle on osoitettu viisi *opetustoimintaa palvelevien kortteleiden aluetta* (YO, YO-1), joista yhtä koskee suojelumerkintä (YO/s), jonka mukaan *alueen ympäristö tulee säilyttää*. Osa kaava-alueesta on osoitettu *matkailua palvelevien rakennusten korttelialueeksi* (RM) tai *opetustoimintaa palvelevien matkailupalveluiden alueiksi* (RM-1 ja RM-2). Merkinnällä RM-1 on sallittu uudisrakentaminen alueella; merkinnällä RM-1/s on osoitettu yhden alueen ympäristö säilytettäväksi. Kaava-alueella on lisäksi kaksi *asuinpienalojen korttelialuetta* (AP), joista toisella *alueen ympäristö tulee säilyttää* (kaavamerkintä AP/s).

Asemakaavassa osa alueista on osoitettu *puistoksi* (VP), *lähivirkistysalueeksi* (VL), *urheilu- ja virkistyspalveluiden alueeksi* (VU) tai *suojaviiheralueeksi* (EV). Kaava-alueen lounaisnurkka on osoitettu *maa- ja metsätalousalueeksi* (M).

Asemakaava-alueella on useita suojeltaviksi merkittyjä rakennuksia (sr-1, sr-2, sr-3).



Kuva 10. Ote Hämeenlinnan ajantasa-asemakaavasta (kaavakartta + taustakartta). Evon kampuksen alueella on voimassa Evon asemakaava vuodelta 2003. Pinkillä värillä on merkitty opetustoimintaa palvelevien kortteleiden alueet (YO, YO-1, YO/s), puisto- ja

virkestysalueet on osoitettu vihreällä (VP, VL, VU) ja matkailutoiminnan alueet (RM, RM-1, RM-2) on merkitty ruskealla värillä. Kuvalähde: Hämeenlinnan kaupunki.

3.4.6 Rakennusjärjestys

Hämeenlinnan uusi rakennusjärjestys on tullut voimaan 1.1.2025, ja se on yhteensopiva 1.1.2025 voimaan tulleen rakentamislain kanssa.

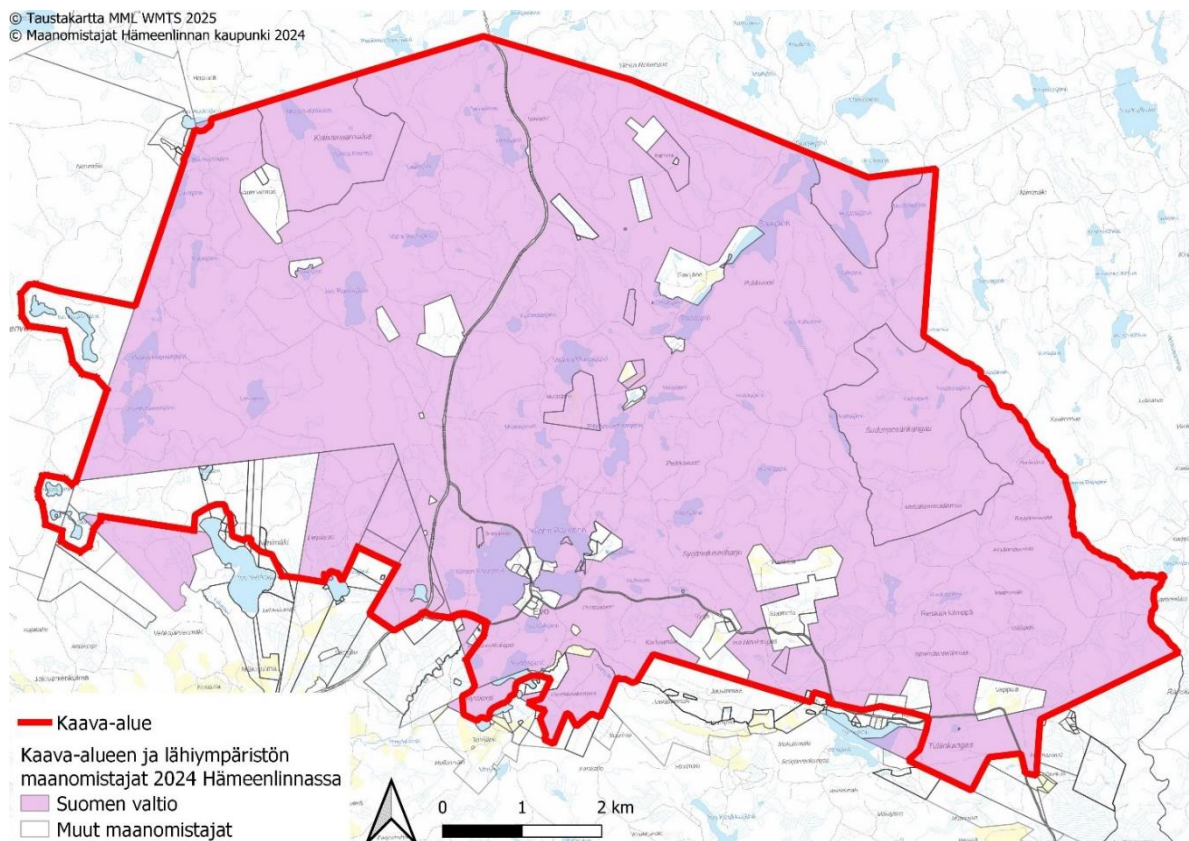
3.4.7 Rakennuskiellot

Alueella ei ole rakennuskieltoa.

3.5 Alueen nykytilanne

3.5.1 Maanomistus

Evon osayleiskaava-alueeseen kuuluu valtion omistamien ja Metsähallituksen hallinnoimien alueiden lisäksi Hämeenlinnan ammattikorkeakoulu HAMK:n ja yksityisten maanomistajien alueita. Valtio on selvästi suurin yksittäinen maanomistaja alueella.



Kuva 11. Suomen valtio omistaa suurimman osan kaava-alueen kiinteistöistä. Valtion maanomistus on esitetty kartassa vaalean punaisella. Kaava-alueen muut maanomistajat ovat yksityisiä, yrityksiä, säätiöitä tai vastaavia tahoja. Evo-keskuksen maat omistaa Hämeen ammattikorkeakoulu Oy. Taustakartta. MML

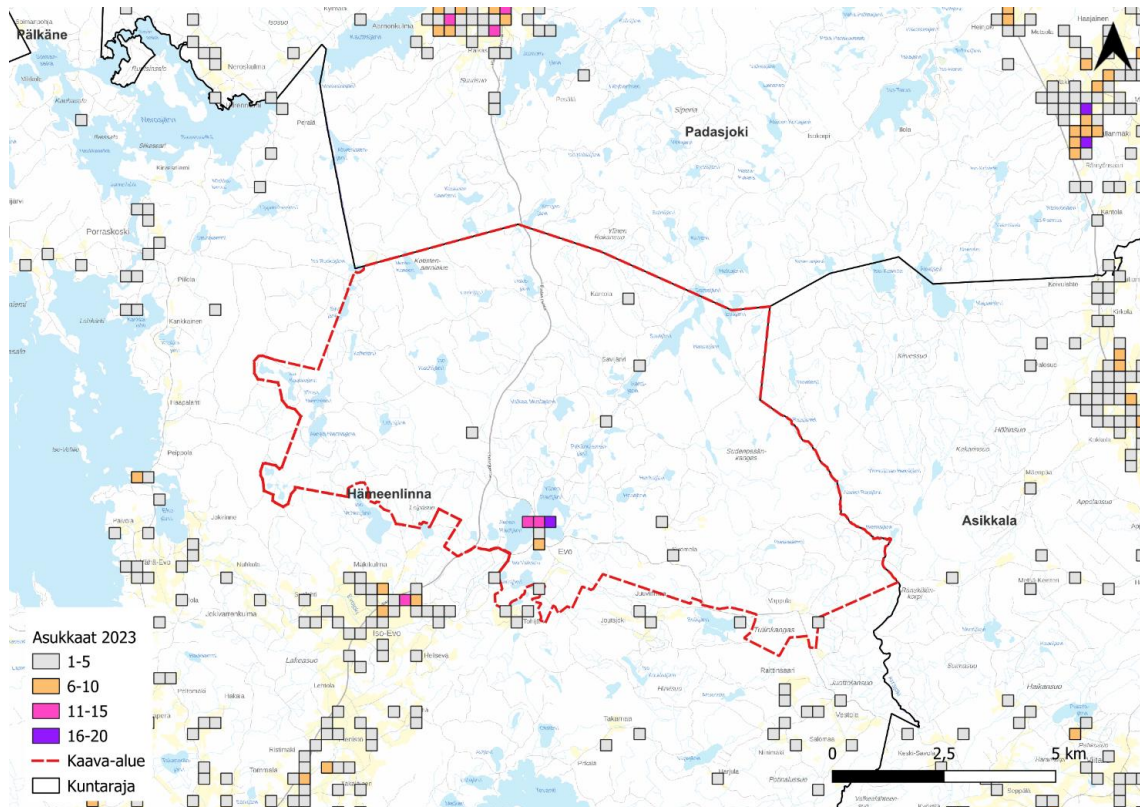
3.5.2 Väestö ja asuminen

Vuoden 2024 Ruututietokannan (250 m * 250 m) tietojen mukaan kaava-alueella asuu noin 72 henkilöä (Tilastokeskus, 2024). Asutus keskittyy Evo-keskukseen.

Omakotitalojen ja maatilojen talouskeskusten lisäksi kaava-alueelle sijoittuu muutamia loma-asuntoja. Metsäoppilaitoksen yhteydessä on oppilasasuntoloita.

11.11.2025

KO



Kuva 12. Väestö Evon osayleiskaavan alueella. Lähde: Tilastokeskus 2024, ruututietokanta 250 m.

3.5.3 Työ- ja opiskelupaikat

Kaava-alueella toimii Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) Evon kampus, jossa koulutetaan luonnonvara-alan ja biotalouden osaajia suomen- ja englanninkielisissä tutkinto-ohjelmissa (AMK, YAMK, Bachelor of Natural Resources). Evolla opiskelee noin 230 opiskelijaa ja työskentelee noin 20 HAMK:n henkilökunnan jäsentä.

Kampuksella toimii myös Hämeen ammatti-instituutin (HAMI) metsäalan koulutus (metsäalan perustutkinto ja täydennyskoulutus).

Evon kampuksella on muillekin käyttäjille avoin opiskelijaruokala, joka on auki lukuvuosien ajan.

3.5.4 Opetus- ja tutkimustoiminta alueella

Vuonna 1856 perustettiin Evon kruununpuisto metsäalueiden säilyttämiseksi. Evon kruununpuistoon määrättiin 1858 annetulla julistuksella perustettavaksi Suomen ensimmäinen metsäopisto. Vuosina 1862-1908 Evon metsäopiston opetus oli korkeinta

11.11.2025

KO

Suomessa saatavilla ollutta metsäopetusta. Vuonna 1908 korkein opetus siirtyi Helsingin yliopistoon. Metsänvartijakoulu aloitti toimintansa vuonna 1876. Koulu muuttui vuonna 1922 metsäkouluksi ja vuonna 1965 palattiin käyttämään jälleen metsäopisto -nimeä. Kansakoulupohjaisessa metsätyökoulussa koulutettiin metsätyöntekijöitä vuodesta 1964 alkaen. Metsätyökoulu ja Metsäopisto yhdistettiin vuonna 1989 Evon metsäoppilaitokseksi. Vuodesta 1996 alkaen se on ollut osa Hämeen ammattikorkeakoulua (HAMK).

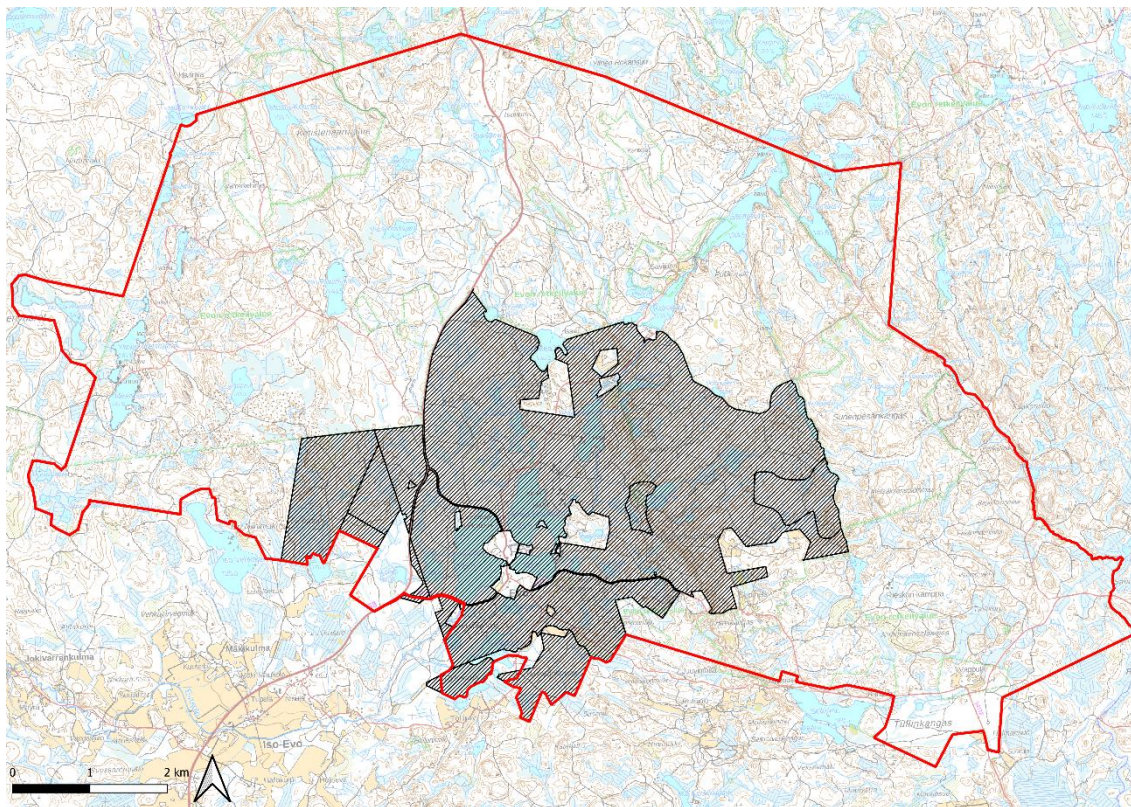
Metsähallinnon uudistusten myötä Suomen itsenäistyttyä Evon hallinnointia varten perustettiin vuonna 1922 Evon hoitoalue. Hoitoaluetta käytettiin sekä metsäopetukseen että metsätalouteen. Vuonna 1973 Evon hoitoalue lakkautettiin. Metsähallituksen hallintaan jääneille maille perustettiin Hämeenlinnan hoitoalue, Ammattikasvatushallituksen hallintaan siirretyille maille perustettiin Evon opetusmetsä. Hämeenlinnan hoitoalue lakkautettiin vuonna 1992, jonka jälkeen alueelle perustettiin Evon retkeilyalue valtioneuvoston päätöksellä 284/1994 vuonna 1994.

Evon retkeilyalueen kehittämistyöryhmän loppuraportin mukaan Evolla on pitkä historia metsäopetuksen ja -tutkimuksen keskuksena. Alueella on harjoitettu yhtäjaksoista kokeellista metsäntutkimusta pidempään kuin missään muualla Suomessa. HAMK:n lisäksi Evoa hyödyntävät mm. Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, toisen asteen oppilaitokset ja eräopaskoulutukset. HAMK tekee yhteistyötä Helsingin yliopiston kanssa metsäekologian ja kestävän kehityksen opetuksessa.

Metsähallituksen ja HAMK:n hallinnoima opetusmetsä (1946 ha) on keskeinen opetuksen ja tutkimuksen kohde. Opetusmetsä ei sisälly ulkoilulain perusteella perustettuun retkeilyalueeseen, vaikka rajautuukin siihen ja on retkeilyn näkökulmasta toiminnallisesti osa samaa kokonaisuutta. Metsähallitus ja HAMK ovat tehneet sopimuksen opetusmetsän käytöstä opetuksen ja tutkimuksen tarpeisiin. Opetuksen ja tutkimuksen tarpeet määrittävät ensisijaisesti opetusmetsän käyttöä. Siellä voidaan tehdä monipuolisia metsänkäsittelykokeiluja, kuten uudistushakkuita ja harvennuksia.

Evo on osa ympäristönseurannan verkostoa. Alueella toimivat HAMK:n lisäksi mm. Luonnonvarakeskus (Luke), Helsingin yliopisto, Suomen ympäristökeskus (SYKE), Ilmatieteen laitos, Maanmittauslaitoksen paikkatietokeskus (FGI) ja Itä-Suomen yliopisto. Kaava-alueella on laajasti tutkimuslupia mm. Helsingin yliopistolla ja Lukella. Lukella on alueella 55 koemetsikköä (jotka sijoittuvat Evon retkeilyalueen lisäksi Evon opetusmetsään ja Taruksen alueelle) sekä tutkimuskäytössä olevia järviä ja lampia. Koemetsiköissä tehdään mm. seurantakokeita ja pitkäaikaisia metsänkäsittelykokeita. Koemetsiköitä on käsitelty, ja niitä on jatkossakin tarve käsitellä tutkimus- ja koesuunnitelman mukaisesti muun muassa erilaisin hakkuin.

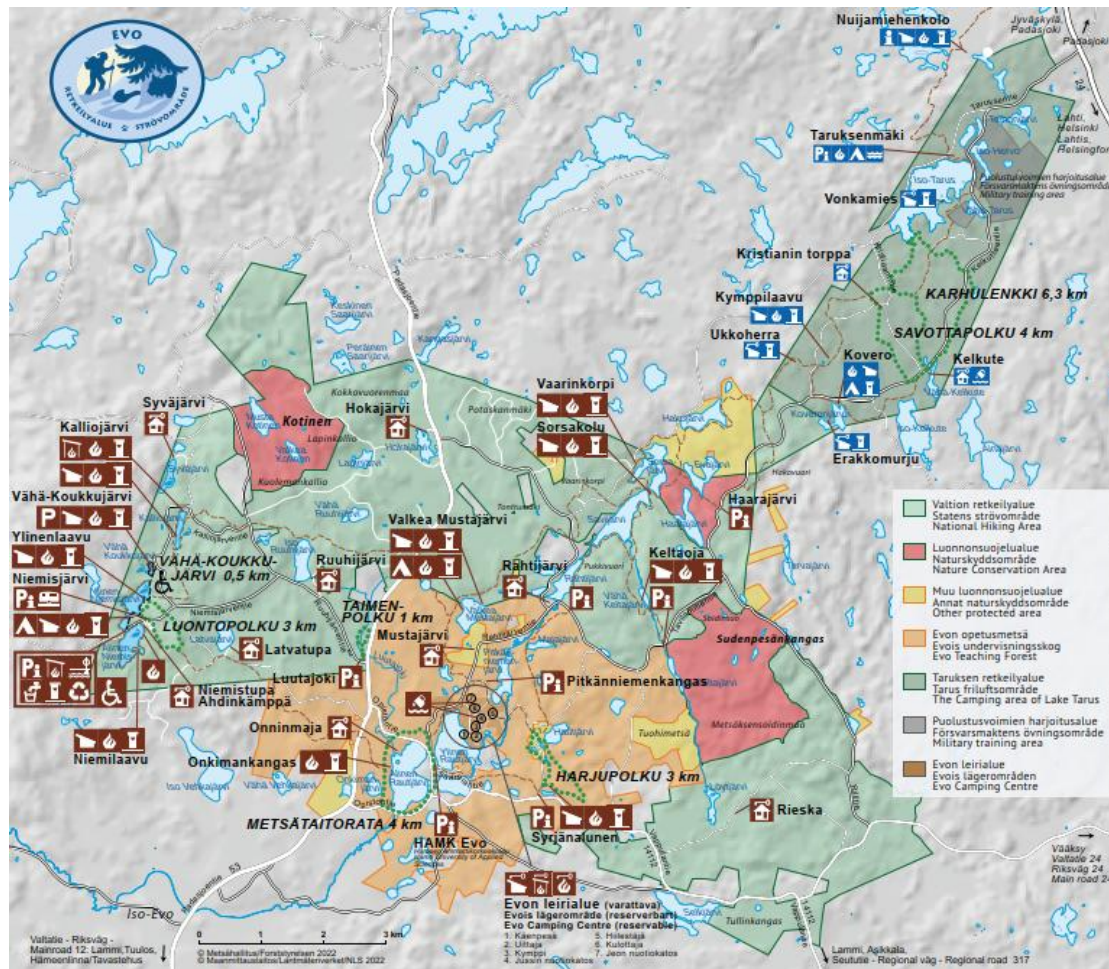
Helsingin yliopiston Lammin biologinen asema (perustettu 1953, koeaseman tilat sijaitsevat n. 20 km etelään kaava-alueelta) hyödyntää Evoa tutkimuksessa ja opetuksessa, erityisesti Kotisten aarnialuetta.



Kuva 13. Evon opetusmetsän alue. Taustakartta: MML.

11.11.2025

KO



	Valtion retkeilyalue Statens strövmråde National Hiking Area	4682 ha
	Luonnonsuojelualue Naturskyddsområde Nature Conservation Area	699 ha (Kotinne ja Sudenpesänkangas)
	Muu luonnonsuojelualue Annat naturskyddsområde Other Protected Area	316 ha (tästä 80 ha opetusmetsässä)
	Evon opetusmetsä Evois undervisningsskog Evo Teaching Forest	1946 ha (tästä 80 ha suojelualueita)
	Tarusken retkeilyalue Tarus friluftsområde The Camping area of Lake Tarus	
	Puolustusvoimien harjoitusalue Försvarmaktens övningsområde Military training area	
	Evon leirialue Evois lägerområden Evo Camping Center	n. 35 ha

Kuva 14 ja Kuva 15. Opetusmetsän sijainti Evon retkeilyalueella ja kartan selite. Opetusmetsä rajoittuu idästä länteen joko valtion retkeilyalueeseen tai luonnonsuojelualueisiin, ja on siten toiminnallisesti osa Evon retkeilyalueen kokonaisuutta. Lähde: Evon retkeilyalueen kehittämistyöryhmän loppuraportti.

3.5.5 Metsätalous

Evo sijaitsee melko karulla vedenjakajaseudulla. Metsät ovat tyypillisesti kuivahkoja tai tuoreita kankaita. Alueen metsät ovat olleet metsätalouden piirissä pitkään ja alueelle perustettiin kruunun puisto vuonna 1956, jotta alueella harjoitettu metsätalous saataisiin paremmin valtion hallintaan. Evon metsäopiston toiminnan käynnistyttyä vuodesta 1862 alkaen metsätalous alueella on ollut suunniteltua ja järjestelmällistä. Hakkuut alueella laajenivat 1800-luvun lopulla, kun Evolle perustettiin höyrysaha ja alueen puroja perattiin uittoa varten. Myöhemmin vuoden 1961 Maire-myrsky vaikutti Evon metsien rakenteeseen huomattavasti, kun myrskytuhoja korjattiin laajoin istutuksin ja kylvöin. Myrskytuhojen korjuun seurauksena syntyi myös Evon alueen kattava tieverkko.

Metsähallinnon uudistusten myötä Suomen itsenäistyttyä Evon hallinnointia varten perustettiin vuonna 1922 Evon hoitoalue. Hoitoaluetta käytettiin sekä metsäopetukseen että metsätalouteen. Vuonna 1973 Evon hoitoalue lakkautettiin. Metsähallituksen hallintaan jääneille maille perustettiin Hämeenlinnan hoitoalue, Ammattikasvatushallituksen hallintaan siirretyille maille perustettiin Evon opetusmetsä. Hämeenlinnan hoitoalue lakkautettiin vuonna 1992.

Evon valtion retkeilyalue on perustettu valtioneuvoston päätöksellä vuonna 1994. Retkeilyalueen perustamisen jälkeen sen käyttöä ja hoitoa on ohjattu hoito- ja käyttösuunnitelmalla. Valtioneuvosto antoi vuonna 1998 päätöksen Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoon kuuluvista alueista. Evon alue on yksi Natura 2000 -alueista ja sen kohdetunnus on FI0325001. Natura-alueen suojelukeinoja ovat ulkoilulaki, metsälaki ja luonnonsuojelulaki. Retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma, Evon alue-ekologinen suunnitelma ja tekeillä oleva Länsi-Suomen luonnonvarasuunnitelma (Metsähallitus) ovat suojelun toteuttamiskeinoja valtion alueilla. Suojelun myötä metsätaloutta on vähennetty Evolla.

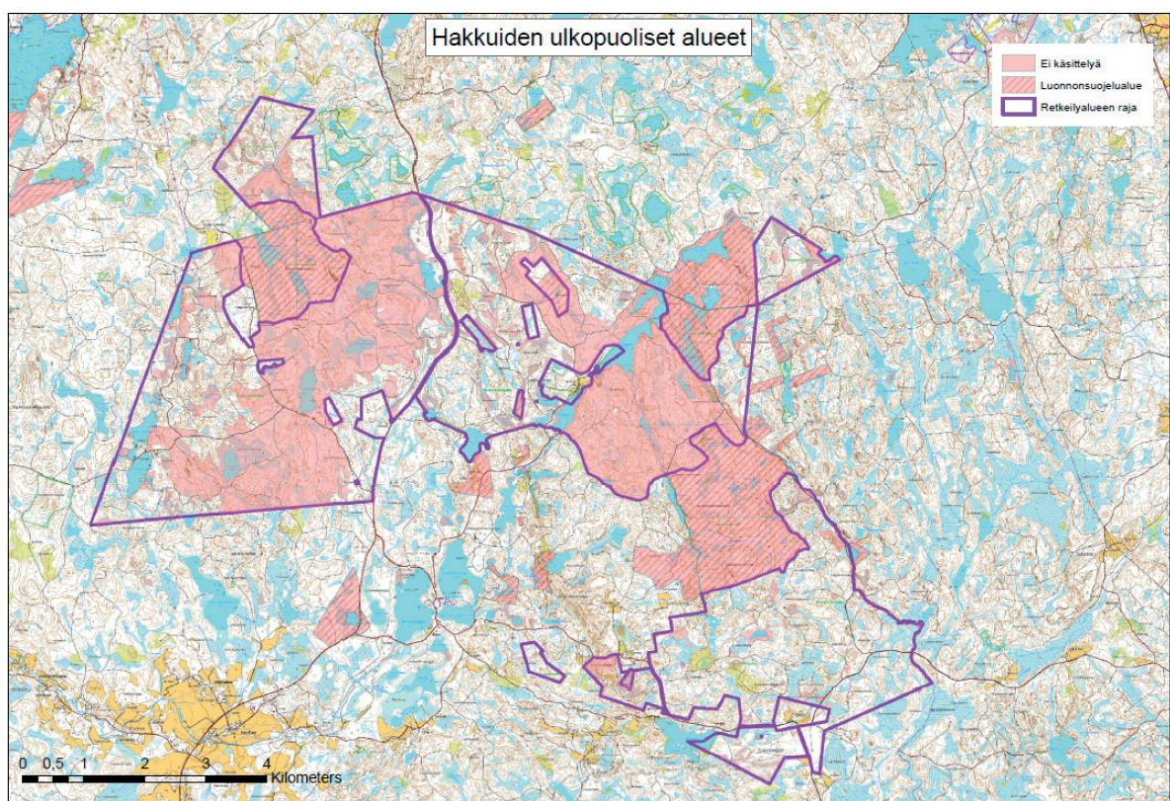
Evon retkeilyalueella on ulkoilun edellytykset huomioivassa metsätaloustyössä metsämaata 2093 ha ja rajoitetussa käytössä lisäksi metsämaata 296 ha. Pinta-alojen perusteella tarkasteltuna retkeilyalueesta ja siihen rajautuvista suojelualueista on jonkinlaisen metsienkäsittelyn piirissä 42 prosenttia alueen kokonaispinta-alasta. Rajoitetun käytön alueita ovat tyypillisesti muun muassa maisema-alueet, riista-alueet ja monimuotoisuuden lisäämisalueet. Metsätaloutta alueella ohjaavat lainsäädäntö, metsäsertifiointi, voimassa oleva hoito- ja käyttösuunnitelma (2015), alue-ekologinen suunnitelma (1999) sekä Metsähallituksen omat ohjeet, joista tärkeimpinä metsänhoito-ohjeet ja ympäristöopas.

Evon hoito- ja käyttösuunnitelman (2015) mukaan eri suunnitelmien ja inventointien pohjalta tehtyjen päätösten perusteella retkeilyalueella ei harjoiteta metsätaloutta 1 815

hehtaarilla, joka on 42,2 % koko retkeilyalueen metsämaan pinta-alasta. Toiminnan ulkopuolisten kohteiden lisäksi talouskäyttöä ohjaavat alue-ekologisen suunnittelun tavoitteet, retkeily- ja muu virkistyskäyttö sekä Natura 2000 -verkoston tavoitteet.

Evon retkeilyalueen kehittämistyöryhmän loppuraportin mukaan hakkuumäärät retkeilyalueella ovat olleet n. 10 000 m³ vuodessa, jolla on ollut noin 4,5 milj. € vaikutus metsäteollisuuden liikevaihtoon. Metsätalouden työllisyysvaikutuksen on arvioitu olevan suoraan 5 htv/v ja välilliset vaikutukset huomioiden 17 htv/v.

Valtion maiden lisäksi kaava-alueella harjoitetaan metsätaloutta muiden tahojen omistamilla mailla.



Kuva 16. Kartta hakuiden ulkopuolisista alueista Evon retkeilyalueella ja sen ympäristössä. Alueen rajaus (violetti viiva) ei ole yhtenevä osayleiskaavan suunnittelualueen kanssa. Kuvalähde: Evon retkeilyalueen kehittämistyöryhmä – loppuraportti s. 12.

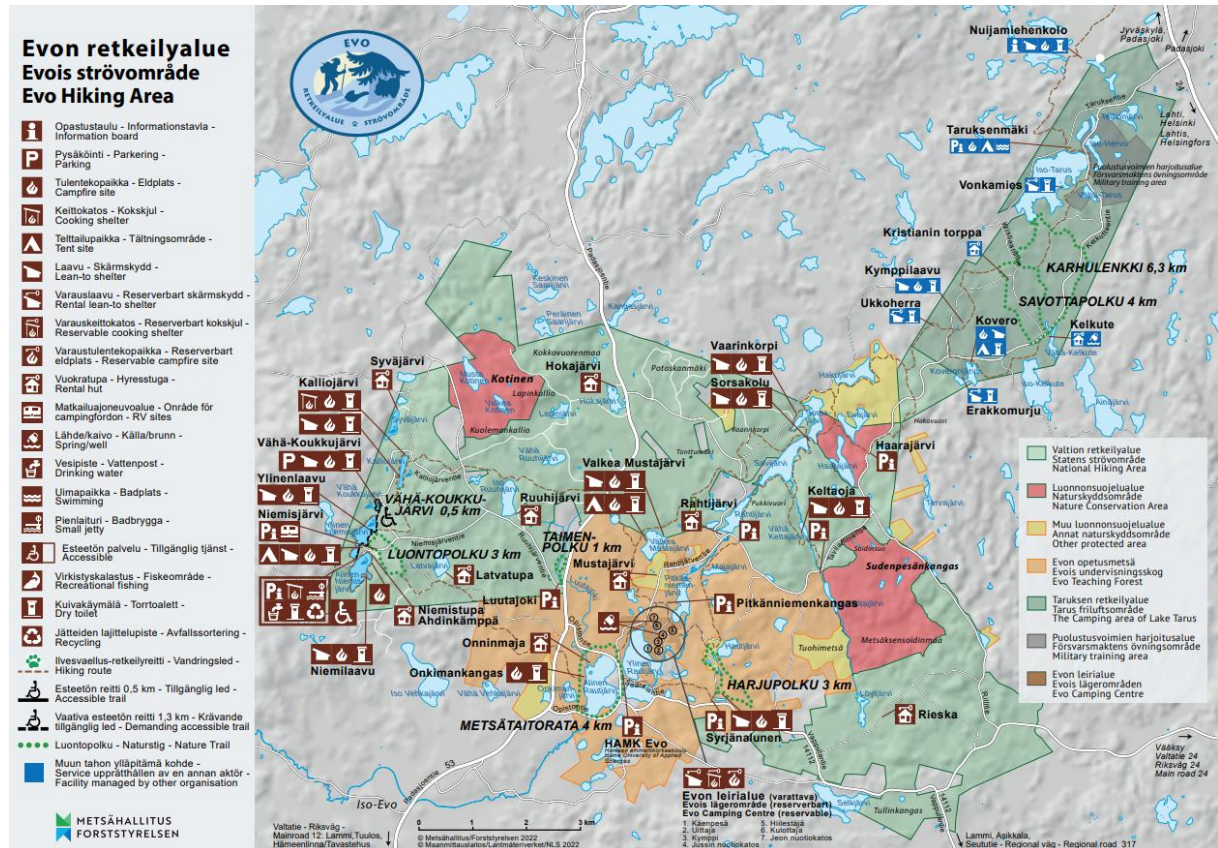
3.5.6 Retkeily, leiritoiminta ja majoituspalvelut

Evon valtion retkeilyalue on perustettu valtioneuvoston päätöksellä 284/1994 vuonna 1994. Metsähallitus ylläpitää Evon retkeilyalueen reittejä ja niiden yhteydessä olevia palveluita kuten tulentekopaikkoja, keittokatoksia, laavuja, telttailualueita,

11.11.2025

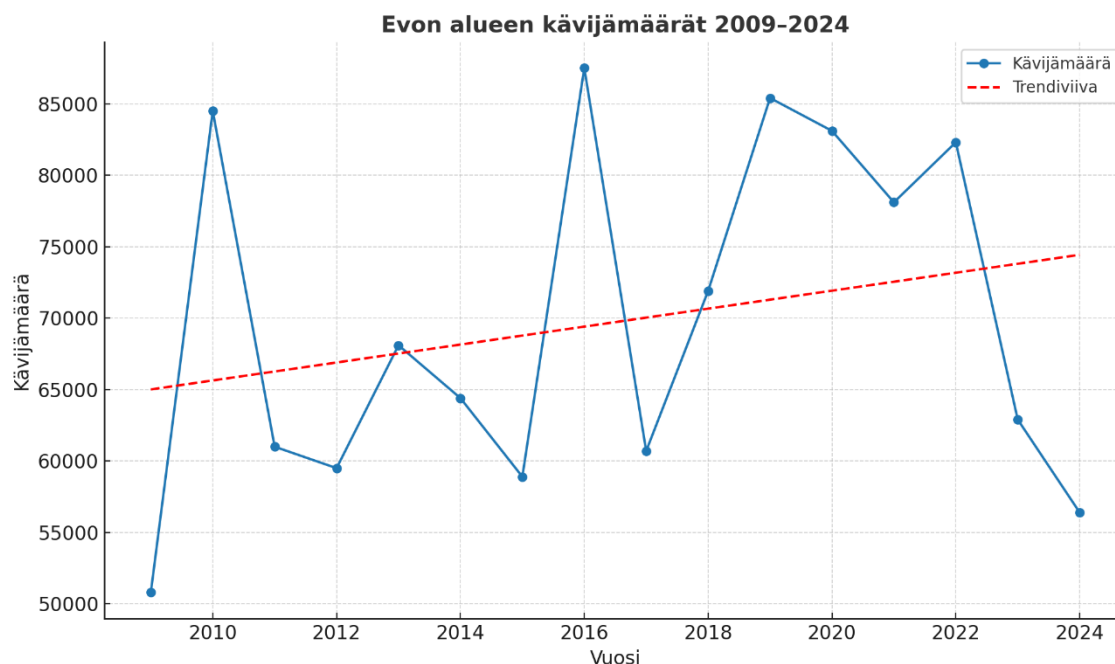
KO

kuivakäymälöitä, vuokratupia, leirialuetta sekä matkailuvaunujen pysäköintialuetta. Retkeilyalueen perustamisen jälkeen sen käyttöä ja hoitoa on ohjattu hoito- ja käyttösuunnitelmalla. Voimassa oleva hoito- ja käyttösuunnitelma on vuodelta 2015.



Kuva 17. Evon reitistö ja siihen liittyvät rakenteet. Kuva: Metsähallitus.

Evon (retkeilyalue, suojelualueet ja opetusmetsä) kävijämäärät ovat olleet lievästi nousevia vuosina 2009-2024, tosin koronaepidemian jälkeen vuodesta 2019 alkaen kävijämäärä on ollut selvästi laskussa. Vuosina 2009-2024 kävijämäärien keskiarvo on ollut n. 69 700 vuosittaista kävijää ja vuosina 2019-2024 74 700 kävijää. Panostusta alueen reitteihin ja rakenteisiin on lisätty 2020-luvun taitteessa. Evon kävijämäärissä on vuosittaista vaihtelua. Alueella järjestetyt suuret partioleirit ovat nostaneet kävijämääriä selvästi, samoin kävijämäärät kasvoivat koronapandemian aikana. Yli 80 000 kävijää alueella on ollut vuosina 2010, 2016, 2019, 2020 ja 2022. Alhaisimmat kävijämäärät ovat olleet vuosina 2009, 2012, 2015 ja 2024, jolloin kävijämäärät ovat olleet 50-60 000 kävijää.



Kuva 18 Diagrammi Evon alueen kävijämäärien vaihtelusta ja kehityksestä vuosina 2009-2024. Tietolähde: Vuotuiset käyntimäärät maastossa, Metsähallitus

Evon retkeilyalueen kävijätutkimuksen (2018) mukaan suurin yksittäinen kävijäryhmä ovat lapsiperheet. Lasten, nuorten ja nuorten aikuisten määrä on kasvanut – alue on erilaisten kerhojen ja yhdistysten suosima kohde. Kävijät harrastavat Evolla useimmiten kävelyä, retkeilyä ja luonnontarkkailua. Aiemmin kalastus on ollut ylivoimaisesti tärkein yksittäinen aktiviteetti Evolla. Nykyisin kalastuksen rinnalle on noussut muitakin aktiviteetteja, ja retkeily on alueella yhä merkittävämmässä roolissa.

Evon retkeilyalueen kävijätutkimuksen (2018) mukaan eniten kävijöitä alueella vierailee heinäkuussa ja suosituimpia kohteita ovat Niemisjärven seutu, Syrjänelusen seutu, Sorsajärven seutu, Evon leirialue ja Evokeskus. Evon leirialueella on puitteet suurtenkin (yli 10 000 osallistujaa) leirien ja tapahtumien järjestämiseen. Määrävälein järjestettävät suurleirit heijastuvat Evon kävijämääriin.

Kävijätutkimuksen (2018) mukaan yli puolet kävijöistä yöpyy Evon retkeilyalueella. Suosituin yöpymispaikka on oma majoite (esim. teltti). Keskimäärin yöpyjät viiptyvät retkeilyalueella kaksi yötä. Päiväkävijöitä oli 41 prosenttia. Sekä kävijöiden viipymät että rahankäyttö ovat hyvin vaatimattomia verrattaessa Evoa muihin vastaaviin alueisiin.

Pitkäniemen alueella sijaitsee Evon leirialue, jota mm. Suomen Partiolaiset käyttävät suurleirien ja erilaisten muiden tapahtumien järjestämiseen. Aluetta käytetään myös piirileirien ja lippukuntaleirien järjestämiseen. Myös muut toimijat järjestävät alueella leirejä ja tapahtumia. Partiolaisten suurleireillä osallistujien määrä on 10 000 - 15 000 ja

11.11.2025

KO

majoitus järjestetään telttamajoituksena, vierailijoita voi olla yhteensä 20 000 leirin aikana. Suurleireille leiriläiset kuljetetaan linja-autoilla. Myös vierailupäivinä bussit kuljettavat leirivieraat suurimmista Etelä-Suomen kaupungeista ja vierailijapysäköintiä varten järjestetyltä alueelta. Vierailijapysäköinti on viime vuosina järjestetty Iso-Evolla tarkoitusta varten vuokratuilla pelloilla. Leirien käymäläjätteet kuljetetaan loka-autoilla kunnalliselle jätevedenpuhdistamolle käsiteltäviksi. Leirialue on pohjavesialuetta, ja leireillä käytetty juomavesi otetaan alueen kaivoista. Suihkuvesi otetaan järvistä. Harmaat jätevedet käsitellään ja imeytetään maaperään. Leiritoimintaan liittyen Suomen Partiolaisilla on entisen Evon kalastuskoeaseman itäpuolella kiinteistö, jolla varastoidaan Evon leirialueella mm. suurleirien yhdyskuntatekniikan rakentamisessa käytettyä välineistöä ja materiaaleja.

Nykytilanteessa kaava-alueella on melko vähän muita yöpymismahdollisuuksia kuin oma telta. Metsähallitus ja yksityiset yrittäjät tarjoavat alueelta erilaisia majoituspalveluita, joiden nykyinen kapasiteetti on noin 230 vuodepaikkaa ja 20 matkaparkkipaikkaa.

Metsähallituksen hallinnoimia vuokratupia kaava-alueella on Onninmaja (4 vuodepaikkaa) ja Mustajärven vuokratupa (6 vuodepaikkaa).

Yksityisiä majoituspalveluita alueella tarjoaa Evon Luonto Oy, joka vuokraa kaava-alueella Evon Rauhan kolmea huvilaa Kaitalammin rannalla, Ruuhijärven kartanoa Iso Ruuhijärven rannalla sekä kolmen mökin kokonaisuutta Syväjärven rannalla aivan kaava-alueen luoteisrajalla. Evon Rauhasa yöpymiskapasiteetti on 50-100 henkilöä, Ruuhijärvellä on 23 vuodepaikkaa ja Syväjärvellä on 21 vuodepaikkaa. Myös Pikku-Apaja tarjoaa kaava-alueella majoituspalveluita Niemisjärven rannalta (2 mökkiä, vuodepaikkoja yhteensä 11), Latvajärveltä (1 mökki, 6 vuodepaikkaa) ja Rieskan kämppää (vuodepaikat lisävuoteineen 20). Pikku-Apajalla on myös Niemisjärvillä matkaparkki, jossa on 20 matkaparkkipaikkaa, keittokatos ja wc. Lomarengas Oy:n kautta kaava-alueelta on vuokrattavissa Hokajärven kämppää, jossa on tilat 15 yöpyjälle. Muita yöpymispaikkoja Evolla on Rahtijärven kämpällä, joka on Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) omistama majoitus- ja kokousrakennus. Rahtijärven kämpän majoituskapasiteetti on yhteensä 26 henkilöä. Savijärvellä on maatilan yhteydessä toimiva matkaparkki.

Alla on esitetty Tilastokeskuksen majoitustilaston tiedot Hämeenlinnassa olevista majoitusliikkeiden huoneista, vuodepaikoista ja niiden käyttöasteesta. Majoitustilaston mukaan Hämeenlinnassa on keskimäärin 2,1 vuodepaikkaa huoneessa. Vuodekäyttöaste on selvästi pienempi kuin huonekäyttöaste, joka on viime vuosina ollut Hämeenlinnassa noin 50 %. Tyypillisesti kaupunkien keskustoissa käyttöaste on suurempi kuin muualla. Keskimäärin majoitusliikkeiden yöpymispaikoissa on yövytty Hämeenlinnassa 1,7 vuorokautta viime vuosina.

Taulukko 1 Majoitusliikkeiden keskimääräinen vuosikapasiteetti ja sen käyttö muuttujina vuosi, huoneiden lukumäärä ja käyttöaste sekä vuoteiden määrä ja vuodekäyttöaste Hämeenlinnassa. Tiedot käsittävät koko Hämeenlinnan kaupungin alueen. Lähde: Tilastokeskus, majoitustilasto

Vuosi	Huoneet, lkm	Huonekäyttöaste, %	Vuoteet, lkm	Vuodekäyttöaste, %
2014	819	36,6	1721	29,5
2015	813	35,6	1708	28,7
2016	796	40,3	1687	32,1
2017	760	44,0	1625	34,4
2018	748	42,8	1582	34,2
2019	773	43,9	1621	36,0
2020	642	34,0	1336	29,4
2021	696	39,2	1471	35,1
2022	647	51,1	1361	44,4
2023	687	50,8	1423	44,0
2024	706	48,8	1570	39,4

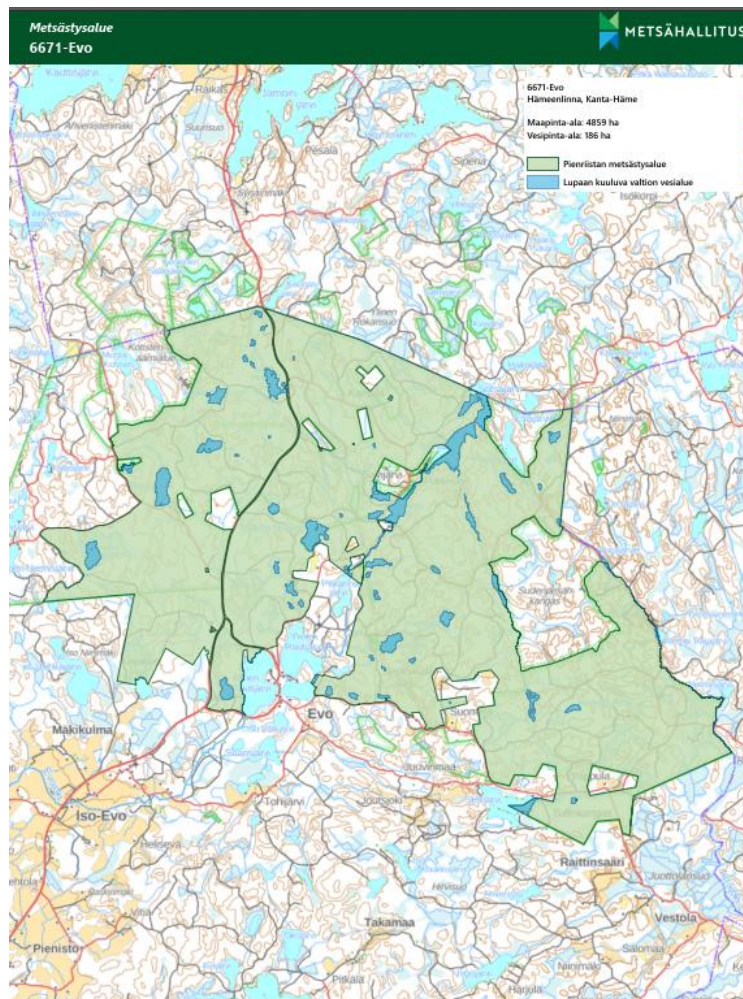
Taulukko 2 Majoitusliikkeiden vuosittaiset yöpymiset ja saapuneet muuttujina vuosi, yöpymisten lukumäärä, saapuneet ja keskimääräinen viipymisaika öinä Hämeenlinnassa. Lähde: Tilastokeskus, majoitustilasto.

Vuosi	Yöpymiset, lkm	Saapuneet	Keskimääräinen viipymisaika öinä, lkm
2014	201560	132325	1,5
2015	191762	131882	1,5
2016	214549	145987	1,5
2017	204937	139906	1,5
2018	204030	139480	1,5
2019	210285	149828	1,4
2020	131354	93574	1,4
2021	179804	129477	1,4
2022	222264	127997	1,7
2023	228203	132996	1,7
2024	225892	135820	1,7

3.5.7 Metsästys ja kalastus

Evo on Etelä-Suomessa ainoa merkittävämpi Metsähallituksen metsästyslupa-alue. Evon retkeilyalueella harjoitetaan sekä hirvieläinten, pienriistan että kana- ja vesilintujen metsästystä. Pienriistan osalta rauhoitusalueet, joilla metsästys on kielletty, ja alueet, joilla metsästys on sallittu (ns. lupametsästysalueet) vaihtelevat vuosittain.

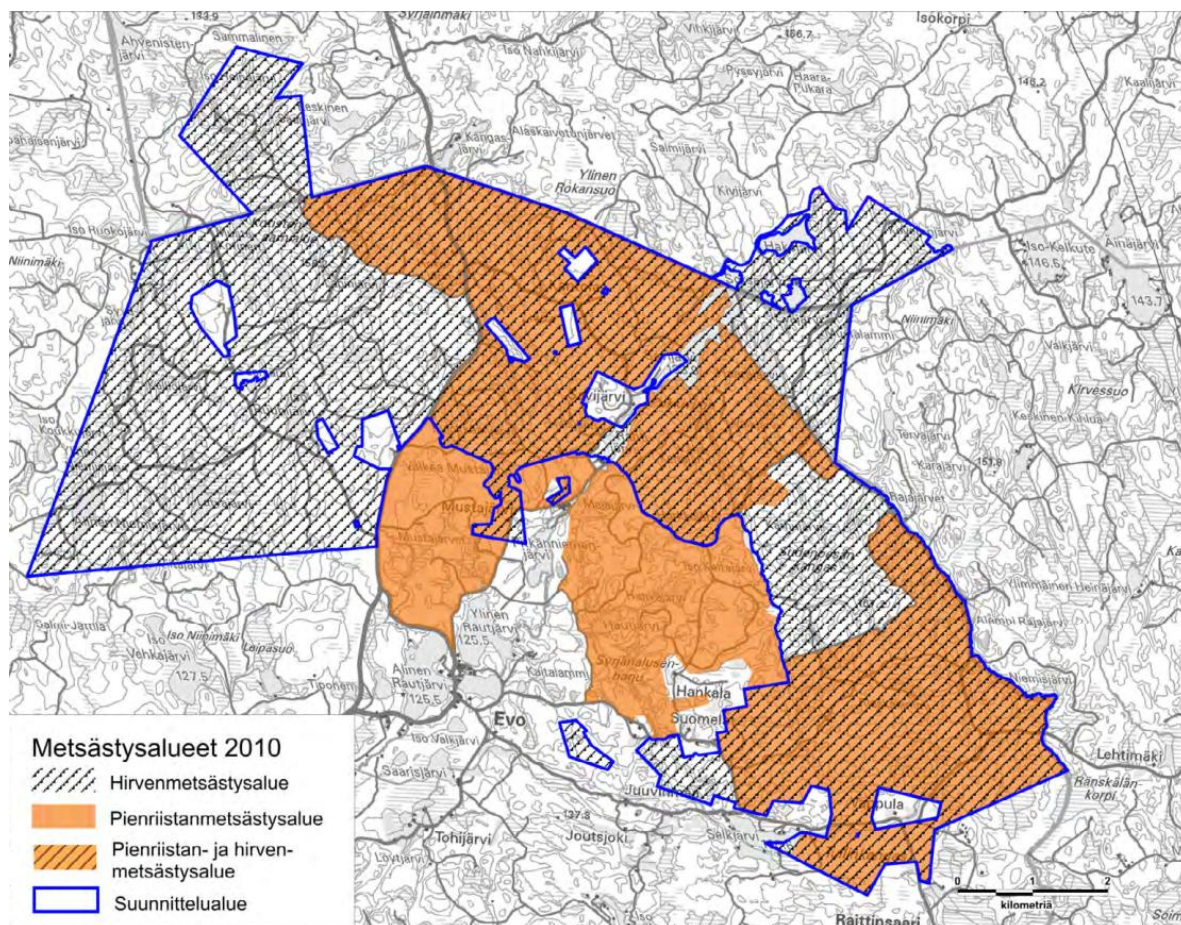
Hirvenmetsästyks on järjestetty vuokraamalla Metsähallituksen hallinnoimia alueita paikallisille metsästysseuroille. Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla on yhdeksän toistaiseksi voimassa olevaa metsästysvuokrasopimusta (tilanne 2015), jotka oikeuttavat hirvieläinten ja pienriistan metsästämiseen. Pelkkä hirvenajo on sallittua Kotisten aarnialueella, Sudenpesän suojelualueella ja Haarajärven suojelualueella.



Kuva 19. Pienriistan metsästysalue Evolla vuonna 2025. Lähde: Metsähallitus.

11.11.2025

KO



Kuva 20. Metsästysalueet vuonna 2010. Osayleiskaavan rajausta ei vastaa kartan rajausta (sininen viiva). Kuvalähe: Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2015.

Pääosa Evon retkeilyalueen järvistä on yleiskalastusoikeuden piirissä eli niillä on voimassa jokaisenoikeuksiin rinnastettava kalastusoikeus, joka voi olla maksullinen tai maksuton. Yleiskalastusoikeuksiin kuuluvat muun muassa onkiminen ja pilkkiminen.

Onkimis- ja pilkkimiskiellot koskevat Metsähallituksen virkistyskalastusvesiä (Alinen-, Keskinen- ja Ylinen Niemisjärvi, Kalliojärvi, Vähä-Koukkujärvi ja Syväjärvi). Osa alueen järvistä on Luonnonvarakeskuksen tutkimuskäytössä.

Evon retkeilyalueella on mahdollista harjoittaa virkistyskalastusta, erityisesti Niemisjärvien (Niemisjärvet, Syväjärvi, Kalliojärvi, Vähä-Koukkujärvi) alueella. Evon Niemisjärvien lupa-alue on suosituimpia Metsähallituksen Etelä-Suomessa sijaitsevista vapalupa-alueista. Vuonna 2021 lupamäärä oli 5224 lupaa.

Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma (2015) mukaan alueen merkitys virkistyskalastuskohteena on Etelä-Suomessa vähintäänkin keskinertainen, ellei suuri.

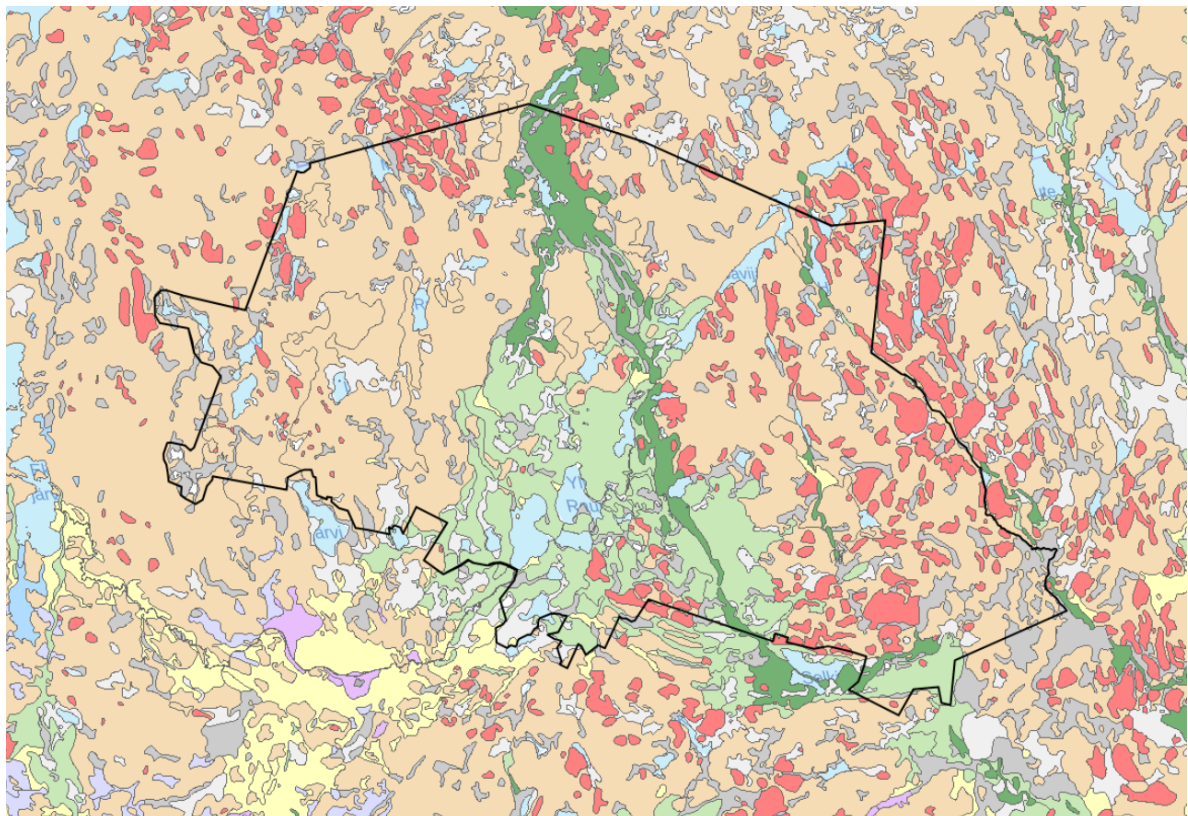
3.5.8 Maa- ja kallioperä

Alueen maaperä on pääosin hiekka- ja sora-moreenia. Kallioiset alueet sijoittuvat pääosin retkeilyalueen itä- ja pohjoisosiin. Alueen keskelle sijoittuivat sora- ja hiekkamaat. Pienehköjä rahka- ja saraturvealueita on ripotellen läpi koko kaava-alueen.

Selvitysalueella on maakuntakaavassa osoitettu arvokas geologinen harjumuodostuma Syrjänharju. Lisäksi kaava-alueella on arvokas moreenimuodostuma Myllykorvenmaa.

Kaava-alueen keskellä on luode-kaakko suuntaisesti lajittunutta harjuainesta. Muodostuma on syntynyt jääkauden aikana peräytyvän mannerjäätikön halkeamassa virranneeseen jäätikköjokeen. Muodostuman selkärankana on kapea karkeasta lajittuneesta aineksesta muodostunut harjuselänne. Syrjänalusenharju, Peikkovuori, Metsäsianharju ja Isovuori ovat harjuselänteen osien nimiä. Hokajärven kohdalla harjuselänne haarautuu kahdeksi erilliseksi selänneeksi.

Myllykorvenmaa on kumpumoreenimuodostuma. Kumpumoreenimaastolle on tyypillistä pyöreät ja pitkänomaiset kummut ja niiden väliset soistuneet notkelmat.



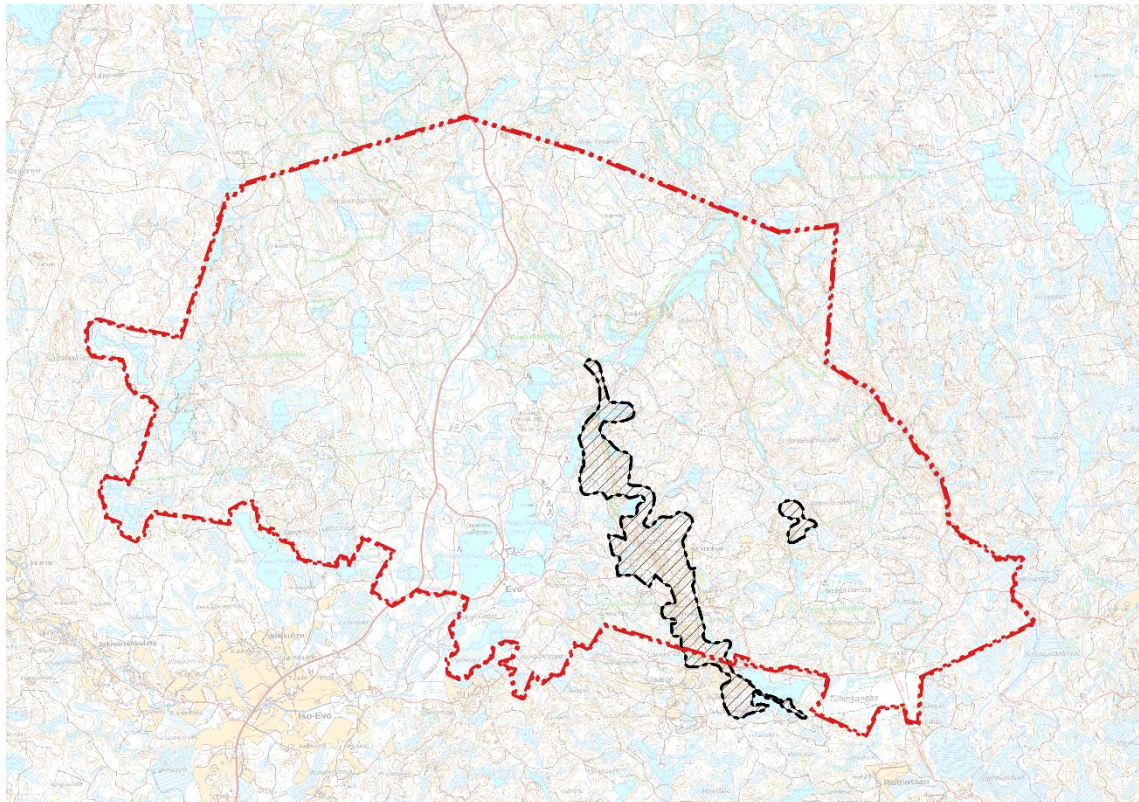
Kuva 21. Maa- ja kallioperä suunnittelualueella. Aineisto on esitetty mittakaavassa 1:20000. Lähde: GTK, Paikkatietoikkuna.

11.11.2025

KO

- Kalliomaa, maaperite enintään 1 m (yleensä moreenia) (Ka)
- Rapakallio (RpKa)
- Rakka (RaKa)
- Lohkareita (Lo)
- Kiviä (Ki)
- Hiekkamoreeni (Mr), Soramoreeni (SrMr)
- Hienoainesmoreeni (HMr)
- Sora (Sr)
- Hiekka (Hk)
- liejuinen Hiekka, humuspitoisuus 2-6 % (LjHk)
- karkea Hieta (KHt)
- liejuinen Hieta (karkea), humuspitoisuus 2-6 % (LjHt)
- hieno Hieta (HHt)
- liejuinen hieno Hieta, humuspitoisuus 2-6 % (LjHHt)
- Hiesu (Hs)
- Liejuhiesu, humuspitoisuus 2-6 % (LjHs)
- Savi (Sa)
- Liejusavi, humuspitoisuus 2-6 % (LjSa)
- Lieju, humuspitoisuus yli 6 % (Lj)
- Rakkaturve (St)
- Saraturve (Ot)
- Turvetuotantoalue (Tu)
- Täytemaa (Ta)
- Karttittamaton (O)
- Vesi (Ve)

Kuva 22. Maa- ja kallioperäkartan selitteet. Lähde: GTK, Paikkatietoikkuna.



Kuva 23. Arvokkaat geologiset muodostumat kaava-alueella. Taustakartta: MML.

3.5.9 Luonnonympäristö

Selvitysalueelle on laadittu kaavatyön yhteydessä osayleiskaavatasoinen luontoselvitys (FCG, 2025), joka on liitetty kaava-aineistoon.

Evon retkeilyalue on perustettu valtioneuvoston päätöksellä vuonna 1994. Alue muodostuu valtion retkeilyalueesta ja rantojensuojeluohjelman alueesta. Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelman (Metsähallitus 2015) mukaan alueen päätavoite on retkeily- ja ulkoilutoiminta. Evon retkeilyalue on suurelta osin Natura 2000 –aluetta (FI0325001, SAC). Alueella toimii Hämeen ammattikorkeakoulun Evon yksikkö. Suurin osa Evon alueesta on voimakkaasti käsiteltyä talousmetsää. Talousmetsät muodostavat yhdessä vanhan metsän kohteiden kanssa laajan yhtenäisen metsäalueen, joka sisältää paljon pieniä järviä, lampia sekä virtavesiä. Evon alueella on vanhojen metsien suojeluohjelman kohteita ja rantojensuojeluohjelman aluetta sekä soidensuojeluohjelman kohde. Alueen suojelun toteutuskeinoja ovat ulkoilulaki, metsälaki ja luonnonsuojelulaki. Kotisten aarnialue on Etelä-Suomen edustavimpia kohteita ja toimii yhdenmetytyn ympäristön seurannan alueena.

Evo sijaitsee eteläboreaalaisella Lounaismaan ja Pohjanmaan rannikon metsäkasvillisuusvyöhykkeellä (2a). Evo on tyypillistä vedenjakajaseutua, jossa maasto on pienipiirteistä ja vaihtelevaa. Retkeilyaluetta hallitsee sen keskiosan harjumaaisema, jonka vastapainona alueen reunat ovat kivikkoisempia ja vaikeakulkuisempia.

Retkeilyalueelle ovat tyypillisiä mänty-kuusivaltaiset tuoreet ja kuivahkot kankaat. Alueen luonnon monimuotoisuutta lisäävät alueella esiintyvät lehdot ja lehtomaiset kankaat sekä arvokkaat suoluontotyyppit sekä vesistöt ja pienvedet. Alueella on vahva metsätaloushistoria, mikä näkyy monin paikoin metsien tasaikäisyytenä ja puuston yksipuolisuutena.

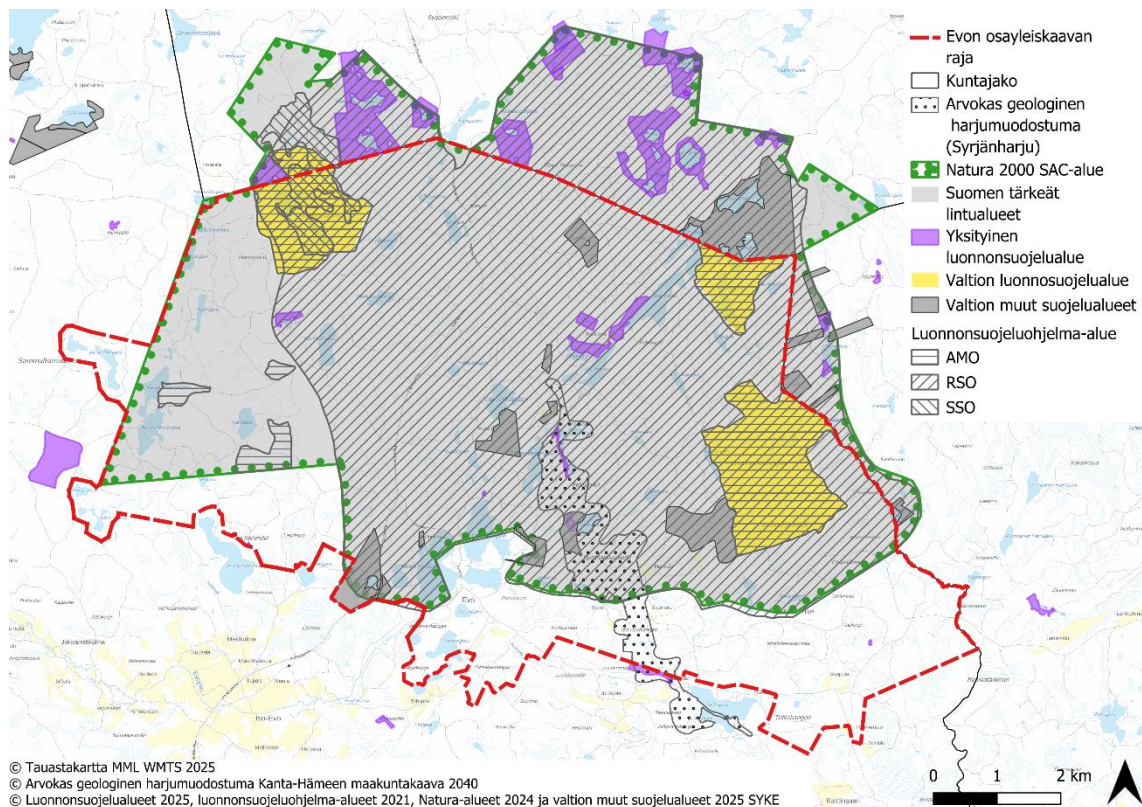
Eri suunnitelmien ja inventointien pohjalta tehtyjen päätösten perusteella retkeilyalueella ei harjoiteta metsätaloutta 1 815 hehtaarilla, joka on 42,2 % koko retkeilyalueen metsämaan pinta-alasta. Metsätalouden ulkopuolelle rajattujen alueiden puusto on monin paikoin metsätalouden vaikutuksen alaista ja vasta hyvin pitkällä aikavälillä luonnontilaistuvaa.

Evolla retkeilykäytön näkökulmasta samaan toiminnalliseen kokonaisuuteen varsinaisen valtioneuvoston päätöksellä perustetun valtion retkeilyalueen (4682 ha) lisäksi kuuluvat opetusmetsä (1946 ha) ja seuraavat laakisääteiset tai suojeluohjelmiin sisältyvät suojelualueet (1015 ha):

- Sudenpesänkankaan vanhojen metsien suojelualue, 467 ha
- Kotisten vanhojen metsien suojelualue, 236 ha
- Suojeluohjelmakohteita (rso ja SL) 316 ha (josta 80 ha opetusmetsässä)

Pinta-alojen perusteella tarkasteltuna retkeilyalueesta ja siihen rajautuvista suojelualueista (5617 ha) on metsienkäsittelyn ulkopuolella 2879 ha, mikä on 51 prosenttia kokonaispinta-alasta.

3.5.9.1 Arvokkaat luontoalueet



Kuva 24. Evon osayleiskaava-alueella on Natura-alue, luonnonsuojelualueita, luonnonsuojeluohjelma-alueita ja arvokas geologinen harjumuodostuma. Lisäksi alueella on valtion muita suojelualueita. Taustakartta: MML.

Natura 2000

Evon osayleiskaava-alue on suurelta osin Natura 2000 SAC-aluetta (FI0325001, SAC). SAC-alueet ovat EU:n luontodirektiivin mukaisia erityisten suojelutoimien alueita. Lisätietoja Natura 2000 -verkostosta löytyy [Ympäristöministeriön sivuilta](#).

Evon alue on laaja metsäalue, johon sisältyy luonnontilaisia aarnimetsiä ja luonnontilaisia vesistön osia sekä talousmetsäalueita. Kotisten aarnialue on Etelä-Suomen edustavimpia kohteita ja toimii yhdenmetytyn ympäristön seurannan alueena.

Suojelun perusteena olevat lajit ovat 1086 punahärö, 1082 isolampisukeltaja, 1355 saukko sekä 1910 liito-orava. Natura-tietolomakkeella mainittujen lajien lisäksi alueella esiintyy luontodirektiivin liitteen IV a lajeista mm. ilvestä.

Laajalla Natura-alueella sijaitsee 13 Euroopan unionin luontodirektiivin tarkoittamaa Natura 2000 –luontotyyppiä, jotka myös ovat alueen suojelun perusteena:

- 3110 Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet, 15 ha
- 3160 Humuspitoiset järvet ja lammet, 432 ha
- 3260 Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on Ranunculion fluitantis ja Callitriche-Batrachium –kasvillisuutta, 3 ha
- 6270 Fennoskandian runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt, 0,4 ha
- 7110 Keidassuot, 29,1 ha
- 7140 Vaihtumissuot ja rantasuot, 20 ha
- 7160 Fennoskandian lähteet ja lähdesuot, 1 ha
- 8220 Kasvipeitteiset silikaattikalliot, 1,3 ha
- 9010 Boreaaliset luonnonmetsät, 850 ha
- 9050 Boreaaliset lehdot, 35 ha
- 9060 Harjumuodostumien metsäiset luontotyytit, 20 ha
- 9070 Fennoskandian hakamaat ja kaskilaitumet, 0,8 ha
- 91D0 Puustoiset suot, 790 ha

Suomen tärkeät lintualueet FINIBA

Kaava-alueelle sijoittuu Suomelle tärkeä lintualue Evo (FINIBA 420052). FINIBA-alueet ovat kansallisesti merkittäviä uhanalaisten, silmälläpidettävien ja kansainvälisen erityisvastuun lintulajien pesimis- tai kerääntymisalueita. Evon FINIBA-alueen pinta-ala on 7859 ha ja sen raja on yhtenevä Evon Natura-alueen rajauksen kanssa. Alue on laaja, jokseenkin yhtenäinen metsäalue Vesijärven ja Kuohijärven välissä. Alueen merkittävää pesimälajistoa ovat metso, harmaapäätikka, pohjantikka, sinipyrstö ja pikkusieppo.

Luonnonsuojelualueet

Kaava-alueella on kaksi valtion luonnonsuojelualueita, Kotisten suojelualue ja Sudenpesänkankaan suojelualue, joka on kaksiosainen. Kumpikin on vanhojen metsien suojelualueita.

Lisäksi kaava-alueella on useita yksityisiä suojelualueita:

- Majajärven lehmuslehto (luontotyytin suojelualue)
- Ylisen Rautjärven lehmuslehto (luontotyytin suojelualue)
- Iso Niinimäen lehmusmetsä (luontotyytin suojelualue)
- Hautjärven Lehmus- ja saarnilehto (luontotyytin suojelualue)

11.11.2025

KO

- Vuorenpeikon lehmuslehtorinne (luontotyyppin suojelualue)
- Savijärven suojelualue (yksityismaiden luonnonsuojelualue)
- Vahtervehmaan luonnonsuojelualue (yksityismaiden luonnonsuojelualue)

Luonnonsuojeluohjelmien alueet

Kaava-alueella on seuraavat luonnonsuojeluohjelmien alueet:

- Kotiset (vanhojen metsien suojelualueet, AMO)
- Sudenpesänkangas (vanhojen metsien suojelualueet, AMO)
- Latvajärvenmaa – Palohonka – Puukkohonka (vanhojen metsien suojelualueet, AMO)
- Evon järviolue (rantojensuojeluohjelman alueet, RSO)
- Vahtervehmaan suot (soidensuojeluohjelman alueet, SSO)

Valtioneuvosto teki vuonna 1990 periaatepäätöksen valtakunnallisesta rantojensuojeluohjelmasta. Sen mukaan maamme arvokkaimmat rannat säilytetään rakentamattomina, nykytilassa arvokkaina luonnonalueina. Rantojensuojeluohjelma-alueella uudistushakkuut sekä ylispuiden ja siemenpuiden poisto ovat kiellettyjä toimenpiteitä 50 metrin levyisellä rantavyöhykkeellä. Maisemallisesti merkittävissä rinnemetsissä suojavyöhyke on leveämpi. Myös lannoitus, maan muokkaus, ojitus ja tienteko on tällä vyöhykkeellä kiellettyä. Harvennushakkuut ja maisemanhoitotyöt ovat sallittuja.

Valtion muut luonnonsuojelualueet

Kaava-alueella tai välittömässä läheisyydessä on useita valtion muita luonnonsuojelualueita:

- Hautjärvi (SL)
- Tuohimetsä (SL)
- Evon järviolue (rso); Luutajoki
- Evon järviolue (rso) (Metso-rahoitus), 3 palstaa
- Evon järviolue (rso), 17 palstaa

Maakuntakaavan ja voimassa olevien yleiskaavojen luonnonsuojelualuevaraukset

Maakuntakaavassa on huomioitu olemassa olevat suojelualueet, valtion muut luonnonsuojelualueet sekä osoitettu suojelualueina myös vanhojen metsien suojeluohjelman mukaiset alueet Vähä-Ruuhijärven ja Niemisjärven rannoilta sekä Latvajärven läheisyydestä. Lisäksi maakuntakaavassa osoitetaan suojelualuevarauksella Silmäjärvi.

Voimassa olevissa Pohjois-Lammin rantayleiskaavassa (1999) ja Evon rantaosayleiskaavassa (2003) on osoitettu luonnonsuojelualuevaraukset (SL, SL-2) Vähä-Ruuhijärven ja

Niemisjärven rannoille, Niemisjärventien varteen sekä Latvajärven kaakkoispuolelle. Lisäksi voimassa olevassa Keski- ja etelä-Lammin rantaosayleiskaavassa (2005) on osoitettu luonnonsuojelualuevaraus (SL) Saarisjärven lounaispuolelle.

Evon retkeilyalueen osayleiskaavan luontoselvityksessä (FCG, 2025) rajatut arvoalueet

Kaavaa varten tehdyssä luontoselvityksessä Evo-keskuksen, Niemisjärvien ja Kalliojärven ympäristön luontoarvoja selvitettiin maastokäynneillä. Tarkastamassa käytiin myös luontokohteita, jotka ovat helpon matkan päässä muuttuvan maankäytön alueista ja joihin lisääntyvien kävijämäärien vaikutuksia odotetaan kohdistuvan. Maastossa selvitettiin arvokkaita luontotyyppikohteita sekä niiden tilaa ja kulumisherkkyyttä. Samalla tarkkailtiin ympäristöjen soveltuvuutta direktiivilajeille ja muulle arvolajistolle, etenkin liito-oravalle.

Kasvillisuus- ja luontotyyppi-inventoinnit tehtiin arvokohdetarkasteluna perustuen taustatietoihin sekä kartta- ja ilmakuvatarkasteluihin. Tiedossa olevien arvokohteiden nykytila tarkistettiin pääsääntöisesti. Arvokkaat luontokohteet rajattiin ja arvotettiin kansallisten lakien ja Suomen luontotyyppien uhanalaisuuden mukaisesti.

Arvoluokat ovat seuraavat:

1. Lainsäädännöllä turvatut kohteet
2. Erityisen tärkeät kohteet
3. Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
4. Monimuotoisuutta tukevat kohteet

Luokista ylin, arvoluokka 1 tarkoittaa lainsäädännöllä turvattuja kohteita, joita ei saa heikentää tai hävittää. Muut luokat kuvaavat luontoarvoja, jotka tulee hyvien käytäntöjen mukaan huomioida maankäytön suunnittelussa, mutta jotka eivät ole tiukasti lainsäädännöllä suojattuja. Yksinkertaisesti todettuna arvoluokkaan 2 sijoitetaan erityisen tärkeät kohteet, joilla on usein valtakunnallistakin merkitystä, esimerkiksi uhanalaisten lajien ja luontotyyppien merkittävimmät esiintymät. Vastaavat edustavuudeltaan tai kooltaan vähemmän merkittävät esiintymät sijoitetaan arvoluokkaan 3, ja erilaiset usein alueellisesti tärkeät kohteet, kuten alueellisesti uhanalaisten lajien ja luontotyyppien esiintymät, sijoitetaan arvoluokkaan 4. Luokituksessa huomioidaan lajiston ja luontotyyppien lisäksi niiden muodostamat kokonaisuudet.

Selvityksessä rajatut arvokkaat luontotyyppit on kuvattu osana luontoselvitystä. Ohessa on luettelo rajatuista alueista, niillä olevista luontotyypeistä, suojeluperusteesta ja arvoluokasta.

Selvityksessä on myös tarkasteltu liito-oravalle soveltuvia alueita. Selvityksen maastoselvityksissä ei tehty liito-oravan papanaselvitystä, vaan etsittiin puustoltaan liito-oravalle soveltuvia alueita. Niemisjärvien itäpuolelta rajattiin liito-oravalle soveltuva

11.11.2025

KO

elinympäristö. Alueella on vanhaa ja varttunutta kuusivaltaista tuoretta kangasta ja läheisiä suoalueita. Alueelta on liito-oravahavaintoja, myös pesähavaintoja. Iso Ruuhijärven lounaispuolelta rajattiin liito-oravalle soveltuva elinympäristö. Alue on tuoretta ja lehtomaista kangasta Lehtipuita on kuitenkin melko vähän. Haapoja ja koivuja esiintyy kuitenkin satunnaisesti. Alue on liito-oravalle kohtalaisen hyvin soveltuva ja alueelta on liito-oravahavaintoja vuosilta 1994 ja 2007. Iso Ruuhijärven eteläpuolelta rajattiin liito-oravalle soveltuva elinympäristö. Alue on korpirämettä ja kangaskorpea. Puusto soveltuu liito-oravalle kohtalaisen hyvin ja alueelta on yksi liito-orava-havainto vuodelta 2007.

Taulukko 3 Taulukko Evon retkeilyalueen osayleiskaavan luontoselvityksessä rajatuista arvoalueista, alueiden numerointi, nimi, luontotyytit kullakin alueella, suojeluperuste ja arvoluokka.

1	Iso Valkjärven rantametsä	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU)	Uhanalainen luontotyyppi	3
2	Iso Valkjärven läheinen suolampi	Suolammet (VU)	Vesilain luvun 2 11 § suojelema luontotyyppi	1
3	Iso Valkjärven läheinen umpeenkasvusuo	Borealiset piensuot (EN) Saranevat (VU) Isovarpuräme (VU)	Uhanalainen luontotyyppi	3
4	Luutajoki	Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujot (EN) Korpirämeet (EN) Kangaskorvet (CR)	Uhanalainen luontotyyppi	2
5	Saraluhta	Saraluhta (DD)	Puutteellisesti tunnettu luontotyyppi	3
6	Rusthollinkankaan korpiräme	Korpirämeet (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	3
7	Onkimankankaan pohjoinen korpiräme	Korpirämeet (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	3
8	Onkimankankaan läntinen korpiräme	Korpirämeet (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	3
9	Onkimanjärven rantametsä	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU)	Uhanalainen luontotyyppi	3
10	Korpiräme Luutajoen varressa	Korpirämeet (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	3
11	Onkimankankaan isovarpuräme	Isovarpurämeet (VU)	Uhanalainen luontotyyppi	4
12	Tuore keskivänteinen lehto	Tuoreet keskivänteiset lehdot (VU)	Uhanalainen luontotyyppi	4
13	Niemisjärven tuore kangas pohjoinen	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	2
14	Saniaiskorpi	Ruohokorvet (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	2
15	Metsäkortekorpi	Aitokorvet (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	3
16	Marjasuo	Isovarpuräme (VU)	Uhanalainen luontotyyppi	2

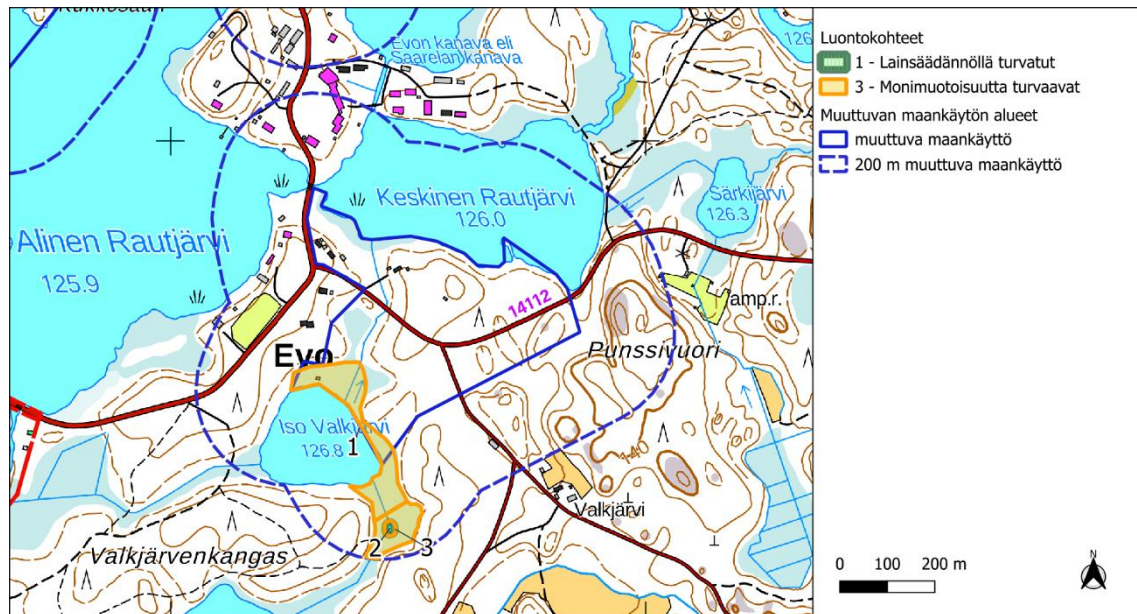
11.11.2025

KO

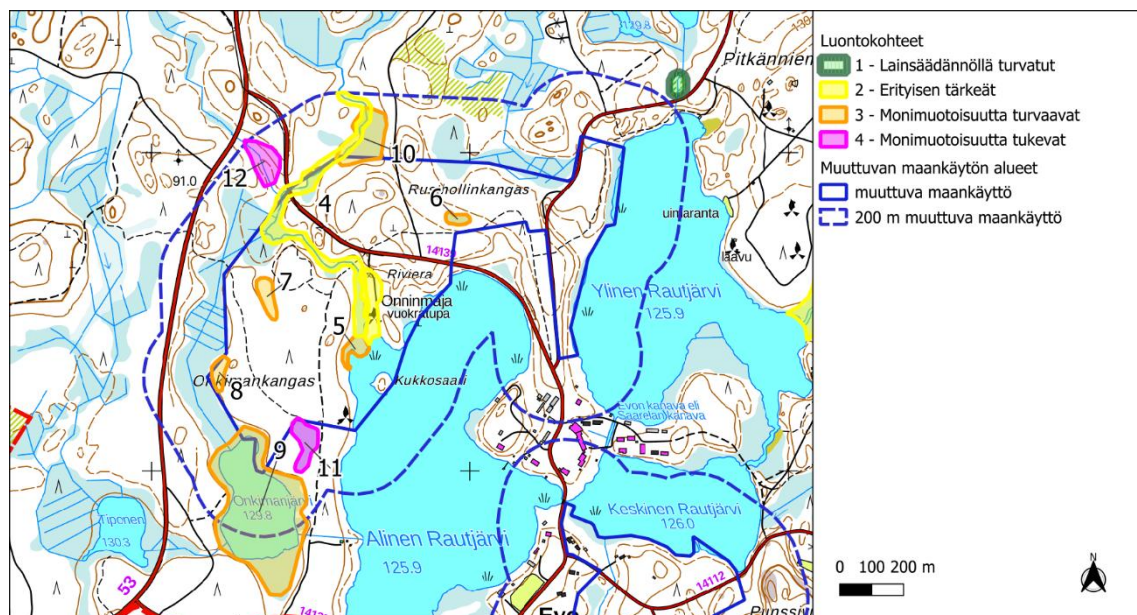
17	Korpiräme Alisen Niemisjärven rannalla	Korpirämeet (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	3
18	Varttunut tuore kangas Alisen Niemisjärven länsipuolella	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaan (VU)	Uhanalainen luontotyyppi	4
19 ja 20	Suopursu-juolukkatyyppin kangas Alisen Niemisjärven rannalla	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU)	Uhanalainen luontotyyppi	3
21	Boreaalinen piensuo Marjasuon eteläpuolella	Boreaaliset piensuot (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	3
22	Niemisjärven ruohokorpi	Ruohokorvet (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	3
23	Niemisoja	Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	2
24	Niemisjärven tuore kangas eteläinen	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU)	Uhanalainen luontotyyppi/-lajisto. Lsl:n rauhoitettu laji	2/1
25	Suopursu-juolukkatyyppin kangas Kalliojärven rannalla	Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat (VU)	Uhanalainen luontotyyppi	3
26	Kalliojärven puro	Havumetsävyöhykkeen purot ja pikkujoet (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	3
27	Makkarajärven suolampi	Suolammet (VU)	Vesilain luvun 2 11 § suojelema luontotyyppi	1
28	Makkarajärveä ympäröivä umpeenkasvusuo	Boreaaliset piensuot (EN) Saranevat (VU) Isovarpuräme (VU)	Uhanalainen luontotyyppi	3
29	Kalliojärven boreaalinen piensuo	Boreaaliset piensuot (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	3
30	Kalliojärven kuivaa kangasta ja kalliometsää	Varttuneet kuivat kankaat (VU) Kalliometsät (NT)	Uhanalainen luontotyyppi	3
31	Niemisjärventien korpiräme	Korpirämeet (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	3
32	Latvajärven turvekangas/isovarpuräme	Turvekankaat (ojitettu suo, ei uhanalaisuusluokkaa)	Vanha puusto ja suolajistoa	4
33	Niemisjärventien boreaalinen piensuo	Boreaaliset piensuot (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	4
34	Iso Ruuhijärven koivuluhta	Koivuluhdat (DD)	Puutteellisesti tunnettu luontotyyppi	4
35	Ruuhijärventien korpiräme	Korpirämeet (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	2
36	Ruuhijärventien kangaskorpi	Kangaskorvet (CR)	Uhanalainen luontotyyppi	2
37	Ruuhijärventien boreaalinen piensuo	Boreaaliset piensuot (EN)	Uhanalainen luontotyyppi	4

11.11.2025

KO



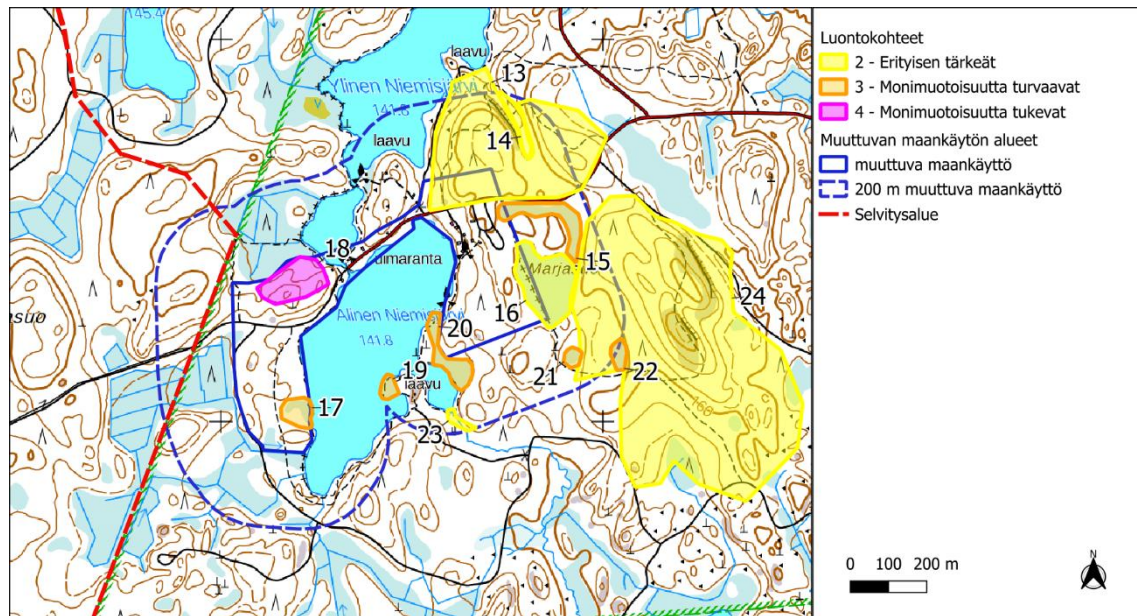
Kuva 25. Karttakuva Kesken Rautjärven ja Iso Valkjärven välisen muuttuvan maankäytön alueen ja 200 m etäisyysvyöhykkeen luontokohteista. Kartan numerot viittaavat tekstissä ja liitteen 1 taulukossa käytettyihin ID-numeroihin. Maastokartta MML WMS 2025.



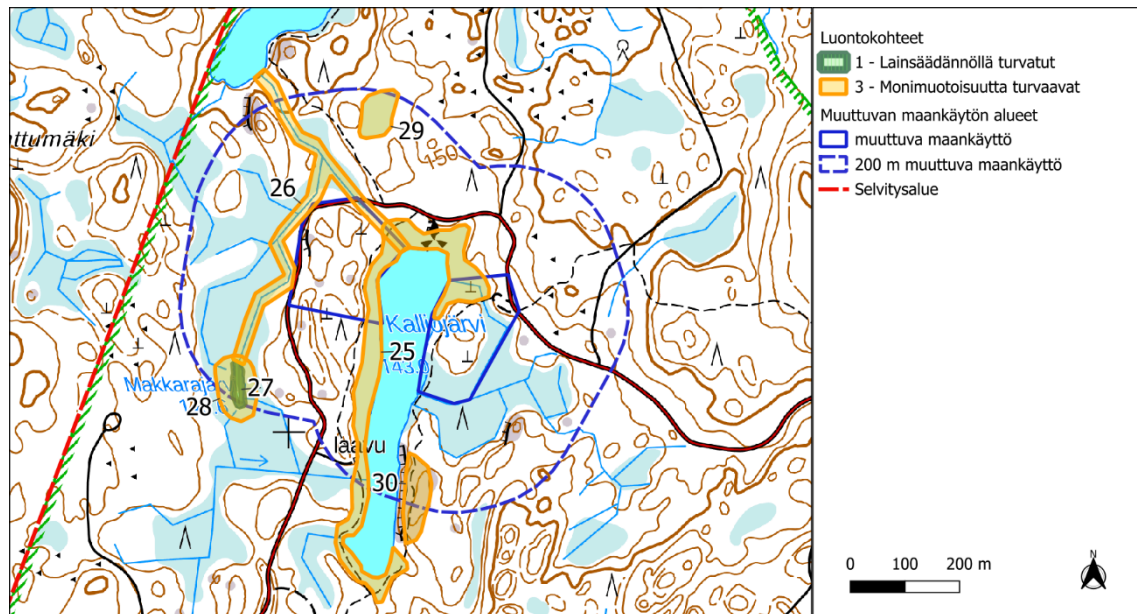
Kuva 26. Karttakuva Alisen Rautjärven pohjoispuolella sijaitsevan muuttuvan maankäytön alueen ja 200 m etäisyysvyöhykkeen luontokohteista. Kartan numerot viittaavat tekstissä ja liitteen 1 taulukossa käytettyihin ID-numeroihin. Kartan oikeassa yläkulmassa olevaa pientä arvoluokan 1 kohdetta ei ole numeroitu tai käsitelty tekstissä, koska se ei sijaitse muuttuvan maankäytön alueella tai etäisyysvyöhykkeellä. Maastokartta MML WMS 2025

11.11.2025

KO



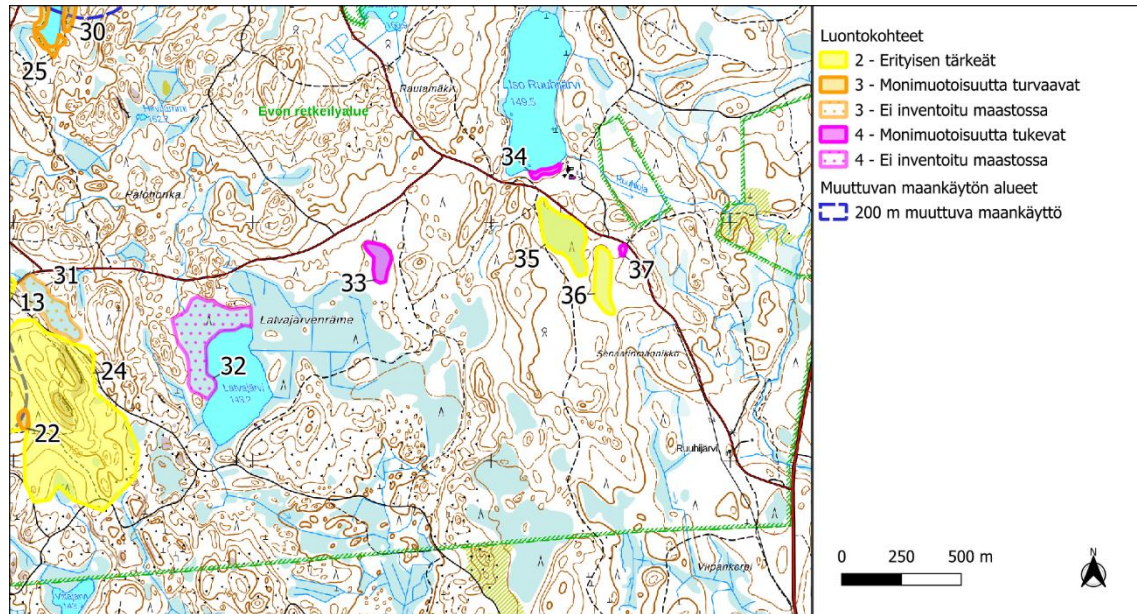
Kuva 27. Niemisjärven ympäristön muuttuvan maankäytön alueen ja 200 m etäisyysvyöhykkeen luontokohteet. Kartan numerot viittaavat tekstissä ja liitteen 1 taulukossa käytettyihin ID-numeroihin. Maastokartta MML WMS 2025.



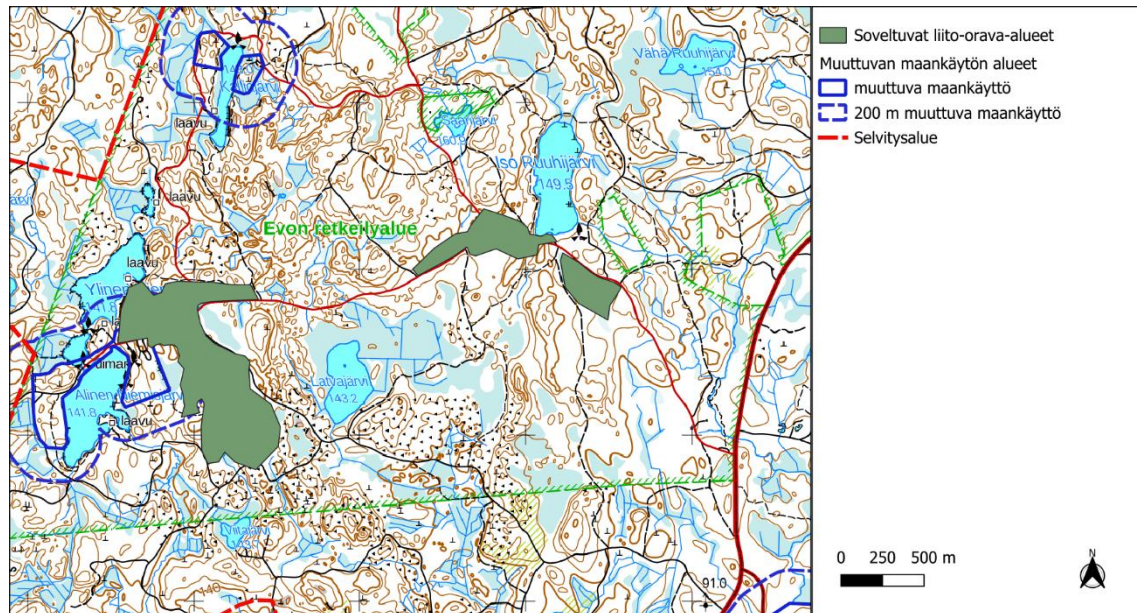
Kuva 28. Kalliojärven ympäristön muuttuvan maankäytön alueiden ja 200 m etäisyysvyöhykkeen luontokohteet. Kartan numerot viittaavat tekstissä ja liitteen 1 taulukossa käytettyihin ID-numeroihin. Maastokartta MML WMS 2025.

11.11.2025

KO



Kuva 29. Luontokohteet Ruuhijärventieltä Padasjoentien risteyksestä Niemisjärven tien risteykseen ja Niemisjärven-tieltä Ruuhijärventien risteyksestä Niemisjärville asti. Kartan numerot viittaavat tekstissä ja liitteen 1 taulukossa käytettyihin ID-numeroihin. Kuvan vasemmassa laidassa on myös kappaleissa 4.2.2 ja 4.2.3 käsitellyjä luontokohteita. Tämän kappaleen luontokohteet ovat numerot 31-37. Maastokartta MML WMS 2025.



Kuva 30 Liito-oravalle soveltuvia alueita Ruuhijärventien, Niemisjärventien ja Niemisjärvien ympäristössä. Maastokartta MML WMS 2025.

3.5.10 Pohja- ja pintavedet

Kaava-alueella sijaitsevat pohjavesialueet on lueteltu ohessa.

Vedenhankintaa varten tärkeät pohjavesialueet:

5. Rusthollinkangas 1
6. Pitkänniemenkangas 1

Muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat pohjavesialueet:

7. Kangasjärvi 2
8. Luutajoki 2

Muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat pohjavesialueet, joiden pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen:

9. Tullinkangas 2E

Kaavatyön yhteydessä on laadittu Evon osayleiskaavan pohjavesiselvitys, joka keskittyy Ylisen ja Alisen Rautjärven pohjoispuoliselle Rusthollinkankaan pohjavesialueelle. Selvitys on laadittu, jotta kaavan vaikutukset pohjaveteen pystytään arvioimaan. Osana pohjavesiselvitystä on tehty ehdotus mahdollisten uusien pohjavesiputkien asentamistarpeesta ja havaintoputkien pinnanmittauksien mittaustarpeesta. Selvitys on kaava-aineiston liitteenä.

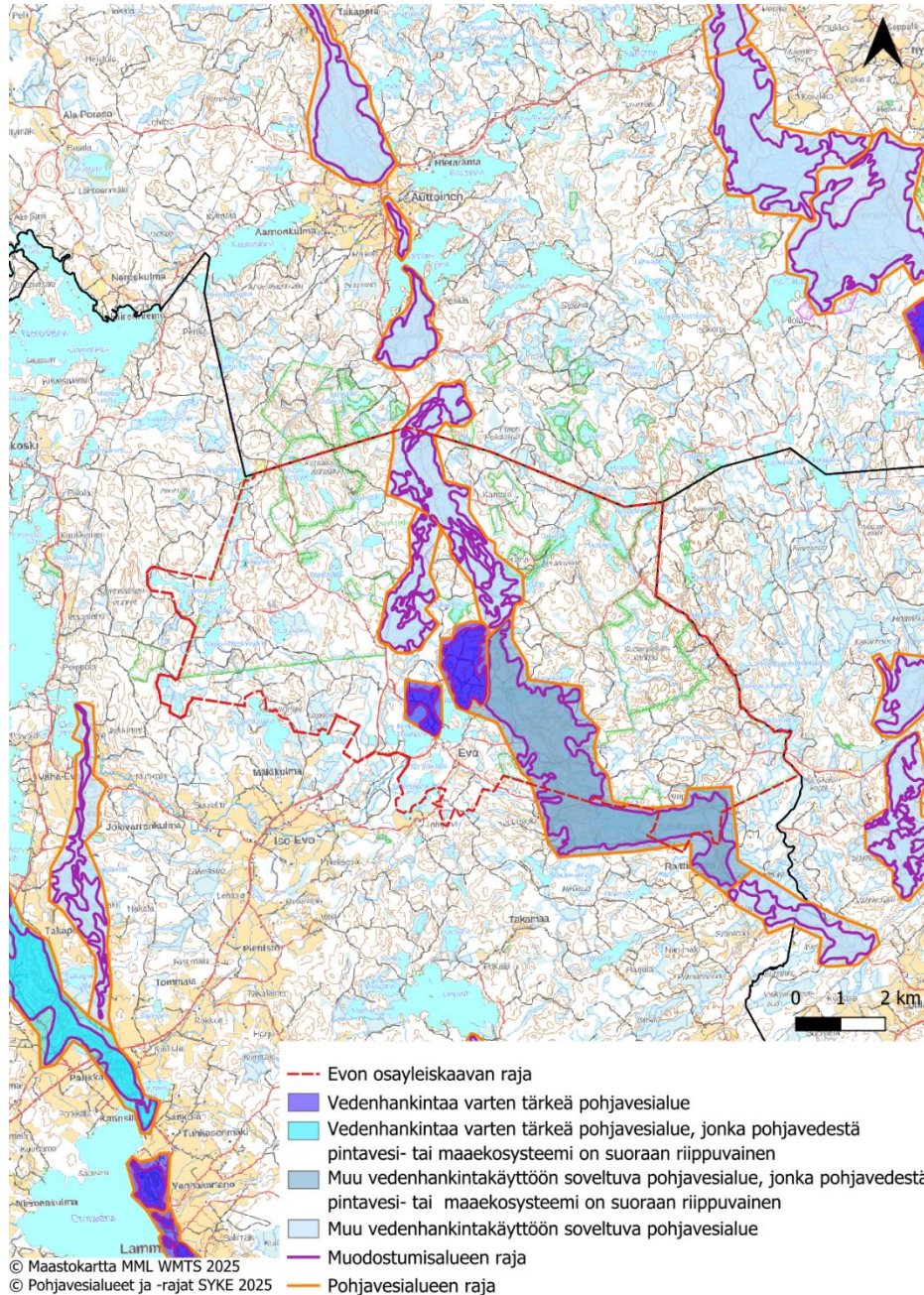
Kaava-alueen pohjavesiä on kuvattu mm. Evon luonto-oppaassa (Evo – eteläsuomalaisen metsäluonnon suojelua ja tiedotusta –hanke 1.5.2002 – 30.9.2005). Kaava-alueen läpi luoteesta kaakkoon kulkevalla harjujaksolla on useita pohjaveden muodostumisalueita:

- Rusthollinkangas on noin 80 ha. Se on yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeä pohjavesialue, jonka antoisuus on noin 200 m³/vrk. Alue on kerrostunut laaksomaiseen kenttään ja sen aines on pääasiassa hiekkaa, jonka kerrospaksuus on alle 13 metriä. Alueella on Evon oppilaitoksen vedenottamo.
- Pitkänniemenkankaalla on noin 160 ha laajuinen pohjavesialue, jonka antoisuus on 780 m³/vrk. Alueen aines on hiekkaa ja soraa, jonka kerrospaksuudet ovat pienet (1-5 m).
- Kangasjärven runsaan 600 ha laajuinen pohjavesialue, jonka antoisuus on 1400 m³/vrk. Pohjavesialue on veteen kerrostunut harju, jonka aines on pinnasta huonosti lajittunutta. Isovuoren etelä- ja luoteispuolella on soraista hiekkaa ja kivistä soraa. Maakerrosten paksuudet vaihtelevat yhdestä kahdeksaan metriin. Kallio on paikoin pohjavedenpinnan yläpuolella. Alueella on riista- ja kalantutkimusaseman pohjavedenottamo.
- Syrjälänkankaan harjualue on osa laajaa Tullinkankaan pohjavesialuetta, jonka kokonaispinta-ala on lähes 1200 ha ja antoisuus 5000 m³/vrk.

11.11.2025

KO

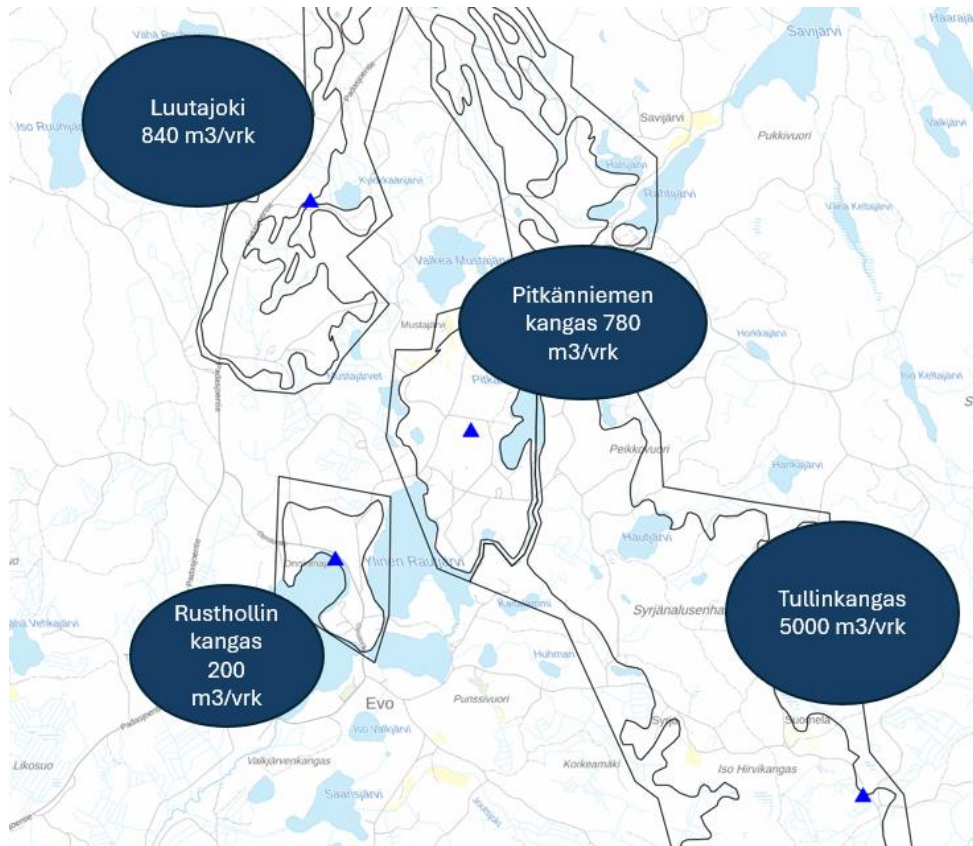
- Luutajoen pohjavesialue on etelään suuntautuvan pitkittäisharjun alueella. Sen laajuus on noin 245 ha ja antoisuus 840 m³/vrk. Koska muodostuman kerrospaksuus on pieni (2-4 m), alue ei sovellu hyvin vedenhankintaan. Pohjavesi purkautuu muodostumaa ympäröiviin puroihin, kuten Luutajokeen ja Kylökkäänjärveen.



Kuva 31. Evon osayleiskaavan alueella ja ympäristössä sijaitsevat pohjavesialueet. Kaava-alue on osoitettu punaisella katkoviivalla. Lähde: SYKE, taustakartta MML.

11.11.2025

KO



*Kuva 32 Pohjavesialueet ja pohjavesialueiden antoisuudet Evon retkeilyalueen läheisyydessä.
Lähde: Hertta, ympäristötiedon hallintajärjestelmä.*

Kaava-alue sijoittuu Kokemäenjoen ja Kymijoen vesistöjen väliselle päävedenjakajalle. Alueen vesistöt ovat pienipiirteisiä. Alueen lukuisat pienet järvet ja lammet kuuluvat pääasiassa Hauhon reitin vesistön latvoihin. Haarakjärvi, Sorsajärvi, Savijärvi ja Rahtijärvi laskevat Pitkänniemenjärven kautta Rautjärviin. Rautjärviin laskee myös lännempää tuleva Luutajoen reitti, johon kuuluvat mm. Hokajärvi ja Iso Ruuhijärvi. Rautjärvistä alkaa Evojoki, joka laskee Kuohijärveen. Niemisjärvet virtaavat Niemisojan kautta Evojokeen. Kaava-alueen luoteiskulman järvet, mm. Musta-Kotinen ja Kalliojärvi, laskevat Iso Ruokojärven ja Lippahaisenjärven kautta Lippajärvenojaan ja edelleen Ritalinojan kautta Kuohijärveen. Kaava-alueen itärajan vedet Tervajärvestä alavirtaan kuuluvat Vanajaveden reittiin. Useimmilla Evon järvistä tai lammista on selvä laskuoja, mutta Valkea Mustajärven ja Hautjärven laskupurot imeytyvät maahan.

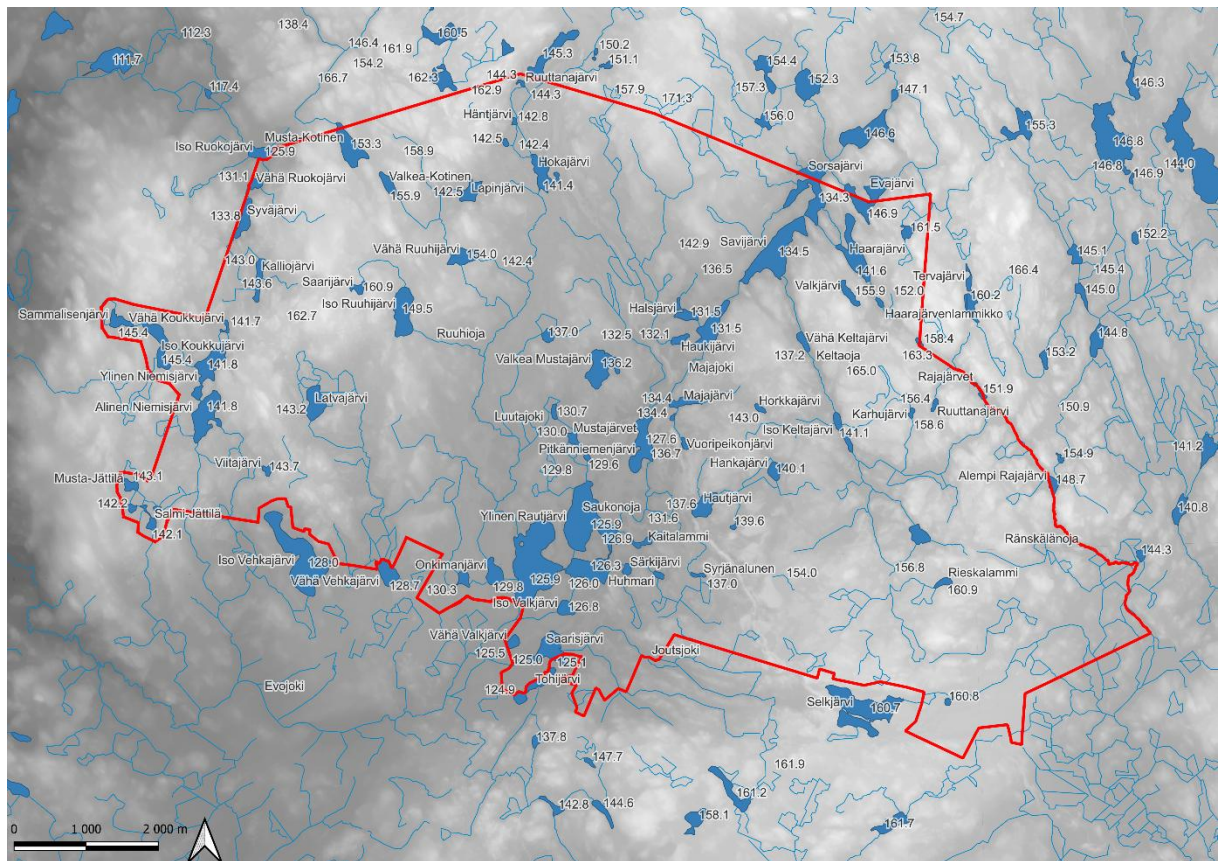
Kaava-alueen järviä, jokia ja puroja on kuvattu Evon luonto-oppaassa (Evo – eteläsuomalaisen metsäluonnon suojelua ja tiedotusta –hanke 1.5.2002 – 30.9.2005). Suurimmat järvet ovat Alinen Rautjärvi 50 ha, Ylinen Rautjärvi 38 ha ja Savijärvi 27 ha. Alueen järvet ovat pääasiassa karuja järvityyppejä, joiden veden väri vaihtelee erittäin kirkasvetisistä nuottaruohotyypin järvistä hyvin tummavetisiin runsaasti humusta sisältäviin

11.11.2025

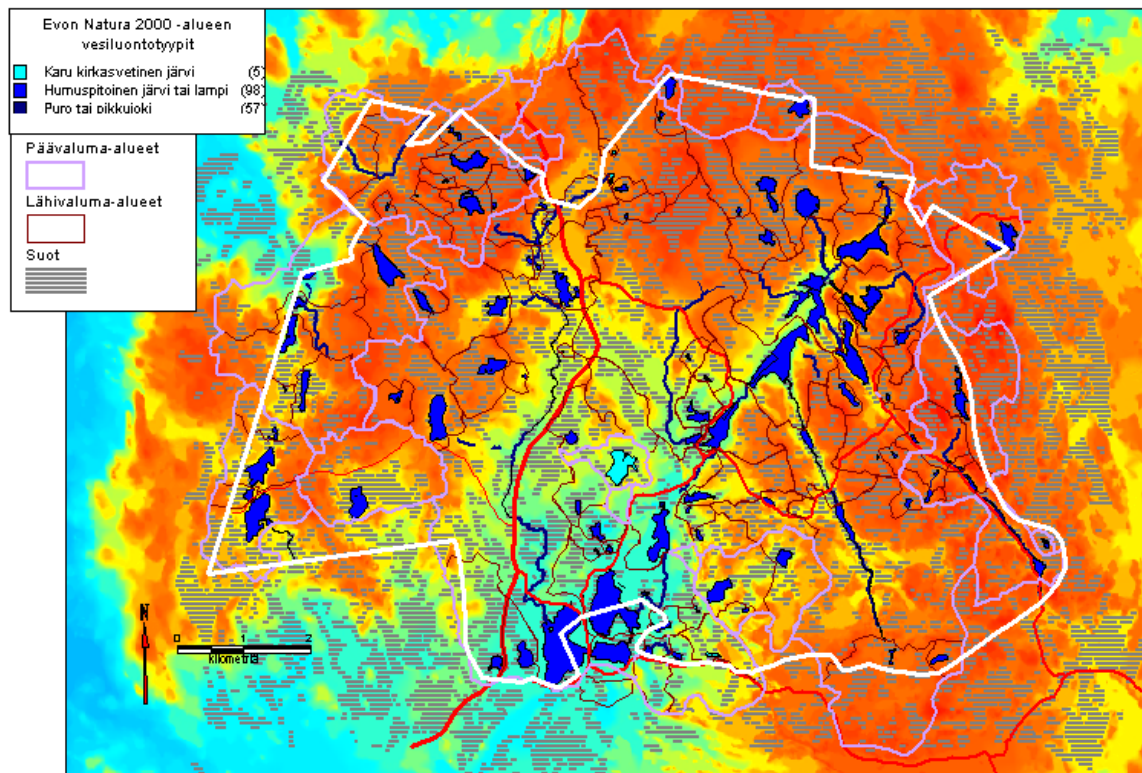
KO

ulpukkatyyppin suolampiin. Muutamat harjumuodostuman lievejärvet, Syrjänalunen ja Valkea Mustajärvi, ovat karuja ja kirkasvetisiä. Moreenialustan suorantaiset järvet ovat tummia humusjärvviä. Metsätalous ja soiden ojitus ovat vaikuttaneet monin paikoin järvien veden laatuun lisäten humuspitoisuutta ja ravinteisuutta. Enemmistö Evon järvistä on kuitenkin karuja.

Tärkeimmät joet ja purot alueella ovat Luutajoki, Keltaoja, Majajoki, Saukonoja, Niemisoja ja Ränskälänoja. Lähes kaikki purot ovat tummavetisiä ja sorapohjaisia. Turvemilla pohjat ovat mutaa. Pikkujoet on perattu uittoa varten 1900-luvun alkupuolella. Uomia on suoristettu, kiviä räjäytetty ja poistettu ja koskiin rakennettu uittorännejä. Evon kalantutkimusaseman toimintaan liittyen Savijärven luusuassa ja Majakoskella on säännöstelypadot.



Kuva 33 Kaava-alueen vesistöt ja maaston korkeussuhteet. Vesistöt on esitetty sinisellä. Vaalealla on esitetty maaston korkeimmat alueet ja tumman harmaalla alavimmat alueet. Lähde: MML.



Kuva 34 Evon Natura 2000-alueen vesiluontotyypit, valuma-alueet ja maaston korkeussuhteet. Natura-alueen raja on esitetty valkoisella viivalla. Kaava-alueen raja ei vastaa täysin Natura-alueen rajausta. Kuvälähde: *Evon luonto-opas (Evo – eteläsuomalaisen metsäluonnon suojelua ja tiedotusta –hanke 1.5.2002 – 30.9.2005)*.

3.5.11 Maisema

Kaava-alueelle on tehty Evon OYK:n rakennetun kulttuuriympäristön selvitys sekä Evo-keskuksen rakennetun kulttuuriympäristön selvitys, joissa on käsitelty myös maiseman historiaa ja ominaispiirteitä kaava-alueella. Selvitykset ovat kaava-aineiston liitteenä.

Maisemamaakuntajaossa Evo sijoittuu Hämeen viljely- ja järvimaalle Keski-Hämeen viljely- ja järvisuudun sekä Päijänteen suudun väliin. Valtakunnallista maisemamaakuntajakoa on tarkennettu Hämeessä vuonna 2003 laaditussa Hämeen maakunnallisen maisemaselvityksen tyyppijaossa. Siinä Kanta-Häme on jaettu kahdeksaan maisematyyppiin. Evon metsäylänkö on oma maakunnallisessa maisematyyppijaossa oma maisematyyppinsä. Alue on yksi Hämeen suurista luonnonmaiseman leimaamista seuduista. Alue on harvaan asuttu. Moreeni, sora- ja hiekkapohjainen alue on maakunnan ylävintä seutua. Vesistöt ovat pienipiirteisiä.

Kaava-alue on pääasiassa metsää. Suojeltuja aarnimetsiä lukuun ottamatta kaava-alueen metsät ovat olleet aktiivisessa metsätaloustyössä 1800-luvun puolivälistä kruununpuiston

11.11.2025

KO

ja metsäopiston perustamisesta alkaen. Metsäluonto vaihtelee selvitysalueella aarnialueista istutettuihin talousmetsiin, kulottamalla uudistettuihin metsiin sekä puistomaisiin metsiin. Metsien rakenteen lisäksi selvitysalueella harjoitettu metsätalous näkyy myös alueen tieverkossa.

Evon retkeilyalueen perustamisen jälkeen 1990-luvulla metsien talouskäyttöä on vähennetty retkeilyalueella. Metsien talous-, opetus- ja tutkimuskäyttö näkyy edelleen kaava-alueen maisemassa, kuten puuston ikärakenteessa ja lajistossa. Avohakkuiden määrä on selvästi vähentynyt 2000-luvulla. Metsäisessä ympäristössä pitkiä avoimia näkymiä ei juurikaan muodostu edes korkeimmilta maastonkohdilta, kuten Syrjänalusen harjun laelta. Peitteisessä ympäristössä ei avaudu näkymiä kaukomaisemaan, ja jylhätkin maiseman muodot hahmottuvat vasta harjujen rinteillä tai kallioille kiivetessä.

Heikosti viljelyyn sopivana alueena selvitysalueelle ei kehittynyt pysyvää asutusta ennen isojakoa. Isojaossa ylijääneet metsät jäivät kruunun liikamaaksi, jota alettiin jakaa uudistiloiksi 1800-luvun alussa. Uudistilat sijoituivat kaava-alueella hajanaisesti omien pienten peltojensa yhteyteen.

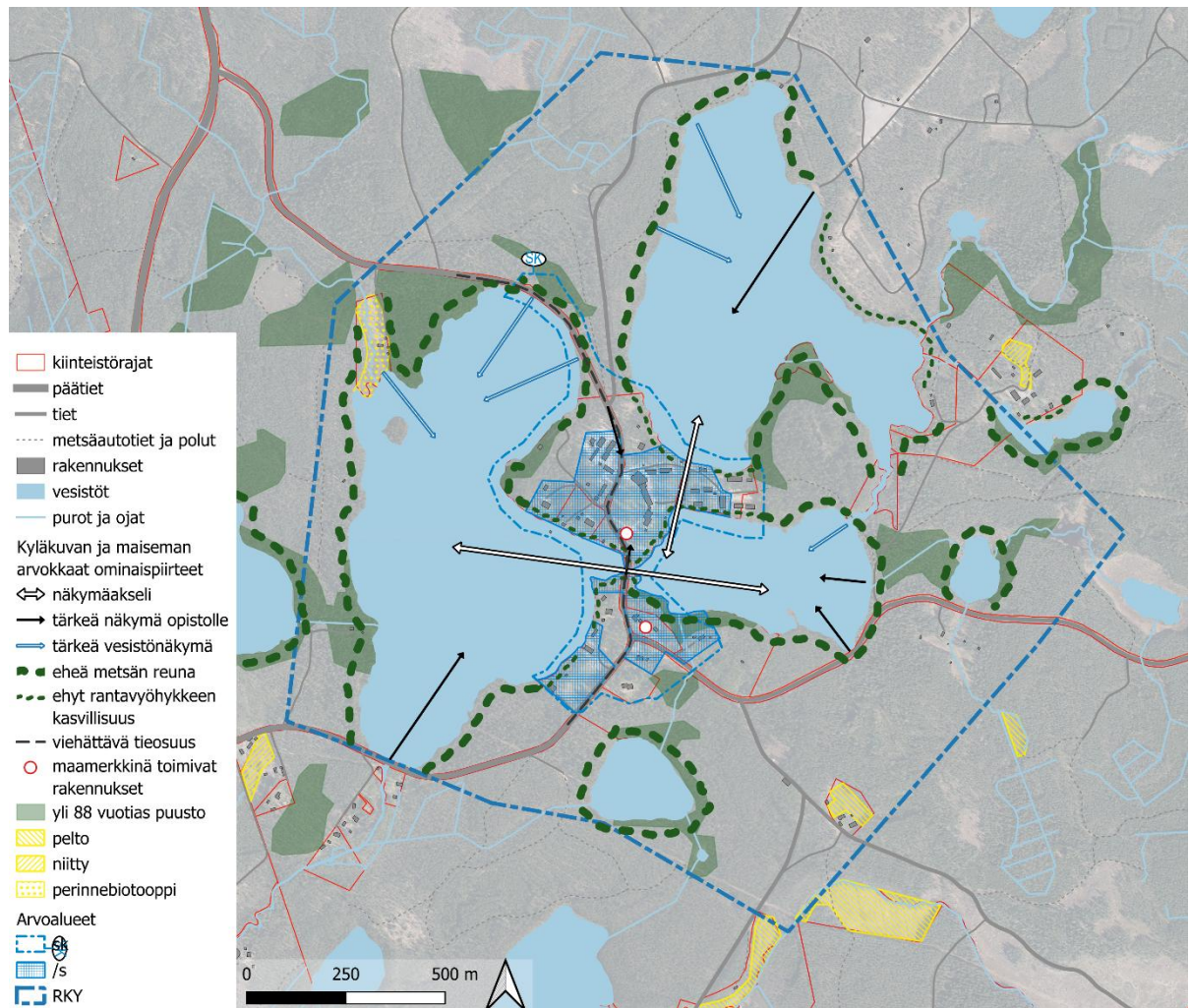
Selvitysalueella Vahtervehmaan, Hokajärven, Kantolan, Saarikon, Kylökkään, Ruuhijärven, Kaitalammen ja Niinimäen entiset pellot ja niityt on metsitetty tai annettu kasvaa umpeen. Savijärvellä, Hankalalla ja Vappulalla on edelleen viljelyksessä olevia pelloja. Suomelan entiset pellot ovat avointa niittyä, samoin Luutajoen (Onninmajan) yhteydessä on avointa niittyä. Mustajärven entisiä pelloja, niittyjä, hakamaita ja metsälaitumia hoidetaan perinnebiotooppeina.

Kaava-alueella on maisemallisestikin arvokas geologinen harjumuodostuma Syrjänharju. Siihen kuuluva Syrjänalusen harju on jyrkkäpiirteinen ja kohoo selvästi ympäristöään korkeammalle. Kaava-alueen ollessa pääosin metsäistä ja puustoista harju ei kuitenkaan hahmotu kaukomaisemassa. Puustoiselta harjulta avautuu vain muutamilta paikoilta puuston lomasta pidempiä näkymiä Evon metsämaisemiin.

Selvitysalueella jäljellä olevat pellot ovat pieniä peltolaikkuja, eikä niiden yli avaudu laajoja avoimia näkymiä. Selvitysalueella laajimmat ja pisimmät avoimet näkymät avautuvat järvien yli.

Evo-keskuksen rakennetun kulttuuriympäristön selvitys kattaa Hämeenlinnan ammattikorkeakoulun (HAMK) Evon kampusalueen ja sen välittömässä yhteydessä olevat kiinteistöt sekä kampusaluetta laajemman RKY 2009 -alueen (Evon metsäopisto). Selvityksen tavoitteena on ollut selventää Evon metsäopiston RKY-alueen kuvausta siten, että alueen arvot voidaan huomioida osana kaavaratkaisua ja kaavan vaikutukset RKY-alueen arvoihin pystytään arvioimaan selvityksen perusteella.

Evo-keskuksen alueelta voidaan erottaa seitsemän kyläkuvaltaan yhtenäistä aluetta: ns. ”Vanha Evo”, Kampus, Asuntolat, Kanavan alue, Kalustohallien ja verstaiden alue, Sahan alue sekä Vappulan ja Opistontien risteys. Yhdessä opistonalueen vaiheisiin kytkeytyvän kasvillisuuden kanssa ne muodostavat Evo-keskuksen ympäristöön kyläkuvaltaan yhtenäisen rakennetun alueen.



Kuva 35 Selvitysalueen kyläkuvalle ja maisemalle arvokkaat ominaispiirteet ja arvoalueet. Karttaan on korostettu rakennukset ja tie sekä vesistöt. Kyläkuvalle ja maisemalle arvokkaina ominaispiirteinä on osoitettu näkymäakselit, tärkeät näkymät opistolle ja tärkeät vesistönäkymät, eheät metsänreunat ja ehyt rantavyöhykkeen kasvillisuus, viehättävät tieosuudet, maamerkit, yli 88-vuotias puusto, pellot, niityt ja perinnebiotoopit. Arvoalueina on osoitettu selvityksen yhteydessä rajattu kyläkuvallisesti tärkeä alue sekä alueet, joilla ympäristö säilytetään. Lisäksi on osoitettu RKY-alueen rajaus.

tutkimushistoriaan liittyvästä rakennuskannasta Evon metsäopiston ja entisen Evon kalanviljelylaitoksen yhteydessä sekä alueella harjoitettuun metsätalouteen liittyvistä kämppäympäristöistä. Evon metsäopistolla oleellinen osa rakennettua ympäristöä on myös alueella oleva arboretum ja puistomaiset pihapiirit sekä uittoja varten rakennettu Evon kanava.

3.5.12.1 Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY 2009

Evon osayleiskaava-alueella sijaitsee yksi valtakunnallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön alue (RKY-alue), *Evon metsäopisto*.

Evon metsäopisto on ensimmäisiä autonomian aikana valtion toimesta perustettuja oppilaitoksia, joiden tavoitteena oli maanviljelyksen, metsähoidon ja puutarhaviljelyn edistäminen Suomessa. Evon metsäopisto on alkuperäisessä käytössään ja opetus on jatkunut oppilaitoksessa yhtäjaksoisesti jo yli 140 vuotta.

Opiston nykyiset koulurakennukset ovat uusia, mutta joukossa on vielä 1800-luvun rakennuksia kuten entinen johtajan mökki, entinen ruokalarakennus, asuinrakennus Niemi, aittarakennus, posti, asuinrakennus Korpi, asuinrakennukset Kaivola ja Koivula sekä oppilasasuntola Saarela. Opistoalueella on myös puulajipuisto.

Evon alueella on säilynyt vanhoja kruununorppia, metsänvartijan tiloja ja metsäkämppeä. Evon valtionpuiston metsämaisemat vaihtelevat koskemattomista aarnialueista puistomaisiin, istutettuihin metsiköihin.

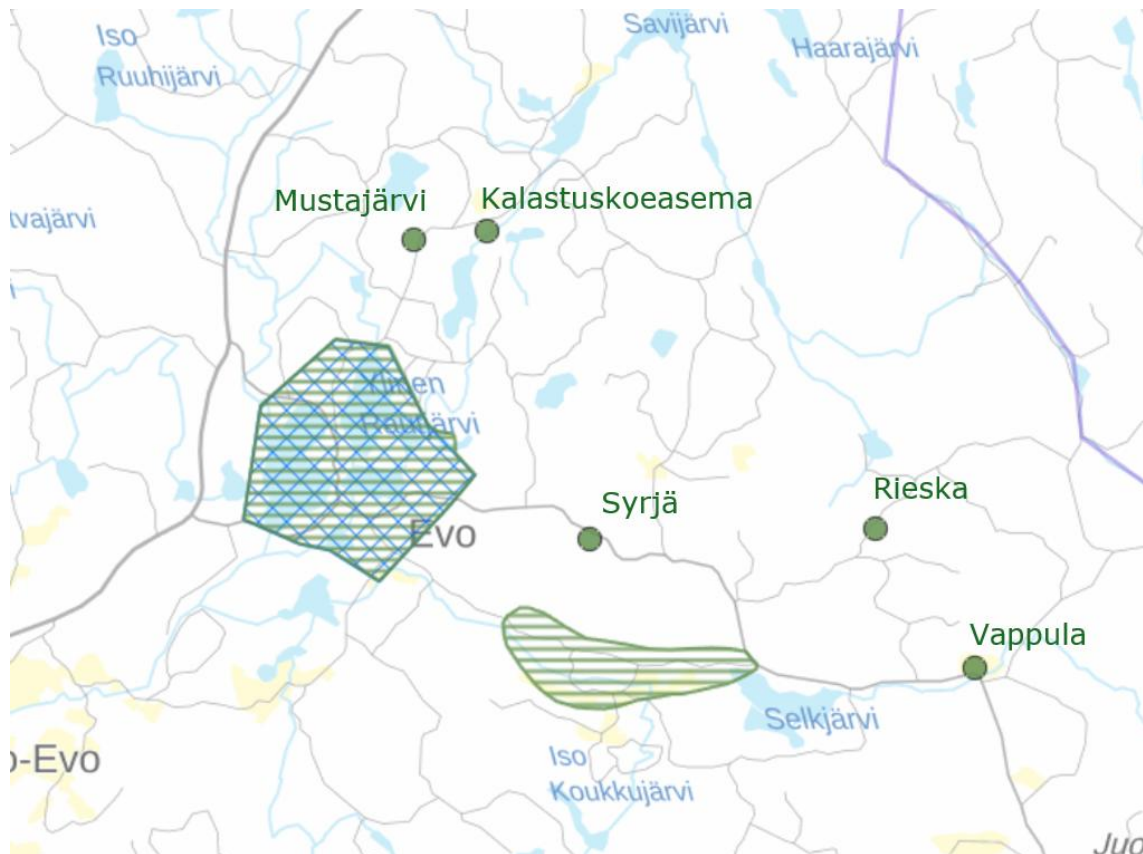
3.5.12.2 Maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt MRKY

Selvitysalueella sijaitsee maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Evon metsäopisto ja valtionpuisto. Maakunnallisesti merkittävään kohteeseen sisältyy kaksi aluerajausta sekä 5 pistemäistä kohdetta. Toinen aluerajauksista on yhtenevä RKY-alueen rajauksen kanssa.

Vuonna 1856 määrättiin Iso-Evon kruunun liikamaa kruununpuistoksi. Evon metsäopisto perustettiin vuonna 1858. Vuodesta 1892 alkaen alueella on toiminut kalastuskoeasema ja kalanviljelylaitos sekä vuodesta 1945 riistantutkimusasema.

Koulualueen keskellä on tulipalossa tuhoutuneen vanhan koulurakennuksen kivijalka. Vanhinta rakennuskantaa edustavat vuonna 1862 valmistuneet ruokalarakennus ja Niemelän asuinrakennus, jotka on suunniteltu intendentinkonttorissa. Postitalo on vuodelta 1876, oppilasasuntolat Rustholli ja Saarela vuodelta 1892. Opistoalueelta pohjoiseen sijaitsevan kalastuskoeaseman vanhimmat rakennukset ovat vuodelta 1893.

Evon valtionpuistojen erikoiset metsämaisemat vaihtelevat koskemattomista aarnialueista puistomaisiin, istutettuihin metsiköihin. Alueella on säilynyt lukuisia vanhoja kruununtorppia ja metsänvartijantiloja. Näitä ovat mm. Taka-Evon Mustajärvi, Syrjä, Valkjärvi ja Vappula sekä Iso-Evon Patamäki, Joutsjoki ja Juupinmaa. Vanha tie halkoo tätä pienijakoista maisemakuvaa. Evon vanhoja metsäkämppeä ovat Rieskan ja Ruuhijärven kämpät.



Kuva 37. Kartta maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön Evon metsäopisto ja valtionpuisto aluerajauksista (vihreä vaakaviivoitus) ja siihen liittyvistä pistemäisistä kohteista (vihreä piste). RKY-alueen raja on osoitettu sinisellä vinoruudutuksella. Taustakartta MML.

3.5.12.3 Asetuksella 480/85 suojellut rakennukset

Asetuksella valtion omistamien rakennusten suojelusta (asetus 480/85) on ollut suojeltuna selvitysalueelta kahden kohteen rakennuskantaa. Kumpikaan kohde ei ole enää valtion omistuksessa. Asetuksella 480/85 tehdyn suojelun purkamisesta ei tehdä osana kaavaprosessia, vaan ELY:n tehtävänä on käynnistää asetuksella suojeltujen kohteiden suojelu rakennusperintölailla, mikäli maanomistus on siirtynyt valtiolta pois. Evon metsäoppilaitoksen osalta asetuksella tehtyä suojelua ei ole purettu kiinteistöjen omistajan

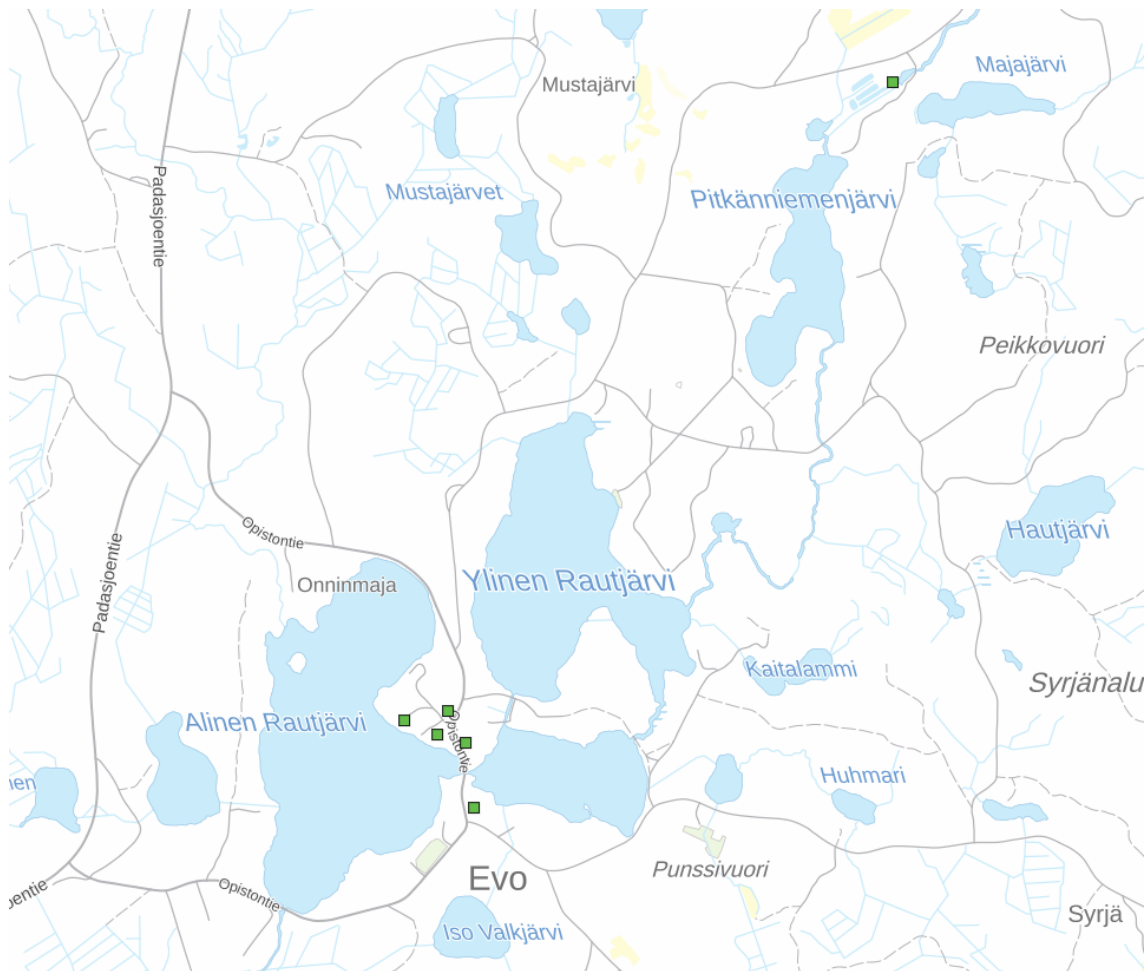
11.11.2025

KO

muuttuessa. Evon kalastuskoeaseman ja kalanviljelylaitoksen suojelu asetuksella 480/85 on purettu 3.9.2019 Hämeen ELY-keskuksen päätöksellä.

Asetuksella suojellut kohteet selvitysalueella ja niihin sisältyvät rakennukset ja suojelun taso ovat:

- Evon metsäoppilaitos (kohdetunnus 200252)
 - Aitta, S2
 - Asuinrakennus Niemi, S2
 - Johtajan asuinrakennus, S2
 - Opiston ensimmäisen johtajan mökki, S1
 - Ruokala, S2



Kuva 38 Kartta asetuksella 480/85 suojelluista rakennuksista selvitysalueella.

Museoviraston ylläpitämä kartta-aineisto ei ole ajantasainen Evon kalastuskoeaseman osalta. Karttalähde:

<https://kartta.museoverkko.fi/?action=showRegistryItem&id=200252®istry=buildingHeritage>

3.5.12.4 Rakennetut kulttuuriympäristöt

Kaava-alueelle on tehty Evon OYK:n rakennetun kulttuuriympäristön selvitys sekä Evo-keskuksen rakennetun kulttuuriympäristön selvitys, joissa on käsitelty rakennettujen ympäristöjen historiaa ja ominaispiirteitä kaava-alueella. Osana selvityksiä kaava-alueen rakennuskanta on inventoitu yleiskaavan vaatimalla tarkkuudella. Selvitykset ovat kaava-aineiston liitteenä.

Evon OYK:n rakennetun kulttuuriympäristön selvityksessä on inventoitu seuraavat kohteet ja alueet ja annettu suositukset niiden huomioimisesta kaavaratkaisussa:

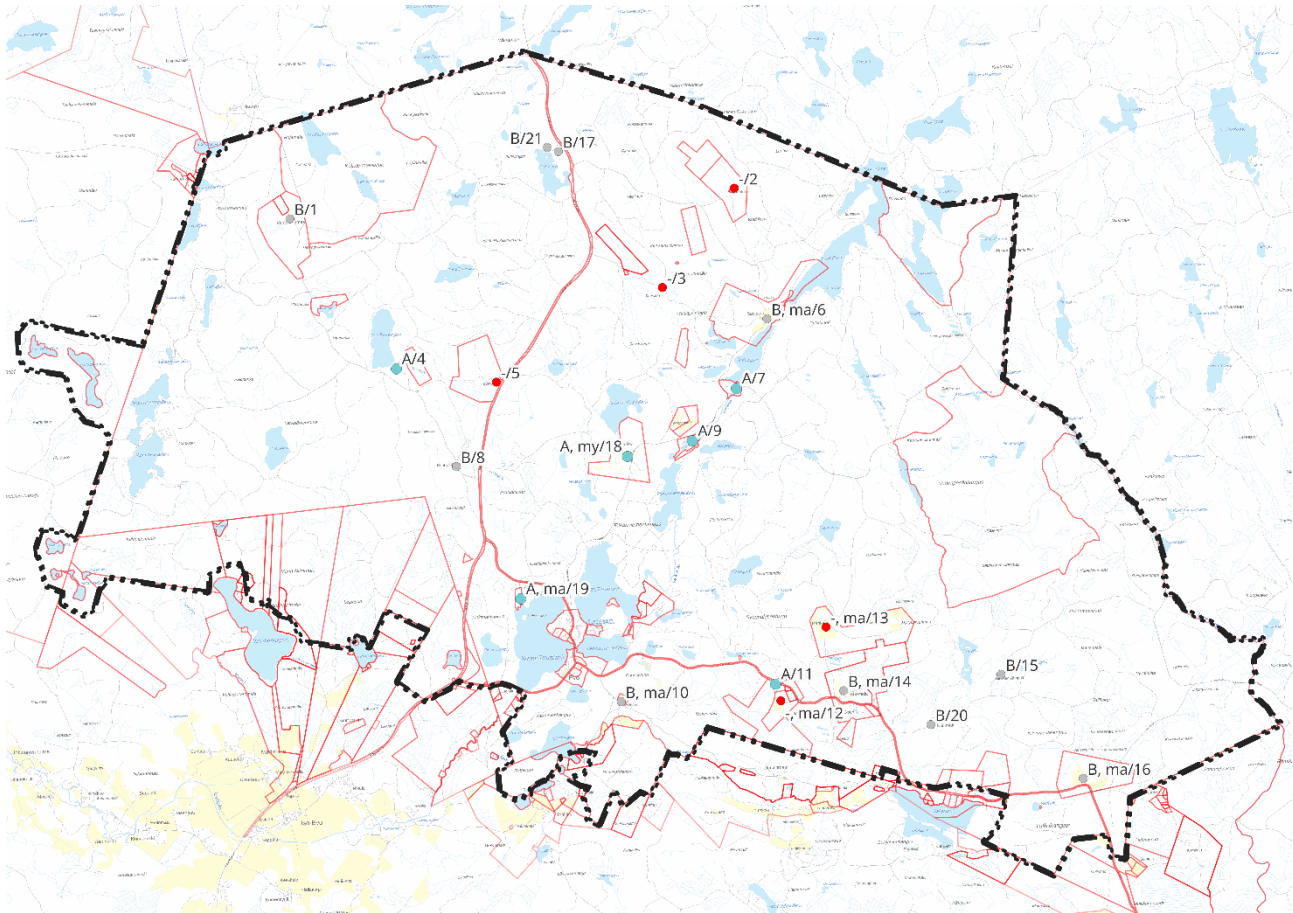
Taulukko 4 Inventointikohteet, niiden numerointi arvoluokitus, suositus kaavamääräyksestä sekä tämänhetkinen suojelutilanne. Kohteiden ympäristöön liittyvät mahdolliset maisemalliset arvot (ma, my) suositellaan huomioimaan osana alueiden pääkäyttötarkoitusta.

Nimi	Numero	Arvoluokka 2025	Suositus kaavamääräykseksi 2025	Suojelutilanne
Vahtervehmas	1	B	sr-2	2003: sr-2
Kantola	2	-	-	-
Saarikko	3	-	-	-
Ruuhijärven kämpmä	4	A	sr-1	2003: sr-2
Kylökäs	5	-	-	-
Savijärvi	6	B, ma	sr-2	-
Rahtijärvi	7	A	sr-1	2003: sr-2
Ruuhijärvi	8	B	sr-2	-
Kalastuskoeasema	9	A	sr-1	2003: sr-1, VAMA 2021, MRKY (mkk 2040)
Valkjärvi	10	B, ma	sr-2	2003: sr-2, RKY 2009, VAMA 2021, MRKY (mkk 2040)
Syrjä	11	A	sr-1	VAMA 2021, MRKY (mkk 2040)
Syrjästä lohkottu tila	12	-, ma	-	VAMA 2021
Hankala	13	-, ma	-	-
Suomela	14	B, ma	sr-2	-
Rieskan kämpmä	15	A	sr-1	MRKY (mkk 2040)
Vappula	16	B, ma	sr-2	MRKY (mkk 2040)
Hokajärvi	17	B	sr-2	-
Mustajärvi	18	A, my	sr-1	2003: sr-2,

11.11.2025

KO

Nimi	Numero	Arvoluokka 2025	Suositus kaavamääräykseksi 2025	Suojelutilanne
				VAMA 2021
Luutajoki/Onninmaja	19	A, ma	sr-1	2003: sr-2, RKY 2009, VAMA 2021, MRKY (mkk 2040)
Niinimäki	20	B	sr-2	-
Hokajärven varastokämppä	21	B	sr-2	-



Kuva 39 Inventointikohteet arvoluokkineen kartalla, osayleiskaavan rajausta mustalla katkoviivalla. A-luokan kohteet on osoitettu kartalle sinisellä symbolilla ja B-luokan kohteet harmaalla symbolilla. Kohteet, joita ei osoiteta kaavaan suojelumerkinnällä sr-1 tai sr-2, ovat merkitty kuvaan punaisella symbolilla. Kohteisiin, joiden peltoaloihin liittyy maisemallisesti merkittäviä arvoja, on liitetty lisämaininta "ma". Kohteen 18, Mustajärvi, laitumia pidetään Kanta-Hämeen parhaiten säilyneenä perinnemaisemakohteena, joten Mustajärven perinnebiotooppi on merkitty lisämaininnalla "my". Karttalähde: Taustakartta, MML 2025.

Evo-keskuksen rakennetun kulttuuriympäristön selvitys kattaa Hämeenlinnan ammattikorkeakoulun (HAMK) Evon kampusalueen ja sen välittömässä yhteydessä olevat kiinteistöt sekä kampusaluetta laajemman RKY 2009 -alueen (Evon metsäopisto). Selvitys on tehty yleiskaavatasoisesti. Selvityksen tavoitteena on ollut selvittää Evon metsäopiston RKY-alueen kuvausta siten, että alueen arvot voidaan huomioida osana kaavaratkaisua ja kaavan vaikutukset RKY-alueen arvoihin pystytään arvioimaan selvityksen perusteella.

Osana selvitystä kuvataan alueen maankäytön ja Evon metsäopiston historiaa. Metsäopiston rakentamisen tärkeimmät vaiheet on esitelty selvityksessä. Evon metsäopiston ja sen ympäristön rakennuskanta on historiallisesti kerroksista. Rakennukset liittyvät pääasiassa metsäopiston toimintaan ja siihen liittyvään asumiseen. Eriaikoina

11.11.2025

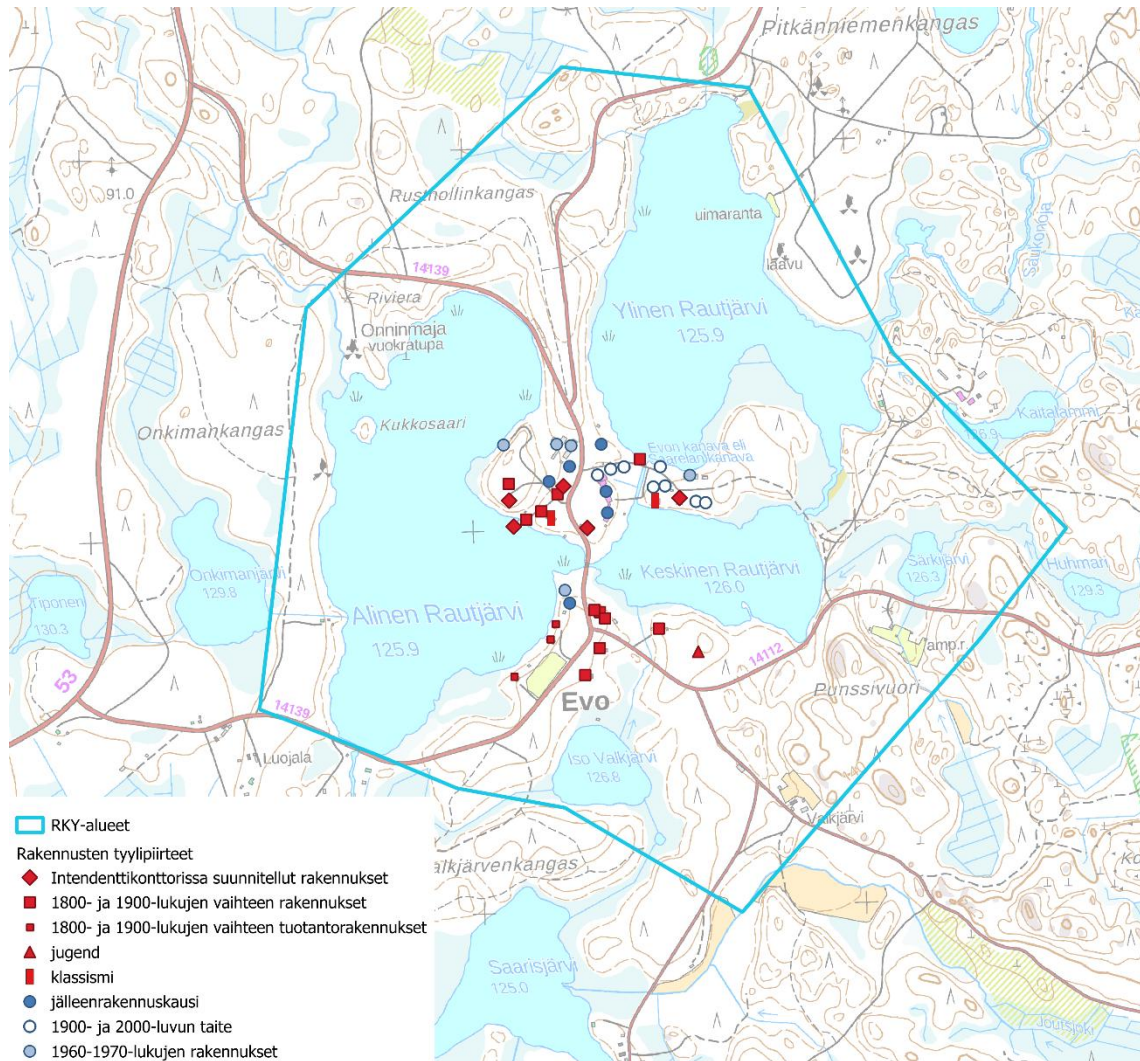
KO

rakennettujen rakennusten tyylipiirteet vaihtelevat, samoin kuin rakennusmateriaalit. Metsäopiston vanhimmat rakennukset ovat Intendenttikonttorissa E. Lohrmanin suunnittelema 1859 ja ne ovat valmistuneet 1860-luvulla. Alueella on lisäksi 1800- ja 1900-lukujen taitteesta olevia, rakennustekniikaltaan ja ulkoasultaan ajan talonpoikaista rakentamista vastaavia asuin- ja talousrakennuksia. Jugendia edustaa ainoastaan entinen taimitarhan kalustovaja. 1920-luvun klassismin edustajia ovat johtajan asuinrakennus ja entinen metsätyökoulun toimistorakennus, nk. vihreätalo.

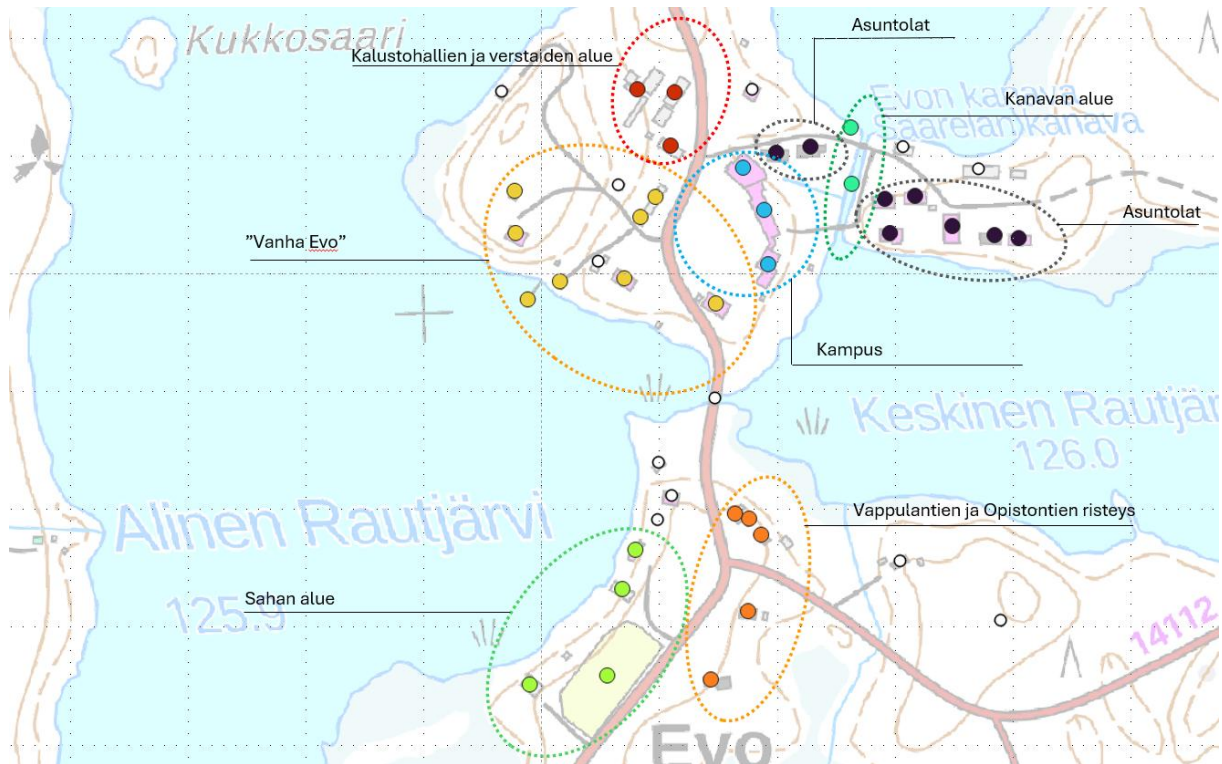
Jälleenrakennuskaudella opistolle rakennettiin ensimmäinen julkisivuiltaan rapattu oppilasasuntola ja kivirakenteinen päärakennus. Opistolla ja sen ympäristössä on melko vähän 1960- ja 1970-lukujen rakennuskantaa. 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun taitteessa metsäopistolle rakennettiin useita uusia asuntoloita sekä uusi päärakennus. Massoittelultaan, pintamateriaaleiltaan ja väritykseltään uusi päärakennus ja asuntolarakennukset sitovat toisiinsa alueen vanhinta rakennuskantaa ja jälleenrakennuskauden rakennuksia.

Metsäopiston nykyinen rakennuskanta rajaa alkuperäisen päärakennuksen ympäristöön puulajipuiston eli arboretumin. Muuallakin opiston alueella on kookkaita ulkomaisia puulajeja suomalaisen lajiston lomassa.

Evo-keskuksen alueelta voidaan erottaa seitsemän kyläkuvaltaan yhtenäistä aluetta: ns. "Vanha Evo", Kampus, Asuntolat, Kanavan alue, Kalustohallien ja verstaiden alue, Sahan alue sekä Vappulan ja Opistontien risteys. Yhdessä opistonalueen vaiheisiin kytkeytyvän kasvillisuuden kanssa ne muodostavat Evo-keskuksen ympäristöön kyläkuvaltaan yhtenäisen rakennetun alueen. Kyläkuvallisesti tärkeän alueen lisäksi sen sisältä on rajattu alueet, joilla ympäristö tulee säilyttää ja joilla olevaa arvokasta rakennuskantaa ei saa purkaa. Alueet on esitelty kuvassa 35 maisemaa käsittelevässä luvussa.



Kuva 40 Evon metsäopiston alueelle ja sen välittömään läheisyyteen sijoittuvat rakennukset jaoteltuna tyylipiirteidensä mukaan kahdeksaan luokkaan.



Kuva 41 Kyläkuvaltaan yhtenäiset kokonaisuudet Evo-keskuksen alueella. Kunkin alueen summittainen rajausta ja alueeseen kuuluvat rakennukset on esitetty omalla värillään. Kyläkuvaltaan yhtenäisten alueiden ulkopuolelle jäävät rakennukset on esitetty valkoisella.

3.5.13 Arkeologinen kulttuuriperintö

Kaava-alueelle on tehty Evon OYK:n arkeologinen selvitys, jossa on inventoitu alueen arkeologinen kulttuuriperintö. Selvitys on kaava-aineiston liitteenä.

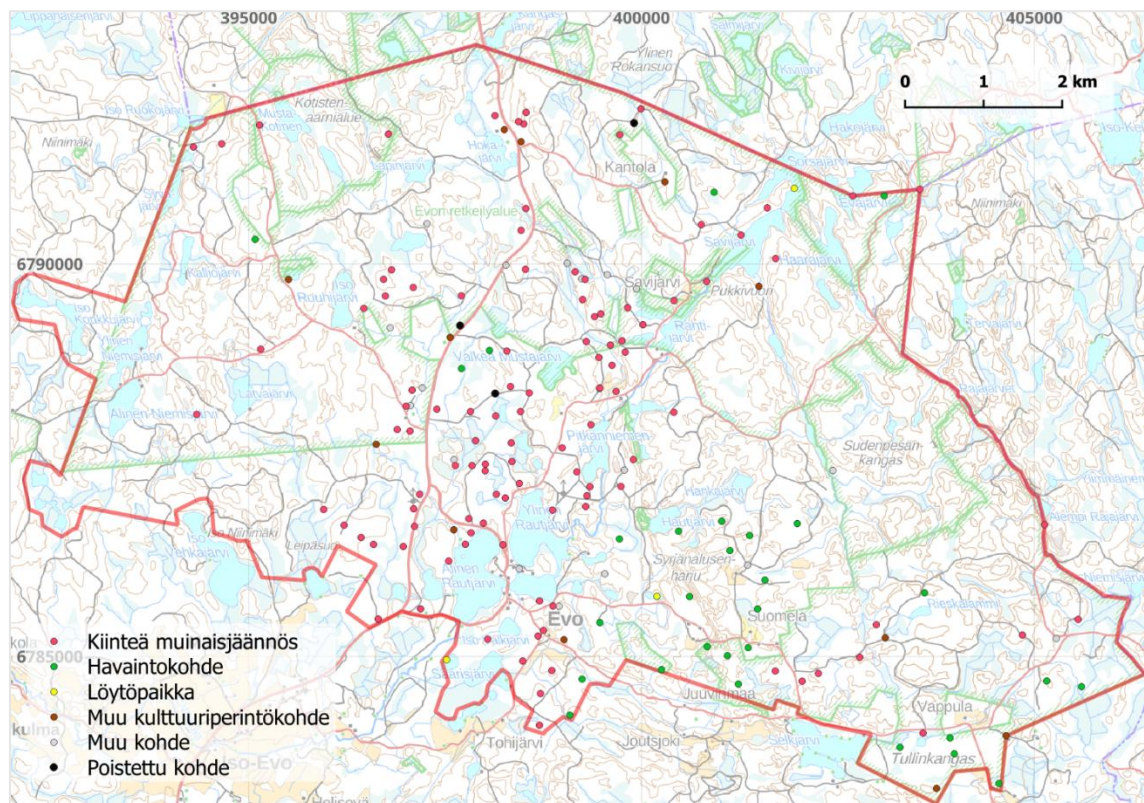
Alueelta tunnettiin ennen nyt tehtyä inventointia 46 kiinteää muinaisjäännettä, seitsemän havaintokohdetta, kolme löytöpaikkaa, yksi mahdollinen muinaisjäänne ja yksi muu kulttuuriperintökohde. Näiden lisäksi alueella sijaitsee 55 ”muuta kulttuuriperintökohteita”, joita ei ollut viety muinaisjäänne rekisteriin, mutta ne oli huomioitu aiemmassa, vuoden 2008 inventoinnissa (Taivainen).

Nyt tehdyn arkeologisen inventoinnin jälkeen alueelta tunnetaan 109 kiinteää muinaisjäännettä, 12 muuta kulttuuriperintökohdetta ja 3 löytöpaikkaa. Yksittäinen muinaisjäännekohta voi pitää sisällään useita, jopa kymmeniä erillisiä kuoppajäännekohtia. Näiden lisäksi alueelta listattiin 29 havaintokohdetta, joita ei tarkastettu maastossa. Alueella on myös 18 muita kohteita, joita ei niiden nuoren iän tai epämääräisyyden vuoksi määritellä muinaisjäännekohteiksi. Nämä huomioitiin kuitenkin raportissa, koska niistä suurin osa on vuoden 2008 inventoinnin ”muuta kulttuuriperintökohteita”. Kolme tunnettua

kiinteää muinaisjäännöstä ehdotetaan poistettaviksi rekisteristä, koska niiden kohdilta ei tehty havaintoja.

Evon osayleiskaava-alueella on laaja kattaus erityyppisiä metsäteollisuuteen ja historialliseen asutukseen liittyviä muinaisjäännöksiä. Suurin osa alueen kohteista on erilaisia työ- ja valmistuspaikkoja; hiilimiiluja, tervahautoja, kaskiröykkiöitä tai naurishautoja. Mukana on myös torpanpaikkoja, rajamerkkejä, tervatehdas sekä uittoon liittyviä kohteita. Suurin osa alueen havainnoista ajoittunee historialliseen aikaan, mutta osa kohteista voi kuitenkin liittyä myös keskiaikaiseen toimintaan alueella. Iso-Evon kylän asukkaat ovat hyödyntäneet Evon takamaata jo viimeistään 1500-luvulla. Runsaammin tervahautoja ja miiluja alettiin valmistamaan vasta metsäkoulun perustamisen jälkeen 1800-luvun lopulla, sillä niiden valmistus kuului opetussuunnitelmaan. Tervahautojen ja hiilimiilujen ikää on vaikea määritellä ilman luonnontieteellistä ajoittamista.

Selvityksessä inventoidut kohteet on esitelty selvitysraportissa. Ohessa on inventoiduista kohteista luettelot, joissa on esitetty kohteiden numerointi, nimi, mahdollinen muinaisjäännöstunnus, tyyppi ja alatyyppe. Luetteloiden jälkeen on kartat kohteista numerointineen.



Kuva 42 Yleiskartta kaikista alueen arkeologisista kohteista.

11.11.2025

KO

Taulukko 5 Kiinteät muinaisjäännökset kaava-alueella. Taulukossa on esitetty kohteiden numerointi, nimi, mahdollinen muinaisjäännöstunnus, tyyppi ja alatyyppe.

1	Ruokojärvi	1000018762	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat, nauriskuopat
2	Iso Ruokojärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
3	Rajamäki	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
4	Lapinkallio	1000089739	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
5	Tervajärvet	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
6	Säkkijärvi 1	1000018723	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
7	Säkkijärvi 2	1000018724	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
8	Säkkijärvi 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
9	Potaskanmäki	1000006191	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
10	Potaskanmäki 2	1000018721	Työ- ja valmistuspaikat	Nauriskuopat
11	Vaarinkorpi	1000018769	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
12	Savijärvi 1	1000018718	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
13	Savijärvi 2	1000018719	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
14	Evajärven niemi	uusi kohde	Kivirakenteet	Rajamerkit
15	Hakovuori	uusi kohde	Kivirakenteet	Rajamerkit
16	Pukkivuori	1000018759	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
17	Savijärven tervatehdas	1000006190	Työ- ja valmistuspaikat	Terva- ja täpättitehtaat
18	Savijärvi 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
19	Halsjärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
20	Metsäsianharju	1000018737	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
21	Seiväskorpi 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
22	Seiväskorpi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
23	Seiväskorpi 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, tervahaudat
24	Saarikko 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
25	Saarikko 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
26	Seiväskorventie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
27	Pitkänniitunrimmi 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
28	Pitkänniitunrimmi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
29	Kylökkäantie 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
30	Kylökkäantie 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
31	Iso Ruuhijärvi 1	1000018728	Työ- ja valmistuspaikat	Nauriskuopat
32	Iso Ruuhijärvi 2	1000018729	Työ- ja valmistuspaikat	Nauriskuopat
33	Iso Ruuhijärvi 3	1000018730	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
34	Vähä Ruuhijärvi	1000089755	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
35	Latvajärvenräme	1000089753	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
36	Alinen Niemisjärvi	1000018761	Työ- ja valmistuspaikat	Nauriskuopat
37	Sorakuopantie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
38	Ruuhijärventorppa 1	1000018756	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
39	Ruuhijärvientorppa 2	1000089735	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
40	Ruuhijärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
41	Padasjoentie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
42	Arabiantie 3	1000018744	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
43	Ylimmäinen Mustajärvi	1000018745	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
44	Arabiantie 4	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut

11.11.2025

KO

45	Arabiantie 5	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
46	Arabiantie 1	1000018742	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
47	Valkeamustajärventie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
48	Valkeamustajärvenkangas 1	1000018739	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, tervahaudat
49	Valkeamustajärvenkangas 2	1000018738	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
50	Valkeamustajärvenkangas 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
51	Rimminjärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
52	Haukijärvi 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
53	Haukijärvi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
54	Mikonniittu	1000018741	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
55	Mikonniittu 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
56	Pitkäniemenjärvi 1	1000018764	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
57	Majajärvi	1000018750	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
58	Vuoripeikonjärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
59	Peikkovuori	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
60	Saukonoja	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
61	Pitkäniemenkangas 1	1000018734	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, tervahaudat
62	Pitkäniemenkangas 2	1000018765	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, pyyntikuopat
63	Pitkäniemenkangas 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
64	Pitkäniemenkangas 4	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
65	Rahtijärventie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
66	Ylinen Rautjärvi 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
67	Ylinen Rautjärvi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
68	Ylinen Rautjärvi 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
69	Alimmainen Mustajärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
70	Mustajärvet	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
71	Arabiankorpi 1	1000018754	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
72	Arabiankorpi 2	1000018755	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
73	Arabiankorpi 5	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
74	Arabiankorpi 6	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
75	Arabiankorpi 7	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
76	Rusthollinkangas 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
77	Rusthollinkangas 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
78	Riviera 1	1000018752	Työ- ja valmistuspaikat	Pyyntikuopat, hiilimiilut
79	Riviera 2	1000018767	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, tervahaudat
80	Alinen Rautjärvi	1000018766	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
81	Onkimankangas 1	1000018753	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
82	Viipantie 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
83	Viipantie 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
84	Onkimankangas 2	1000018753	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, tervahaudat
85	Onkimankangas 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
86	Leipäsuonaho 4	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Naurishaudat
87	Leipäsuonaho 2	1000018757	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
88	Leipäsuonaho 3	1000018758	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
89	Leipäsuonaho 1	1000018726	Työ- ja valmistuspaikat, asuipaikat	Kaskiröykkiöt, torpanpaikat
90	Pöllönpesäntie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut

11.11.2025

KO

91	Opistontie	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
92	Valkjärvenkangas	1000018749	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
93	Keskinen Rautjärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
94	Punssivuori 1	1000018763	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
95	Valkjärvi 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Tervahaudat
96	Valkjärvi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
97	Valkjärvi 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
98	Joutsjoki	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
99	Henriikankangas	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut, tervahaudat
100	Suorinto	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
101	Luhtasuo	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
102	Niinimäki 3	1000018768	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
103	Niinimäki 1	1000018735	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
104	Niinimäki 2	1000018736	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
105	Rieska	1000018746	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
106	Möläkkä	401010017	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt, tervahaudat, hiilimiilut
107	Ryynhuhta	1000018747	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt, nauriskuopat
108	Hakamäki	1000018748	Työ- ja valmistuspaikat	Kaskiröykkiöt
109	Alempi Rajajärvi	uusi kohde	Kivirakenteet	Rajamerkit

Taulukko 6 Muut kulttuuriperintökohteet kaava-alueella. Taulukossa on esitetty kohteiden numerointi, nimi, mahdollinen muinaisjäännöstunnus, tyyppi ja alatyppi.

110	Hokajärven torppa	uusi kohde	Asuinpaikat	Torpanpaikat
111	Hokajärvi	1000035067	Työ- ja valmistuspaikat	Viljelyröykkiöt
112	Kantola	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Viljelyröykkiöt
113	Keltaoja	uusi kohde	Teollisuuskohteet	Uittolaitteet
114	Kylökäs	1000089737	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
115	Saarijärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
116	Viipankorpi	uusi kohde	Kivirakenteet	Rajamerkit
117	Luutajoensuu	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
118	Valkjärven torppa	uusi kohde	Asuinpaikat	Torpanpaikat
119	Kankaanmaan torppa	uusi kohde	Asuinpaikat	Torpanpaikat
120	Rajalan torppa	uusi kohde	Asuinpaikat	Hiilimiilut
121	Halmansuo	uusi kohde	Kivirakenteet	Rajamerkit

Taulukko 7 Havaintokohteet kaava-alueella. Taulukossa on esitetty kohteiden numerointi, nimi, mahdollinen muinaisjäännöstunnus, tyyppi ja alatyppi.

122	Vahtervehmas	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
123	Padasjoentie 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
124	Kylökkäänjärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
125	Vaarinkorpi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
126	Evajärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut

11.11.2025

KO

127	Karvalammi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
128	Suorintamäki	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
129	Hankajärvi 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
130	Hankajärvi 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
131	Tuohimetsä	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
132	Hankala 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
133	Hankala 3	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
134	Syrjä	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
135	Silmäjärvi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
136	Konikorpi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
137	Luhtasuo 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
138	Iso Hirvikangas 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
139	Iso Hirvikangas 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
140	Juvinmaa	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
141	Korkeamäki	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
142	Joutsjoki 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
143	Suorinto 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
144	Rieskalampi	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
145	Kulonpalonmäki 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
146	Kulonpalonmäki 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
147	Möläkkä 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
148	Tullinkangas 1	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
149	Tullinkangas 2	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
150	Sointula	uusi kohde	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut

Taulukko 8 Löytöpaikat kaava-alueella. Taulukossa on esitetty kohteiden numerointi, nimi, mahdollinen muinaisjäännettönnäkö, tyyppi ja alatyypit.

151	Sorsajärvi	1000018720	Löytöpaikka	Löytöpaikka, irtolöytöpaikka
152	Syrjänselä	1000026510	Löytöpaikka	Alusten hylät, ruuht
153	Vähä Valkjärvi	2479	Löytöpaikka	Alusten hylät, ruuht

Taulukko 9 Muut kohteet kaava-alueella. Taulukossa on esitetty kohteiden numerointi, nimi, mahdollinen muinaisjäännettönnäkö, tyyppi ja alatyypit.

154	Kerpeikkarin piilopirtti	Asuinpaikat, tarinapaikat	
155	Miekkakivi	Tarinapaikat	
156	Saarikko 3	Kivirakenteet	Rajamerkit
157	Saarikko 4	Kivirakenteet	Rajamerkit
158	Saarikon torppa	Asuinpaikat	Torpanpaikat
159	Papinkivi	Tarinapaikat	
160	Mikonniittu 3	Kivirakenteet	Rajamerkit
161	Zotovin kivi	Tarinapaikat	
162	Ruuhijärventorppa 3	Asuinpaikat	Talonpohjat
163	Luutajoki 2	Teollisuuskohteet	Uittolaitteet

11.11.2025

KO

164	Puukkohonka	Tarinapaikat	
165	Tuonelan virta	Teollisuuskohteet	Uittolaitteet
166	Evo Punssivuori	Vartiotorni	
167	Peikkovuori 2	Kivirakenteet	Rajamerkit
168	Kaitalammi	Työ- ja valmistuspaikat	Viljelyröykkiöt
169	Hankala	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
170	Selkälinja	Maanmittauslinja	
171	Rillitie	Kulkuväylät	Ratapohjat

Taulukko 10 Poistetut muinaisjäännöskohteet kaava-alueella. Taulukossa on esitetty kohteiden numerointi, nimi, mahdollinen muinaisjäännöstunnus, tyyppi ja alatyyppe.

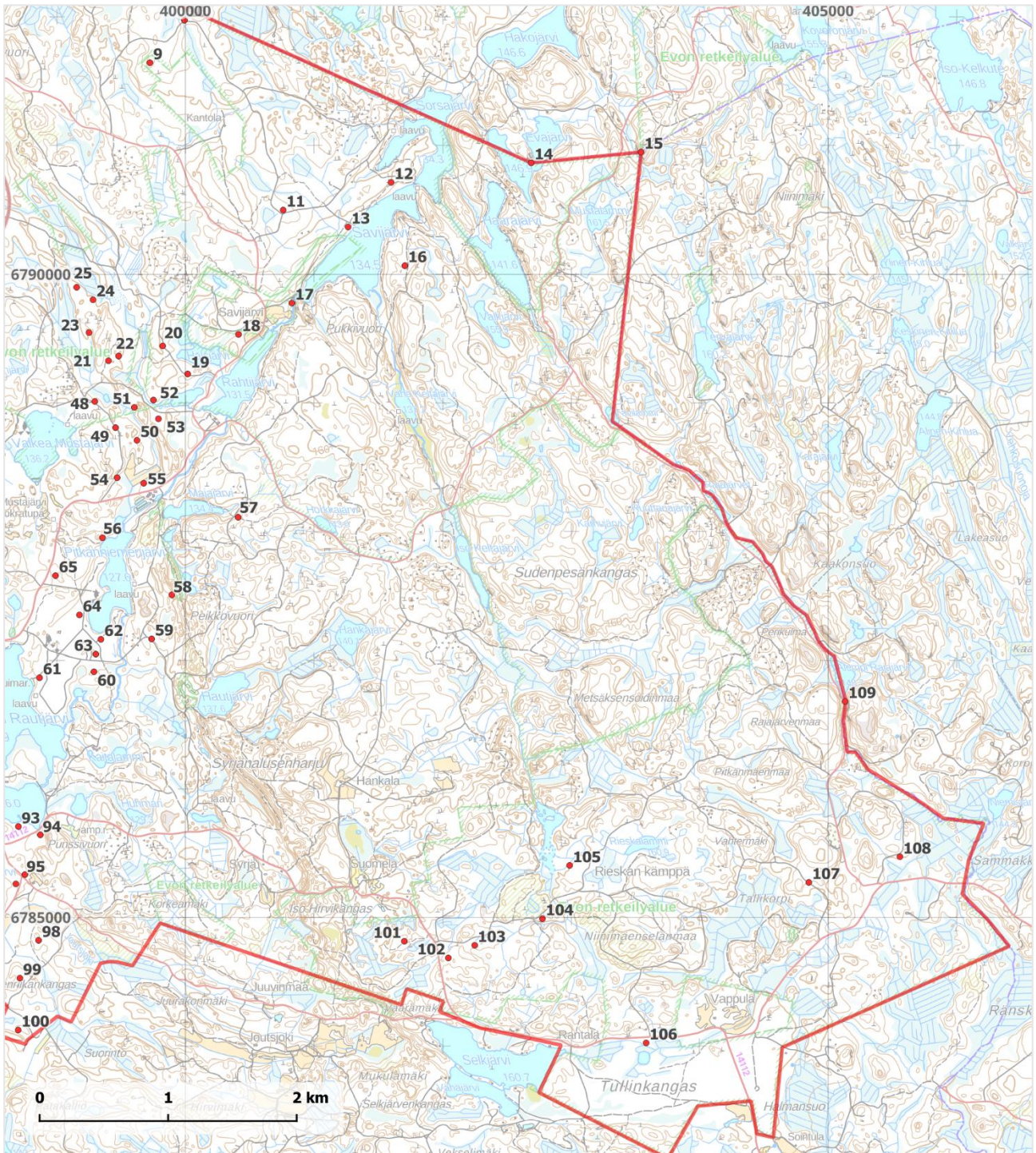
172	Potaskanmäki 3	1000018722	Työ- ja valmistuspaikat	Nauriskuopat
173	Kylökäs 1	1000018727	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut
174	Arabiantie 2	1000018743	Työ- ja valmistuspaikat	Hiilimiilut

KO



11.11.2025

KO

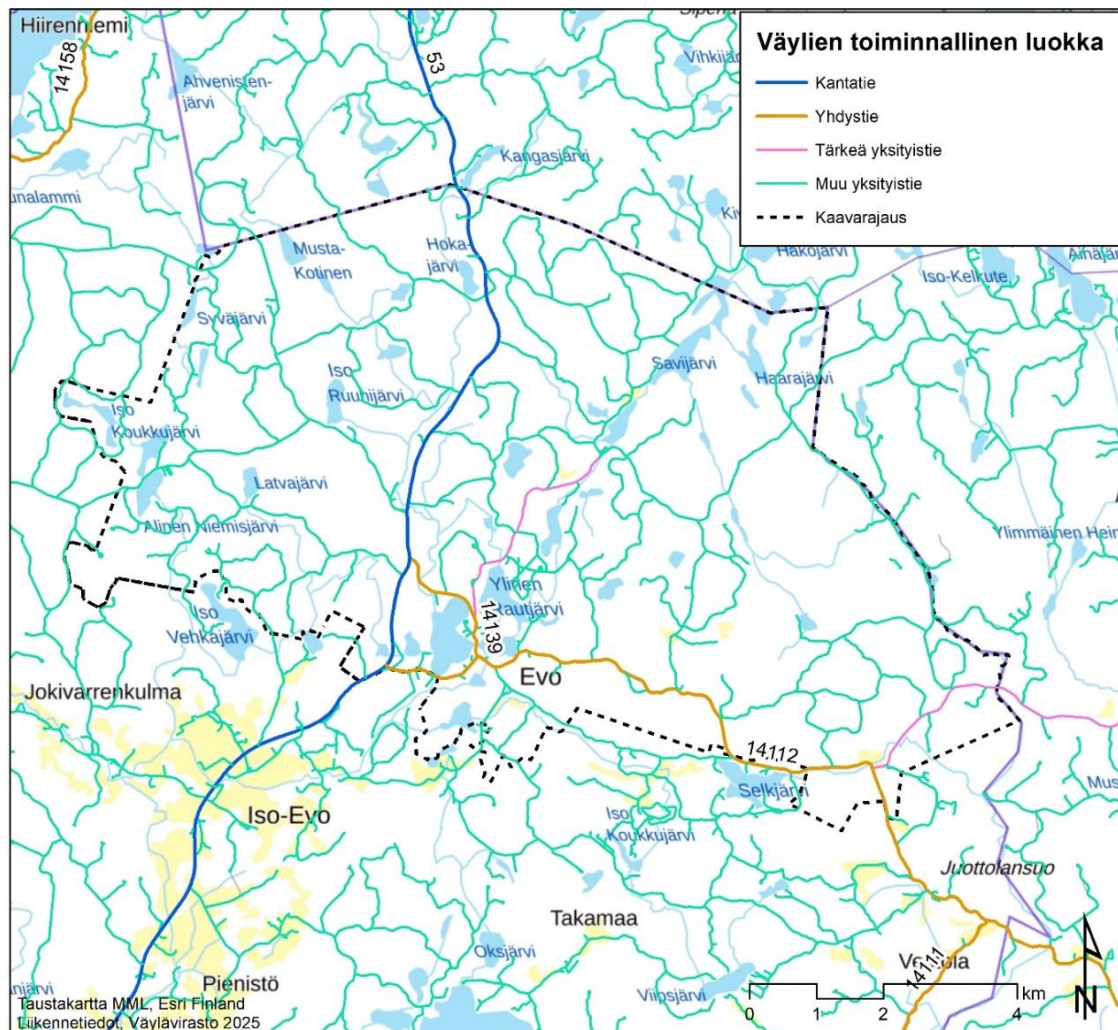


Kuva 44 Alueen itäosan kiinteät muinaisjännökset. Kartalle ei ole merkitty alakohteita tai aluerajauksia.

3.5.14 Liikenne

Kaavatyön ohessa on toteutettu liikenneselvitys, joka on kaava-aineiston liitteenä.

Kaava-alueen läpi kulkee kantatie 53 (Padasjoentie). Muita suunnittelualueella kulkevia maanteitä ovat yhdystie 14139 (Opistontie) ja yhdystie 14112 (Vappulantie). Kantatie 53 toimii pääväylänä, johon kaava-alueen maankäyttö tukeutuu alemman tieverkon kautta. Kaava-alueella on lisäksi suuri määrä yksityisteitä ja ajopolkuja.



Kuva 45 Väylien toiminnallinen luokka alueella

Maanteiden nopeusrajoitus on kaava-alueella pääosin yleisrajoitus 80 km/h. Hämeen ammattikorkeakoulun piirissä nopeusrajoitus on paikoitellen alempi 40, 50 tai 60 km/h. Maanteillä kaava-alueella ei ole valaistusta tai erillisiä jalankulun ja pyöräilyn väyliä teiden varsilla. Kantatien 53 poikkileikkaus on 6,5 metriä. Yhdystien 14139 poikkileikkauksen leveys on 5,5 metriä ja yhdystien 14112 leveys on 6,0 metriä.

11.11.2025

KO

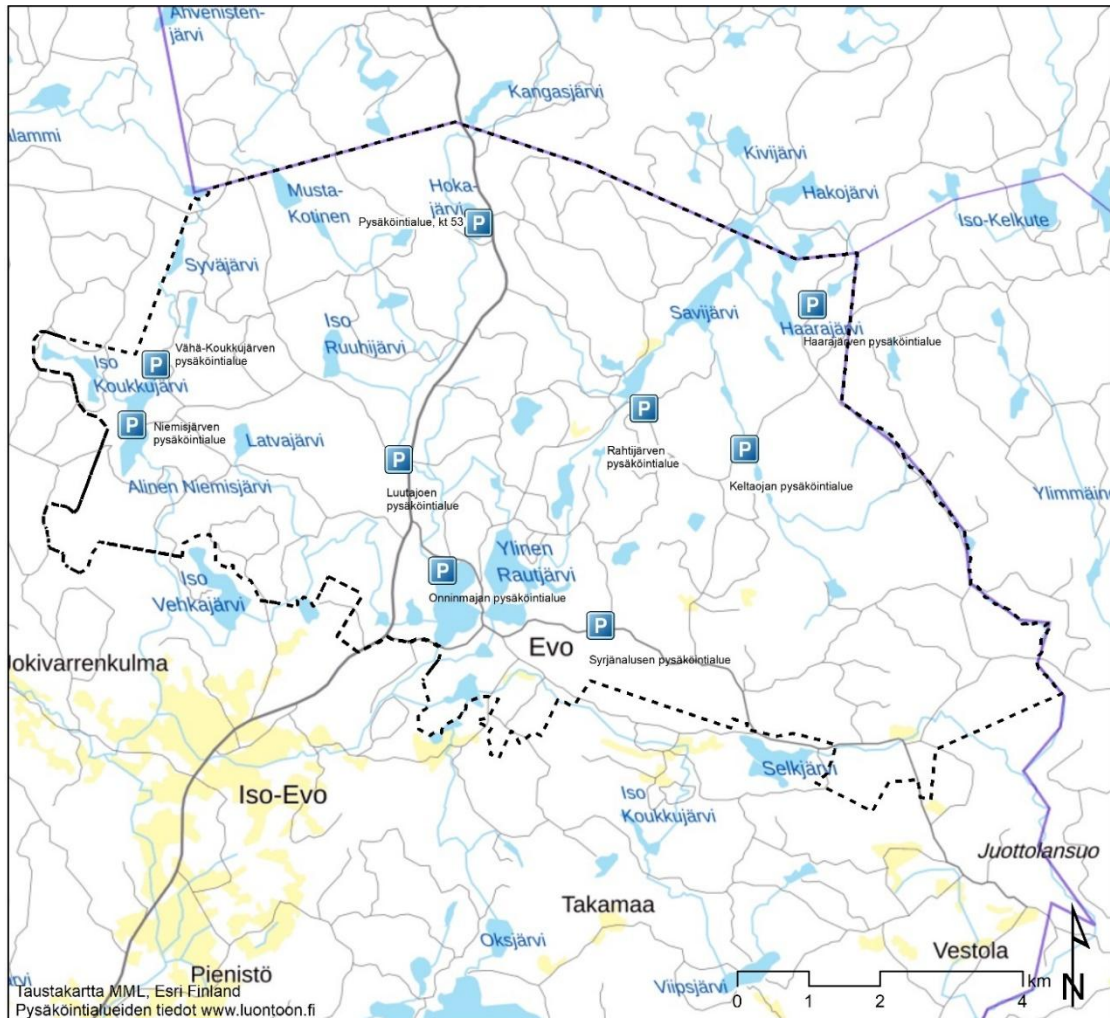
Kantatien 53 keskimääräinen vuorokausiliikenne kaava-alueen eteläosassa on noin 1 470 ajoneuvoa vuorokaudessa ja kaava-alueen pohjoisosassa noin 1 040 ajoneuvoa vuorokaudessa. Yhdystien 14139 keskimääräinen vuorokausiliikenne on eteläosassaan noin 210 ajoneuvoa vuorokaudessa ja pohjoisosassaan noin 50 ajoneuvoa vuorokaudessa. Yhdystien 14112 keskimääräinen vuorokausiliikenne on länsiosassaan noin 83 ajoneuvoa vuorokaudessa ja laskee idän suuntaan mentäessä noin 30 ajoneuvon vuorokaudessa. Raskaan liikenteen määrä suunnittelualueen läpi kulkevilla maanteilla on vähäistä.

Kaava-alueella tapahtuvaa huoltoliikennettä ovat mm. jätteiden kuljetus ja teiden talvikunnossapito. Huoltoliikenteen määrä on vähäistä verrattuna kävijäliikenteeseen. Kaava-alueella on myös kaksi merkittävää yhteyspuutetta yksityisteiden osalta, joissa yksityistiet eivät ole ajoneuvolla ajettavissa siltojen heikon kunnon takia. Sillat ovat idän suunnassa Talvilammentielle oleva Keltaojan silta ja lännen suunnassa Niemisjärventielle oleva Niemisjärvien välinen silta.

Kaava-alueella sijaitsee useita pysäköintialueita, jotka ovat alueella vierailijoiden käytettävissä. Tapahtumien yhteydessä leirialueen entinen lentokenttä palvelee tapahtumissa pysäköintialueena, mutta suur tapahtumien yhteydessä pääasiallinen pysäköinti tapahtuu alueen ulkopuolella, Iso-Evolla, josta järjestetään bussikuljetukset alueelle.

11.11.2025

KO



Kuva 46 Kaava-alueen pysäköintialueet

Suunnittelualueella liikennemäärät ovat nykytilassa varsin pieniä, eikä kaava-alueella ole tiedossa varsinaisia liikenneturvallisuuteen liittyviä riskejä. Kaava-alueen liikenneturvallisuustilannetta voidaan pitää kokonaisuutena hyvänä.

Evon retkeilyalueen saavutettavuus tukeutuu vahvasti henkilöautoliikenteeseen ja joukkoliikenteen tarjonta on niukkaa. Hämeen ammattikorkeakoululle Evolle on linja-autoyhteys arkisin Lammilta, josta Hämeenlinnan joukkoliikenteen linja 868 liikennöi useita kertoja päivässä

3.5.15 Kunnallistekniikka ja energiahuolto

Kaavan vaikutusten arvioinnin tueksi on tehty vesihuollon yleissuunnitelma, joka on kaava-aineiston liitteenä. Hämeen ammattikorkeakoululla (HAMK) on Evo keskuksessa kampuksen tarpeisiin pohjavedenottamo Rusthollinkankaan pohjavesialueella ja pienpuhdistamo

jätevesille. HAMK:lla on muutamia vesiasiakkaita, mm. Evon luonto, mutta HAMK ei selvityksen aikaan ole ollut kiinnostunut lisäämään uusia toimijoita vesihuollon järjestelmiinsä.

Lähin kunnallinen vesijohto- ja jätevesiverkosto on HS-veden ja sijaitsee n. 12 km päässä Evolta.

Kaava-alue kuuluu Elenian sähköverkkoalueeseen. Kaava-alueella ei ole suurjänniteverkon sähkölinjoja. Keski- ja pienjänniteverkko kattaa pääosin kaava-alueen nykyiset toiminnot, kuten asutuksen, julkisen palvelun ja hallinnon alueet ja matkailupalveluiden alueet.

3.5.16 Erityisalueet

Metsähallitus Metsätalous Oy:llä on kaava-alueen kaakkoisosassa Ryynhuhdan maa-ainespaikka, josta käsin hoidetaan maa-aineshuolto Metsätalouden ja osin muidenkin käyttäjien tarpeisiin Evolla. Metsähallitus Metsätalous Oy on Metsähallituksen omistama tytäryhtiö, joka hoitaa ja käyttää liiketoiminnan piirissä olevia PEFC-sertifioituja valtion metsiä. Ryynhuhdassa ei ole aktiivista maa-aineslupaa ja paikalla on toimittu kunnan hyväksynnällä kotitarveoton statuksella.

Evo-keskuksen kaakkoispuolella Vappulantien varressa on HAMK:n käytössä oleva ampumarata. Matti-tietokannan mukaan alueella on toiminut ampumarata vuodesta 1962 lähtien. Alueelta vuonna 2004 otetun verkstovesinäytteen mukaan vesi täyttää talousveden laatuvaatimukset rautaa lukuun ottamatta. Lyijypitoisuus on ollut alhainen (<1,0 ug/l).

Ampumaradalle on myönnetty ympäristölupa 16.12.2004 (Lammin-Tuuloksen ktt:n ky, hallituksen kokous 8.12.2004, § 147). Radalla on Hämeen lääninhallituksen 30.11.1962 myöntämä lupa harjoittaa alueella ampumaratatoimintaa.

Kaava-alueella on kaksi teleliikenteen mastoa.

4 Osayleiskaavan sisältö ja ohjaavuus

Yleiskaava on luonteelta yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, mutta yleiskaavalla voidaan tarvittaessa myös ohjata tarkemmin rakentamisen sijoittumista rannoilla tai kyläalueilla. Yleiskaava esittää tavoitellun kehityksen periaatteet, sovittaa yleisellä tasolla yhteen eri toiminnot ja alueidenkäyttötarpeet sekä osoittaa yleispiirteisesti tarpeelliset alueet yksityiskohtaisen kaavoituksen ja muun suunnittelun perustaksi. Yleiskaava ohjaa oikeusvaikutteisena asemakaavojen laatimista ja muuttamista sekä muuta alueiden käytön

järjestämistä. Yleiskaava ei vaikuta jo asemakaavoitettuihin alueisiin, ellei aleta laatia uutta asemakaavaa tai muuttaa voimassa olevaa asemakaavaa.

Rakentamisen tehokkuus, korkeus ja korttelityypit voidaan asemakaavassa ratkaista monella tavalla. Yleiskaavassa ei ole tarkoituksenmukaista esittää yksityiskohtaista ja sitovaa ohjeistusta esimerkiksi mitoituksen osalta asemakaavoitettaviksi tarkoitettujen alueiden osalta.

Mikäli yleiskaavalla ohjataan suoraan rakentamista rannoilla tai kyläalueilla, tästä on mainittava kaavamääräyksissä. Tällöin rakennuslupa on mahdollista myöntää suoraan yleiskaavan perusteella. Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutoksessa ja laajennuksessa (oyk ja oykm 9531) rakentamista ohjataan suoraan kaavassa osoitetuilla loma-asuntoalueilla (RA-1). Kaavassa osoitetaan rakennuspaikkojen määrä kullakin kiinteistöllä ja rakennusoikeuden määrä kullakin rakennuspaikalla. Kiinteistöt, joilla yleiskaava ohjaa suoraan rakentamista, on osoitettu voimassa olevien yleiskaavojen perusteella Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutoksessa ja laajennuksessa (oyk ja oykm 9531).

Yleiskaavan yleispiirteinen esitystapa tulee huomioida yleiskaavaa tulkittaessa. Merkintöjen rajaukset eivät ole tarkkoja vaan kuvastavat toimintojen yleispiirteistä sijoittelua. Yleiskaavan merkintöjä, kuten aluerajauksia ja tielinjauksia, tarkennetaan asemakaavoissa. Maankäytön jatkosuunnittelussa alueiden toiminnot jaetaan tarkemmin muun muassa korttelialueisiin, viheralueisiin ja katualueisiin. Yleiskaavaan merkittyjen aluevarausten sisällä rakentamisen tehokkuus ja toiminnot voivat vaihdella riippuen esimerkiksi alueen ympäristöstä, palvelutarpeesta tai virkistyskäyttöpaineesta.

Yleismääräykset koskevat koko kaava-aluetta. Kaavamerkinnät ovat aluevaraus-, viiva- ja kohdemerkintöjä, kehittämistavoitteita koskevia merkintöjä sekä erityisominaisuuksia ilmaisevia merkintöjä.

Nyt laadittava Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutos ja laajennus (oyk ja oykm 9531) korvaa voimaan tullessaan voimassa olevat yleiskaavat alueellaan. Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutoksen ja laajennuksen (oyk ja oykm 9531) kaava-alueen ulkopuolella mahdolliset aiemmin laaditut yleiskaavat jäävät voimaan.

4.1 Kaavakartta ja selostus

Yleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana. Yleiskaavakarttaa ja kaavamääräyksiä täydentävät yleiskaavan selostus sekä liitteet.

Kaavakartan yleispiirteiset aluevaraukset kuvaavat maankäytön pääkäyttötarkoitusta. Pääkäyttötarkoituksen ohella alueet voivat sisältää lisäksi muita käyttötarkoituksia, mikäli ne tukevat pääkäyttötarkoitusta ja niistä ei aiheudu haittaa pääasialliselle käyttötarkoitukselle. Muut käyttötarkoitukset voivat liittyä esimerkiksi virkistykseen, liikenteeseen, yhdyskuntatekniseen huoltoon, asumiseen sekä palveluihin.

Asemakaavoitettaviksi tarkoitetut alueet on nostettu esiin kaavamääräyksissä.

Osalla rannoille osoitetuista loma-asuntoalueista kaava ohjaa suoraan rakentamista osoittamalla rakennuspaikkojen lukumäärän sekä suurimman sallitun rakennusoikeuden kullakin rakennuspaikalla. Tämä on tuotu esiin alueita koskevissa kaavamääräyksissä.

Selostus on kaavakarttaa täydentävä materiaali, joka taustoittaa ja selittää kaavakartan ratkaisuja. Osana kaavaselostusta arvioidaan kaavaratkaisun vaikutuksia.

4.1.1 Yhdyskuntarakenne

Kaavaratkaisu pohjautuu yleiskaavan tavoitteiden mukaisiin kehittämisen päälinjoihin. Kaavassa osoitetaan valtioneuvoston päätöksellä 284/1994 perustettu Evon retkeilyalue sekä sen yhteyteen Evon opetusmetsä. Sekä retkeilyalueen sisälle että opetusmetsän yhteyteen osoitetaan jonkin verran matkailupalveluiden alueita. Matkailupalveluiden alueet on keskitetty etenkin Evo-keskuksen yhteyteen Rautjärvien ympäristöön sekä Niemisjärville ja Kalliojärvelle. Opetusmetsän alueelle sijoittuu lisäksi Evon leirialue, jonka toiminta ja kehittäminen on huomioitu kaavaratkaisussa.

Valtion maiden lisäksi kaava-alueeseen on otettu mukaan yksityisessä omistuksessa olevia retkeilyalueen sisään ja reunalle sijoittuvia kiinteistöjä, jotta kaava-alueesta on saatu muodostettua kaavan vaikutusten arvioinnin kannalta tarkoituksenmukainen sekä kaavateknisesti eheä kokonaisuus. Yksityisten kiinteistöjen maankäyttö on osoitettu pääosin voimassa olevien yleiskaavojen mukaisesti tai kiinteistöjen nykyisen maankäytön mukaan. Koska alueella on voimassa lukuisia eri aikoina laadittuja yleiskaavoja, kaavamerkintöjä ja -määräyksiä on yhtenäistetty. Etenkin Evo-keskuksen osalta kaavamerkintöjä on viety myös yleispiirteisempään suuntaan.

Suurin osa yksityisessä omistuksessa olevista kiinteistöistä on maa- ja metsätalouskäytössä ja kaava mahdollistaa maa- ja metsätalouden harjoittamisen niillä. Evo-keskuksessa Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) kampus osoitetaan julkisten palvelujen ja hallinnon alueena. Kaavamääräys ja alueen rajausta mahdollistaa nykyisen toiminnan jatkamisen ja kehittämisen alueella. Evo-keskuksen eteläosa puolestaan osoitetaan kyläalueena. Kaavamääräys ja alueen rajausta mahdollistaa nykyisten toimintojen jatkumisen alueella sekä alueen kehittämisen monipuolisista lähtökohdista.

Kaavaratkaisun maankäytön kehittämisen painopistealueet sijaitsevat monelta osin jo vuoden 2025 tilanteessa rakennetuilla alueilla tai jo rakennettujen alueiden läheisyydessä. Vastaavasti maankäytön kehittämisen painopistealueet sijaitsevat monilta osin myös voimassa olevien yleis- ja asemakaavojen rakentamiseen osoitetuilla alueilla. Suhteessa voimassa oleviin yleiskaavoihin Niemisjärvillä ja Kalliojärvellä rakentamiseen osoitetut alueet laajenevat jonkin verran, Rautjärvillä kehittämisen painopiste siirtyy etelästä pohjoiseen, Hokajärvelle ei osoiteta enää laajaa uutta matkailupalveluiden aluetta ja muualla rajaukset vastaavat kutakuinkin aiemmissa yleiskaavoissa osoitettua. Yleiskaavaratkaisussa on jätetty pois sellaisia aiemmissa yleiskaavoissa osoitettuja matkailupalveluiden alueita, joille ei ole ollut kysyntää ja joiden toteutuminen vaikuttaa epätodennäköiseltä. Tällaisia alueita ovat etenkin Padasjoentien varteen tukeutuneet matkailupalveluiden alueet.

Kaavan ratkaisut tukevat HAMK:n kampusalueen ja kampuksen palveluiden kehittämistä sekä laajemmin koko alueen opetus- ja tutkimuskäyttöä. Lisäksi kaavan ratkaisut tukevat Evon retkeilyalueen olemassa olevien palveluiden säilymistä ja uusien palveluiden kehittämistä. Kaavaratkaisu huomioi olemassa olevan yhdyskuntarakenteen ja tarvittavan uuden infrastruktuurin toteutettavuuden. Kaavaratkaisu turvaa samalla alueen virkistyskäytön ja huomioi alueen merkityksen laajana yhtenäisenä metsäalueena luontoarvoineen.

4.1.2 Mitoitus

Yleiskaavaluonnoksen kaavamääräyksissä ei ohjata suoraan rakentamisen alueiden tehokkuuksia asemakaavoitettaviksi tarkoitetuilla alueilla. Asemakaavoitettaviksi on tarkoitettu kaavassa osoitetut kyläalueet (AT, AT/s), loma-asuntoalueet (RA), matkailupalveluiden alueet (RM, RM-1, RM-2, RM-2/s), julkisten palvelujen ja hallinnon alueet (PY, PY/s) ja yhdyskuntateknisen huollon alueet (ET-1).

Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) Evon kampuksen osalta kaavaratkaisu mahdollistaa voimassa olevan yleiskaavan mukaisesti kampusalueen laajentamisen itään, mikäli esimerkiksi oppilasasuntolapaikkoja tarvitaan lisää. Kampuksen eteläpuolelle osoitettu kyläalue mahdollistaa jatkossakin alueella asumisen, virkistystoiminnot sekä alueen monipuolisen kehittämisen. Kaavassa ei osoiteta uusia alueita asumista varten. Olemassa olevat erillispientalot (6 kpl) ja maatilojen talouskeskukset (9 kpl) osoitetaan kaavassa.

Kaavassa ei osoiteta kokonaan uusia loma-asumisen alueita. Kaavassa osoitetuilla loma-asumisen alueilla on joko nykyisin loma-asuntoja tai niille on osoitettu voimassa olevissa rantaosayleiskaavoissa loma-asuntoja. Voimassa olevien rantaosayleiskaavojen perusteella kaavassa on osoitettu loma-asumista Viitajärven rannalle ja Opistontien varteen lähelle eteläistä liittymää. Aluerajaukset ja rakennuspaikkojen lukumäärä (4 kpl) vastaa voimassa

11.11.2025

KO

olevia kaavoja. Rakennuspaikoista ainoastaan Opistontienvarren rakennuspaikka on toteutunut. Viitajärven rannalla yhdellä rakennuspaikoista on talousrakennuksia. Lisäksi nykyisen maankäytön perusteella Ylisen Rautjärven itärannalle on osoitettu loma-asuntoalue. Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Alueella on tällä hetkellä kaksi loma-asuntoa.

Matkailupalveluiden osalta kaava-alueelta on osoitettu kolme yksityisessä omistuksessa olevaa matkailupalvelujen aluetta (Kaitalammin pohjoispuoli, entinen kalastuskoeasema ja Rahtijärven kämpä). Yleiskaavoituksen yhteydessä alueille ei ole mahdollista osoittaa nykyistä enempää rakennuspaikkoja tai rakennusoikeutta niin, että yleiskaava ohjaisi suoraan alueiden rakentamista. Alueet on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi ja niiden mitoitus ratkaistaan asemakaavalla.

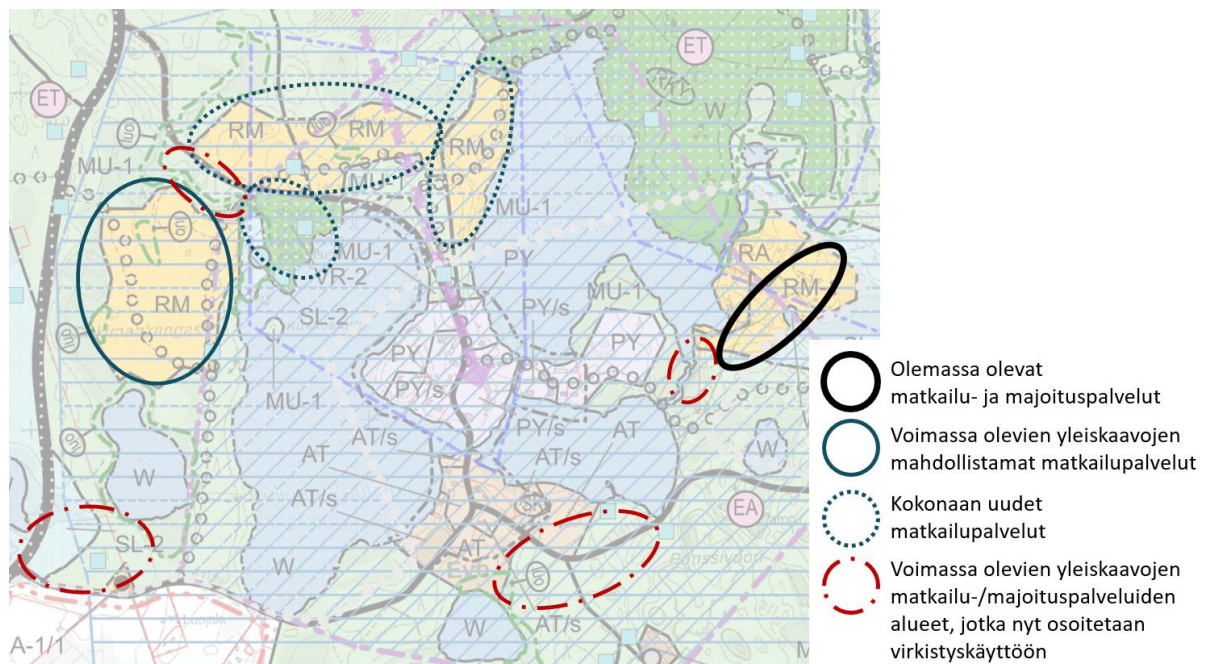
Valtion maille sijoittuvat matkailupalveluiden alueet (RM) on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi. Yleiskaavassa ei esitetä niille mitoitusta, kuten aluetehokkuutta tai rakennusoikeutta. Alueiden mitoitus ratkaistaan asemakaavoituksen yhteydessä. Yleiskaavan vaikutusten arvioinnin tueksi on kuitenkin arvioitu kaavassa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden mahdollista mitoitusta. Kaavatyön yhteydessä arvioitu mitoitus pohjautuu Evon maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmassa (2020) esitettyihin ratkaisuihin ja toisaalta tavoitteeseen nostaa retkeilyalueen kävijämääriä ja kävijöiden viipymäaikoja. Kaavatyön yhteydessä matkailupalveluiden alueiden rajausta ja mitoitusta on tarkistettu suhteessa yleissuunnitelmaan mm. kaavaa varten laadittujen selvitysten tulosten perusteella. Koska asemakaavoitettaviksi tarkoitettujen matkailualueiden rakentamistehokkuuksia ei määritellä yleiskaavassa, alueiden toteutus voi poiketa vaikutusten arvioinnin pohjaksi arvioidusta mitoituksesta.

Evon maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmassa (2020) on esitetty varsinaiset matkailupalveluiden alueet ja niille laajat laajenemisalueet. Yleiskaavassa ei tehdä erottelua ensimmäisessä vaiheessa toteutettaviin matkailupalveluiden alueisiin ja matkailupalveluiden laajenemisalueisiin. On epätodennäköistä, että kaikki kaavaratkaisussa esitetyt matkailupalveluiden alueet toteutuisivat seuraavien kahdenkymmenen vuoden aikana. Yleiskaavassa on kuitenkin tarpeen esittää vaihtoehtoisia sijainteja ja riittävän suuret aluevaraukset matkailupalveluille, jotta yleiskaava mahdollistaa joustavasti luonteeltaan erilaisten matkailupalveluiden tarkemman suunnittelun ja sijoittamisen alueelle tulevaisuudessa.

Niemisjärvillä ja Kalliojärvellä yleiskaavaratkaisu mahdollistaa kutakuinkin Evon maankäytön ja matkailun yleissuunnitelman (2020) mukaisen rakentamisen, Rautjärvien ympäristössä selvästi vähemmän. Kaavatyön yhteydessä on arvioitu, että Rautjärvien ympäristöön osoitetut RM-alueet (39,16 ha) mahdollistaisivat noin 26 000 k-m² toteutumisen, Niemisjärvien ympäristön RM-alueet (14,66 ha) noin 6 000 k-m²

toteutumisen ja Kalliojärven RM-alueet (2,84 ha) noin 1 200 k-m². Lisäksi Kalliojärvellä rakentamista voisi toteutua VR-2 alueella noin 800 k-m².

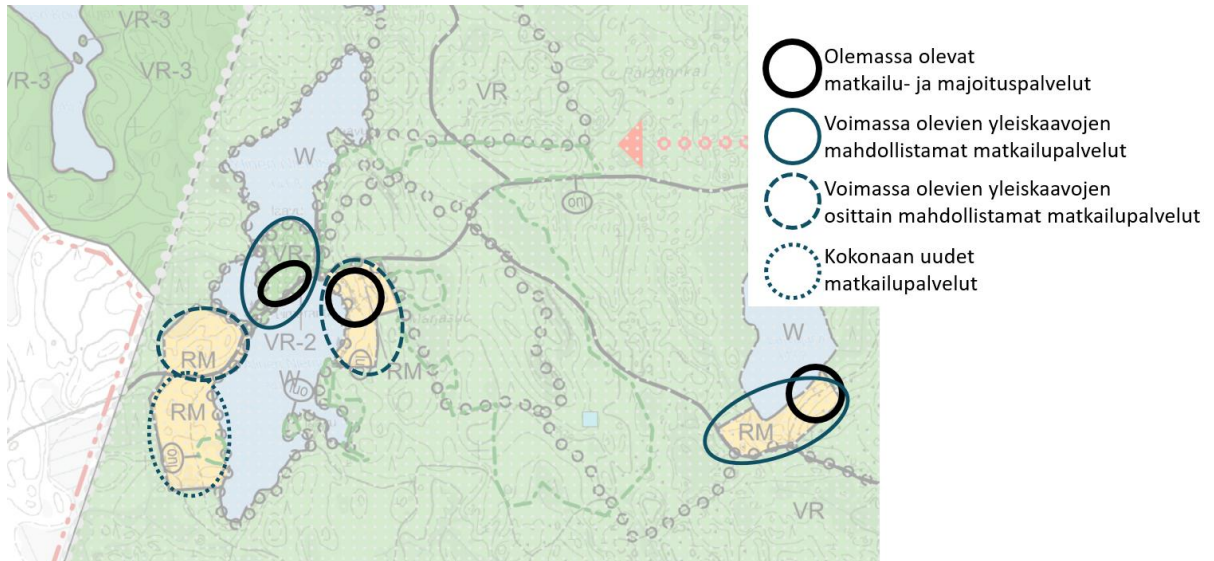
Matkailualueiden pinta-ala Rautjärvien ympäristössä on samaa luokkaa kuin voimassa olevissa yleiskaavoissa, vaikkakin alueiden painopistettä on siirretty etelästä pohjoiseen. Voimassa olevissa yleiskaavoissa Rautjärvien ympäristössä on osoitettu matkailupalveluiden alueita noin 43 ha. Iso Ruuhijärvelle esitetty matkailupalveluiden alue on voimassa olevan yleiskaavan mukainen. Yleiskaavassa on osoitettu uusia matkailupalveluiden alueita Niemisjärville, Latvajärvelle ja Syväjärvelle. Latvajärvellä, Syväjärvellä sekä osalla Niemisjärvelle osoitetuista matkailupalveluiden alueista rakentaminen on mahdollista jo voimassa olevien yleiskaavojen perusteella. Voimassa olevissa yleiskaavoissa olevista matkailupalveluiden alueista Hokajärven ympäristön laaja matkailupalveluiden alue (n. 26 ha) on jätetty esittämättä yleiskaavaratkaisussa. Hokajärven kämpän ja sen lähiympäristön kehittäminen on mahdollistettu yleiskaavassa osoittamalla alue VR-2-kaavamääräyksellä.



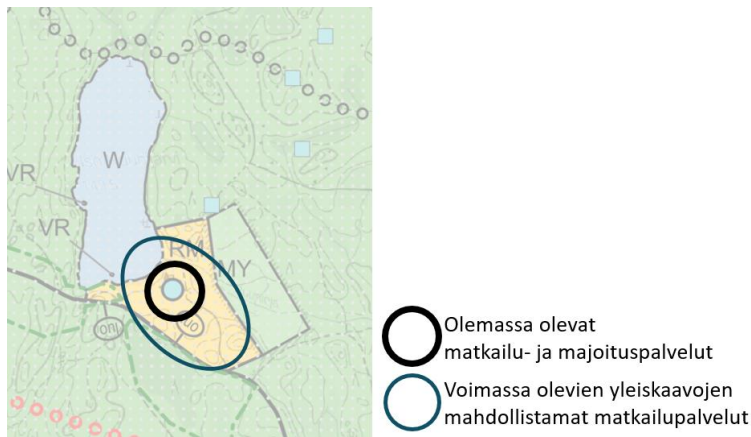
Kuva 47 Ote kaavaratkaisusta Evo-keskuksen ympäristössä. Karttaan on korostettu mustalla olemassa olevat matkailu- ja majoituspalvelut ja sinisellä alueet, joille voi sijoittua matkailuun liittyvää rakentamista. Ehyellä sinisellä reunaviivalla on osoitettu jo voimassa olevien yleiskaavojen mahdollistamat matkailupalveluiden alueet, jotka eivät kuitenkaan ole vielä toteutuneet, pisteviivalla puolestaan on osoitettu kokonaan uudet matkailupalveluiden alueet. Niillä käyttötarkoitus on voimassa olevissa yleiskaavoissa ulkoilu- tai virkistysalue. Lisäksi karttaan on osoitettu punaisella pistekatkoviivalla voimassa olevien yleiskaavojen mukaiset matkailupalveluiden alueet, joita tässä yleiskaavassa ei osoiteta.

11.11.2025

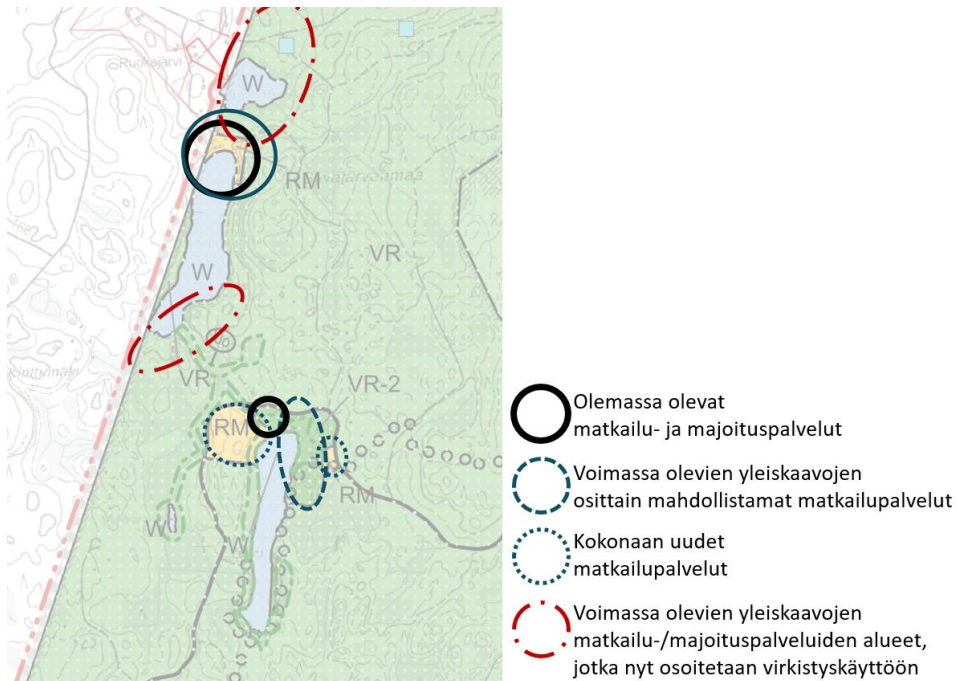
KO



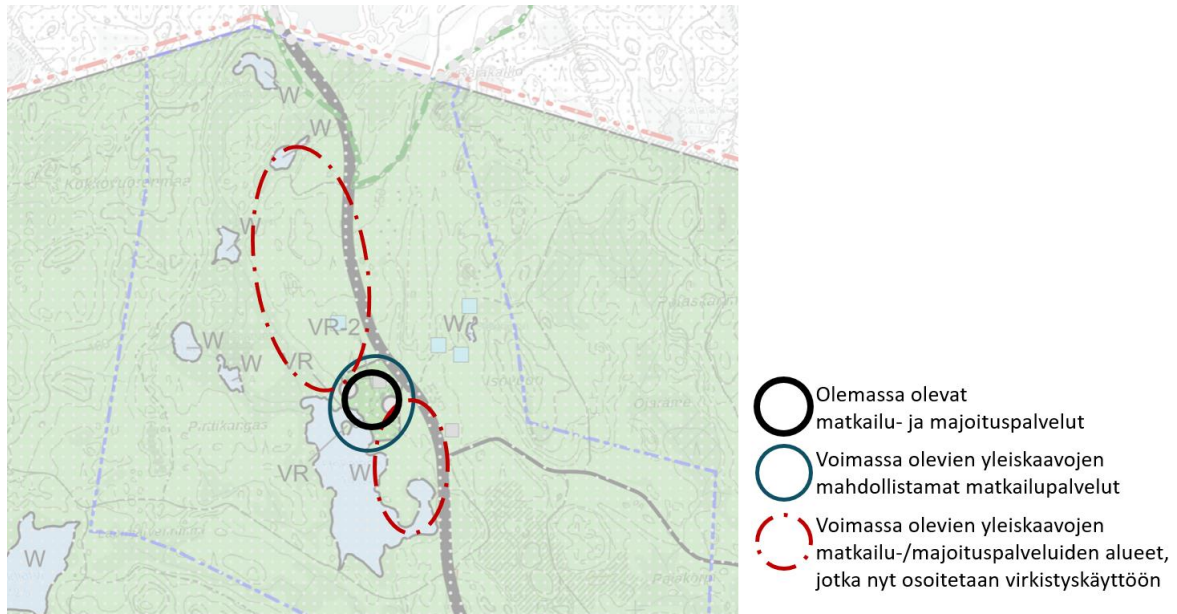
Kuva 48 Ote kaavaratkaisusta Niemisjärven ja Latvajärven ympäristössä. Karttaan on korostettu mustalla olemassa olevat matkailu- ja majoituspalvelut ja sinisellä alueet, joille voi sijoittua matkailuun liittyvää rakentamista. Ehyellä sinisellä reunaviivalla on osoitettu jo voimassa olevien yleiskaavojen mahdollistamat toteutuneet tai osittain toteutuneet retkeily- ja matkailupalveluiden alueet, katkoviivalla voimassa olevien yleiskaavojen osittain mahdollistamat matkailupalveluiden alueet ja pisteviivalla puolestaan on osoitettu kokonaan uudet matkailupalveluiden alueet. Niillä käyttötarkoitus on voimassa olevissa yleiskaavoissa retkeilyalue.



Kuva 49 Ote kaavaratkaisusta Iso Ruuhijärven ympäristössä. Karttaan on korostettu mustalla olemassa olevat matkailu- ja majoituspalvelut ja sinisellä alueet, joille voi sijoittua matkailuun liittyvää rakentamista. Ehyellä sinisellä reunaviivalla on osoitettu jo voimassa olevien yleiskaavojen mahdollistamat osittain toteutuneet matkailupalveluiden alueet.



Kuva 50 Karttaan on korostettu mustalla olemassa olevat matkailu- ja majoituspalvelut ja sinisellä alueet, joille voi sijoittua matkailuun liittyvää rakentamista. Ehyellä sinisellä reunaviivalla on osoitettu jo voimassa olevien yleiskaavojen mahdollistamat toteutuneet retkeily- ja matkailupalveluiden alueet, katkoviivalla voimassa olevien yleiskaavojen osittain mahdollistamat matkailupalveluiden alueet ja pisteviivalla puolestaan on osoitettu kokonaan uudet matkailupalveluiden alueet. Niillä käyttötarkoitus on voimassa olevissa yleiskaavoissa retkeilyalue. Lisäksi karttaan on osoitettu punaisella pistekatkoviivalla voimassa olevien yleiskaavojen mukaiset matkailupalveluiden alueet, joita tässä yleiskaavassa ei osoiteta.



Kuva 51 Ote kaavaratkaisusta Hokajärven ympäristössä. Karttaan on korostettu mustalla olemassa olevat matkailu- ja majoituspalvelut ja sinisellä alueet, joille voi sijoittua matkailuun liittyvää rakentamista. Ehyellä sinisellä reunaviivalla on osoitettu jo voimassa olevien yleiskaavojen mahdollistamat toteutuneet matkailupalveluiden alueet. Lisäksi karttaan on osoitettu punaisella katkoviivalla voimassa olevien yleiskaavojen mukaiset matkailupalveluiden alueet, joita tässä yleiskaavassa ei osoiteta.

Kaavassa on osoitettu Evon leirialue retkeily- ja ulkoilualueena voimassa olevan yleiskaavan mukaisella aluerajauksella. Voimassa olevasta yleiskaavasta poiketen aluetta ei kuitenkaan ole jaettu ensisijaiseen leiritoimintaan käytettävään alueeseen ja suurtaapahtumissa käytettävissä oleviin alueisiin. Aluerajaus mahdollistaa kävijämääriltään hyvinkin suurten (10 000–15 000 osallistujaa) leirien järjestämisen alueella.

Matkailualueiden arvioituja kerrosalaneliömetrejä on käytetty pohjana arvioitaessa alueiden mahdollistamia huonevuorokausien ja yöpymisvuorokausien määrää sekä majoituspalveluissa yöpyvien vuosittaisia kävijämääriä. Kullekin matkailupalveluiden alueelle sijoittuvien huoneiden (mökkien, huoneistojen, huoneiden ja muiden majoitteiden) määrä on arvioitu Evon maankäytön ja matkailun yleissuunnitelman (2020) pohjalta. Viime vuosina huonekäyttöaste on ollut Hämeenlinnan majoituspalveluissa n. 50 %. Tyypillisesti käyttöaste on kaupunkien keskustoissa suurempi kuin etäämmällä niistä. Evolla tavoitelluksi huonekäyttöasteeksi arvioitiin n. 40 % ja yöpyjien määräksi huonetta kohden noin 2 ihmistä.

Edellä esitettyjen lähtökohtien perusteella arvioitiin, että mikäli yleiskaavassa osoitetut kaikki matkailupalveluiden alueet toteutuvat yleissuunnitelman pohjalta arvioidulla mitoituksella, yöpymisvuorokausia kertyy yhteensä n. 130 000 vuodessa. Hämeenlinnassa

11.11.2025

KO

toteutuneiden nykyisten viipymien (1,7 vuorokautta) perusteella tämä tarkoittaisi Evolla noin 76 600 sellaista vuosittaista kävijää, jotka yöpyvät majoitusliikkeiden tarjoamissa yöpymispaikoissa. Evon retkeilyalueen kävijätutkimuksen (2018) mukaan keskimäärin yöpyjät viipyvät retkeilyalueella kaksi yötä. Kaavan yhtenä tavoitteena on pidentää viipymiä alueella. Mikäli viipymät saadaan nostettua 3 vuorokauteen, tämä tarkoittaa noin 43 400 sellaista vuosittaista kävijää, jotka yöpyvät majoitusliikkeiden tarjoamissa yöpymispaikoissa.

Majoitusliikkeissä yöpyvien lisäksi Evon retkeilyalueella ja sen ympäristössä käy runsaasti päiväkävijöitä ja telttailijoita. Evon kävijämäärät ovat olleet lievästi nousevia vuosina 2009-2024, tosin koronaepidemian huippuvuoden 2019 jälkeen alkaen kävijämäärä on ollut selvästi laskussa. Vuosina 2009-2024 kävijämäärien keskiarvo on ollut noin 69 700 vuosittaista kävijää ja vuosina 2019-2024 noin 74 700 kävijää. Evon kävijämäärissä on joka tapauksessa vuosittaista vaihtelua johtuen mm. alueella tietyllä syklillä järjestettävistä suurleireistä.

Huomioimalla viime vuosina Evolla toteutunut kävijämäärä ja varautumalla kävijämäärien lievään kasvuun voidaan arvioida, että kävijämäärä olisi noin 87 000 päiväkävijää ja telttailijaa kahdenkymmenen vuoden päästä. Lisäämällä majoitusliikkeissä yöpyjät mukaan kävijämääräarvioon maksimiarvio vuosittaisista kävijöistä on noin 150 000 – 160 000 vuosittaista kävijää. Arvio on hyvin linjassa Evon retkeilyalueen maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmassa esitetyn arvion kanssa ollen noin 50 000 kävijää vähemmän. Samoin arvio vastaa hyvin Evon retkeilyalueen maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmassa esitettyä arviota, että kävijämäärät noin 2,5 kertaistuisivat matkailualueiden toteutumisen myötä.

4.1.3 Pinta-alat

Taulukko 11 Kaavassa osoitetut käyttötarkoitusalueet ja niiden yhteenlasketut pinta-alat.

Käyttötarkoitusalueet	Pinta-ala (hehtaaria)
AM	18,87
AO	2,08
AT	8,50
AT/s	5,44
ET-1	1,08
M	267,06
MU-1	1515,53
MY	339,52
PY	10,19
PY/s	8,99
RA	4,61
RA-1	2,77
RM	75,22
RM-1	7,21
RM-2	1,70
RM-2/s	0,98
SL-1	706,71
SL-2	206,48
VR	4127,56
VR-1	108,27
VR-2	18,19
VR-3	83,60
W	387,06
W-1/s	0,15
yhteensä	7907,76 ha

4.2 Kaavan rakenne ja kaavamerkinnot ja -määräykset

Kaavaratkaisu on esitetty kaavakartalla, jonka yhteydessä on myös esitetty kaavaa koskevat kaavamerkinnot ja määräykset. Suunnittelualue on rajattu punaisella katkoviivalla ja kaavan oikeusvaikutukset kohdistuvat vain kyseisellä merkinnällä rajatun alueen sisäpuoliseen alueeseen.

4.2.1 Asuminen

Kaavassa ei osoiteta uusia alueita asumista varten. Olemassa olevat erillispientalot (6 kpl) ja maatilojen talouskeskukset (9 kpl) osoitetaan kaavassa. Osaan erillispientaloista ja maatilojen talouskeskuksista kohdistuu lisäksi rakennussuojelumerkintöjä, jotka on käsitelty alaluvussa suojelukohteet ja -alueet. Evo-keskuksen eteläosa osoitetaan kyläalueena (AT, AT/s), jonka kaavamääräys mahdollistaa jatkossakin alueella asumisen, virkistystoiminnot sekä alueen monipuolisen kehittämisen. Osa kyläalueesta on osoitettu kyläalueena, jolla ympäristö säilytetään (AT/s) alueella olevan kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuskannan ja kasvillisuuden vuoksi. Arvokasta rakennuskantaa ei saa purkaa alueelta eikä alueen ominaispiirteitä muuttaa. Alueen rajausta ja kaavamääräys perustuvat kaavatyön yhteydessä tehdyn selvityksen (Evo-keskuksen rakennetun kulttuuriympäristön selvitys, FCG 2025) suositukseen. Kyläalueet (AT, AT/s) on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

Lisäksi Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) oppilasasuntoloita sijoittuu kaavassa osoitetulle julkisten palvelujen ja hallinnon alueelle (PY, PY/s). PY- ja PY/s -alueen kaavamääräys on käsitelty osana alalukua palveluista.

Kaavassa ei osoiteta kokonaan uusia loma-asumisen alueita. Kaavassa osoitetuilla loma-asumisen alueilla on joko nykyisin loma-asuntoja (RA) tai niille on osoitettu voimassa olevissa rantaosayleiskaavoissa loma-asuntoja (RA-1). Voimassa olevien rantaosayleiskaavojen perusteella kaavassa on osoitettu loma-asumista Viitajärven rannalle ja Opistontien varteen lähelle eteläistä liittymää. Näillä alueilla yleiskaava ohjaa suoraan rakentamista ja yleiskaavan perusteella on mahdollista myöntää rakennuslupa (MRL 72 §) kaavassa osoitetuille rakennuspaikoille. Lisäksi nykyisen maankäytön perusteella Ylisen Rautjärven itärannalle on osoitettu loma-asuntoalue. Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

AO, Erillispientalovaltainen asuntoalue.

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevien erillispientalojen pihapiirit.

AM, Maatilojen talouskeskusten alue.

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevien maatilojen pihapiirit ja pihapiireihin kiinteästi liittyvät pellot ja niityt.

Alueelle voidaan rakentaa maa- ja metsätaloutta sekä siihen soveltuvia sivuelinkeinoja palvelevia asunto-, tuotanto- ja talousrakennuksia olemassa olevan pihapiirin yhteyteen.

Peltojen ja niittyjen säilyminen avoimena ja maatalouskäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää. Käyttötarkoituksen mukainen rakentaminen tulee sijoittaa siten, että rakennukset eivät sulje avoimia näkymiä.

11.11.2025

KO

AT, Kyläalue.

Merkinnällä on osoitettu kyläalueet, joille saa sijoittaa asumista, loma-asumista, palveluja sekä tuotanto- ja työtiloja, jotka eivät aiheuta ympäristöön melua, tärinää, ilman pilaantumista, merkittävästi raskasta liikennettä tai muuta häiriötä.

Uudisrakennukset on sovitettava huolellisesti maisemaan ja kyläkuvaan. Alueiden rantaviiva tulee säilyttää pääasiallisesti vapaana rakentamisesta ja puustoisena.

Alueet on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

AT/s, Kyläalue, jolla ympäristö säilytetään.

Merkinnällä on osoitettu kyläalueet, joille saa sijoittaa asumista, loma-asumista, palveluja sekä tuotanto- ja työtiloja, jotka eivät aiheuta ympäristöön melua, tärinää, ilman pilaantumista, merkittävästi raskasta liikennettä tai muuta häiriötä.

Alueiden olemassa olevan rakennuskannan ja puistomaisten pihapiirien ominaispiirteet tulee säilyttää. Historiallisesti, rakennushistoriallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaita rakennuksia ei saa purkaa (maankäyttö- ja rakennuslain 41 § mom. 2). Alueiden vähäinen täydennysrakentaminen on mahdollista. Vähäinen täydennysrakentaminen, rakennusten peruskorjaukset ja laajennukset tulee sovittaa perinteiseen rakennustapaan siten, että rakennusten ja maiseman nyt muodostama kokonaisuus säilyy. Alueiden rantaviiva tulee säilyttää pääasiallisesti vapaana rakentamisesta ja puustoisena.

Alueita ja niiden rakennuskantaa koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

Alueet on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

RA, Loma-asuntoalue.

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevien loma-asuntojen pihapiirit.

Rakennusten ja rakennelmien tulee sopeutua malliltaan, materiaaleiltaan, mittasuhteiltaan ja väritykseltään luonnonmaisemaan. Alueiden rantaviiva tulee säilyttää pääasiallisesti puustoisena.

Alueet on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

RA-1, Loma-asuntoalue.

Merkinnällä on osoitettu aiemmissa kaavoissa osoitetut loma-asuntojen pihapiirit.

Rakennuspaikalle saa sijoittaa loma-asunnon, vierasmajan ja muita talousrakennuksia.

Rakennusten yhteenlaskettu kerrosala on rakennuspaikan koosta riippuen

Alle 5 000 m²:n rakennuspaikat

- 150 kerros-m²

Vähintään 5 000 m²:n rakennuspaikat

- 200 kerros-m²

Rakennusten enimmäiskoot ovat

- vierasmaja 30 kerros-m²
- sauna 20 kerros-m²

Rakennuksen ja rantaviivan väliin on jätettävä riittävä suojapuusto.

Rakennusten ja rakenteiden tulee sopeutua malliltaan, materiaaleiltaan, mittasuhteiltaan ja värityksen puolesta luonnonmaisemaan.

Alueella voidaan myöntää rakennuslupa osayleiskaavan perusteella MRL 72 §:n mukaisesti kaavassa osoitetuille rakennuspaikoille. Luku RA-merkinnän yhteydessä kauttaviivan jälkeen osoittaa rakennuspaikkojen enimmäismäärän alueella. Rakennuspaikkojen ohjeellinen sijainti on merkitty mustalla pisteellä.

4.2.2 Rakennuspaikat

Kaavassa on osoitettu voimassa olleiden rantaosayleiskaavojen mukaiset loma-asunnon rakennuspaikat alueilla, joilla yleiskaava ohjaa rakentamista MRL 72 § mukaisesti. Pisteiden lukumäärä osoittaa rakennuspaikkojen lukumäärän kullakin kiinteistöllä samoin kuin käyttötarkoituksmerkinnän perässä kauttaviivan jälkeinen luku. Pisteiden sijainti osoittaa rakennuspaikan kiinteistökohtaisen ohjeellisen sijoittamisen likimääräisesti.

Olemassa oleva loma-asunnon rakennuspaikka alueilla, joilla yleiskaava ohjaa rakentamista MRL 72 §: mukaisesti.

Mustien pisteiden lukumäärä osoittaa rakennuspaikkojen lukumäärän kullakin kiinteistöllä. Pisteiden sijainti osoittaa ohjeellisen sijainnin likimääräisesti.

4.2.3 Matkailupalvelujen alueet

Matkailupalveluiden alueena (RM) kaavassa osoitetaan pääasiassa valtion maille sijoittuvat jo toteutuneet, voimassa olevissa yleiskaavoissa osoitetut tai uudet matkailupalvelujen alueet. Voimassa olevissa yleiskaavoissa osoitettuja toteutuneita tai osittain toteutuneita matkailupalveluiden alueita on Latvajärvellä, Iso Ruuhijärvellä, Syväjärvellä ja Rahtijärvellä. Osaan toteutuneista matkailupalvelujen alueista kohdistuu lisäksi rakennussuojelumerkintöjä, jotka on käsitelty alaluvussa suojelukohteet ja -alueet. Alisen Niemisjärven itä- ja luoteisrannalla puolestaan on matkailupalveluiden alueita, jotka voimassa olevissa yleiskaavoissa on osoitettu retkeily- ja ulkoilualueeksi, joille saa sijoittaa yleistä virkistystä palvelevia majoitus- ja huoltotiloja. Näistä itärannan alue on osittain toteutunut, luoteisrannan alue ei ole vielä toteutunut.

11.11.2025

KO

Alisen Rautjärven länsipuolelle kaavassa osoitetaan matkailupalveluiden alue, joka on osoitettu myös jo voimassa olevissa yleiskaavoissa. Se ei ole toteutunut vielä. Kokonaan uusia matkailupalveluiden alueita (eli alueita, joiden pääkäyttötarkoitus on voimassa olevissa yleiskaavoissa retkeily (VR), ulkoilu (MU) tai virkistys (VL)) on puolestaan Ylisen ja Alisen Rautjärven välissä, Alisen Niemisjärven länsirannalla ja Kalliojärvellä.

Yksityisessä omistuksessa olevista kiinteistöistä matkailupalveluja varten on osoitettu omilla kaavamääräyksillään Kaitalammin pohjoispuolinen alue (RM-1) ja entinen kalastuskoeasema (RM-2, RM-2/s). Entisestä kalastuskoeasemasta osa on osoitettu matkailualueena, jolla ympäristö säilytetään (RM-2/s) alueella olevan kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuskannan, kasvillisuuden ja vanhimpien kalanviljelyaltaiden vuoksi. Arvokasta rakennuskantaa ei saa purkaa alueelta eikä alueen ominaispiirteitä muuttaa. Alueen rajausta ja kaavamääräys perustuvat kaavatyön yhteydessä tehdyssä selvityksessä (Evon oy:n rakennetun kulttuuriympäristön selvitys, FCG 2025) esitettyihin alueen ominaispiirteisiin ja arvoihin. Selvityksessä kohde suositellaan huomioitavan kaavaratkaisussa kohdemerkinnällä, mutta osana kaavatyötä kohde päätettiin merkitä Evo-keskuksen suojelumerkintöjä (PY/s ja AT/s) vastaavalla tavalla kohteen merkittävyyden takia.

Kaikki RM-alueet on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi.

Varsinaisten matkailupalvelujen alueiden lisäksi kaavassa osoitetaan valtion maille sijoittuvia retkeily- ja ulkoilualueita, joilla sallitaan retkeilijöiden, virkistyskäytön, matkailun ja erityisryhmien tarpeita palvelevien pienimuotoisten majoitus- ja huoltotilojen rakentaminen (VR-2). Alueet esitellään osana virkistystä käsittelevää alalukua.

RM, Matkailupalveluiden alue.

Alueet varataan matkailua, yleistä virkistystä ja retkeilyä sekä tavanomaista maa- ja metsätaloutta palvelevien rakennusten rakentamiseen.

Rakentamisessa ja alueiden käytössä tulee ottaa huomioon maisemalliset näkökohdat. Rakennusten ja rakennelmien tulee sopeutua malliltaan, materiaaleiltaan, mittasuhteiltaan ja väriykseltään luonnonmaisemaan ja/tai alueilla sijaitsevan arvokkaan rakennuskannan ominaispiirteisiin. Alueiden rantaviiva tulee säilyttää pääasiallisesti vapaana rakentamisesta ja puustoisena.

Alueet on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi. Alueelle voidaan toteuttaa olemassa olevan rakentamisen yhteyteen ilman asemakaavaa pienimuotoista alueelle soveltuvaa rakentamista (mm. saunarakennus, rakennuksien vähäiset laajennukset ja muutokset).

RM-1, Matkailupalveluiden alue.

Alue varataan matkailua, virkistystä ja retkeilyä palvelevien rakennusten rakentamiseen.

11.11.2025

KO

Rakentamisessa ja alueen käytössä tulee ottaa huomioon maisemalliset näkökohdat. Rakennusten ja rakennelmien tulee sopeutua malliltaan, materiaaleiltaan, mittasuhteiltaan ja väritykseltään luonnonmaisemaan. Alueen rantaviiva tulee säilyttää pääasiallisesti vapaana rakentamisesta ja puustoisena.

Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Alueelle voidaan toteuttaa olemassa olevan rakentamisen yhteyteen ilman asemakaavaa pienimuotoista alueelle soveltuvaa rakentamista (mm. saunarakennus, rakennuksien vähäiset laajennukset ja muutokset).

RM-2, Matkailupalveluiden alue.

Alue varataan majoitus- ja leiritoimintaa, matkailua, kalataloutta ja tutkimusta palvelevien rakennusten ja rakennelmien rakentamiseen.

Rakentamisessa ja alueen käytössä tulee ottaa huomioon maisemalliset näkökohdat ja alueen historia kalastuskoeasemana. Rakennusten ja rakennelmien tulee sopeutua malliltaan, materiaaleiltaan, mittasuhteiltaan ja väritykseltään kalastuskoeaseman arvokkaaseen rakennuskantaan.

Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Alueelle voidaan toteuttaa olemassa olevan rakentamisen yhteyteen ilman asemakaavaa pienimuotoista alueelle soveltuvaa rakentamista (mm. saunarakennus, rakennuksien vähäiset laajennukset ja muutokset).

RM-2/s, Matkailupalveluiden alue, jolla ympäristö säilytetään.

Alue varataan majoitus- ja leiritoimintaa, matkailua, kalataloutta ja tutkimusta palvelevien rakennusten ja rakennelmien rakentamiseen sekä näitä toimintoja tukevan asumisen tarpeisiin.

Rakentamisessa ja alueen käytössä tulee ottaa huomioon maisemalliset näkökohdat ja alueen historia kalastuskoeasemana. Alueen olemassa olevan rakennuskannan, rakennelmien, puustomaisen pihapiirin ja pihapiirin yhteydessä olevien kalanviljelyaltaiden ominaispiirteet tulee säilyttää. Historiallisesti, rakennushistoriallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaita rakennuksia ei saa purkaa (maankäyttö- ja rakennuslain 41 § mom. 2). Alueen vähäinen täydennysrakentaminen on mahdollista. Vähäinen täydennysrakentaminen, rakennusten peruskorjaukset ja laajennukset tulee sovittaa perinteiseen rakennustapaan siten, että rakennusten ja maiseman nyt muodostama kokonaisuus säilyy.

Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Alueelle voidaan toteuttaa olemassa olevan rakentamisen yhteyteen ilman asemakaavaa pienimuotoista alueelle soveltuvaa rakentamista (mm. saunarakennus, rakennuksien vähäiset laajennukset ja muutokset).

Aluetta ja sen rakennuskantaa koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

4.2.4 Palvelut

Yleiskaavassa on osoitettu Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) Evon kampusalue Evo-keskuksen pohjoisosassa julkisten palvelujen ja hallinnon alueena (PY, PY/s). Kaavaratkaisu mahdollistaa erilaisten luonteeltaan julkisten palveluiden kehittämisen alueella, mukaan lukien nykyisen opetustoiminnan säilymisen ja kehittämisen. Alueella sijaitsee tällä hetkellä varsinaisten opetukseen käytettyjen rakennusten lisäksi erilaisia muita opetukseen liittyviä rakennuksia, kuten talousrakennuksia ja oppilasasuntoloita. Alueelle voidaan jatkossakin sijoittaa tällaisia pääkäyttötarkoitusta tukevia toimintoja.

Osa julkisten palvelujen ja hallinnon alueesta on osoitettu alueena, jolla ympäristö säilytetään (PY/s) alueella olevan kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuskannan, rakennelmien ja kasvillisuuden vuoksi. Arvokasta rakennuskantaa ei saa purkaa alueelta eikä alueen ominaispiirteitä muuttaa. Alueen raja- ja kaavamääräys perustuvat kaavatyön yhteydessä tehdyn selvityksen (Evo-keskuksen rakennetun kulttuuriympäristön selvitys, FCG 2025) suositukseen. Alue (PY, PY/s) on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

PY, Julkisten palvelujen ja hallinnon alue.

Merkinnällä osoitetaan etupäässä julkisten palvelujen tarvitsemat alueet.

Uudisrakentaminen, rakennusten peruskorjaukset ja laajennukset tulee sovittaa perinteiseen rakennustapaan siten, että rakennusten ja maiseman nyt muodostama kokonaisuus säilyy. Alueiden rantaviiva tulee säilyttää pääasiallisesti puustoisena.

Alueet on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

PY/s, Julkisten palvelujen ja hallinnon alue, jolla ympäristö säilytetään.

Merkinnällä osoitetaan etupäässä julkisten palvelujen tarvitsemat alueet.

Alueiden olemassa olevan rakennuskannan, rakennelmien ja puistomaisten pihapiirien ja kasvillisuuden ominaispiirteet tulee säilyttää. Alueilla on kulttuurihistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaan rakennuskannan lisäksi kulttuurihistoriallisesti arvokas arboretum, muuta kasvillisuutta ja kanava. Historiallisesti, rakennushistoriallisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaita rakennuksia ei saa purkaa (maankäyttö- ja rakennuslain 41 § mom. 2). Alueiden vähäinen täydennysrakentaminen on mahdollista. Vähäinen täydennysrakentaminen, rakennusten peruskorjaukset ja laajennukset tulee sovittaa perinteiseen rakennustapaan siten, että rakennusten, kasvillisuuden ja maiseman nyt muodostama kokonaisuus säilyy. Alueiden rantaviiva tulee säilyttää pääasiallisesti vapaana rakentamisesta.

Alueita ja niiden rakennuskantaa ja arvokasta kasvillisuutta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

Alueet on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

4.2.5 Työ ja tuotanto

Yleiskaavassa ei osoiteta alueita, joiden pääkäyttötarkoitus olisi työpaikka-alue, teollisuusalue tai varastoalue. Työpaikkoja voi sijoittua kaavassa osoitetuille julkisen palvelun ja hallinnon alueille, matkailupalveluiden alueille, kyläalueille ja jonkin verran myös retkeily- ja ulkoilualueille niiden käyttötarkoitusten mukaisesti.

4.2.6 Maa- ja metsätalous

Kaavassa on osoitettu maatilojen talouskeskukset. Niitä koskeva kaavamääräys esitellään asumista käsittelevässä alaluvussa.

Valtion mailta kaavassa on osoitettu Evon opetusmetsä maa- ja metsätalousvaltaisena alueena, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU-1). Kaavamääräyksen mukaan merkinnällä on osoitettu metsätalouden, opetuksen, tutkimuksen ja ulkoilun monikäyttöalueet. Opetusmetsän raja-alue on pääpiirteissään vastaava, kuin voimassa olevissa yleiskaavoissa. Opetusmetsän alueella suurimmat muutokset suhteessa voimassa oleviin yleiskaavoihin ovat Rautjärvien ympäristöön osoitettujen matkailupalveluiden sijoittumisessa ja rajauksissa. Matkailualueiden pinta-ala Rautjärvien ympäristössä on kuitenkin samaa luokkaa kuin voimassa olevissa yleiskaavoissa. Matkailupalveluiden sijoittuminen on kuvattu alaluvussa matkailupalveluiden alueet.

Lisäksi valtion maata on osoitettu kaava-alueen eteläreunassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY). Voimassa olevassa yleiskaavassa alue on osoitettu luonnonsuojelualueeksi. Alueella voi harjoittaa metsätaloutta. Metsien käyttöä ja hoitoa kaavassa osoitettavilla maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla (M, MY) ohjaa Metsälaki.

Yksityisessä omistuksessa olevia maa- ja metsätalousvaltaisia alueita on osoitettu kahdella kaavamerkinnällä. Maa- ja metsätalousvaltaisina alueina (M) on osoitettu kaava-alueen lounaiskulman kiinteistöt. Kiinteistöt ovat metsätalouskäytössä ja metsätalous niillä voi jatkaa nykyiseen tapaan. Evon retkeilyalueen ja Evon opetusmetsän sisään jäävät yksityisessä omistuksessa olevat maa- ja metsätalousvaltaiset kiinteistöt puolestaan on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisina alueina, joilla on erityisiä ympäristöarvoja retkeilyalueen läheisyyden vuoksi. Kiinteistöt ovat pääosin metsätalouskäytössä ja niillä voi edelleen harjoittaa metsätaloutta. Metsien käyttöä ja hoitoa kaavassa osoitettavilla maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla (M, MY) ohjaa Metsälaki.

Lisäksi kaavassa osoitetulla Evon retkeilyalueella (VR) on mahdollista harjoittaa metsätaloutta samoin kuin Evon leirialueella (VR-1). Niitä koskevat kaavamääräykset on kuvattu virkistystä käsittelevässä alaluvussa.

Kaavassa osoitetuista valtion maista suurin osa kuuluu Evon Natura 2000 -alueeseen, mikä on huomioitava alueen metsätalouskäytössä. Evon Natura-alueen suojelua ohjaa ulkoilulaki, metsälaki ja luonnonsuojelulaki ja sen toteuttamiskeinoja ovat retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma, Evon alue-ekologinen suunnitelma ja Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma.

M, Maa- ja metsätalousvaltainen alue.

Alueet on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueilla sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä välttämätön rakentaminen rantavyöhykkeen ulkopuolelle.

MY, Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja.

Merkinnällä on osoitettu Evon retkeilyalueeseen rajautuvia maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on erityisiä ympäristöarvoja. Alueet on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Alueilla sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä välttämätön rakentaminen rantavyöhykkeen ulkopuolelle.

MU-1, Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta.

Merkinnällä on osoitettu metsätalouden, opetuksen, tutkimuksen ja ulkoilun monikäyttöalueet. Alueilla sallitaan maa- ja metsätalouteen, opetukseen, tutkimukseen sekä ulkoiluun liittyvä välttämätön rakentaminen.

4.2.7 Virkistys

Kaavassa osoitetaan valtioneuvoston päätöksellä 284/1994 perustettu Evon retkeilyalue (VR) sekä sen yhteyteen Evon opetusmetsä (MU-1). Opetusmetsä on käsitelty osana maa- ja metsätaloutta koskevaa alalukua. Opetusmetsää voidaan käyttää myös ulkoiluun. Opetusmetsän alueelle on osoitettu Evon leirialue retkeily- ja ulkoilualueena (VR-1), jota voidaan käyttää ulkoilun ja leiritoiminnan sekä metsätalouden, opetuksen ja tutkimuksen monikäyttöalueena.

Kaavaratkaisulla ei laajenneta valtioneuvoston päätöksellä 284/1994 perustettua retkeilyaluetta. Retkeilyalueen käyttöä ja hoitoa ohjataan hoito- ja käyttösuunnitelmalla, jonka yhteydessä päätetään mm. alueen reitityksestä.

Retkeilyalueen sisälle osoitetaan joitakin matkailupalvelujen (RM) alueita, jotka on käsitelty alaluvussa matkailupalveluiden alueet. Lisäksi retkeilyalueen sisälle osoitetaan retkeily- ja virkistysalueita (VR-2), joilla sallitaan retkeilijöiden, virkistyskäytön, matkailun ja erityisryhmien tarpeita palvelevien majoitus- ja huoltotilojen rakentaminen. Näillä alueilla

11.11.2025

KO

sijaitsee jo nykyisellään majoituskäyttöön soveltuvaa rakennuskantaa Hokajärvellä, Niinimäellä ja Rieskan kämpällä. Retkeily- ja virkistysrakennelmia sekä huoltotiloja puolestaan on Niemisjärvillä ja Kalliojärvellä. Voimassa olevat yleiskaavat eivät ulotu Niinimäen ja Rieskan kämpän alueelle, muuten alueet ovat voimassa olevissa yleiskaavoissa osoitettu retkeily- ja ulkoilualueeksi, joille saa sijoittaa yleistä virkistystä palvelevia majoitus- ja huoltotiloja. Kokonaan uusi VR-2 alue on osoitettu Evon retkeilyalueesta erilleen Evon opetusmetsän yhteyteen Alisen Rautjärven luoteisrannalle. Alue on voimassa olevassa yleiskaavassa osoitettu virkistyskäyttöön ja sillä sijaitsee nykyisellään retkeilykäyttöä palvelevaa rakennuskantaa.

Osayleiskaavan länsireunalla on osakeyhtiön omistama metsäalue, joka on osoitettu jo voimassa olevassa yleiskaavassa retkeily- ja ulkoilualueeksi. Se osoitetaan nytkin retkeily- ja ulkoilualueena (VR-3), jonka pääkäyttötarkoitus on yleinen virkistäytyminen.

Kaavakartalla on esitetty ohjeellisina ulkoilureitteinä olemassa olevat retkeilyreitit. Lisäksi kaavassa on osoitettu tunnistettu retkeilyreitin yhteystarve Mustajärviltä Iso Ruuhijärven kautta Niemisjärville. Sekä Evon retkeilyalueen (VR) että Evon opetusmetsän (MU-1) kaavamääräys mahdollistavat virkistyskäyttöön liittyvien reittien rakentamisen alueelleen.

VR, Retkeily- ja ulkoilualue.

Valtioneuvoston päätöksellä (284/1994) perustettu Evon retkeilyalue. Alueen pääkäyttötarkoitus on retkeily ja alueella voidaan harjoittaa yleistä virkistäytymistä ja maa- ja metsätaloutta.

Alueelle saa rakentaa vain retkeilyä ja yleistä virkistäytymistä palvelevia rakennuksia ja rakennelmia sekä retkeilyyn ja virkistäytymiseen liittyvän reitistön. Lisäksi alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen liittyvä välttämätön rakentaminen rantavyöhykkeen ulkopuolelle.

Alueen käytössä tulee ottaa huomioon ympäristönhoidolliset näkökohdat.

VR-1, Retkeily- ja ulkoilualue.

Merkinnällä on osoitettu ulkoilun ja leiritoiminnan sekä metsätalouden, opetuksen ja tutkimuksen monikäyttöalue. Alueelle saa rakentaa ulkoilu- ja leiriytymiskäyttöä palvelevia rakennuksia ja rakennelmia.

Rakentamisessa ja alueen käytössä tulee ottaa huomioon maisemalliset näkökohdat. Rakennusten ja rakennelmien tulee sopeutua malliltaan, materiaaleiltaan, mittasuhteiltaan ja väriykseltään luonnonmaisemaan. Alueen rantaviiva tulee säilyttää pääasiallisesti vapaana rakentamisesta ja puustoisena.

VR-2, Retkeily- ja ulkoilualue.

Merkinnällä on osoitettu retkeilyn, yleisen virkistäytymisen, majoittautumisen sekä maa- ja metsätalouden tarpeisiin tarkoitettuja alueita. Alueilla sallitaan retkeilijöiden,

virikistyskäytön, matkailun ja erityisryhmien tarpeita palvelevien majoitus- ja huoltotilojen rakentaminen.

Rakentamisessa ja alueiden käytössä tulee ottaa huomioon maisemalliset näkökohdat. Rakennusten ja rakennelmien tulee sopeutua malliltaan, materiaaleiltaan, mittasuhteiltaan ja väritykseltään luonnonmaisemaan sekä alueilla ja niiden lähistöllä olevaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen rakennuskantaan. Alueiden rantaviiva tulee säilyttää pääasiallisesti vapaana rakentamisesta ja puustoisena.

Alueille voidaan toteuttaa olemassa olevan rakentamisen yhteyteen ilman asemakaavaa pienimuotoista alueille soveltuvaa rakentamista (mm. kioski, saunarakennus, rakennuksien vähäiset laajennukset ja muutokset).

VR-3, Retkeily- ja ulkoilualue.

Alueen pääkäyttötarkoitus on yleinen virkistäytyminen.

Alueelle saa rakentaa vain yleistä virkistäytymistä palvelevia rakennuksia ja rakennelmia sekä yleiseen virkistäytymiseen liittyvän reitistön.

Alueen käytössä tulee ottaa huomioon ympäristönhoidolliset näkökohdat.

Ohjeellinen ulkoilureitti.

Retkeilyreitien yhteystarve.

4.2.8 Vesialueet ja pohjavedet

Kaavassa on osoitettu olemassa olevat järvet ja lammet vesialueina maastotietokannan mukaisesti. Yleiskaavan mittakaavan takia muita virtavesiä ei ole esitetty kuin Ylisestä Rautjärvestä Keskiseen Rautjärveen laskeva joki. Kaava-alueella on kuitenkin runsaasti erilaisia virtavesiä.

Osa kaava-alueen vesistöistä on tutkimuskäytössä. Vesistöjen tutkimuskäyttöä ei kuitenkaan säädellä kaavoituksella, vaan erilaisin sopimuksin. Tämän takia tutkimuskäytössä olevia järviä ei erikseen osoiteta yleiskaavassa.

Entisen Evon kalastuskoeaseman yhteydessä oleva patolampi on osoitettu vesialueena, jolla ympäristö säilytetään, siihen liittyvän kulttuurihistorian takia. Alueen rajausta ja kaavamääräys perustuvat kaavatyön yhteydessä tehdyssä selvityksessä (Evon oy:n rakennetun kulttuuriympäristön selvitys, FCG 2025) esitettyihin alueen ominaispiirteisiin ja arvoihin. Selvityksessä entinen Evon kalastuskoeasema suositellaan huomioitavan kaavaratkaisussa kohdemerkinnällä, mutta osana kaavatyötä kohde päätettiin merkitä Evo-keskuksen suojelumerkintöjä (PY/s ja AT/s) vastaavalla tavalla kohteen merkittävyyden takia. Lampi on oleellinen osa kalastuskoeaseman miljöötä.

Kaavassa on osoitettu alueella olevat pohjavesialueet. Pohjaveden pilaaminen on lähtökohtaisesti kiellettyä.

W, Vesialue.

W-1/s, Vesialue, jolla ympäristö säilytetään.

Alueen käytössä tulee ottaa huomioon maisemalliset näkökohdat ja alueen kulttuurihistoria.

Aluetta ja sen rakennuskantaa koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

pv, Tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue.

Alueella rakentamista rajoittavat vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaiset pohjaveden muuttamis- ja pilaamiskiellot. Alueen käyttöä ja rakentamista suunniteltaessa on katsottava, ettei aiheuteta vaaraa pohjaveden määrälle tai laadulle. Alueelle ei saa sijoittaa toimintoja, joista voi aiheutua pohjaveden pilaantumisvaaraa. Jätevesien imeyttäminen maaperään on kielletty. Syntyneet puhtaat hulevedet imeytetään maaperään. Epäpuhtauksia sisältävien hulevesien imeytyminen maaperään tulee estää.

4.2.9 Erityisalueet

Kaavaan on merkitty kohdemerkinnällä olemassa oleva ampumarata sekä olemassa oleva maa-ainesten ottoalue. Ampumaradalle on myönnetty ympäristölupa 16.12.2004 (Lammin-Tuuloksen ktt:n ky, hallituksen kokous 8.12.2004, § 147). Radalla on Hämeen lääninhallituksen 30.11.1962 myöntämä lupa harjoittaa alueella ampumaratatoimintaa. Kaava-alueen kaakkoisosassa on Ryynhuhdan maa-ainespaiikka, josta käsin hoidetaan maa-aineshuolto Metsähallituksen ja osin muidenkin käyttäjien tarpeisiin Evolla. Ryynhuhdassa ei ole aktiivista maa-aineslupaa ja paikalla on toimittu kunnan hyväksynnällä kotitarveoton statuksella. Ampumaradan ja maa-ainesten ottoalueen merkitseminen yleiskaavaan mahdollistaa niiden käyttämisen jatkossakin.

Kaava-alueella on kaksi mastoa, jotka on merkitty yhdyskuntateknisen huollon kohdemerkinnöillä kaavakartalle.

Yleiskaavassa on osoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueena (ET-1) Suomen Partiolaisten omistama kiinteistö entisen kalantutkimuslaitoksen vieressä. Alueella varastoidaan Evon leirialueella mm. suurleirien yhdyskuntatekniikan rakentamisessa käytettyä välineistöä ja materiaaleja.

EA, Ampumarata-alue.

Merkinällä osoitetaan olemassa oleva ampumarata. Kohteen pilaantuneisuus on selvitettävä maankäytön tai omistussuhteiden muuttuessa. Tarvittaessa pilaantunut alue on kunnostettava ennen rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä.

EO, Maa-ainesten ottoalue.

Merkinällä osoitetaan olemassa oleva maa-ainesten ottopaikka.

ET, Yhdyskuntateknisen huollon alue.

Merkinällä osoitetaan yhdyskuntateknisen huollon alueet.

ET-1, Yhdyskuntateknisen huollon alue.

Leiritoiminnan varastoalue. Alueelle saa rakentaa leiritoimintaa palvelevia varastorakennuksia.

Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Alueelle voidaan toteuttaa olemassa olevan rakentamisen yhteyteen ilman asemakaavaa pienimuotoista alueelle soveltuvaa rakentamista (mm. rakennuksien vähäiset laajennukset ja muutokset).

4.2.10 Liikenne

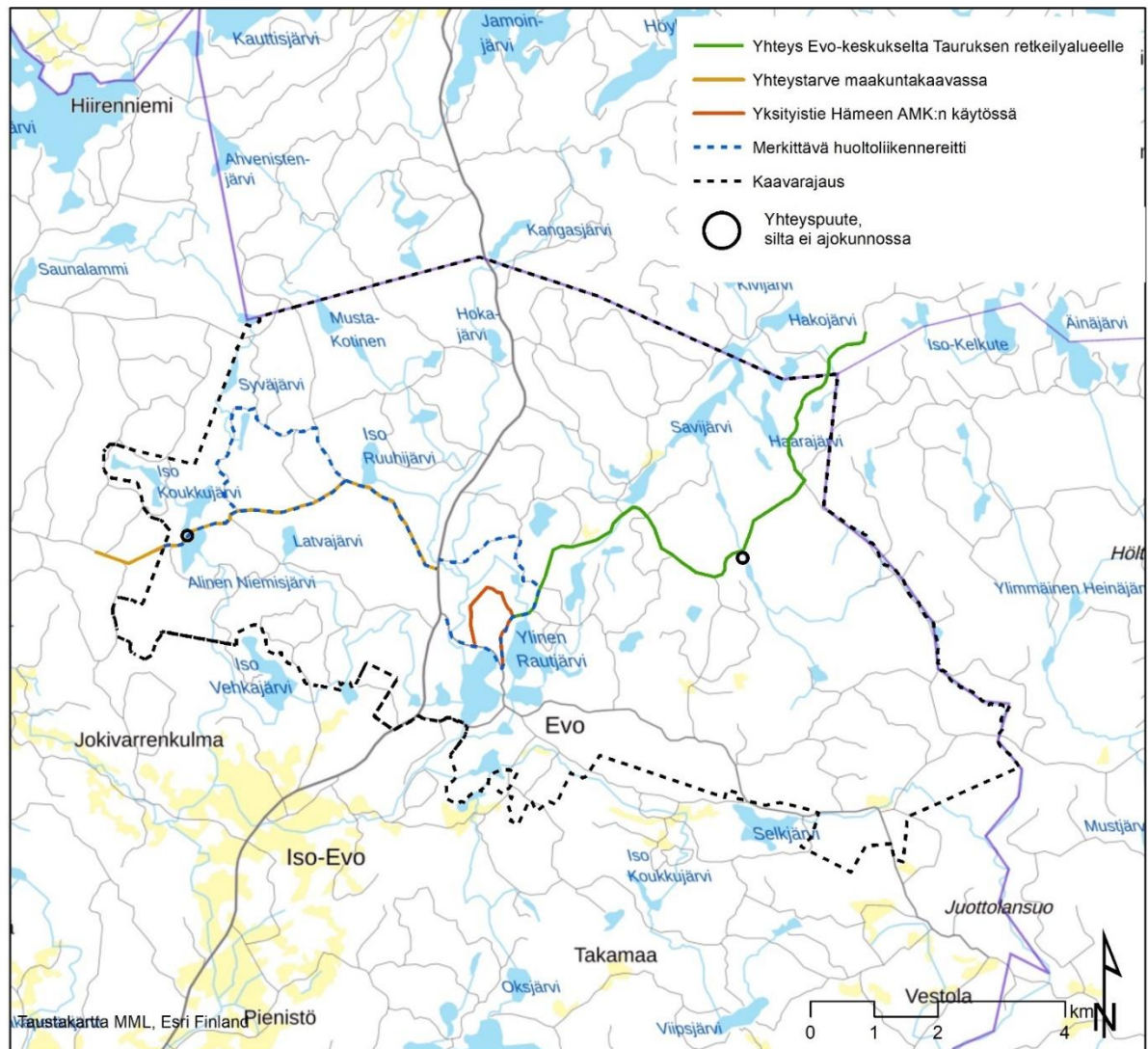
Yleiskaavassa osoitetaan kaava-alueella olevat kantatie 53 eli Padasjoentie sekä yhdystiet Opistontie ja Vappulantie. Lisäksi kaavassa osoitetaan kaava-alueen tärkeimmät yksityistiet, joilla on merkitystä asutuksen, matkailualueiden tai opetusmetsässä liikkumisen kannalta. Ulkoilureitit on käsitelty virkistystä koskevassa alaluvussa. Hämeen ammattikorkeakoulun Evon kampuksen pohjoispuolelle kaavassa on osoitettu toiminnallinen yhteystarve Evon opetusmetsään

Kaava-alueella tapahtuvaa huoltoliikennettä ovat mm. jätteiden kuljetus ja teiden talvikunnossapito. Huoltoliikenteen määrä on vähäistä verrattuna kävijäliikenteeseen. Kaava-alueella on myös kaksi merkittävää yhteyspuutetta yksityisteiden osalta, joissa yksityistiet eivät ole ajoneuvolla ajettavissa siltojen heikon kunnon takia. Sillat ovat idän suunnassa Talvilammentiellä oleva Keltaojan silta ja lännen suunnassa Niemisjärventiellä oleva Niemisjärvien välinen silta. Kaavassa osoitetut maantiet sekä yksityistiet kuuluvat lähtökohtaisesti kokonaisuudessaan talvikunnossapidon piiriin. Oheisessa kuvassa on kuvattu huoltoliikenteen ja tärkeimpien yksityisteiden sijoittumista kaavan toteuduttua.

Kantatie.**Yhdystie.****Tärkeä yksityistie.**

11.11.2025

KO



Kuva 52 Huoltotiet, merkittävät yksityistiet ja yhteyspuutteet kaava-alueella

4.2.11 Kehittämismerkinnät

Toiminnallinen yhteystarve.

Merkinnällä osoitetaan toiminnallinen yhteystarve Hämeen ammattikoulun Evon kampusalueelta pohjoiseen Evon opetusmetsään. Opetusmetsän käyttö kytkeytyy kiinteästi Evon kampuksella annettavaan metsäopetukseen. Tarkemmassa suunnittelussa tulee huolehtia opetuksen kannalta sujuvan kulkuyhteyden säilymisestä kampuksen ja opetusmetsän pohjoisosien välillä.

4.2.12 Luonnonympäristöt ja luonnon suojelu

Kaavassa on osoitettu suojelualueina (SL-1) valtion ja yksityisten maille perustetut suojelualueet sekä suojeltavaksi perustettavat alueet valtion mailta (SL-2). Suojeltavaksi perustettavina alueina (SL-2) on osoitettu valtion muita suojelualueita. Ne on huomioitu myös voimassa olevissa yleiskaavoissa ja/tai maakuntakaavassa suojelualueina.

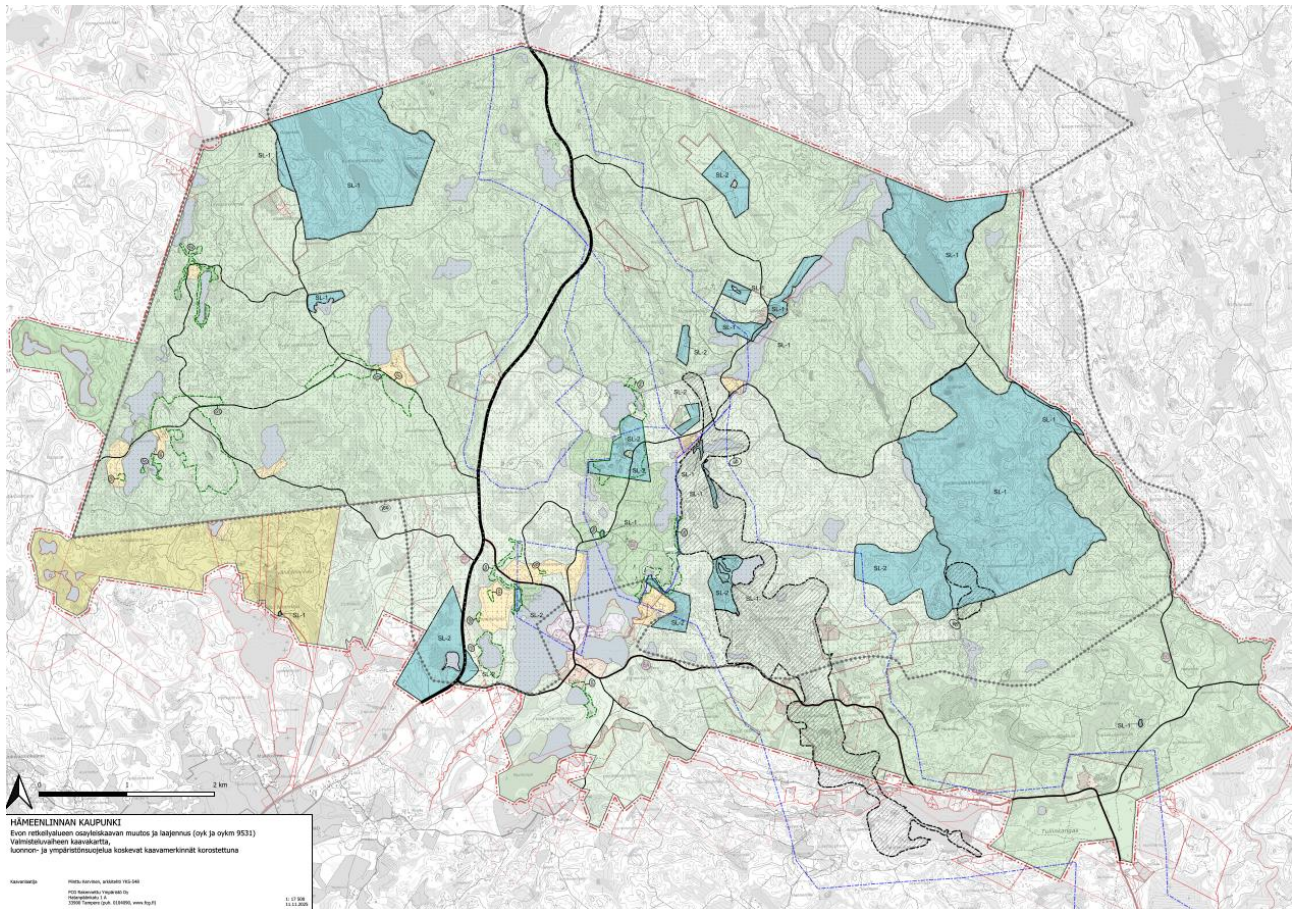
Voimassa olevissa Pohjois-Lammin rantayleiskaavassa (1999) ja Evon rantaosayleiskaavassa (2003) on osoitettu luonnonsuojelualuevaraukset Vähä-Ruuhijärven ja Niemisjärven rannoille, Niemisjärventien varteen, Latvajärven kaakkoispuolelle ja Silmäjärvelle. Aluevaraukset kaavoissa ovat pohjautuneet Evon Natura 2000-alueen luontotyyppeihin. Evon alueella on laadittu Natura-luontotyyppiselvitys (2023), jossa luontotyypit ja niiden aluerajaukset ovat tarkentuneet, eivätkä vanhat rajaukset enää kaikilta osin pidä paikkaansa. Kyseiset alueet sijoittuvat Metsähallituksen Metsätalouden liiketoiminta-alueelle ja ne on huomioitu alue-ekologisessa verkostossa käytön ulkopuolisina alueina. Kyseisiä alueita ei ole tarkoitus perustaa luonnonsuojelualueiksi, vaan niitä koskevat luontoarvot turvataan Metsähallituksen ympäristöoppaan mukaisen alue-ekologisen suunnittelun ja Natura-alueen suojelumääräysten kautta. Evon Natura-alueen suojelua ohjaa ulkoilulaki, metsälaki ja luonnonsuojelulaki ja sen toteuttamiskeinoja ovat retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma, Evon alue-ekologinen suunnitelma ja Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma.

Voimassa olevassa Keski- ja Etelä-Lammin rantaosayleiskaavassa (2005) on osoitettu luonnonsuojelualuevaraus Saarisjärven lounaispuolelle. Maakuntakaavassa alue on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Alue osoitetaan yleiskaavassa maakuntakaavan mukaisesti.

Kaavaa varten on tehty luontotyyppiselvitys, joka keskittyi muuttuvan maankäytön alueisiin Rautjärvien, Niemisjärvien ja Kalliojärven ympäristössä. Selvityksessä rajatut luontoarvoiltaan arvoluokkiin 1, 2 ja 3 kuuluvat alueet sekä liito-oravalle potentiaaliset elinympäristöt on osoitettu kaavassa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeinä osa-alueina (luo). Arvoalueiden nimet ja sijaintikartat on esitetty luvussa 3.5.9.1 Arvokkaat luontoalueet.

Kaavassa on osoitettu Natura 2000 – SAC alue Evon alue. Se kattaa koko kaava-alueen eteläreunoja lukuun ottamatta. Natura-alueen suojelukeinoja ovat ulkoilulaki, metsälaki ja luonnonsuojelulaki. Retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma, Evon alue-ekologinen suunnitelma ja tekeillä oleva Länsi-Suomen luonnonvarasuunnitelma (Metsähallitus) ovat suojelun toteuttamiskeinoja valtion alueilla.

Kaavassa on osoitettu kaava-alueella olevat arvokkaat geologiset muodostumat (ge) harjumuodostuma (ge-1) ja arvokas geologinen muodostuma (ge-2).



Kuva 53 Kartta kaavaluonnoksen luonnonsuojelua koskevista kaavamerkinnöistä. Kaavan muut käyttötarkoitusaluet on esitetty himmeällä taustalla, muita kaavan merkintöjä ei esitetä kartassa. Listaus luontokohteista löytyy kaavaselostuksen luvusta 3.5.9.1 Arvokkaat luontoalueet.

SL-1, Luonnonsuojelualue.

Merkinnällä on osoitettu valtion omistamat luonnonsuojelualueet ja yksityisten mailla olevat luonnonsuojelualueet.

SL-2, Luonnonsuojelualue.

Merkinnällä on osoitettu valtion muita suojelualueita ja muita suojelualueeksi tarkoitettuja alueita valtion omistamilta mailta.

luo, Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet

Alueen käyttöä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja eliölajiesiintymien säilyttämisedellytykset. Alueen rajausta voidaan selvitysten perusteella tarkistaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

nat, Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue.

Merkinnällä on osoitettu Natura 2000 – SAC alue Evon alue (FI0325001).

ge, Arvokas geologinen muodostuma.

Merkinnällä on osoitettu arvokas geologinen harjumuodostuma Syrjänharju ja arvokas moreenimuodostuma Myllykorvenmaa.

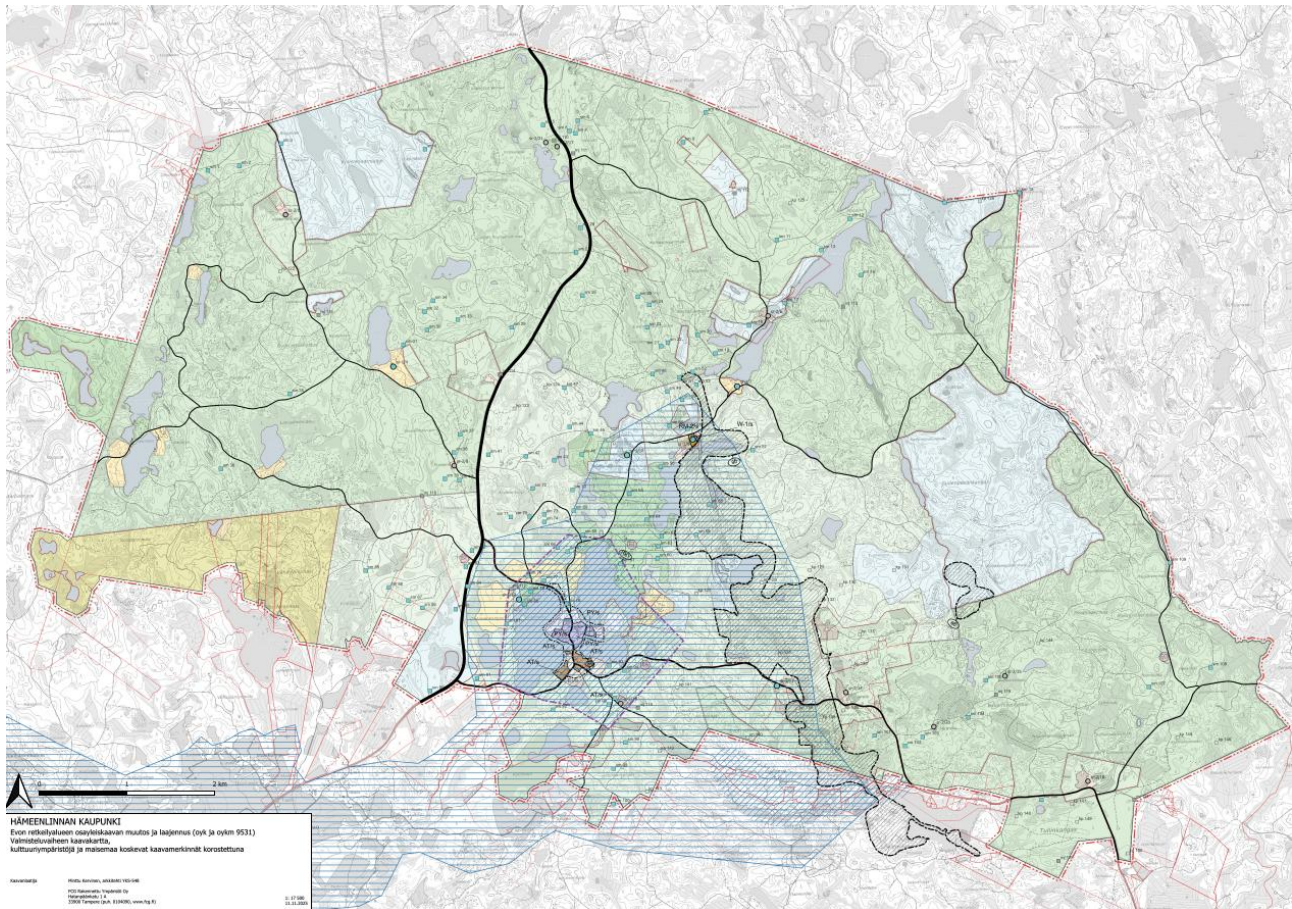
Alueella ei saa suorittaa toimenpiteitä, jotka heikentävät alueen maisemallisia tai geologisia arvoja.

4.2.13 Kulttuuriympäristöt ja niiden suojelu

Kaavassa on osoitettu valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (ma) Evon metsäkuulttuuri- ja jokimaisemat. Kaavassa on osoitettu valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (rky) Evon metsäopisto sekä maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (mrky) Evon metsäopisto ja valtionpuisto.

Kaavaa varten tehtyjen rakennetun kulttuuriympäristön selvitysten perusteella kaavassa on osoitettu Evo-keskuksen ympäristöön kyläkuvalisestl tärkeä alue (sk) sekä alueet, joilla ympäristö säilytetään (PY/s, AT/s ja MR/s). Alueet, joilla ympäristö säilytetään, on kuvattu tarkemmin niiden pääkäyttötarkoituksia kuvaavissa alaluvuissa. Lisäksi kaavaa varten tehtyjen rakennetun kulttuuriympäristön selvitysten perusteella kaavassa on osoitettu suojeltavat rakennukset tai rakennusryhmät (sr-1) ja säilytettävät rakennukset tai rakennusryhmät (sr-2).

Kaavassa on osoitettu kaavaa varten tehdyn arkeologisen inventoinnin mukaiset muinaismuistokohteet tai -alueet (sm), muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet (kp) ja mahdolliset muinaisjäännökset tai havaintokohteet (mj). Mahdolliset muinaisjäännökset tai havaintokohteet sijoittuvat alueille, joille ei osoita muuttuvaa maankäyttöä. Kaavaa varten tehdyssä arkeologisessa inventoinnissa muinaismuistokohteille ja muille arkeologisille kulttuuriperintökohteille on tehty aluerajaukset. Monet kohteista koostuvat useista alakohteista, jotka saattavat sijoittua melko laajallekin alueelle.



Kuva 54 Kartta kaavaluonnoksen kulttuuriympäristöjen ja maiseman suojelua koskevista kaavamerkinnoista. Kaavan muut käyttötarkoitusaluet on esitetty himmeällä taustalla, muita kaavan merkintöjä ei esitetä kartassa. Rakennussuojelumerkintöjen (sr-1, sr-2) yhteydessä on kauttaviivan jälkeen esitetty kohteiden numerointi. Arkeologista kulttuuriperintöä koskevien merkintöjen sm, kp ja mj yhteydessä on esitetty kohteiden numerointi.

ma, Maisemallisesti arvokas alue.

Merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Evon metsäkulttuuri- ja jokimaisemat. Aluetta luonnehtii kaava-alueella vuosisatoja jatkunut metsähoito ja metsänhoitoon liittyvä rakennuskanta. Arvokas maisemakokonaisuus tulee säilyttää. Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on edistettävä maiseman arvojen säilymistä ja vaalittava maiseman ominaispiirteitä.

rky, Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Merkinnällä on osoitettu valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Evon metsäopisto. Evon metsäopisto on ensimmäisiä autonomian aikana valtion toimesta perustettuja metsäoppilaitoksia. Alueella on historiallisesti ja ajallisesti kerroksellista, kulttuurihistoriallisesti merkittävää rakennuskantaa, kanava ja arboretum.

11.11.2025

KO

Alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ympäristöt säilytetään. Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on edistettävä kulttuuriympäristön ja maiseman arvojen säilymistä. Alueella tapahtuva uudis- ja korjausrakentaminen ja muut suoritettavat toimenpiteet on sopeutettava rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteisiin ja arvoihin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää rakennusten sijoitteluun, massoitteeluun ja mittasuhteisiin sekä materiaalivalintoihin ja värikyseen.

Aluetta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

mrky, Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Merkinällä on osoitettu maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Evon metsäopisto ja valtionpuisto. Evon kruununpuisto on perustettu 1856 ja metsäopisto on ensimmäisiä autonomian aikana valtion toimesta perustettuja metsäoppilaitoksia. Alueella on historiallisesti ja ajallisesti kerroksellista, kulttuurihistoriallisesti merkittävää rakennuskantaa, kanava ja arboretum.

Alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät ympäristöt säilytetään. Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on edistettävä kulttuuriympäristön ja maiseman arvojen säilymistä. Alueella tapahtuva uudis- ja korjausrakentaminen ja muut suoritettavat toimenpiteet on sopeutettava rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteisiin ja arvoihin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää rakennusten sijoitteluun, massoitteeluun ja mittasuhteisiin sekä materiaalivalintoihin ja värikyseen.

Aluetta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

sk, Kyläkuvallisesti tärkeä alue.

Merkinällä on osoitettu kyläkuvallisesti arvokas alue Evon metsäopiston ympäristöstä.

Alueen kyläkuvallisesti merkittävät ympäristöt säilytetään. Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on edistettävä kulttuuriympäristön ja maiseman arvojen säilymistä. Alueella tapahtuva uudis- ja korjausrakentaminen ja muut suoritettavat toimenpiteet on sopeutettava rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteisiin ja arvoihin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää rakennusten sijoitteluun, massoitteeluun ja mittasuhteisiin sekä materiaalivalintoihin ja värikyseen.

sr-1, suojeltava rakennus tai rakennusryhmä.

Historiallisesti, rakennushistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaita rakennuksia ei saa purkaa (maankäyttö- ja rakennuslain 41 § mom. 2). Kohdetta tai sen kulttuurihistoriallisia arvoja omaavaa ympäristöä koskevien toimenpiteiden ja suunnittelun on oltava kokonaisuuden säilymistä turvaavia. Rakennuksissa tai

11.11.2025

KO

rakennelmissa suoritettavien muutos- ja korjaustöiden tulee olla sellaisia, että kohteen kulttuurihistorian, rakennustaiteen ja kylä/maisemakuvan kannalta merkittävä luonne säilyy.

Kohteita koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

sr-2, säilytettävä rakennus tai rakennusryhmä.

Historiallisesti, rakennushistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja/tai maisemallisesti arvokkaat rakennukset tulee säilyttää. Kohdetta tai sen kulttuurihistoriallisia arvoja omaavaa ympäristöä koskevien toimenpiteiden ja suunnittelun on oltava kokonaisuuden säilymistä turvaavia. Rakennuksissa tai rakennelmissa suoritettavien muutos- ja korjaustöiden tulee olla sellaisia, että kohteen kulttuurihistorian, rakennustaiteen ja kylä/maisemakuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Mahdollinen täydennysrakentaminen on sovitettava huolella kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin.

Kohdetta tai aluetta koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

sm, Muinaismuistokohde tai -alue.

Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös. Kohteen/alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kohteen/alueen tarkempi rajausta on tarkistettava muinaisjäänösrekisteristä. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä vastuumuseon lausunto.

kp, Muu arkeologinen kulttuuriperintökohde.

Alueella olevat historialliset rakenteet on säilytettävä. Kohteen/alueen tarkempi rajausta on tarkistettava muinaisjäänösrekisteristä. Suuremmista kohdetta koskevista suunnitelmista tulee neuvotella vastuumuseon kanssa.

mj, mahdollinen muinaisjäänös tai havaintokohde

Merkinnällä on osoitettu maastossa tarkastamattomat muinaisjäänösrekisterin havaintokohteet. Alueiden tarkemman suunnittelun yhteydessä kohteiden muinaisjäänösstatus tulee tarkistaa ja mahdolliset muinaisjäänökset tulee huomioida alueen suunnittelussa. Kohteita koskevista suunnitelmista on pyydettävä vastuumuseon lausunto.

4.3 Yleismääräykset

Maisema ja kulttuuriympäristöt

Tarkemmassa suunnittelussa tulee varmistaa alueen maisemallisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Aluetta suunniteltaessa tulee varjella rantavyöhykkeiden kerroksellista kasvillisuutta. Asemakaavoja laadittaessa on otettava huomioon alueella oleva arvokas rakennettu kulttuuriympäristö sekä alueella sijaitsevat kiinteät muinaisjäännökset sekä muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet.

Maisemaa muuttava maanrakennustyö, maisemaa muuttava puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia kaavassa osoitetuilla AT, AT/s, RA, RA-1, RM, RM-1, RM-2 ja RM-2/s, PY, PY/s, ET-1 ja W-1/s alueilla.

Ulkoilureitit

Ulkoilureittien jatkuvuus, saavutettavuus ja toimivuus tulee turvata tarkemmassa suunnittelussa.

Vesistöt ja hulevedet

Maankäyttöratkaisujen tulee edistää vesien hyvän tilan säilymistä. Hulevesien laadullinen ja määrällinen hallinta on huomioitava alueen maankäytössä. Hulevesien hallinnassa tulee ensisijaisesti hyödyntää luontopohjaisia ratkaisuja. Asemakaavoituksen ja muiden hankkeiden yhteydessä on selvitettävä hulevesien hallinta ja tarvittaessa varattava tila hulevesien käsittelylle. Rakentamisen aikaisten hulevesien hallintasuunnitelma on laadittava myös yleisille alueille. Alueelliset hulevesien hallintarakenteet on toteutettava etupainotteisesti.

Jätevedet

Puhdistamattomia jätevesiä ei saa imeyttää maastoon. Puhdistetut jätevedet on tarvittaessa johdettava pohjavesialueen ulkopuolelle.

Rakentamisen vähähiilisyys ja vähähiiliset energiaratkaisut

Alueen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa tulee edistää vähähiilistä rakentamista ja uusiutuvien materiaalien käyttöä rakentamisessa.

Alueen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa tulee edistää vähäpäästöisiä paikallisia energiaratkaisuja, kuten maalämpöä ja kiinteistökohtaista aurinkoenergian hyödyntämistä.

Yleiskaavan käyttö suoraan rakentamista ohjaavana kaavana

Yleiskaavan perusteella voidaan myöntää rakennuslupa kaavassa osoitetuilla RA-1-alueilla MRL 72 §:n mukaisesti.

5 Vaikutusten arviointi

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA 895/1999) 1 §:ssä säädetään kaavan vaikutusten selvittämisestä. Kaavan vaikutuksia arvioidaan:

1. ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön,
2. maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon,
3. kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin,
4. alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen,
5. kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön,
6. elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

5.1 Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön

Yleiskaavalla ei ole merkittävää vaikutusta yleiseen turvallisuuteen.

Yleiskaava vahvistaa alueen jo olemassa olevaa luonnetta ja säilyttää sen. Kaavan mahdollistamien matkailupalveluiden alueiden toteutuminen ja niiden mukanaan tuoma kävijämäärien kasvu voidaan kokea alueen luonnetta muuttavaksi. Muutos voidaan kokea positiivisesti tai negatiivisesti.

Kaavaratkaisulla ei ole negatiivisia vaikutuksia ihmisten terveysoloihin. Kaavaratkaisu mahdollistaa alueella jo olevan ampumaradan toiminnan jatkumisen nykyisin lupaehdoin. Suhteessa voimassa oleviin yleiskaavoihin matkailupalveluille tarkoitettuja alueita on vähennetty ampumaradan läheisyydestä. Ampumamelu kuuluu kuitenkin laajalle alueelle ja osa kaava-alueen asukkaista, opiskelijoista ja siellä työssäkäyvistä tai muuten oleskelevista ihmisistä voi kokea ampumamelun häiritseväksi.

Kaavaratkaisu tukee Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) toimintaedellytyksiä alueella mahdollistamalla mm. uusien oppilasasuntoloiden asemakaavoittamisen kampukselle palvelujen hallinnon alueeksi osoitetulle laajenemisalueelle nykyisen kampusalueen itäpuolelle. Oppilasmääriin tavoitellaan pientä kasvua ja viime vuosina oppilasasuntojen kysyntä kampuksen yhteydessä on kasvanut. HAMK:n toiminnan kehittymisen myötä asukasmäärät voivat jonkin verran kasvaa alueella. Tämä tukee Evo-keskuksen elinvoimaisuutta, mikä parantaa ihmisten elinoloja alueella. Kaavaratkaisun muita vaikutuksia HAMK:n toimintaan käsitellään luvussa 5.6 Vaikutukset elinkeinoelämään.

Kaavassa ei osoiteta uusia alueita asumista varten. Olemassa olevat erillispientalot ja maatilojen talouskeskukset osoitetaan kaavassa. Evo-keskuksen eteläosa osoitetaan

11.11.2025

KO

kyläalueena, jonka kaavamääräys mahdollistaa jatkossakin alueella asumisen, virkistystoiminnot sekä alueen monipuolisen kehittämisen suojelumääräykset huomioiden. Tämä tukee ihmisten hyvien elinolojen säilymistä alueella.

Kaavassa ei osoiteta kokonaan uusia loma-asumisen alueita. Kaavassa osoitetuilla loma-asumisen alueilla on joko nykyisin loma-asuntoja tai niille on osoitettu voimassa olevissa rantaosayleiskaavoissa loma-asuntoja.

Kaavassa on osoitettu valtioneuvoston päätöksellä perustettu Evon retkeilyalue pääasiassa retkeily- ja ulkoilualueena (VR-1) sekä Evon opetusmetsä maa- ja metsätalousvaltaisena alueena, jolla on erityistä ulkoilunohjaamistarvetta (MU-1). Alueet säilyvät pääosin entisellään. Muutoksia alueiden käyttöön aiheutuu niille osoitetut matkailupalveluiden alueista. Näitä muutoksia ja niiden vaikutuksia käsitellään seuraavissa kappaleissa. Kaavassa osoitetut laajat retkeilyyn ja ulkoiluun tarkoitetut alueet lisäävät ihmisten fyysistä ja henkistä hyvinvointia.

Kaavassa osoitetaan matkailupalveluiden alueita, jotka ovat nykyisin pääosin rakentamattomia ja metsää. Osa alueista on osoitettu voimassa olevissa yleiskaavoissa matkailupalveluiden alueeksi. Laajimmat täysin uudet matkailupalveluiden alueet sijoittuvat Alisen Rautjärven pohjoispuolelle ja Ylisen Rautjärven länsipuolelle. Ne korvaavat aiemmissa yleiskaavoissa Rautjärvien eteläpuolelle painottuneita matkailupalveluiden alueita, jotka on nyt jätetty yleiskaavaratkaisusta pois. Suhteessa voimassa oleviin yleiskaavoihin muutos ei ole merkittävä.

Kaavassa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden toteutuminen muuttaa nykyisin metsäiset alueet luonteeltaan rakennetuiksi. Kaava-alueen nykyiset asukkaat, alueella opiskelevat tai siellä töissä käyvät sekä retkeilijät, ulkoilijat ja muut kaava-alueella käyvät voivat kokea muutoksen negatiiviseksi. Erityisen negatiivisesti muutoksen voivat kokea kaava-alueen ne käyttäjäryhmät, jotka hakevat alueelta metsäistä ja erämaista tunnelmaa.

Koko kaava-alueen pinta-alan nähden matkailupalveluiden alueet ovat kuitenkin pieniä ja muutos on havaittavissa rakennetussa ympäristössä lähinnä matkailupalveluiden alueilla ja niiden lähiympäristössä. Kaikkien kaavassa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden toteutuminen seuraavien kahdenkymmenen vuoden aikana on epätodennäköistä ja alueet tulevat joka tapauksessa toteutumaan vaiheittain. Näin muutokseen on aikaa sopeutua.

Metsäisiä ja luonteeltaan erämaisia alueita säilyy kaava-alueella joka tapauksessa edelleen runsaasti. Laajimmat osoitetut matkailupalveluiden alueet sijoittuvat ennestään rakennetun ympäristön läheisyyteen Rautjärvillä. Myös Niemisjärvillä on jo nykyisin jonkin verran rakennettua ympäristöä. Matkailupalveluiden alueiden keskittäminen muutamaaan sijaintiin aiheuttaa vähemmän metsäalueiden ja nykyisen metsäisen maisemakuvan pirstoutumista kuin pienempien yksiköiden sijoittaminen eripuolille kaava-aluetta.

Laadukkaalla suunnittelulla rakentamista voidaan sopeuttaa osaksi metsäistä ympäristöä, mikä vähentää koettua haittaa. Mahdollisten uusien matkailupalveluiden käyttäjät oletettavasti kokevat alueiden toteutumisen positiivisena.

Kaavassa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden toteutuminen heijastuu myös Evon retkeilyalueen ja sen ympäristön kävijämääriin. Mikäli kaikki kaavassa osoitetut matkailupalveluiden alueet toteutuisivat, niiden myötä Evolla kävisi arviolta 43 400 – 76 600 sellaista kävijää, jotka yöpyvät majoitusliikkeiden tarjoamissa yöpymispaikoissa. Tämä on huomattava lisäys kaava-alueen nykyisin hyvin niukkoihin yöpymismahdollisuuksiin nähden. Muutos on merkittävä lisättynä arvioon 87 000 päiväkävijästä ja telttailijasta kahdenkymmenen vuoden päästä ja heijastuu lisääntyvinä ihmismäärinä muuallakin kaava-alueella kuin vain matkailupalveluiden aluilla ja niiden välittömässä läheisyydessä.

Kaavassa osoitetuilla matkailupalveluiden alueilla yöpyvät ihmiset todennäköisesti ulkoilevat, retkeilevät, kalastavat, metsästävät tai muuten liikkuvat kaava-alueella. Matkailupalveluiden alueiden aiheuttama ulkoilun ja retkeilyn paine kohdistuu etenkin matkailupalveluiden läheisyydestä lähteville ulkoilureiteille ja kohtuullisen etäisyyden päässä oleville taukopaikoille, mutta matkailupalveluiden alueilla yöpyvät ihmiset voivat myös siirtyä autolla muihin lähtöpisteisiin ja tehdä niistä käsin päiväretkiä.

Kaava-alueen nykyiset asukkaat, alueella opiskelevat tai siellä töissä käyvät sekä retkeilijät, ulkoilijat ja muut kaava-alueella käyvät voivat kokea lisääntyvät ihmismäärät negatiivisesti. Erityisen negatiivisesti muutoksen voivat kokea kaava-alueen ne käyttäjäryhmät, jotka hakevat alueelta erämaista tunnelmaa ja rauhaa.

Ihmisten liikkumista kaava-alueella voidaan ohjata reitityksillä ja opastuksilla. Suurin osa ulkoilijoista ja retkeilijöistä pystyttelee maastoon merkityillä ja opastetuilla reiteillä ja taukopaikoilla. Kaavassa on osoitettu toteutuneet ulkoilureitit sekä retkeilyreitin yhteystarve Mustajärviltä Niemisjärville. Evon retkeilyalueen käyttöä ja hoitoa ohjataan hoito- ja käyttösuunnitelmalla, jonka yhteydessä päätetään mm. alueen reitityksestä, taukopaikkojen sijainneista ja niiden tarjoamista palveluista (nuotiopaikat, laavut, käymälät jne.). Myös opetusmetsän alue on ollut mukana hoito- ja käyttösuunnitelmassa tarkasteltaessa koko alueen retkeilykokonaisuutta.

Retkeilyalueen ja opetusmetsän alueen toimintojen suunnittelusta ja ylläpidosta vastaa Metsähallitus. Reitityksiä suunniteltaessa ja niitä toteutettaessa huomioidaan kävijämäärät ja erityyppiset kävijäryhmät. Laajalta kaava-alueelta löytyy jatkossakin alueita, joissa kävijämäärät säilyvät vähäisinä ja joista voi löytää erämaista tunnelmaa ja rauhaa. Tämä vähentää mahdollisesti koettua haittaa.

11.11.2025

KO

Kävijämäärien kasvun myötä reittejä ja taukopaikkoja ylläpitävä Metsähallitus voi saada lisää resursseja reittien ja taukopaikkojen ylläpitoon ja kehittämiseen, mikä parantaa alueen käytettävyyttä kaikille käyttäjäryhmille sekä lisää viihtyisyyttä ja turvallisuutta alueella. Vaikutus on positiivinen. Samoin positiivinen vaikutus alueen kaikille käyttäjäryhmille on kaavassa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden toteutumisen mahdollistamat muut palvelut – kuten kioskit, ruokailupalvelut, välinevuokraukset ja ohjelmapalvelut – alueella. Matkailupalveluiden alueiden toteutumisen myötä mahdollisesti toteutuvia palveluita voivat käyttää muutkin kuin matkailupalveluiden alueille sijoittuvissa majoituspalveluissa yöpyvät, kuten päiväkävijät, telttailijat, alueen asukkaat, opiskelijat ja alueella työskentelevät.

Matkailupalveluiden kehittämisen mahdollistama positiivinen kehitys alueen elinvoimalle ja nykyisten toimijoiden ja toimintojen toimintaedellytyksien säilymiselle ja kehittämiseksi on tunnustettu myös osallisten keskuudessa. Yleisesti valtion maille sijoittuvien retkeilyalueiden ja niiden tarjoamien ilmaisten ulkoilu-, virkistys- ja luontoreittien sekä -palveluiden tarjoamiseen suhtaudutaan positiivisesti.

Osa kaava-alueen käyttäjäryhmistä kokee, että matkailualueiden toteutumisen myötä kaava-alueen erilaisten käyttäjäryhmien väliset suhteet voivat muuttua. Tämän koetaan vaikuttavan negatiivisesti oman toiminnan jatkumismahdollisuuksiin tulevaisuudessa ja toiminnan hyväksyttävyyteen. Metsätalouden ja opetuksen osalta tätä näkökulmaa on käsitelty osana kaavan vaikutuksia elinkeinoelämään. Metsästyksen osalta huoli pohjautuu osin metsästyksen ja luonnonsuojelun väliseen arvoristiriitaan. Kaavaratkaisun mukaisilla kaavamääräyksillä ei ole vaikutusta alueen nykyiseen metsästys- tai kalastuskäyttöön. Osa kaavassa osoitetuista matkailupalveluiden alueista sijoittuu nykyisille metsästysalueille. Metsästysalueiden ollessa laajoja kaavassa osoitettujen matkailualueiden merkitys jää vähäiseksi. Majoituspalveluiden alueiden osoittaminen yleiskaavassa tukee myös metsästys- ja kalastustoimintaa alueella tarjoten yöpymispalveluita myös metsästäjien ja kalastajien käyttöön.

Metsästystä alueella ei ohjata kaavalla, vaan metsästystä ohjaa Metsästyslaki (615/1993), Luonnonsuojelulaki (9/2023) ja ulkoilulaki (606/1973). Metsästysalueita Valtion mailla ohjataan sopimuksin. Valtioneuvoston päätöksessä Evon retkeilyalueen perustamisesta määrätään 4 §:ssä, että alueelle laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma, jonka Metsähallitus vahvistaa. Metsähallitus on vahvistanut Evon retkeilyalueelle hoito- ja käyttösuunnitelman viimeksi vuonna 2015. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetään kohdealueen maankäytön pitkän aikavälin strategiset linjaukset noin 15 vuoden suunnitelmakaudelle. Suunnitelma sisältää luonnonsuojelua, virkistyskäyttöä ja alueen muuta käyttöä koskevia tavoitteita (mm. metsä- ja erätalous). Kaikessa metsästyksessä on alueen muut käyttäjät huomioitava ja tarvittaessa asia kirjataan metsästysvuokrasopimuksiin.

5.2 Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon

Kaavaratkaisulla ei ole merkittäviä vaikutuksia maa- ja kallioperään. Kaavaratkaisu tukee arvokkaiden geologisten muodostumien säilymistä osoittamalla ne. Kaavassa osoitetaan olemassa oleva Ryynhuhdan maa-ainespaikka, josta käsin hoidetaan maa-aineshuolto Metsähallituksen ja osin muidenkin käyttäjien tarpeisiin Evolla. Ryynhuhdassa ei ole aktiivista maa-aineslupaa ja paikalla on toimittu kunnan hyväksynnällä kotitarveoton statuksella. Pienimuotoisella toiminnalla ei ole merkittäviä vaikutuksia kaava-alueen maa- ja kallioperään. Maa-ainespaikalla menetetään paikalliset maastonmuodot. Koko kaava-alueen maaperän kannalta on positiivista, että alueella voidaan hyödyntää paikallisia maa-aineksia.

Kaavassa osoitetut uudet aluevaraukset (lähinnä RM-alueet) sijoittuvat pääosin rakennettavuudeltaan yleisesti hyvinä pidetyille hiekka- ja hiekkamoreenimaille. Suuria maamassojen vaihtoja ei oletettavasti tarvitse tehdä, joten kaavan vaikutukset maa- ja kallioperään jäävät tältä osin vähäiseksi.

Kaavassa on osoitettu olemassa oleva ampumarata. Ampumaradalla on voimassa oleva ympäristölupa. Alueelta vuonna 2004 otetun verkostovesinäytteen mukaan vesi täyttää talousveden laatuvaatimukset rautaa lukuun ottamatta. Lyijypitoisuus on ollut alhainen (<1,0 ug/l). Kaavamääräysten mukaan kohteen pilaantuneisuus on selvitettävä maankäytön tai omistussuhteiden muuttuessa. Tarvittaessa pilaantunut alue on kunnostettava ennen rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä. Ampumaradan vaikutukset maaperään ja veteen jäävät näin vähäisiksi.

Kaava-alueen läpi kulkee laaja pohjavesialueiden ketju. Kaavaratkaisu ohjaa huomioimaan pohjavesialueet osoittamalla ne. Pohjavesialueita koskee vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaiset pohjaveden muuttamis- ja pilaamiskiellot. Kaavamääräyksessä kielletään aiheuttamasta vaaraa pohjaveden määrälle tai laadulle. Alueelle ei saa sijoittaa toimintoja, joista voi aiheutua pohjaveden pilaantumisvaaraa. Jätevesien imeyttäminen maaperään on kielletty. Syntyneet puhtaat hulevedet imeytetään maaperään. Epäpuhtauksia sisältävien hulevesien imeytyminen maaperään tulee estää. Määräyksellä pyritään varmistamaan, että kaavaratkaisulla ei ole vaikutuksia pohjaveden määrään tai laatuun.

Suhteessa voimassa oleviin yleiskaavoihin kaavaratkaisussa ei esitetä laajaa matkailupalveluiden aluetta Hokajärvelle Kangasjärvi 2:n pohjavesialueelle. Ainoastaan olemassa olevan Hokajärven kämpän säilyminen ja kehittäminen nykyisen pihapiirin alueella mahdollistetaan. Ratkaisu säilyttää alueen nykyiseen tapaan rakentamattomana ja sillä on positiivinen vaikutus alueen pohjaveteen suhteessa voimassa olevaan yleiskaavaan.

Pohjavesialueelle sijoittuu olemassa olevia palveluiden ja hallinnon alueita (PY), olemassa oleva Evon leirialue ja siihen liittyviä yhdyskuntateknisen huollon alueita (VR-1, ET ja ET-1),

11.11.2025

KO

olemassa olevia pieniä matkailupalveluiden alueita (RM, RM-1, RM-2, VR-2) sekä olemassa olevaa asutusta (AO, AM ja RA). Nykyisten toimintojen osoittamisella kaavassa ei ole merkittäviä vaikutuksia alueen pohjaveteen.

Kaavaratkaisussa osoitetaan muuttuvaa maankäyttöä Rusthollinkankaan pohjavesialueelle Rautjärvien pohjoispuolelle. Alueelle osoitetaan kaavassa uusi matkailupalveluiden alue, joka kattaa pohjavesialueen pinta-alasta noin 23 %. Kaavan vaikutusten arvioinnin tueksi on tehty Rusthollinkankaan pohjavesialueeseen keskittyvä pohjavesiselvitys, joka on kaava-aineiston liitteenä. Koska pohjavesialueelta ei ole olemassa mittaustietoja, selvityksessä suositellaan asentamaan alueelle mittausputkia tarkempien tietojen saamiseksi pohjaveden pinnan tasosta ja virtaussuunnista. Pohjavesialueen kaavamääräyksellä on pyritty varmistamaan, että alueen toteutuminen ei vaikuta pohjavesialueeseen.

Kaavan vaikutusten arvioinnin tueksi on tehty vesihuollon yleissuunnitelma, joka on kaava-aineiston liitteenä. Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) kampuksen yhteydessä on kampuksen tarpeisiin pohjavedenottoa Rusthollinkankaan pohjavesialueella ja pienpuhdistamo jätevesille. HAMK ei ole kiinnostunut lisäämään uusia toimijoita vesihuollon järjestelmiinsä. Kaava-alueella olevat useat pohjavesialueet antavat hyvät lähtökohdat käyttöveden ottoon, mutta asettaa rajoitteita jäteveden käsittelyyn paikallisesti.

Muuttuvan maankäytön mukaisesti vesihuollolle nähdään tarve Evo-keskuksen ympäristössä, Niemisjärvellä ja Kalliojärvellä. Muuttuvan maankäytön, eli kaavassa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden, tarpeisiin tarvitaan ainakin yksi pohjaveden ottamo. Helpoin se on toteuttaa Evo-keskuksen läheisyydessä Rautjärvien ympäristön matkailupalveluiden alueella, jotka sijaitsevat Rusthollinkankaan pohjavesialueella. Niemisjärvelle ja Kalliojärvelle toteutetaan mahdollisuuksien mukaan omat pohjavedenottamot tai johdetaan/kuljetetaan käyttövettä Rusthollinkankaalta.

Tällä hetkellä myös HAMK ottaa vetensä Rusthollinkankaan pohjavesialueelta, mikä on tarpeen huomioida pohjavesialueen antoisuuden riittävyyden tarkastelussa. Jos matkailupalveluiden alueet toteutuvat Rautjärvien ympäristössä kokonaisuudessaan ja jos Evo-keskukselta suunnitellaan johdettavan tai kuljetettavan vettä Kalliojärvelle ja Niemisjärvelle, vedenottamon perustamista on syytä harkita myös esimerkiksi Pitkänniemenkankaan tai Tullinkankaan pohjavesialueille, joiden antoisuus on Rusthollinkangasta suurempi. Kaikkien kaavassa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden toteutuminen seuraavan kahdenkymmenen vuoden aikana on kuitenkin epätodennäköistä. Koska pohjavettä on mahdollista ottaa kaava-alueella usealta eri pohjavesialueelta, kaavaratkaisun edellyttämän vedenoton vaikutusten pohjavesiin ja niistä riippuviin pintavesiin arvioidaan jäävän vähäiseksi.

Vesihuollon yleissuunnitelmassa esitetään jätevesihuolto toteutettavaksi Rautjärvien ja Niemisjärvien ympäristön matkailupalveluiden alueilla paikallisesti joko umpisäiliöillä tai biokemiallisilla pienpuhdistamoilla. Pienpuhdistamoiden haasteena on majoituksen kausiluonteisuus, mikä haastaa biologisen prosessin toimivuutta. Rautjärvien ympäristöön osoitetut matkailupalveluiden alueet sijoittuvat osittain Tullinkankaan pohjavesialueelle. Pohjavesialueella ei ole suotavaa imeyttää edes harmaita jätevesiä maahan. Kaavassa esitettyjen kaikkien matkailupalveluiden alueiden toteutuminen etenkin Rautjärvien ympäristössä vaatii huomattavan määrän umpisäiliötä ja niille tiheät tyhjennysvälit. Tällöin on syytä tarkastella liittymistä kunnalliseen vesihuoltoverkostoon (HS-vesi) jäteveden osalta.

Vesihuollon yleissuunnitelmassa esitetään, että Kalliojärvellä käytettäisiin kuivakäymälöitä ja harmaat jätevedet käsiteltäisiin paikallisesti esimerkiksi sakokaivoilla ja imeytyskentällä. Sakokaivo vaatii umpisäiliöiden tapaan tyhjennykset imuautolla. Imeytyskenttä toimii biologis-kemiallisena suodattimena, ja toimiessaan hyvin poistaa suurimman osan kiintoaineesta ja orgaanisesta aineesta. Imeytyskenttä pidättää vain osan ravinteista, joten pitkällä aikavälillä maaperän kyllästymisen valumat voivat lisätä ravinnekuormaa, mikä voi aiheuttaa Kalliojärven rehevöitymistä. Näiden lisäksi harmaat vedet eli ns. pesuvedet sisältävät usein tensidejä, jotka voivat olla haitallisia vesieliöille vesistöihin päätyessään. Vaikutuksia voidaan vähentää imeytyskentän sijoittelulla sekä riittävällä mitoituksella ja huollolla. Imeytyskentästä aiheutuvaa orgaanisen aineen kuormitusta ja ravinnekuormitusta on arvioitu karkealla tasolla osana vesihuollon yleissuunnitelmaa, mutta vaikutusten arviointia on syytä tarkistaa tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Kaavaratkaisu ei vaikuta pohjaveden ja pintavesien laatuun, mikäli kaavassa osoitettujen uusien matkailupalveluiden alueiden jätevesistä huolehditaan asianmukaisesti umpisäiliöillä, biokemiallisilla pienpuhdistamoilla tai liittymällä kunnalliseen vesihuoltoverkostoon. Kaavassa on osoitettu pohjavesialueet, joilla on voimassa pohjaveden muuttamis- ja pilaamiskiellot. Kaavan yleismääräyksissä määrätään, että puhdistamattomia jätevesiä ei saa imeyttää maastoon ja että puhdistetut jätevedet on tarvittaessa johdettava pohjavesialueen ulkopuolelle.

Kaavan yleismääräyksissä ohjataan edistämään kaava-alueen vesien hyvän tilan säilymistä ja annetaan määräyksiä hulevesien laadullisesta ja määrällisestä hallinnasta. Maisemaa ja kulttuuriympäristöä koskevassa yleismääräyksessä puolestaan määrätään, että aluetta suunniteltaessa tulee varjella rantavyöhykkeiden kerroksellista kasvillisuutta. Lisäksi useiden eri käyttötarkoitusten (AT, RM, PY) kaavamääräyksissä määrätään, että alueiden rantaviiva tulee säilyttää pääasiallisesti puustoisena tai pääasiallisesti puustoisena ja vapaana rakentamisesta. Näillä kaikilla määräyksillä tuetaan vesien hyvän tilan säilymistä kaava-alueella ja määräyksillä on positiivinen vaikutus vesien hyvän tilan säilymiseen.

Kaavassa osoitetaan olemassa oleva Evon leirialue, jolla järjestetään mm. Suomen partiolaisten suurleirejä, piirileirejä ja lippukuntaleirejä. Alueen rajausta vastaa voimassa olevaa yleiskaavaa, mutta aluetta ei ole nyt kaavassa jaettu varsinaisen leiritoiminnan alueeksi ja suurleirien alueeksi. Muutos ei muuta merkittävästi alueen käyttöä eikä siten käytön vaikutuksia ympäristöön.

Suomen Partiolaisten järjestämät suurleirit toteutetaan n. 6 vuoden välein, pienempiä leirejä alueella toteutetaan vuosittain. Leirialue sijaitsee pääosin kaavassakin osoitetulla Pitkänniemenkankaan pohjavesialueella. Pohjavesialueen kaavamääräyksessä kielletään pohjaveden muuttaminen ja pilaaminen, mikä turvaa vesien hyvää tilaa alueella. Leirien juomavesi otetaan pohjavesikaivoista ja suihkuvesi järvistä. Leirien käymäläjätteet kuljetetaan loka-autoilla kunnalliselle jätevedenpuhdistamolle käsiteltäviksi eivätkä ne siten heikennä alueen pohjaveden tai pintavesien tilaa. Harmaat jätevedet käsitellään ja imeytetään maaperään. Asianmukaisesti käsiteltyjen harmaiden jätevesien aiheuttama kuormitus pohjavesialueille suhteessa alueiden pinta-aloihin jää niin vähäiseksi, etteivät käsitellyt jätevedet aiheuta vaaraa pohjavesialueiden pilaantumisesta edes suurleirimittakaavassa.

Leirialueen asianmukaisesti käsitellyillä harmailla jätevesillä ei ole vaikutuksia pintavesien laatuun. Leirialueen käyttö aiheuttaa maaston kulumista. Suurin ja näkyvin vaikutus aiheutuu talleamisesta, joka hävittää kasvillisuutta ja tiivistää maaperää voimistaen eroosiota. Kasvillisuus ei välttämättä ehdi palautua leirien välisenä aikana. Eroosion aiheuttama humuksen pintavalunta on vähäistä leirialueen melko tasaisilla rannoilla. Lisäksi rantojen kulumista voidaan ehkäistä leiritoimintojen sijoittamisen tarkemmalla suunnittelulla. Riski järvien vedenlaadulle on kuitenkin pieni valuma-alueiden ollessa laajoja ja veden vaihtuvuuden ollessa tehokasta.

Kaavalla ei osoiteta erikseen tutkimustoiminnassa olevia järviä, vaan tutkimusluvut myönnetään sopimuksin. Kaavaratkaisulla ei ole vaikutuksia alueen järvien tutkimuskäyttöön. Rakentamattomille rannoille ei ole pääsääntöisesti esitetty uutta rakentamista.

Kaava-alueen maatilat ovat pääasiassa pieniä. Viljeltyjen peltojen pinta-ala on pieni, eikä kaava-alueella ole suuria eläintiloja. Kaavan mahdollistamalla maataloudella ei ole merkittäviä vaikutuksia suhteessa kaava-alueen nykytilaan ja voimassa oleviin yleiskaavoihin.

5.2.1 Vaikutukset ilmastoon

Kaavaratkaisun ilmastovaikutusten arvioinnin tavoitteena on tunnistaa keinot, joilla voidaan vähentää rakentamisen ja toiminnan haitallisia ilmastovaikutuksia sekä vahvistaa

kaavaratkaisun myönteisiä ilmastovaikutuksia. Evon osayleiskaavan ratkaisujen vaikutuspiirissä oleviksi keskeisimmiksi ilmastonäkökohdiksi on tunnistettu yhdyskuntarakenne ja liikenne, rakentaminen ja siihen liittyvän maankäytön muutoksen aiheuttamat hiilivarastojen muutokset, energiaratkaisut sekä ilmastomuutokseen sopeutuminen ja ilmastoriskeihin varautumisen tarpeet. Arviointi on tehty pääosin laadullisesti, mutta sitä on täydennetty myös laskennallisilla tarkasteluilla. Ilmastovaikutusten arvioinnista on laadittu erillinen raportti kaava-aineiston liitteeksi.

Evon osayleiskaavan määräykset ohjaavat rakentamista ja rajoittavat alueidenkäytön hajautumista Evon alueella. Kaavassa ei osoiteta uusia asumisalueita eikä kokonaan uusia loma-asumisen alueita. Asuin- ja loma-asuntorakentamista ohjataan olemassa oleviin pihapiireihin ja kyläalueille. Kaikki matkailu-, kylä- ja palvelualueet on tarkoitettu asema-kaavoitettaviksi. Matkailupalvelujen alueilla ei ole rajattu rakennusoikeutta, mutta kaavan vaikutusten arvioinnin tueksi on arvioitu kaavassa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden mahdollistamia kerrosalaneliömetrejä. Rakennusoikeudet on arvioitu Evon maankäytön ja matkailun yleissuunnitelman pohjalta suuntaa antavasti. Tämä tarjoaa mahdollisuuden ilmastonäkökohtien jatkotarkastelulle yksityiskohtaisemmalla suunnittelutasolla. Kaavan vaikutuksia lieventää myös se, että osa yleiskaavassa osoitetuista alueista on jo toteutuneita tai osoitettu voimassa olevissa yleiskaavoissa.

Evon osayleiskaava-alueen syrjäinen sijainti lisää asumisen ja vapaa-ajan liikenteen tarvetta, määrää ja henkilöautoriippuvuutta. Retkeilyn ja luontomatkailun palvelujen kehittämisen ja Evon alueelle tavoitellun vetovoiman kasvun odotetaan johtavan merkittävään alueella kävijöiden määrän kasvuun alueella. Evo on nyt ja tulevaisuudessakin henkilöautovetoinen alue. Joukkoliikenteen tarjonta on vähäistä eikä sen järjestäminen ole kannattavaa ilman tuki- ja kehittämistoimia. Pitkät etäisyydet rajoittavat pyöräilyn osuutta kaava-alueelle suuntautuvasta liikenteestä, mutta alueen sisällä pyöräily ja jalankulku ovat tärkeitä, vähäpäästöisiä kulkumuotoja.

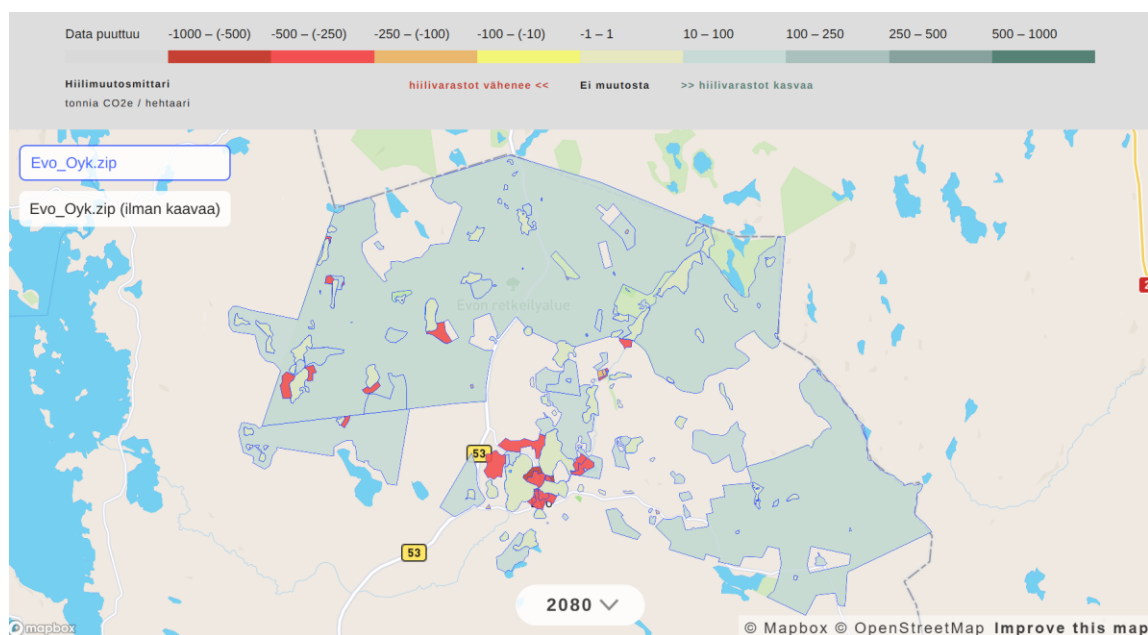
Evon osayleiskaavan liikenteen ilmastovaikutukset ovat kokonaisuudessaan vähäisesti kielteisiä, mutta niiden merkittävyys korostuu suhteessa muuhun kaavan aiheuttamaan päästöihin. Evon alueen kävijöiden henkilöautomatkoista aiheutuisi vuosittain keskimäärin 290–560 t CO₂e päästöt. Laskennalliset päästöt riippuvat oletusta kävijöiden viipymästä, kulkumuodon ominaispäästöjen kehittymisestä ja keskimääräisestä ajomatkastasta. Linja-automatkojen vuosipäästöt olisivat 12–28 t CO₂e. Liikenteen yhteenlasketut päästöt olisivat noin 15 300–30 000 t CO₂e tarkastelujänteen ollessa 50 vuotta.

Uuden rakentamisen määrä on suhteellisen vähäistä Evon kaava-alueen kokoon verrattuna. Ilmastovaikutusten arvioinnissa on oletettu, että kaava-alueelle rakentuisi seuraavan 25 vuoden aikana noin 34 000 k-m² uusia matkailupalvelu- ja vapaa-ajan rakennuksia. Muu talonrakentaminen on jätetty laskelmien ulkopuolelle sen vähäisen määrän vuoksi. Infra-

rakentamista ei ole myöskään arvioitu. Alueiden toteutus voi poiketa tässä vaikutusten arvioinnissa käytetystä mitoituksista, sillä asemakaavoitettaviksi tarkoitettujen matkailualueiden rakentamistehokkuuksia ei määritellä yleiskaavatasolla. On lisäksi epätodennäköistä, että kaikki kaavan matkailupalveluiden alueet toteutuisivat seuraavien kahdenkymmenen vuoden aikana.

Matkailu- ja vapaa-ajan rakennusten rakentamisesta aiheutuu yhteensä 20 300 t CO₂e päästöt. Niistä yli 90 % syntyy välillisesti rakennustuotteiden ja -materiaalien valmistuksesta. Loppuosa päästöistä aiheutuu työkoneiden, työmaiden energiankäytöstä ja kuljetuksista. Rakentamisen ilmastovaikutusten lieventämistä edistää osayleiskaavan määräys, joka ohjaa edistämään jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa vähähiilistä rakentamista, kuten puurakentamista.

Alueen rakentuminen vapauttaa puustoon ja maaperään sitoutunutta hiiltä ilmakehään. Maankäytön muutoksen hiilivarastovaikutuksia on arvioitu Suomen ympäristökeskus Syken Hiilikartta-työkalulla. Kuvasta 50 on esitetty Hiilikartta-työkalun analyysi osayleiskaava-alueesta karttamuodossa. Kartassa eivät kuitenkaan näy merkinnät MU-1, MY ja SL-1. Niiden kohdalla käytettäisiin Hiilikartassa aluevarausmerkintöjä M ja SL, joissa oletetaan alueen maankäytön pysyvän muuttumattomana.



Kuva 55 Kuvakaappaus Evon osayleiskaavan Hiilikartta-analyysin tuloksista.

Evon noin 79 km² kaava-alueen maankäytön muutosten vaikutukset hiilivarastoihin ovat vuoteen 2080 ulottuvan 50 vuoden tarkastelujakson aikana yhteensä noin -51 200 t CO₂; negatiivinen luku kuvaa hiilivaraston pienenemistä eli maankäytön muutoksen ilmakehään vapauttaman hiilen määrää. Noin 61 % muutoksesta koostuu kasvillisuuden hiilivarasto-

muutoksesta ja loput 39 % maaperähiilen muutoksesta. Suurimmat vaikutukset kohdistuvat niille alueille, joille osoitetaan uutta rakentamista. Noin 74 % kaava-alueen hiilivarasto-vaikutuksista syntyy matkailun ja loma-asumisen RM- ja RA-alueilta, jotka muodostavat noin prosentin koko kaava-alueen pinta-alasta.

Suurimmalta osin Evon osayleiskaava-alueen maankäyttö pysyy nykyisellään. Kaava-alueen hiilivarastot kasvavat Hiilikarttalaskelmien tulosten mukaan noin 335 000 t CO₂e vuoteen 2080 mennessä, jos kaavan rakentaminen toteutuu laajamittaisena. Mikäli osayleiskaavaa ei toteuteta, hiilivarastot kasvavat noin 386 000 t CO₂e. Näissä määrissä ei ole mukana MU-1, MY sekä SL-1 merkintöjen hiilivarastoja, joten todellisuudessa hiilivarastojen kasvuarvio on suurempi.

Osayleiskaavan yleisten määräysten mukaan kaava-alueen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa tulee edistää vähäpäästöisiä paikallisia energiaratkaisuja. Kaavamääräys jättää lopulliset ratkaisut jatkosuunnittelun ja toteuttajien ratkaistaviksi. Energiankäytön osalta rakennusten käyttövaiheen päästöt eivät sinänsä tule olemaan osayleiskaava-alueella todennäköisesti sen suurempia tai pienempiä kuin keskimäärin Hämeenlinnassa tai Kanta-Hämeessä, sillä kiristytävä lainsäädäntö ohjaa energiatehokkuuden kehittymistä myös Evon alueella. Uuden matkailu- ja vapaa-ajan rakennuskannan lämmityksen päästöt ovat keskimäärin 28 t CO₂e vuodessa, kun rakennusten lämmönlähddejakauma oletetaan muodostuvan lämpöpumpuista, puupohjaisista polttoaineista ja sähköstä.

Ilmastonmuutosta on vielä mahdollista hillitä, mutta ilmaston lämpeneminen tulee jatkumaan vielä pitkälle tulevaisuuteen. Ilmastossa tapahtuviin muutoksiin tarvitaan paikallista sopeutumista ja ilmastoriskeihin varautumista. Evon osayleiskaavassa ei käsitellä näitä teemoja laajasti, mutta kaava sisältää sopeutumista tukevia määräyksiä, jotka liittyvät hulevesien hallintaan ja pohjaveden suojelemiseen. Luonnonmukaisiksi jäävät alueet edistävät kaava-alueen ilmastokestävyyttä.

Pitkävaikutteisuutensa vuoksi kaavaratkaisut vaikuttavat osaltaan siihen, miten Hämeenlinna pystyy tulevaisuudessa tukemaan kiristyvien ilmastotavoitteiden saavuttamista. Kaupunki tavoittelee 80 %:n päästövähennystä vuoteen 2035 mennessä vuoden 2010 tasoon verrattuna. Osayleiskaavan toteutuminen näkyy vain osittain käyttöperusteisissa kasvihuonekaasupäästöissä rakentamisen työkonien ja kuljetusten osalta ja alueen toiminnan aikana liikenteen ja rakennusten energiankäytön osalta. Kaavaratkaisun päästövaikutukset ovat kaupungin kokonaispäästöihin suhteutettuna vähäisiä.

Kokonaisuudessaan Evon osayleiskaavan ilmastovaikutukset ovat maltillisia, sillä suurimmassa osassa kaava-aluetta maankäyttö pysyy muuttumattomana. Kokonaisvaikutus voi kääntyä ilmaston ja sopeutumisen kannalta myönteiseksi, jos Evon matkailu- ja

retkeilyalueiden kehittämisessä ja toteutuksessa painotetaan vähähiilisyyttä, energia-tehokkuutta ja kestäväää lähimatkailua.

Metsähallituksen omassa ilmastostrategiassa on todettu, että valtion retkeilyalueiden matkailupalveluita kehittämällä ja luomalla edellytyksiä luonto- ja erämatkailulle edistetään kotimaan matkailua ja pidennetään matkailijoiden viipymää, mikä tukee ilmaston kannalta kestävämpää matkailua.

5.3 Vaikutukset kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin

5.3.1 Vaikutukset luonnonsuojelualueisiin

Kaavakartalla on osoitettu perustetut luonnonsuojelualueet (SL-1) valtion ja yksityisten mailta sekä suojeltavaksi perustettavat alueet valtion mailta (SL-2). Suojeltavaksi perustettavina alueina (SL-2) on osoitettu valtion muita suojelualueita. Perustettujen ja suojeltavaksi perustettavien luonnonsuojelualueiden osoittaminen tukee luonnon monimuotoisuuden säilymistä alueella ja kaavalla on positiivinen vaikutus alueiden kasvi- ja eläinlajien elinympäristöjen säilymiseen.

Voimassa olevissa Pohjois-Lammin rantayleiskaavassa (1999) ja Evon rantaosayleiskaavassa (2003) on osoitettu luonnonsuojelualuevaraukset Vähä-Ruuhijärven ja Niemisjärven rannoille, Niemisjärventien varteen, Latvajärven kaakkoispuolelle ja Silmäjärvelle. Alueet osoitetaan kaavaratkaisussa nyt osana Evon retkeilyalueita (VR). Aluevaraukset voimassa olevissa kaavoissa ovat pohjautuneet Evon Natura 2000-alueen luontotyyppeihin. Evon alueella on laadittu Natura-luontotyyppiselvitys (2023), jossa luontotyypit ja niiden aluerajaukset ovat tarkentuneet, eivätkä vanhat rajaukset enää kaikilta osin pidä paikkaansa. Kyseiset alueet sijoittuvat Metsähallituksen Metsätalouden liiketoiminta-alueelle ja ne on huomioitu alue-ekologisessa verkostossa käytön ulkopuolisina alueina. Kyseisiä alueita ei ole tarkoitus perustaa luonnonsuojelualueiksi, vaan niitä koskevat luontoarvot turvataan Metsähallituksen ympäristöoppaan mukaisen alue-ekologisen suunnittelun ja Natura-alueen suojelumääräysten kautta. Evon Natura-alueen suojelua ohjaa ulkoilulaki, metsälaki ja luonnonsuojelulaki ja sen toteuttamiskeinoja ovat retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma, Evon alue-ekologinen suunnitelma ja Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma. Kaavaratkaisussa ei osoiteta aluille muuttuvaa maankäyttöä suhteessa nykytilanteeseen ja alueiden osoittaminen osana Evon retkeilyaluetta mahdollistaa luontoarvojen huomioimisen edellä kuvatulla tavalla, joten kaavaratkaisulla ei ole suoria vaikutuksia alueiden luontoarvoihin. Epäsuoria vaikutuksia on käsitelty omana kohtanaan myöhemmin. Luontoarvojen huomioimista tuetaan kaavassa myös osoittamalla Evon Natura 2000 -alue.

Voimassa olevassa Keski- ja Etelä-Lammin rantaosayleiskaavassa (2005) on osoitettu luonnonsuojelualuevaraus Saarisjärven lounaispuolelle valtion omistamalle ja Metsähallituksen hallinnoimalle kiinteistölle. Keski- ja Etelä-Lammin rantaosayleiskaavaan (2005) luonnonsuojelualuevaraus puolestaan on tehty silloisen seutukaavan aluevarauksen perusteella. Alue osoitetaan nyt kaavaratkaisussa nykyisin voimassa olevan maakuntakaavan mukaisesti maa- ja metsätalousvaltaisena alueena, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY). Kaavaratkaisussa ei osoiteta alueelle muuttuvaa maankäyttöä suhteessa nykytilanteeseen ja alueen osoittaminen MY-alueena tukee alueen luontoarvojen huomioimista alueen maankäytössä. Kaavaratkaisulla ei ole suoria vaikutuksia alueen mahdollisten luontoarvojen säilymiseen. Epäsuoria vaikutuksia on käsitelty omana kohtanaan myöhemmin.

5.3.2 Vaikutukset luonnonsuojeluohjelmien alueisiin

Soidensuojeluohjelman mukaiset alueet sijoittuvat kaava-alueella olemassa oleville luonnonsuojelualueille, jotka osoitetaan kaavaratkaisussa luonnonsuojelualueina (SL-1). Kaavaratkaisulla on positiivinen vaikutus alueiden luontoarvojen säilymiseen.

Vanhojen metsien suojeluohjelman mukaisista alueista pinta-alaltaan laajimmat Kotiset ja Sudenpesänkangas sijoittuvat kaava-alueella olemassa oleville luonnonsuojelualueille, jotka osoitetaan kaavaratkaisussa luonnonsuojelualueina (SL-1). Pinta-alaltaan pienempi, kolmiosainen Latvajärvenmaan – Palohongan – Puukkohongan vanhojen metsien suojeluohjelman mukainen alue osoitetaan kaavaratkaisussa Evon retkeilyalueena (VR). Kyseiset alueet sijoittuvat Metsähallituksen Metsätalouden liiketoiminta-alueelle ja ne on huomioitu alue-ekologisessa verkostossa käytön ulkopuolisina alueina. Kyseisiä alueita ei ole tarkoitus perustaa luonnonsuojelualueiksi, vaan niitä koskevat luontoarvot turvataan Metsähallituksen ympäristöoppaan mukaisen alue-ekologisen suunnittelun ja Natura-alueen suojelumääräysten kautta. Evon Natura-alueen suojelua ohjaa ulkoilulaki, metsälaki ja luonnonsuojelulaki ja sen toteuttamiskeinoja ovat retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma, Evon alue-ekologinen suunnitelma ja Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma. Kaavaratkaisussa ei osoiteta alueille muuttuvaa maankäyttöä suhteessa nykytilanteeseen ja alueiden osoittaminen osana Evon retkeilyaluetta mahdollistaa luontoarvojen huomioimisen edellä kuvatulla tavalla, joten kaavaratkaisulla ei ole suoria vaikutuksia alueiden luontoarvoihin. Epäsuoria vaikutuksia on käsitelty osana lukua 5.3.3. Vaikutukset kaavaa varten tehdyssä luontoselvityksessä todettuihin luontotyyppeihin. Luontoarvojen huomioimista tuetaan kaavassa myös osoittamalla Evon Natura 2000 -alue.

Suurin osa kaava-alueesta kuuluu rantojensuojeluohjelmaan. Vain kaavan länsiosa ja eteläreuna jäävät rajauksen ulkopuolelle. Rantojensuojeluohjelman alueella muuttuvaa

maankäyttöä esitetään ainoastaan Evo-keskuksen läheisyydessä Ylisen Niemisjärven rannalle. Ylisen Niemisjärven rannat ovat jo nykytilassa osittain rakennetut, kun mm. Evon kampuksen rakennuskantaa on sen rannalla. Yleiskaavassa on osoitettu Ylisen Niemisjärven länsipuolelle uusi matkailupalveluiden alue. Sen kaavamääräyksessä ohjataan huomioimaan maisemalliset näkökohdat ja säilyttämään rannat pääasiallisesti vapaana rakentamisesta ja puustoisena. Kaavan vaikutukset rantojensuojeluohjelmaan kuuluviin järviin jäävät vähäisiksi.

5.3.3 Vaikutukset kaavaa varten tehdyssä luontoselvityksessä todettuihin luontotyypeihin

Kaavatyön tueksi on laadittu luontoselvitys, joka keskittyi Evo-keskuksen, Niemisjärvien ja Kalliojärven ympäristön muuttuvan maankäytön alueille ja ympäristöön sekä alueelle, jonne lisääntyvien kävijämäärien vaikutuksien oletettiin kohdistuvan. Luontoselvityksen maastokäynneillä selvitettiin arvokkaita luontotyyppikohteita sekä niiden tilaa ja kulumisherkkyyttä. Samalla tarkkailtiin ympäristöjen soveltuvuutta direktiivilajeille ja muulle arvolajistolle, etenkin liito-oravalle. Selvityksen tulokset on huomioitu kaavaratkaisussa osoittamalla luontoselvityksessä rajatut arvoluokkiin 1, 2 ja 3 kuuluvat luontotyytit sekä liito-oravalle potentiaaliset elinalueet luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeänä osa-alueina (luo). Kaavamääräyksessä ohjataan ottamaan huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja eliölajiesiintymien säilyttämisedellytykset. Määräys tukee alueiden luontoarvojen huomioimista alueiden tarkemmassa suunnittelussa.

Kaavassa osoitetut luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät osa-alueet (luo) sijoittuvat pääosin Evon retkeilyalueelle (VR) tai Evon opetusmetsään (MU-1) eikä niiden alueelle osoiteta muuttuvaa maankäyttöä. Suoria vaikutuksia kasvi- ja eläinlajeihin ja luonnon monimuotoisuuteen ei synny tältä osin ja kaavaratkaisu tukee luontoarvojen säilymistä alueella. Epäsuoria vaikutuksia on käsitelty omana kohtanaan myöhemmin.

Muutamit luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät osa-alueet (luo) sijoittuvat kaavaratkaisun mahdollistamille rakentamisalueille eli matkailupalveluiden alueille (RM), kyläalueelle (AT) tai retkeily- ja ulkoilualueelle (VR-2). Rakentamisen mahdollistaville alueille sijoittuvat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät osa-alueet (luo) ovat pinta-alaltaan pieniä suhteessa rakentamisalueisiin. Tämän takia arvioidaan, että luontoarvot on mahdollista huomioida tarkemmassa suunnittelussa mm. jättämällä luo-alueet rakentamisen ulkopuolelle. Näin ollen suoria vaikutuksia kasvi- ja eläinlajeihin ja luonnon monimuotoisuuteen ei synny tältä osin. Kuitenkin esimerkiksi Alisen Niemisjärven länsirannan matkailupalveluiden alueelle sijoittuva korpiräme on herkkä kulumiselle ja rakentamisen aiheuttamalla vesitalouden muutoksille, joten vaikutuksia alueeseen voi syntyä, vaikka se jätettäisiinkin rakentamisen ulkopuolelle. Rakentamisalueista

matkailupalveluiden alueet (RM) ja kyläalue (AT) on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Yleiskaava ohjaa asemakaavojen laadintaa. Näillä ratkaisuilla yleiskaava tukee luonnon monimuotoisuuden säilymistä kaava-alueella ja kaavan suorat vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen tai alueiden eliölajeihin jäävät melko vähäiseksi. Epäsuoria vaikutuksia on käsitelty omana kohtanaan myöhemmin.

Yleiskaavaa varten tehdyssä luontoselvityksessä on rajattu myös arvoluokkaan 4 kuuluvat luontotyytit selvitysalueelta. Arvoluokan 4 kohteet katsotaan monimuotoisuutta tukeviksi kohteiksi, joilla esiintyy erilaisia monimuotoisuutta tukevia luontoarvoja. Luokan kohteet ovat usein paikallisesti tärkeitä, ja niiden huomioimisessa tarvitaan muita luokkia enemmän tapauskohtaista soveltamista. Luokan kohteista erityisesti ekologiaa yhteyksiä tukevat kohteet on tärkeää turvata myös yleispiirteisessä suunnittelussa. Yleiskaavaa varten tehdyssä luontoselvityksessä rajatut arvoluokan kohteet ovat pääasiassa pienialaisia uhanalaisia luontotyyppisiä, eikä luontoselvitys nosta niitä esiin ekologisten yhteyksien kannalta oleellisina kohteina. Suurin osa luontoselvityksessä rajatuista arvoluokan 4 kohteista sijoittuu kaavaratkaisussa Evon retkeilyalueeksi (VR) tai Evon opetusmetsäksi (MU-1) osoitetuille alueille. Nykytilanteeseen nähden niiden maankäyttö ei muutu ja kaavaratkaisulla on positiivinen vaikutus alueiden luontoarvojen säilymiseen. Mahdollisia epäsuoria vaikutuksia on käsitelty omana kohtanaan myöhemmin.

Iso Ruuhijärvellä pinta-alaltaan pieni arvoluokan 4 luontokohde sijoittuu kaavaratkaisussa osoitetun matkailupalvelujen alueelle (RM) järven rantaan. Matkailupalvelujen alue (RM) on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi, jolloin luontokohde voidaan huomioida tarkemmassa suunnittelussa. Matkailupalvelujen alueen (RM) kaavamääräyksessä määrätään, että alueen rantaviiva tulee säilyttää pääasiallisesti vapaana rakentamisesta ja puustoisena. Kaavamääräyksellä tuetaan rannan luontoarvojen säilymistä ja kaavaratkaisun suorat vaikutukset alueen luontoarvoihin jäävät vähäisiksi. Suhteessa voimassa olevaan yleiskaavaan tilanne ei muutu. Epäsuoria vaikutuksia on käsitelty omana kohtanaan myöhemmin.

Alisen ja Keskisen Niemisjärven välisellä mäellä arvoluokan 4 uhanalainen luontotyyppikohde sijoittuu kaavaratkaisussa osoitetulle matkailupalvelujen alueelle (RM). Luontokohteen pinta-ala on noin puolet kyseisen matkailupalveluiden alueen pinta-alasta. Luontokohteen arvoja ei voida turvata tarkemmassa suunnittelussa, vaan ne tullaan menettämään alueen rakentamisen yhteydessä. Kyseessä on varttunut havupuuvaltainen tuore kangas. Metsäkuviota on hoidettu talousmetsänä ja puusto on melko tasaikäistä, mutta kuitenkin huomattavan vanhaa. Kuviolla on myös melko runsaasti lahoppuuta ja lahoppuujatkumo on kohtalainen. Varttunut tuore kangas ei ole erityisen herkkä kulumiselle tai lähellä tapahtuvan rakentamisen vaikutuksille, sillä kohteessa on metsän pohjassa jo nykyisellään ihmistoiminnan vaikutuksen jälkiä. Kaava-alueella on runsaasti edustavampiakin vastaavia metsiä, joten haittaa ei katsota merkittäväksi. Voimassa oleva

11.11.2025

KO

yleiskaava myös mahdollistaa alueelle rakentamisen, joskin pienimuotoisemmin kuin mitä kaavaratkaisu nyt mahdollistaa.

Yleiskaavaa varten tehdyssä luontoselvityksessä on arvioitu muuttuvan maankäytön alueilla ja niiden läheisyydessä sijaitsevien luontokohteiden herkkyyttä kulumiselle.

Kaavaratkaisussa osoitettujen uusien maankäyttöalueiden – eli matkailupalveluiden alueiden (RM) – toteutumisen myötä kävijämäärät kaava-alueella kasvavat ja ihmisten liikkuminen alueella voi kuluttaa maastoa ja siten vaikuttaa luontoarvoihin. Selvityksessä on arvioitu myös kaavaratkaisun muita vaikutuksia luontokohteisiin. Selvitys on kaavan liitteenä. Oheen on koottu selvityksessä esiin nostettuja merkittävimpiä vaikutuksia.

Suot ja soistuvat metsät ovat herkkiä kulutukselle, mutta vaikeakulkuisilla alueilla ihmiset pysyvät olemassa olevilla poluilla ja poluttomilla alueilla ei todennäköisesti kulje suuria ihmismääriä. Kulumista on myös mahdollista ehkäistä retkeily- ja ulkoilureittien suunnittelulla, esimerkiksi pitkospuilla pystytään ohjaamaan hyvin kulkemista ja ehkäisemään maaston kulumista. Lähistölle sijoittuvien uusien rakentamisalueiden (matkailupalveluiden alueet) toteutuminen voi vaikuttaa soiden ja soistuvien alueiden vesitasapainoon ja sitä kautta kasvillisuuteen. Matkailupalveluiden alueet (RM) on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Yleiskaavan yleismääräyksissä ohjataan hulevesien laadulliseen ja määrälliseen hallintaan ja ohjataan suunnittelua asemakaavavaiheessa. Määräyksellä tuetaan vesitasapainon säilymistä kaava-alueella ja kaavan vaikutukset jäävät vähäiseksi.

Rautjärvien ympäristössä on useita luontokohteita, joista Luutajoki on merkittävin. Luutajoki rantoineen on osoitettu Evon opetusmetsäksi (MU-1), mutta joen läheisyyteen on osoitettu matkailupalveluiden alueita (RM), joista joen eteläpuoliset RM-alueet on osoitettu jo voimassa olevassa yleiskaavassa ja pohjoispuoliset alueet ovat kokonaan uusia. Luutajoelle suurimmat mahdolliset vaikutukset ovat rakentamisen aikainen maa-aineksen päätyminen jokeen ja kulumisen. Kulumista tapahtuu lähinnä paikoilla, jossa joki risteää retkeilyreittien kanssa. Matkailupalveluiden alueet (RM) on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Yleiskaavan yleismääräyksissä ohjataan hulevesien laadulliseen ja määrälliseen hallintaan ja ohjataan suunnittelua asemakaavavaiheessa. Määräyksellä tuetaan kaava-alueen vesien hyvän tilan säilymistä ja kaavan vaikutukset jäävät vähäiseksi.

Ylisen Niemisjärven kaakkoispuolella on luonnontilainen tuore kangas, joka on kohtalaisen herkkää kulumiselle. Maasto on kuitenkin mäkistä ja haastavaa ja retkeilijät kulkevat todennäköisesti mieluiten merkittyä reittiä pitkin. Vaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi ja vaikutuksia on mahdollista ehkäistä reittisuunnittelulla.

Alisen Niemisjärven itärannalle osoitetun matkailupalvelujen alueen (RM) itäpuolella on useita arvokkaita luontotyyppejä. Lähimmäksi sijoittuu metsäkortekorpea ja isovarpurämettä. Molemmat suot ovat herkkiä kulumiselle, mutta retkeilijät pysyvät

todennäköisesti enimmäkseen merkityllä luontopolulla. Rakentamisella voi olla vaikutuksia soiden vesitalouteen riippuen rakentamisen tarkemmasta sijainnista ja tavasta.

Matkailupalveluiden alueet (RM) on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Yleiskaavan yleismääräyksissä ohjataan hulevesien laadulliseen ja määrälliseen hallintaan ja ohjataan suunnittelua asemakaavavaiheessa. Määräyksellä tuetaan vesitasapainon säilymistä kaava-alueella ja kaavan vaikutukset jäävät vähäiseksi. Vielä hieman idempänä on tuore ja lehtomainen kangas, jolle voi syntyä vaikutuksia lisääntyvästä kävijämäärästä. Metsän pohja on suhteellisen herkkää kulumiselle ja ympäristö on sellaista, että ihmiset saattavat poiketa luontopolulta esim. marjastamaan tai sienestämään. Rakentamisella tai muuttuvalla maankäytöllä tuskin on vaikutuksia alueeseen, sillä alueella ei ole herkkää vesitasapainoa tai muuta tekijää, johon rakentaminen kauempana voisi vaikuttaa kielteisesti. Niemisjärvillä kaavaratkaisussa osoitetuista rakentamisalueista voi koitua lähistön uhanalaiselle lajistolle reunavaikutuksia, jos vanhaa metsää kaadetaan muuttuvan maankäytön alueilla.

Kalliojärvellä kaavaratkaisussa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden (RM ja VR-2) toteutumisella voi olla vaikutuksia Kalliojärvestä Syväjärveen laskevaan puroon. Todennäköiset vaikutukset ovat puron veden sameneneminen ja humuksen lisääntyminen purossa. Vaikutukset painottuvat todennäköisesti rakennusvaiheeseen. Lisääntyvä kävijämäärä voi vaikuttaa puroon, jos puron rantaan on rakentamisen jälkeen helppo kulkea. Puron luonnontila on nykytilassa heikko, joten kielteiset vaikutukset lienevät vähäisiä tai korkeintaan kohtalaisia. Rakentamiselle voi olla kielteisiä vaikutuksia myös saman puron Makkarajärvestä laskevaan haaraan, sillä muuttuvan maankäytön alue on lähellä puron haaraa mäen päällä, joten maa-ainesta voi kulkeutua puroon valumavesien mukana. Matkailupalveluiden alueet (RM) on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Yleiskaavan yleismääräyksissä ohjataan hulevesien laadulliseen ja määrälliseen hallintaan ja ohjataan suunnittelua asemakaavavaiheessa. Määräyksellä tuetaan kaava-alueen vesien hyvän tilan säilymistä ja kaavan vaikutukset jäävät vähäiseksi.

Kalliojärvellä kaavaratkaisussa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden (RM) toteutumisella voi olla vaikutuksia myös Kalliojärven itäpuoliselle kuivalle kankaalle ja kalliometsälle, jotka sijaitsevat Kalliojärveä kiertävän polun varrella. Aluskerroksen jäkälä- ja sammalmatot kuluvat nopeasti kävelystä. Kasvava kävijämäärä voi kuitenkin aiheuttaa kulumaa ja kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia tälle luontokohteelle.

Kaavaratkaisussa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden (RM) toteutumisella voi olla vähäisiä kielteisiä vaikutuksia Makkarajärven suolampeen ja sitä ympäröivään suohon. Muuttuvan maankäytön alueen ja Makkarajärven väliin jää mäki, joka estänee suurimman osan vaikutuksista, jota voisi seurata maa-aineksen kulkeutumisesta ja valumavesien ohjautumisen muutoksista.

Yleiskaavaa varten tehdyssä luontoselvityksessä on arvioitu myös kaavaratkaisun vaikutuksia pienvesiin. Vaikutukset pienvesiin syntyvät rakentamisen aikana muodostuvista vaikutuksista sekä toiminnan aikana muodostuvista vaikutuksista. Yleiskaavalla ei ohjata asemakaavoitettaviksi tarkoitettujen matkailupalveluiden alueiden (RM) mitoitusta eikä alueista ole olemassa tarkempia suunnitelmia, joten vaikutuksia voidaan arvioida vain yleisellä tasolla. Alueiden mitoitus ratkaistaan asemakaavoituksen yhteydessä. Kaavan vaikutusten arvioinnissa ja kaavan vaikutusten arviointia tukevissa selvityksissä matkailupalveluiden alueiden mitoitus pohjautuu soveltuvilta osin Evon maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmassa (2020) esitettyihin ratkaisuihin. Yleiskaavatyön yhteydessä on tarkasteltu kaavassa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden vesihuollon toteutusmahdollisuuksia. Kaavan yleismääräyksillä ohjataan vesihuollon toteutusta. Vesihuolto on mahdollista toteuttaa matkailupalveluiden alueella niin, että vaikutuksia vesien hyvään tilaan ei synny.

Yleiskaavaa varten tehdyssä luontoselvityksessä arvioidaan myös kaavaratkaisun vaikutuksia niihin luontokohteisiin, jotka sijaitsevat etäämpänä muuttuvan maankäytön alueista, mutta joissa kävijöiden arvioidaan lisääntyvän. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi lähellä tai helpon automatkan päässä olevat laavut sekä suositut ja helppokulkuiset luontopolut. Kävijämäärien arvioidaan kasvavan muuttuvan maankäytön alueiden lähiympäristön lisäksi erityisesti Syrjänalusenharjulla, Saukonojan ympäristössä ja Pitkänniemenjärven eteläosan ympäristössä, Valkea Mustajärvellä ja Vähäkoukkujärvellä.

Syrjänalusenharjulla kulkee olemassa oleva luontopolku. Harjun rinteet ovat altteimpia kulumiselle. Lisääntyvästä kävijämäärästä johtuvaa kulumista voi vähentää sillä, että rinteille tehdään selkeät kulkupaikat, esimerkiksi portaat. Saman luontopolun varrella, Syrjäsenalusenharjusta pohjoiseen, on kolme suojelualueita. Näiden lehtojen alus- ja kenttäkerros on herkkää kulumiselle. Kulumista voidaan vähentää mm. ohjeistamalla kävijöitä pysymään polulla. Harjualueella ja lehdoissa on uhanalaista lajistoa, jotka ovat herkkiä kulumiselle.

Saukonoja on luonnontilaisen kaltainen ja luontotyyppiltään se edustaa havumetsävyöhykkeen puroja ja pikkujokia. Saukonojan rantojen kosteikot ovat alttiita kulumiselle, mutta maasto on polkujen ja teiden ulkopuolella vaikeakulkuista ja retkeilijät tuskin poikkeavat paljoa polulta.

Valkea Mustajärven koillisrannalla, lähellä tulentekopaikkaa, on edustava ja luonnontilaisen kaltainen kangasräme. Suo on herkkä kulumiselle ja siihen voi kohdistua lisääntyvää kulumista kasvavan kävijämäärän vuoksi.

5.3.4 Vaikutukset liito-oravaan

Kaavatyön tueksi on laadittu luontoselvitys, joka keskittyi Evo-keskuksen, Niemisjärvien ja Kalliojärven ympäristön muuttuvan maankäytön alueille. Luontoselvityksen maastokäynneillä selvitettiin arvokkaita luontotyyppikohteita ja tarkkailtiin ympäristöjen soveltuvuutta direktiivilajeille ja muulle arvolajistolle, etenkin liito-oravalle. Liito-oravan osalta selvityksen tulokset on huomioitu kaavaratkaisussa osoittamalla luontoselvityksessä rajatut liito-oravalle potentiaaliset elinalueet luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeänä osa-alueina (luo). Kaavamääräyksessä ohjataan ottamaan huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja eliölajiesiintymien säilyttämisedellytykset. Määräys tukee alueiden luontoarvojen huomioimista alueiden tarkemmassa suunnittelussa.

Liito-oravalle soveltuvat alueet sijoittuvat Niemisjärvien itäpuolelle ja Iso Ruuhijärven eteläpuolelle. Alueet osoitetaan pääpiirteissään Evon retkeilyalueeksi (VR), mutta liito-oraville potentiaalisten alueiden reunat viistävät paikoitellen kaavassa osoitettuja matkailupalveluiden alueita. Matkailupalveluiden alueet on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi ja liito-oravalle potentiaaliset alueet voidaan huomioida tarkemmassa suunnittelussa. Näiltä osin kaavaratkaisulla ei arvioida olevan vaikutuksia liito-oravaan.

Liito-oravalle soveltuvien alueiden läpi johtaa olemassa olevia teitä kuten Ruuhijärventie ja Niemisjärventie. Etenkin Niemisjärventietä saattaa olla tarve levenittää tai rakentaa sen varteen kohtaamispaikkoja, mikäli kaavassa Niemisjärville osoitetut matkailupalvelujen alueet toteutuvat. Tien levennyksellä ja mahdollisilla kaapelivedoilla saattaa olla vaikutuksia liito-oravan potentiaaliin elinalueisiin. Tarkemmassa suunnittelussa liito-oravan elinalueet on kuitenkin mahdollista huomioida niin, että haitat jäävät vähäisiksi. Kaavaratkaisu ohjaa huomioimaan alueiden luontoarvot tarkemmassa suunnittelussa.

5.3.5 Vaikutukset Suomelle tärkeisiin lintualueisiin (FINIBA)

Kaava-alueelle sijoittuu Suomelle tärkeä lintualue Evo (FINIBA 420052). Alueen raja-
us on yhtenevä Evon Natura-alueen rajauksen kanssa. Alue on laaja, jokseenkin yhtenäinen metsäalue Vesijärven ja Kuohijärven välissä. Alueen merkittävää pesimälajistoa ovat metso, harmaapäätikka, pohjantikka, sinipyrstö ja pikkusieppo. Kaava-alue osoitetaan suurimmaksi osaksi nykyisen käytön ja voimassa olevien yleiskaavojen mukaisesti Evon retkeilyalueeksi (VR) ja Evon opetusmetsän alueeksi (MU-1) ja luonnonsuojelualueeksi (SL-1). Lisäksi kaavassa osoitetaan luonnonsuojeluun varattuja alueita (SL-2). Uudet muuttuvan maankäytön aluevaraukset ovat kaava-alueen pinta-alan nähden pieniä ja keskittyvät pääasiassa jo rakennettujen alueiden läheisyyteen Rautjärvillä ja Niemisjärvillä.

Lintualueen merkittävä pesimälajisto on enimmäkseen vanhojen havumetsien lajistoa. Kaava-alueen laajimmat vanhat metsät on suojeltu luonnonsuojelualueina. Evon retkeilyalueella (VR) ja opetusmetsän alueella (MU-1) luontoarvot turvataan Metsähallituksen ympäristöoppaan mukaisen alue-ekologisen suunnittelun ja Natura-alueen suojelumääräysten kautta. Evon Natura-alueen suojelua ohjaa ulkoilulaki, metsälaki ja luonnonsuojelulaki ja sen toteuttamiskeinoja ovat retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma, Evon alue-ekologinen suunnitelma ja Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma.

Epäsuorana vaikutuksena kävijämäärien kasvaessa linnustoon kohdistuva häirintävaikutus lisääntyy. Todennäköisesti kävijämäärät kasvavat nykyisinkin retkeilijöiden ja muiden virkistyskäyttäjien suosimilla alueilla ja reiteillä. Ihmisten liikkumista kaava-alueella voidaan ohjata reitityksillä ja opastuksilla. Suurin osa ulkoilijoista ja retkeilijöistä pystyttelee maastoon merkityillä ja opastetuilla reiteillä ja taukopaikoilla. Kaavassa on osoitettu toteutuneet ulkoilureitit sekä retkeilyreitit yhteystarve Mustajärviltä Niemisjärville. Evon retkeilyalueen käyttöä ja hoitoa ohjataan hoito- ja käyttösuunnitelmalla, jonka yhteydessä päätetään mm. alueen reitityksestä, taukopaikkojen sijainneista ja niiden tarjoamista palveluista (nuotiopaikat, laavut, käymälät jne.). Myös opetusmetsän alue on ollut mukana hoito- ja käyttösuunnitelmassa tarkasteltaessa koko alueen retkeilykokonaisuutta.

Retkeilyalueen ja opetusmetsän alueen toimintojen suunnittelusta ja ylläpidosta vastaa Metsähallitus. Reitityksiä suunniteltaessa ja niitä toteutettaessa huomioidaan kävijämäärät ja erityyppiset kävijäryhmät. Reititykset suunnitellaan niin, että niistä koituu mahdollisimman vähän haittaa alueen arvokkaalle lintulajistolle.

Kaavan vaikutusten arvioidaan jäävän melko vähäisiksi lintualueen lajistoon, koska uudet muuttuvan maankäytön aluevaraukset ovat kaava-alueen pinta-alan nähden pieniä. Kaavaratkaisun tuottamat vaikutukset lintualueeseen on vähäisempi kuin alueella harjoitettavan metsätalouden tuottamat vaikutukset.

5.3.6 Vaikutukset Natura 2000 -alueeseen

Evon osayleiskaava-alue on suurelta osin Natura 2000 SAC-aluetta (FI0325001, SAC). Natura-alue osoitetaan kaavassa, mikä tukee Natura-alueen huomioimista kaava-alueen tarkemmassa suunnittelussa.

Kaava-alue osoitetaan suurimmaksi osaksi nykyisen käytön ja voimassa olevien yleiskaavojen mukaisesti Evon retkeilyalueeksi (VR) ja Evon opetusmetsän alueeksi (MU-1) ja luonnonsuojelualueiksi (SL-1). Lisäksi kaavassa osoitetaan luonnonsuojeluun varattuja alueita (SL-2). Natura-alueelle osoitetaan kuitenkin myös jonkin verran muuttuvaa

maankäyttöä, etenkin Rautjärvien, Niemisjärvien ja Kalliojärven ympäristöön matkailupalveluiden alueita.

Kaavan vaikutusten arvioinnin tueksi on tehty luontoselvityksen lisäksi Natura-arviointi, joka on kaava-aineiston liitteenä. Natura-arvioinnissa on arvioitu Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutoksen ja laajennuksen vaikutuksia Evon Natura-alueeseen ja niihin luontoarvoihin, joiden perusteella alue on sisällytetty Suomen Natura 2000-verkostoon. Natura-alueen suojelukeinoja ovat ulkoilulaki, metsälaki ja luonnonsuojelulaki. Retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma, Evon alue-ekologinen suunnitelma ja tekeillä oleva Länsi-Suomen luonnonvarasuunnitelma (Metsähallitus) ovat suojelun toteuttamiskeinoja valtion alueilla.

Natura-arvioinnin johtopäätöksenä todetaan, että suunnitelma ei vaaranna pitkällä tai lyhyellä aikavälillä juuri niitä luontoarvoja, joiden perusteella kyseinen alue on sisällytetty Suomen Natura 2000-verkostoon. Evon retkeilyalueen osayleiskaava ei myös yhdessä muiden suunnitelmien kanssa arvioida heikentävän Natura-alueen suojeluperusteena olevia luontotyyppejä tai lajeja merkittävästi.

Kaavaratkaisun keskeiset vaikutukset kohdistuvat seuraaviin Evon Natura 2000 -alueen luontotyyppeihin: luonnonmetsiin, harjumetsiin sekä humuspitoisiin järviin ja lampiin. Kaavaratkaisussa on kohdistettu uutta rakentamista (matkailupalveluiden alueita, RM) luonnonmetsiin ja harjumetsiin, mikä vähentää näiden luontotyyppien pinta-alaa jossain määrin.

Kaava-ratkaisussa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden (RM) rakennusvaiheen ja toiminnan aikainen kiintoaines- ja ravinnekuormitus kohdistuu humuspitoisiin järviin ja lampiin. Kun noudatetaan yleiskaavaa varten laaditun vesihuollon yleissuunnitelman suosituksia, uusien maankäyttöalueiden rakentamisaikaisten tai toimintojen käytön aikaisten pintavaluntavesien ei arvioida olevan laadultaan sellaisia, että niistä aiheutuisi merkittäviä haitallisia vaikutuksia humuspitoisten järvien ja lampien luontotyyppille. Yleiskaavan perusteella ei voida aivan tarkasti arvioida vaikutuksia. Vaikutusten arviointi tarkentuu asemakaavavaiheessa, ja siinä vaiheessa voidaan laatia hulevesisuunnitelma.

Kaava-ratkaisussa osoitetut matkailupalveluiden alueet (RM) on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi. Yleiskaavan yleismääräyksissä ohjataan jätevesien käsittelyä ja ohjataan huomioimaan hulevesien laadullinen ja määrällinen hallinta myös rakennusaikana. Asemakaavavaiheessa tarkemmalla suunnittelulla voidaan vähentää ja ehkäistä haitallisia vaikutuksia humuspitoisiin järviin ja lampiin.

5.3.7 Evon leirialueen vaikutukset luontoarvoihin

Kaavassa osoitetaan olemassa oleva Evon leirialue voimassa olevan yleiskaavan mukaisella rajauksella retkeily- ja ulkoilualueena (VR-1). Kaavaratkaisu ei heikennä alueen luontoarvoja suhteessa nykytilanteeseen tai voimassa olevaan kaavaan.

Alueen virkistyskäyttö ja käyttö leirialueena aiheuttaa maaston kulumista. Suurin ja näkyvin vaikutus aiheutuu tallaamisesta, joka hävittää kasvillisuutta ja tiivistää maaperää voimistaen eroosiota. Kasvillisuus ei välttämättä ehdi palautua leirien välisenä aikana. Alue on ollut jo pitkään virkistys- ja leirikäytössä, mikä näkyy etenkin Pitkänniemenkankaalla kenttä- ja pohjakerroksen kasvillisuuden muutoksina ja häviämisenä. Maaperään vaikutukset ovat olleet vähäisiä, koska maaperä on hyvin vettä johtavaa soraa ja hiekkaa, jotka eivät menetä kantavuuttaan tai roudi. Rinteissä suojaavan kasvipeitteen puuttuminen saattaa kuitenkin kiihdyttää eroosiota. Eroosion vaikutuksia vesistöihin on käsitelty luvussa 5.2 Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon.

5.3.8 Vaikutukset luonnonvaroihin

Kaavaratkaisulla ei ole merkittäviä vaikutuksia alueen luonnonvaroihin suhteessa nykytilaan tai voimassa oleviin yleiskaavoihin. Kaavaratkaisu tukee arvokkaiden geologisten muodostumien säilymistä osoittamalla ne. Kaavassa osoitetaan olemassa oleva Ryynhuhdan maa-ainespaikka, josta käsin hoidetaan maa-aineshuolto Metsähallituksen ja osin muidenkin käyttäjien tarpeisiin Evolla. Ryynhuhdassa ei ole aktiivista maa-aineslupaa ja paikalla on toimittu kunnan hyväksynnällä kotitarveoton statuksella. Pienimuotoisella toiminnalla ei ole merkittäviä vaikutuksia kaava-alueen luonnonvaroihin.

Kaavaratkaisun vaikutuksia pohjavesiin on käsitelty luvussa 5.2 Vaikutukset maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon.

5.4 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen

5.4.1 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Yleiskaava luo rungon alueen kehittämislle ja helpottaa jatkosuunnittelua ja yhdyskuntarakenteen tarkoituksenmukaista kehittämistä. Kaavaratkaisu kokonaisuutena huomioi alueen nykyisen merkityksen laajana yhtenäisenä metsäalueena ja laajana yhtenäisenä retkeily- ja ulkoilualueena, jolla on merkitystä luonnonsuojelulle, opetukselle, tutkimukselle ja metsätaloudelle.

Kaavassa ei osoiteta uusia alueita asumista varten. Olemassa olevat erillispientalot ja maatilojen talouskeskukset osoitetaan kaavassa. Kaavaratkaisu tukee tältä osin olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja kaavan vaikutukset jäävät vähäisiksi.

Kaavassa ei osoiteta kokonaan uusia loma-asumisen alueita. Kaavassa osoitetuilla loma-asumisen alueilla on joko nykyisin loma-asuntoja tai niille on osoitettu voimassa olevissa rantaosayleiskaavoissa loma-asuntoja. Kaavaratkaisu tukee tältä osin olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja kaavan vaikutukset jäävät vähäisiksi.

Kaavassa osoitetaan olemassa olevat julkisten palvelujen- ja hallinnon alueet sekä niille jonkin verran laajenemisaluetta nykyisen voimassa olevan yleiskaavan mukaisesti mahdollistaen alueelle sijoittuvien Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) toimintojen kehittämisen. Kaavassa osoitetaan olemassa oleva kylärakenne Evo-keskuksen eteläpuolella. Alueen kaavamääräys mahdollistaa jatkossakin alueella asumisen, virkistystoiminnot sekä alueen monipuolisen kehittämisen. Kaavaratkaisu tukee tältä osin olemassa olevan yhdyskuntarakenteen ja infrastruktuurin käyttöä ja vaikutus yhdyskuntarakenteeseen on positiivinen.

Kaavassa osoitetaan kokonaan ja osittain toteutuneita matkailupalveluiden alueita sekä uusia matkailupalveluiden alueita. Toteutuneista matkailupalveluiden alueista osa on ollut aiemmin varattu julkisille palveluille ja hallinnolle, mutta näiden toimintojen loputtua kiinteistöt on myyty yksityisille omistajille, jotka ovat kehittäneet kohteissa matkailupalveluita pääosin olemassa olleissa tiloissa. Toteutuneen maankäytön osoittaminen yleiskaavassa tukee olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja vaikutus yhdyskuntarakenteeseen on positiivinen, kun aiemmin muussa käytössä olleille alueille on löydetty uusi käyttötarkoitus, joka tukee olemassa olevan rakennuskannan ja infrastruktuurin käyttöä alueilla.

11.11.2025

KO

Matkailupalveluiden alueena (RM) kaavassa osoitetaan pääasiassa valtion maille sijoittuvat jo toteutuneet, voimassa olevissa yleiskaavoissa osoitetut tai uudet matkailupalvelujen alueet. Niille johtaa olemassa olevat tieyhteydet.

Voimassa olevissa yleiskaavoissa osoitettuja toteutuneita tai osittain toteutuneita matkailupalveluiden alueita on Latvajärvellä, Iso Ruuhijärvellä, Syväjärvellä ja Rahtijärvellä. Alueille on olemassa olevat tieyhteydet. Kaavaratkaisu tukee tältä osin olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta ja kaavan vaikutukset jäävät vähäisiksi.

Alisen Niemisjärven itä- ja luoteisrannalla puolestaan on matkailupalveluiden alueita, jotka voimassa olevissa yleiskaavoissa on osoitettu retkeily- ja ulkoilualueeksi, joille saa sijoittaa yleistä virkistystä palvelevia majoitus- ja huoltotiloja. Alueille on olemassa olevat tieyhteydet, mutta Niemisjärvien välinen silta ei kestä ajoneuvoliikennettä nykykunnossaan. Itärannan alue on osittain toteutunut, luoteisrannan alue ei ole vielä toteutunut. Kaavaratkaisu tukeutuu tältä osin osittain olemassa olevaan ja aiemmissa yleiskaavoissa osoitettuun yhdyskuntarakenteeseen. Osayleiskaava mahdollistaa kuitenkin alueiden aiempaa tehokkaamman rakentamisen. Luoteisrannan matkailupalveluiden alueen toteutuminen edellyttää sillan korjaamista ajoneuvoliikenteen kestäväksi. Kaavan vaikutusten yhdyskuntarakenteeseen ei voida katsoa olevan merkittäviä, koska alueet tukeutuvat osittain olemassa olevaan ja aiemmissa yleiskaavoissa osoitettuun yhdyskuntarakenteeseen.

Voimassa olevissa yleiskaavoissa osoitettuja, mutta vielä toteutumattomia matkailupalveluiden alueita on Alisen Rautjärven länsipuolella. Kaavaratkaisu laajentaa yhdyskuntarakennetta suhteessa nykytilanteeseen, mutta ei suhteessa voimassa oleviin yleiskaavoihin. Alueen osoittaminen kaavassa tukee palvelujen ja rakennettavan infrastruktuurin keskittämistä Evo-keskuksen ympäristöön. Edellä mainituista syistä kaavan vaikutusten yhdyskuntarakenteeseen ei voida katsoa olevan merkittäviä tältä osin.

Kokonaan uusia matkailupalveluiden alueita (eli alueita, joiden pääkäyttötarkoitus on voimassa olevissa yleiskaavoissa retkeily (VR), ulkoilu (MU) tai virkistys (VL)) on puolestaan Ylisen ja Alisen Rautjärven välissä, Alisen Niemisjärven länsirannalla ja Kalliojärvellä. Rautjärvien välissä kaavaratkaisu laajentaa yhdyskuntarakennetta suhteessa nykytilanteeseen ja täydentää yhdyskuntarakennetta suhteessa voimassa olevan yleiskaavan ratkaisuun alueen sijoittuessa voimassa olevassa kaavassa osoitetun julkisten palveluiden ja hallinnon sekä matkailupalveluiden alueen väliin. Alueelle on olemassa olevat tieyhteydet. Matkailupalvelujen alueen osoittaminen kaavassa Rautjärvien väliin tukee palvelujen ja rakennettavan infrastruktuurin keskittämistä Evo-keskuksen ympäristöön, mikä vähentää yhdyskuntarakenteen laajenemisesta aiheutuvaa negatiivista vaikutusta.

Alisen Niemisjärven länsirannalla oleva matkailupalveluiden alue laajentaa yhdyskuntarakennetta Niemisjärvillä. Alueelle johtaa olemassa olevat tieyhteydet, mutta alueen toteutuminen edellyttää Niemisjärvien välisen sillan korjaamista ajoneuvoliikenteelle sopivaksi. Matkailupalvelujen alueen osoittaminen kaavassa Alisen Niemisjärven länsirannalle tukee matkailupalvelujen ja rakennettavan infrastruktuurin keskittämistä Niemisjärvien ympäristöön, mikä vähentää yhdyskuntarakenteen laajenemisesta aiheutuvaa negatiivista vaikutusta.

Kalliojärvelle osoitetut matkailupalveluiden alueet laajentavat yhdyskuntarakennetta alueelle, jolla nykyisin on vain retkeilyrakennelmia. Kalliojärvelle on olemassa oleva tieyhteys. Kalliojärven pohjoispäähän osoitetaan voimassa olevassa yleiskaavassa retkeily- ja ulkoilualueeksi, joille saa sijoittaa yleistä virkistystä palvelevia majoitus- ja huoltotiloja. Kaavaratkaisu tukeutuu tältä osin voimassa olevassa yleiskaavassa osoitettuun yhdyskuntarakenteeseen, mutta mahdollistaa rakentamisen aiempaa laajemmalla alueella ja alueen aiempaa tehokkaamman rakentamisen. Kaavaratkaisu hajauttaa yhdyskuntarakennetta negatiivisella tavalla.

Koko kaava-alueen rakenteen kannalta laajojen matkailupalveluiden alueiden keskittäminen erityisesti Evo-keskuksen ympäristöön ja Niemisjärville sekä vähäisempien aluevarausten keskittäminen muutamien muiden järvien rannoille ja rakentamisalueiden sijoittaminen pääosin nykyisen rakennuskannan yhteyteen on yhdyskuntarakenteen eheyden kannalta hyvä ratkaisu.

Kaavaluonnosta valmisteltaessa kaava-alueen maanomistajilla oli mahdollisuus ilmaista omat tavoitteensa maankäytön suhteen omistamillaan kiinteistöillä. Maanomistajien tavoitteet on pyritty huomioimaan kaavaratkaisussa sikäli kuin ne ovat tukeutuneet voimassa oleviin kaavoihin tai toteutuneeseen maankäyttöön aiemmin kaavoittamattomalla alueella. Kaavaluonnosta valmisteltaessa yksityisten maanomistajien kanssa on tarvittaessa tehty kaavoitussopimus heidän maankäyttötavoitteidensa huomioimisesta kaavaratkaisussa.

Kaavassa ei ole määrätty ehdotonta rakentamisrajoitusta (MRL 43 § 2 mom.), joten kaava ei aiheuta kohtuutonta haittaa kenellekään maanomistajalle.

5.4.2 Vaikutukset yhdyskunta- ja energiatalouteen

Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) kampuksen yhteydessä on kampuksen tarpeisiin pohjavedenottoamo Rusthollinkankaan pohjavesialueella ja pienpuhdistamo jätevesille. HAMK ei ole kiinnostunut lisäämään uusia toimijoita vesihuollon järjestelmiinsä.

Osayleiskaavassa osoitetuille uusille matkailupalveluiden aluevarauksille on hankittava käyttövesi ja jätevedet on käsiteltävä tai kuljetettava pois. Käyttöveden organisoinnista

11.11.2025

KO

tulisi vastata yhtenäisyyden takaamiseksi ja lupaprosessien helpottamiseksi yksi toimija, suunnitellusti Metsähallitus. Kaava-alueella on pohjavesialueita, joilta käyttövesi voidaan ottaa. Luultavasti käyttövettä on saatavissa myös pohjavesialueiden ulkopuolelta. Luontevinta käyttövesi on ottaa Rusthollinkankaan pohjavesialueelta, jolle osa matkailupalveluiden alueista sijoittuu. Jos matkailupalveluiden alueet toteutuvat Rautjärvien ympäristössä kokonaisuudessaan ja jos Evo-keskukselta suunnitellaan johdettavan tai kuljetettavan vettä Kalliojärvelle ja Niemisjärvelle, vedenottamon perustamista on syytä harkita myös esimerkiksi Pitkänniemenkankaan tai Tullinkankaan pohjavesialueille, joiden antoisuus on Rusthollinkangasta suurempi. Tällöin välimatka veden johtamiselle kuitenkin kasvaa, mikä kasvattaa kustannuksia.

Lähtökohtaisesti jätevesistä huolehtiminen kuuluisi kaavassa osoitettaville matkailupalveluiden alueille sijoittuville majoitusyrityksille. Kaavan vaikutusten arvioinnin tueksi tehdyssä vesihuollon yleissuunnitelmassa esitetään, että jätevesihuolto Evo-keskuksen ympäristössä ja Niemisjärven alueelle toteutettaisiin paikallisesti, joko umpisäiliöillä tai biologiskemiallisilla pienpuhdistamoilla. Kalliojärvellä muodostuvien harmaiden jätevesien käsittely on esitetty toteutettavaksi sakokaivoilla + imeytyskentillä. Jos majoitustoiminta toteutuu kokonaisuudessaan kaavassa esitetyllä laajuudella, myös kunnalliseen jätevesiverkostoon (HS-vesi) liittymistä on suositeltavaa harkita. Lähin kunnallinen vesijohto- ja jätevesiverkosto on HS-veden ja sijaitsee n. 12 km päässä Evolta.

Kaava-ratkaisu ei edellytä uusien tieyhteyksien rakentamista. Kaavassa osoitetut uudet maankäyttöalueet tukeutuvat olemassa oleviin teihin. Nykyisellä tieverkolla on kaksi siltaa, jotka eivät tällä hetkellä kestä ajoneuvoliikennettä. Toinen silloista on Niemisjärvien välinen silta Niemisjärventielle ja toinen Keltaojan silta Talvilammentielle. Niemisjärvet pääsee nykyisin kiertämään niiden eteläpuolelta, mutta kiertotien pituus on n. 4 km suoran reitin ollessa n. 1 km. Keltaojan silta on mahdollista kiertää pieniä teitä pitkin Sorsajärven pohjoispuolelta. Sillan toiselle puolelle lenkki tekee yli 10 km. Etelästä silta on mahdollista kiertää pääasiassa hieman isompia teitä pitkin, mutta tämän lenkin pituus on lähemmäs 15 km. Sekä Niemisjärventie että Talvilammentie ovat yksityisteitä ja kustannukset siltojen korjaamisesta tai uusimisesta kuuluvat tiekunnalle. Valtio on kummankin tiekunnan osakas. Niemisjärventietä saattaa olla muutenkin tarve parantaa liikenteen sujuvuudeksi, mikäli kaavassa osoitetut kaikki matkailupalveluiden alueet toteutuvat Niemisjärvillä kaavan vaikutusten arvioinnissa käytetyllä tehokkuudella. Talvilammentien varrelle eikä muuallekaan kaavan itäosaan ole osoitettu uusia maankäyttöalueita.

Kaavassa osoitetut maantiet sekä yksityistiet kuuluvat lähtökohtaisesti kokonaisuudessaan talvikunnossapidon piiriin, jolloin mahdollistetaan ympärivuotinen retkeily ja matkailupalveluiden käyttö.

Raskaan liikenteen lisääntyminen voi heikentää kaava-alueen yksityisteiden kuntoa. Raskas liikenne kaava-alueella lisääntyy matkailupalveluiden alueiden rakentamisen aikana. Vaikutus on tällöin väliaikainen. Mikäli matkailupalveluiden alueiden jätevesihuolto toteutetaan säiliöautoilla tyhjennettävillä umpisäiliöillä, raskas liikenne lisääntyy pysyvästi. Teiden pysyminen hyvässä kunnossa voi vaatia aiempaa enemmän teiden kunnossapitoa tai edellyttää teiden parantamista tai esimerkiksi kohtaamispaikkojen lisäämistä.

Kaava-alue kuuluu Elenian sähköverkkoalueeseen. Kaava-alueella ei ole suurjänniteverkon sähkölinjoja eikä alueelle osoiteta sellaisia. Keski- ja pienjänniteverkko kattaa pääosin kaava-alueen nykyiset toiminnot, kuten asutuksen, julkisen palvelun ja hallinnon alueet ja matkailupalveluiden alueet. Mikäli kaavassa Niemisjärville osoitetut kaikki matkailupalveluiden alueet toteutuvat alueen sähköverkkoa saattaa olla tarpeen uusia ja rakentaa alueelle samalla tietoliikenneyhteydet.

5.4.3 Vaikutukset liikenteeseen ja liikenneturvallisuuteen

Yleiskaava ei sisällä uusia tielinjauksia. Kaavassa osoitetut uudet maankäyttöalueet sijoittuvat nykyisten teiden yhteyteen. Kaava-alueen länsi- ja itäosassa tunnistettiin yhteyspuutteet Niemisjärventien ja Talvilammentien silloilla, jotka eivät kannata ajoneuvojen painoa. Siltojen parantaminen poistaa yhteyspuutteet ja kehittää alueen liikenneverkon yhtenäisyyttä, mahdollistaa liikkumisen halutuille retkeilyalueille ja parantaa huoltoliikenteen toimivuutta alueella.

Uuden kaavan mahdollistamana Evon alueelle arvioitiin vuoden 2045 tasolla enimmäisvierailijamäärien olevan vuosittain noin 123 000–157 000 kävijää. Todennäköisesti kaikki kaava-alueen mahdollistama rakentamien ei toteudu, jolloin vierailijamäärä jää ennustetta pienemmäksi. Henkilöautomatkojen keskiuormitukseksi arvioitiin noin 2,5 henkilöä henkilöautoa kohti, jolloin vuosittain tehtävien henkilöautomatkojen määrä Evon retkeilyalueelle olisi noin 94 000–119 000. Keskimääräinen vuorokausiliikenne retkeilyalueelle henkilöautoin olisi noin 260–330 ajoneuvoa vuorokaudessa sisältäen saapuvan ja poistuvan liikenteen.

Kasvavan henkilöautoliikennesuoritteen myötä kaava-alueelle on todennäköisesti tarpeen rakentaa myös uusia pysäköintipaikkoja. Evon reittien ja polkujen yhteydessä on nykytilassa virallisia pysäköintipaikkoja hieman yli sadalle pysäköidylle ajoneuvolle yhtäaikaaisesti, mikä ei riitä kattamaan pysäköintipaikkojen tarvetta, mikäli kävijämäärät kasvavat ennakoidusti. Uusia pysäköintipaikkoja tulee kuitenkin tarjolle uusiin majoitusmatkailupalveluihin, mikä kattaa suuren osan ennakoiduista pysäköinnin tarpeesta.

Liikenteen toimivuuden ja sujuvuuden kannalta kaavan mahdollistama ja muodostama uusi liikennesuorite ei aiheuta merkittävää haittaa. Liikennemäärät ovat suurtaapahtumia lukuun

ottamatta maltillisia ja liikenne on sujuvaa ja toimivaa. Suur tapahtumien aikaan pääasiallinen liikenne alueelle tapahtuu linja-autokuljetuksilla kaava-alueen ulkopuolelta, mikä edesauttaa liikenteen sujuvuutta myös niiden aikaan.

Liikenne tukeutuu suunnittelualueella kantatiehen 53, jota pitkin alueelle saavutaan ja poistutaan. Kaava-alueen sisällä liikenne suuntautuu alueen maankäytön ja matkailupalveluiden mukaisesti hajautuen alemmalle yhdystie- ja yksityistieverkolle.

Liikenneturvallisuuden kaava-alueella voidaan ennakoida pysyvän hyvällä tasolla. Alueella ei ole tiedossa olevia suuria liikenneturvallisuushaasteita tai onnettomuuskasauksia ja alueen liikennemäärien kehityksen tulevaisuudessa voidaan ennakoida olevan varsin maltillista. Kuitenkin tieverkon vähittäin vilkastuva liikenne sekä matkailun ja tapahtumien aiheuttamat liikennepiikit luovat kasvavia turvallisuusriskejä. Alueen yksityistiet ovat kapeita ja paikoin mutkaisia, niiden kunto ja kantavuus vaihtelee, mikä heikentää ajomukavuutta ja liikenneturvallisuutta. Liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta voidaan parantaa erilaisin liikenteen ohjauksen keinoin, kuten selkeillä opasteilla.

Pitkäniemen alueella sijaitsee Evon leirialue, jota mm. Suomen Partiolaiset käyttävät suurleirien ja erilaisten muiden tapahtumien järjestämiseen. Aluetta käytetään myös piirileirien ja lippukuntaleirien järjestämiseen. Myös muut toimijat järjestävät alueella leirejä ja tapahtumia. Partiolaisten suurleireillä osallistujien määrä on 10 000–15 000 ja majoitus järjestetään telttamajoituksena, vierailijoita voi olla yhteensä 20 000 leirin aikana. Suurleireille leiriläiset kuljetetaan linja-autoilla. Myös vierailupäivinä bussit kuljettavat leirivieraat suurimmista Etelä-Suomen kaupungeista ja vierailijapysäköintiä varten järjestetyltä alueelta. Vierailijapysäköinti on viime vuosina järjestetty Iso-Evolla tarkoitusta varten vuokratuilla pelloilla. Leirien käymäläjätteet kuljetetaan loka-autoilla kunnalliselle jätevedenpuhdistamolle käsiteltäviksi.

5.5 Vaikutukset kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön

5.5.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön, kyläkuvaan ja rakennettuihin kulttuuriympäristöihin

Kaavaratkaisu osoittaa olemassa olevat asutuksen (AO, AM, AT, RA) alueet sekä olemassa olevat julkisten palveluiden ja hallinnon alueet (PY). Kaavassa osoitetaan myös olemassa olevia matkailupalveluiden alueita (RM ja VR-2). Tältä osalta vaikutukset rakennettuihin ympäristöihin jäävät vähäisiksi. Aiemmin riistantutkimusasemana ja kalastuskoeasemana toimineet, voimassa olevissa yleiskaavoissa julkisen palvelun ja hallinnon alueiksi osoitetut alueet osoitetaan yleiskaavaratkaisussa alueiden nykyisten toimintojen mukaan

11.11.2025

KO

matkailupalveluiden alueiksi. Ratkaisu tukee alueiden rakennuskannan säilymistä osoittamalla alueille uuden käyttötarkoituksen ja vaikutukset rakennettuun ympäristöön jäävät vähäisiksi.

Kaavassa osoitetaan myös uusia matkailupalveluiden alueita (RM). Niistä osa on osoitettu voimassa olevissa yleiskaavoissa. Uusien matkailupalveluiden alueiden toteutuminen laajentaa rakennettuja ympäristöjä kaava-alueella. Koko kaava-alueen pinta-alan nähden muutos on vähäinen, mutta suhteessa kaava-alueen nykyisiin rakennettuihin ympäristöihin muutos on merkittävä. Matkailupalvelujen alueiden kaavamääräyksessä ohjataan huomioimaan maisemalliset näkökohdat sekä rakennusten sopeuttaminen luonnonmaisemaan ja/tai alueilla sijaitsevaan arvokkaaseen rakennuskantaan, millä lievennetään uuden rakentamisen aiheuttamia vaikutuksia maisemaan.

Kaavassa ei osoiteta uusia tieyhteyksiä rakennettavaksi. Olemassa olevat ulkoilureitit on osoitettu kaavassa. Uusia ulkoilureittejä ei osoiteta kaavassa, mutta kaavassa on osoitettu yksi tunnistettu ulkoilureitin yhteystarve. Kaavamääräykset mahdollistavat uusien ulkoilureittien ja retkeilyyn ja ulkoiluun liittyvien rakennelmien ja muiden rakenteiden rakentamisen sekä Evon retkeilyalueelle (VR) että Evon opetusmetsän alueelle (MU-1).

Nykytilassa kaava-alueen ainoa laajempi rakennettu alue on Evo-keskus, jonne sijoittuu Hämeen ammattioppilaitoksen (HAMK) Evon kampus opetustiloineen ja asuntoloineen, muuta asutusta ja HAMK:n käytössä olevia virkistysalueita. Alueen rakennetun ympäristön ja maiseman ominaispiirteitä on tarkasteltu kaavaa varten tehdyssä Evo-keskuksen rakennetun kulttuuriympäristön selvityksessä. Selvityksessä rajattu kyläkuvallisesti tärkeä alue on osoitettu kaavassa ja kaavamääräyksessä ohjataan säilyttämään alueen merkittävät ympäristöt ja edistämään kulttuuriympäristön ja maiseman arvojen säilymistä. Määräyksessä ohjataan myös uudis- ja korjausrakentamista. Kyläkuvallisesti tärkeälle alueelle ei osoiteta muuttuvaa maankäyttöä. Kaavaratkaisu tukee kyläkuvan säilymistä Evo-keskuksessa ja sillä on positiivinen vaikutus nykyisen kyläkuvan säilymiseen alueella.

Kaavassa osoitetaan valtakunnallisesti (rky) ja maakunnallisesti (mrky) merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja määrätään säilyttämään alueiden kulttuurihistorialliset ympäristöt. Määräyksessä ohjataan myös uudis- ja korjausrakentamista. Alueille sijoittuvat nykyiset rakennetut ympäristöt on huomioitu niiden nykyisen käyttötarkoituksen mukaisesti kaavaratkaisussa. Rky- ja Mrky-alueilta osoitetaan suojeltava rakennuskanta (sr-1) ja säilytettävä rakennuskanta (sr-2) omin merkinnöin sekä osoittamalla alueet, joilla ympäristö säilytetään (PY/s ja AT/s). Arvokkaan rakennuskannan purkaminen kielletään sr-1 kohteiden kaavamääräyksessä sekä alueilla, joilla ympäristö säilytetään. Kaavaratkaisu tukee rky- ja mrky-alueiden rakennuskannan arvojen säilymistä ja sillä on positiivinen vaikutus alueiden arvojen säilymiseen. Keskeinen kulttuuriympäristö on asemakaavoitettu

11.11.2025

KO

ja voimassa olevassa asemakaavassa huomioidaan alueen rakennetun kulttuuriympäristön arvot.

Rky- ja Mrky-alueille osoitetaan olemassa olevasta rakennuskannasta hieman erilleen uusia matkailupalveluiden alueita nykyisin metsäiseen ympäristöön. Matkailupalvelujen alueiden kaavamääräyksessä ohjataan huomioimaan maisemalliset näkökohdat sekä rakennusten sopeuttaminen luonnonmaisemaan ja/tai alueilla sijaitsevaan arvokkaaseen rakennuskantaan. Määräykset tukevat osaltaan rky- ja mrky-alueiden alueiden arvojen huomioimista tarkemmassa suunnittelussa. Alueiden toteutuminen ei heikennä rky- ja mrky-alueiden rakennuskantaan liittyviä arvoja.

Rky- ja mrky-alueiden kulttuurihistoriallinen arvo liittyy rakennuskannan lisäksi alueella harjoitettuun metsätalouteen. Kaavassa Rautjärvien pohjoispuolelle osoitettujen matkailupalveluiden alueiden toteutumisen myötä laaja yhtenäinen metsäalue tulee alkamaan nykyistä hieman etäämmältä arvoalueiden nykyisistä rakennetuista ympäristöistä pohjoisessa. Suhteessa voimassa olevaan yleiskaavaan kaavaratkaisu siirtää matkailupalveluiden alueiden painopisteen Evo-keskuksen eteläpuolelta pohjoispuolelle. Matkailupalvelujen alueiden kaavamääräyksessä ohjataan huomioimaan maisemalliset näkökohdat sekä rakennusten sopeuttaminen luonnonmaisemaan ja/tai alueilla sijaitsevaan arvokkaaseen rakennuskantaan. Myös rannat ohjataan säilyttämään pääasiallisesti vapaana rakentamisesta ja puustoisina. Määräykset tukevat arvoalueiden jo rakennettujen ympäristöjen yhteyden säilymistä ympäristön laajoihin metsäalueisiin. Suhteessa voimassa oleviin yleiskaavoihin kaavaratkaisu ei heikennä arvoalueiden jo rakennettujen ympäristöjen yhteyden säilymistä ympäristön laajoihin metsäalueisiin. Maiseman näkökulmasta asiaa on käsitelty seuraavassa luvussa.

Kaavassa osoitetaan suojeltavat rakennukset tai rakennusryhmät (sr-1), säilytettävät rakennukset tai rakennusryhmät (sr-2) sekä alueet, joilla ympäristö säilytetään (PY/s, AT/s ja RM-2/s) kaavaa varten tehtyjen rakennetun kulttuuriympäristön selvitysten suositusten mukaisesti asianmukaisin kaavamääräyksin. Kaavaratkaisu tukee kohteiden ja alueiden arvojen säilymistä.

Kaavan yleismääräykset maiseman ja kulttuuriympäristöjen huomioimisesta tukee niihin liittyvien arvojen säilymistä kaava-alueella. Yleismääräyksessä ohjataan varmistamaan maisemallisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen kaava-alueella ja ohjataan vaalimaan rantavyöhykkeiden kerroksellista kasvillisuutta. Lisäksi yleismääräyksen mukaan asemakaavoja laadittaessa on huomioitava alueella oleva arvokas rakennettu kulttuuriympäristö.

5.5.2 Vaikutukset maisemaan

Maisemakuvaltaan suljettua kaava-aluetta hallitsevat eri-ikäiset metsät. Kaava-alue on pitkään ollut talousmetsäkäytössä, joskin alueella on etenkin suojelualueilla myös aarnimetsää. Yleiskaavaratkaisussa on huomioitu kaava-alueen nykyinen maisemakuva ja kaavaratkaisu säilyttää alueen maisemakuvan ominaispiirteet osoittamalla laajat alueet maa- ja metsätalouskäyttöön (M, MY, MU-1) sekä retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR, VR-1, VR-3). Maisemakuvan säilymistä kaava-alueella tukee myös kaavassa osoitetut laajat luonnonsuojelualueet (SL-1 ja SL-2) sekä luonnonsuojeluohjelmien alueiden (rso, sso, amo) osoittaminen kaavassa. Suojelualueilla (SL-1) metsät ovat iäkkäitä, muilla alueilla niiden ikä vaihtelee. Evon opetusmetsän alueella (MU-1) metsiä käytetään mm. opetuskäyttöön ja talousmetsinä. Metsät ovat rajoitetusti metsätalouskäytössä myös Evon retkeilyalueella (VR). Alueiden käyttöä ohjaa mm. ulkoilulaki, metsälaki ja luonnonsuojelulaki sekä retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma, Evon alue-ekologinen suunnitelma ja Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma.

Suljetun maisemakuvan takia kaava-alueella ei muodostu pitkiä avoimia näkymiä, joten kaavassa esitettyjen muuttuvan maankäytön alueiden vaikutukset maisemaan jäävät paikallisiksi. Pisimmät ja laajimmat avoimet näkymät muodostuvat kaava-alueella vesistöjen yli. Yleiskaavassa osoitetaan uusia matkailupalveluiden alueita Ylisen Rautjärven, Alisen Niemisjärven ja Kalliojärven rannoille. Matkailupalvelujen alueiden kaavamääräyksessä ohjataan huomioimaan maisemalliset näkökohdat sekä rakennusten sopeuttaminen luonnonmaisemaan ja/tai alueilla sijaitsevaan arvokkaaseen rakennuskantaan. Myös rannat ohjataan säilyttämään pääasiallisesti vapaana rakentamisesta ja puustoisina. Määräykset tukevat järvien yli avautuvien näkymien nykyluonteen säilymistä.

Kaavan yleismääräykset maiseman ja kulttuuriympäristöjen huomioimisesta tukee niihin liittyvien arvojen säilymistä kaava-alueella. Yleismääräyksessä ohjataan varmistamaan maisemallisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen kaava-alueella, ohjataan vaalimaan rantavyöhykkeiden kerroksellista kasvillisuutta ja välttämään rantamaisemaa muuttavia täyttöjä.

Kaavassa ei osoiteta kantatien varteen muuttuvaa maankäyttöä. Tiemaisema kantatien varrella säilyy nykyisellään. Seututien tasoisen Vappulantien varrelle ei myöskään osoiteta muuttuvaa maankäyttöä, eikä tiemaisemat siten muutu. Seututien tasoisen Opistontien varrelle osoitetaan Rautjärven pohjoispuolelle uusia matkailupalveluiden alueita. Tiemaisema muuttuu rakennetummaksi niiden toteutumisen myötä. Sama koskee yksityisteitä, joiden varsille osoitetaan uusia matkailupalveluiden alueita Niemisjärventien ja Apajatien varrella. Niemisjärventietä saattaa olla tarve leventää tai sen varrelle on

sijoitettava kohtaamispaikkoja, mikäli yleiskaavassa osoitetut matkailupalveluiden alueet lähtevät toteutumaan Niemisjärvellä. Tämä voi muuttaa jonkin verran tien luonnetta.

Yleiskaavassa osoitetaan olemassa olevat retkeilyreitit. Niiden osalta kaavalla ei ole vaikutusta maisemaan. Evon retkeilyalueella (VR) ja Evon opetusmetsässä (MU-1) sallitaan retkeilyyn ja ulkoiluun liittyvän reitistön rakentaminen. Niiden toteuttamisen vaikutukset maisemaan jäävät hyvin paikallisiksi peitteisen maisemakuvan takia.

Yleiskaavassa osoitetaan valtakunnallisesti arvokas maisema-alue ja ohjataan säilyttämään arvokas maisemakokonaisuus asianmukaisella kaavamääräyksellä. Alueen maankäyttö osoitetaan pääpiirteissään toteutuneen mukaisesti. Maisema-alueelle osoitetaan uutta maankäyttöä Rautjärvien ympäristön matkailupalveluiden alueet ja vähäiset laajennukset julkisten palveluiden ja hallinnon alueeseen (PY) ja kyläalueeseen (AT). Julkisten palveluiden ja hallinnon alueen sekä kyläalueen vähäinen laajennus ja osa matkailupalveluiden alueista on osoitettu voimassa olevissa yleiskaavoissa. Aluerajaukset huomioivat alueen maiseman ominaispiirteet. Tältä osin yleiskaavaratkaisu ei heikennä alueen maisemallisia arvoja.

Yleiskaavassa osoitetaan maisema-alueelle kokonaan uusi matkailupalveluiden alue Rautjärvien pohjoispuolelle. Kaavamääräyksiin turvataan alueen maisemallisten ominaispiirteiden säilyminen. Yleiskaavaratkaisu ei lisää maisema-alueella uusien matkailupalveluiden alueiden pinta-alaa suhteessa voimassa olevaan yleiskaavaan, koska kaavassa jätetään osoittamatta voimassa olevien yleiskaavojen matkailupalveluiden alueiden aluevaraukset Rautjärvien eteläpuolelta. Vaikutukset valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen jäävät tämän vuoksi vähäisiksi.

Kaavan yleismääräyksissä määrätään, että kaavassa osoitetuilla kyläalueilla (AT, AT/s), loma-asuntoalueilla (RA, RA-1), matkailupalveluiden alueilla (RM, RM-1, RM-2, RM-2/s), julkisten palveluiden ja hallinnon alueilla (PY, PY/s) ja yhdyskuntateknisen huollon alueella (ET-1) maisemaa muuttava maanrakennustyö, maisemaa muuttava puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia. Yleismääräyksellä tuetaan maisemallisten arvojen säilymistä kaava-alueella.

Kaavassa osoitetaan arvokas geologinen harjumuodostuma ja arvokas geologinen moreenimuodostuma (ge). Arvokkaan geologisen muodostuman (ge) kaavamääräyksessä kielletään toimenpiteet, jotka heikentävät alueen maisemallisia tai geologisia arvoja. Alueille ei esitetä muuttuvaa maankäyttöä. Kaavaratkaisu tukee alueiden arvojen säilymistä.

Kaava-alue kuuluu suurelta osin rantojen suojeluohjelman alueeseen. Vain kaavan länsiosia ja eteläreuna jäävät rajauksen ulkopuolelle. Rantojensuojelun ohjelman alueella muuttuvaa maankäyttöä esitetään ainoastaan Evo-keskuksen läheisyydessä Ylisen Niemisjärven rannalle. Ylisen Niemisjärven rannat ovat jo nykytilassa osittain rakennetut, kun mm. Evon

kampuksen rakennuskantaa on sen rannalla. Yleiskaavassa on osoitettu Ylisen Niemisjärven länsipuolelle uusi matkailupalveluiden alue. Sen kaavamääräyksessä ohjataan huomioimaan maisemalliset näkökohdat ja säilyttämään rannat pääasiallisesti vapaana rakentamisesta ja puustoisena.

5.5.3 Vaikutukset arkeologiseen kulttuuriperintöön

Kaava-alueen arkeologinen kulttuuriperintö on inventoitu ja inventointiraportti on kaava-aineiston liitteenä. Kaava-alueella olevat muinaismuistokohteet tai alueet, muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet sekä mahdolliset muinaisjäännökset tai havaintokohteet esitetään inventoinnin suositusten mukaisesti. Kohteita koskevin kaavamääräyksiin sekä kaavan yleismääräyksiin tuetaan kohteiden huomioimista tarkemmassa suunnittelussa ja niiden säilymistä.

Kaavassa on osoitettu matkailupalveluiden alueita Alisen Rautjärven länsi- ja pohjoispuolelle. Alisen Rautjärven länsipuolinen matkailupalveluiden alue on osoitettu jo voimassa olevassa yleiskaavassa, mutta se ei ole toteutunut eikä aluetta ole asemakaavoitettu. Alisen Rautjärven pohjoispuoliset matkailupalveluiden alueet ovat kokonaan uusia. Alueille sijoittuu muinaismuistokohteita, joista etenkin Alisen Rautjärven länsipuoliset kohteet pitävät sisällään useita, jopa kymmeniä erillisiä kuoppajäännöksiä. Inventoinnin yhteydessä jäännöksille tehtiin tarkat aluerajaukset. Yleiskaavan yleispiirteisyyden ja käytetyn mittakaavan vuoksi muinaisjäännökset esitetään kaavassa kohdemerkinnöin. Tarkat rajaukset ohjeistetaan tarkistamaan kaavamääräyksissä. Matkailupalveluiden alueet on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi, jolloin muinaisjäännösten rajaukset voidaan huomioida osana tarkempaa suunnittelua.

5.6 Vaikutukset elinkeinoelämään

Evon kuten muidenkin retkeilyalueiden sekä kansallispuistojen kävijämääriä ja taloudellista vaikuttavuutta seurataan vuositasolla. Viimeisimmät tiedot ovat saatavissa vuodelta 2021.

Taulukko 12 Evon retkeilyalueen kävijämäärät ja taloudellinen vaikuttavuus vuonna 2021.

Valtion retkeilyalue	Kokonaistulo-vaikutus (milj. €)	Kokonaistyöllisyysvaikutus (htv)	Tulovaikutus kun alue matkan tärkein kohde (milj. €)	Työllisyysvaikutus kun alue matkan tärkein kohde (htv)	Käyntimäärä
Evon retkeilyalue	1,4	12	1,0	9	78 100

Metsähallituksen erälupan sijoitettu euro tuottaa määränpäänä olevalle maakunnalle keskimäärin noin 10 euroa. Evon metsästyksen ja kalastuksen aluetaloudellisten vaikutusten voi tämän perusteella arvioida olevan noin 1 milj. €.

Metsähallituksen ympäristöoppaaseen perustuen valtion retkeilyalueilla, Evo mukaan lukien, käytetään vain peitteellistä metsienkäsittelyä. Retkeilyalueen puuston kasvu on noin 34 000 m³/v ja hakkuumäärä nykyisillä rajoitteilla ja käsittelytavoilla on ollut noin 10 000 m³/v. Hakkuumäärän ja kasvun suhde on tarjonnut jo nykyisin hyvät edellytykset eri käyttötarpeet ja monimuotoisuuden huomioivaan metsätalouteen.

Retkeilyalueen metsätalouden vaikuttavuutta voidaan arvioida hakkuumäärään ja puun käytön keskimääräiseen työllisyy- ja talousvaikutukseen perustuen seuraavasti:

- Hakkuumäärä n. 10 000 m³/v
- Vaikutus metsäteollisuuden liikevaihtoon 4,5 milj. €/v
- Työllisyysvaikutus, suora, 5 htv/v
- Työllisyysvaikutus, sis. välilliset, 17 htv/v

Nykytilanteessa Evon retkeilyalueen eri käyttömuotojen työllisyysvaikutukset ovat olleet yhteensä noin 25-30 htv ja talousvaikutukset noin 7 milj. €/v.

Kaavaratkaisulla ei aiheuteta muutoksia alueella tapahtuvaan maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Maa- ja metsätalouden harjoittamista alueella ohjaavat samat tekijät kuin ennen yleiskaavan muutosta tai yleiskaavan laadintaa. Metsätalouskäytössä olevat yksityisten tahojen omistamat metsät osoitetaan kaavassa maa- ja metsätalousalueina (M tai MY). Yksityisillä maanomistajilla säilyy oikeus harjoittaa metsätaloutta normaalisti näillä alueilla. Metsätalouden harjoittamista ohjaa Metsälaki. Alueille on mahdollista myöntää kestävän metsätalouden rahoituslain mukaisia tukia eli Kemera-tukia. Maataloustukia on mahdollista hakea myös yleiskaavassa asumiseen osoitetuille alueille.

Kaava parantaa erilaisten matkailupalvelujen toimintaedellytyksiä alueella voimakkaasti. Kaava vahvistaa alueella tapahtuvaa matkailuun liittyvää elinkeinotoimintaa mahdollistamalla uusien matkailupalveluja palvelevien rakenteiden sijoittumisen alueelle. Lisäksi alueen yksityisille maanomistajille on kaavamääräyksen mahdollistettu pienimuotoisen palvelutoiminnan rakentaminen kyläalueilla (AT) ja maatilojen talouskeskusten alueella (AM).

Kaavassa osoitetut matkailupalveluiden alueet (RM) on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi. Yleiskaavassa ei esitetä niille mitoitusta, kuten aluetehokkuutta tai rakennusoikeutta. Alueiden mitoitus ratkaistaan asemakaavoituksen yhteydessä. Yleiskaavan vaikutusten arvioinnin tueksi on kuitenkin arvioitu kaavassa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden

mahdollista mitoitus. Kaavatyön yhteydessä arvioitu mitoitus pohjautuu Evon maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmassa (2020) esitettyihin ratkaisuihin ja toisaalta tavoitteeseen nostaa retkeilyalueen kävijämääriä ja kävijöiden viipymäaikoja. Kaavatyön yhteydessä matkailupalveluiden alueiden rajausta ja mitoitus on tarkistettu suhteessa yleissuunnitelmaan mm. kaavaa varten laadittujen selvitysten tulosten perusteella. Koska asemakaavoitettaviksi tarkoitettujen matkailualueiden rakentamistehokkuuksia ei määritellä yleiskaavassa, alueiden toteutus voi poiketa vaikutusten arvioinnin pohjaksi arvioidusta mitoituksesta. Alueiden mitoitus on esitelty luvussa 4.1.2 Mitoitus.

Niemisjärvillä ja Kalliojärvellä yleiskaavaratkaisu mahdollistaa kutakuinkin Evon maankäytön ja matkailun yleissuunnitelman (2020) mukaisen rakentamisen, Rautjärvien ympäristössä selvästi vähemmän. Matkailualueiden arvioituja kerrosalaneliömetrejä on käytetty pohjana arvioitaessa alueiden mahdollistamia huonevuorokausien ja yöpymisvuorokausien määrää sekä majoituspalveluissa yöpyvien vuosittaisia kävijämääriä.

Huomioimalla viime vuosina Evolla toteutunut kävijämäärä ja varautumalla kävijämäärien lievään kasvuun voidaan arvioida, että kävijämäärä olisi noin 87 000 päiväkävijää ja telttailijaa kahdenkymmenen vuoden päästä. Lisäämällä majoitusliikkeissä yöpyvät mukaan kävijämääräarvioon maksimi-arvio vuosittaisista kävijöistä on noin 150 000 – 160 000 vuosittaisia kävijää. Arvio on hyvin linjassa Evon retkeilyalueen maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmassa esitetyn arvion kanssa ollen noin 50 000 kävijää vähemmän.

Kävijämäärän perusteella voidaan arvioida, että yleiskaavaratkaisun matkailuun liittyvät taloudelliset vaikutukset ovat noin $\frac{3}{4}$ Evon maankäytön ja matkailun yleissuunnitelmassa esitetystä. Siinä matkailun suhteen esitetään seuraavia tavoitteita ja vaikutuksia elinkeinoelämään vuoteen 2030 mennessä:

- Kävijämäärät ovat 200 000 / vuosi, yöpyvien ja kansainvälisten matkailijoiden määrä kasvanut, ympärivuotisten matkailijoiden määrä kasvanut.
- Välitön tulo- ja työllisyysvaikutus on 8,2 M € / vuosi ja 90 henkilötyövuotta, uudet matkailuinvestoinnit mahdollistavat kehityksen, yöpyvien suhteellisen osuuden kasvun, maksullisen majoituksen osuuden kasvun, viipymien pidentymisen, matkailijoiden rahankäytön kasvun majoitukseen ja aktiviteetteihin. Palvelutarjonnan lisääntyminen vaikuttaa työllisyysmahdollisuuksiin alueella.
- Alueelle on saatu vähintään 4 uutta majoitusinvestointikokonaisuutta (laadukas majoitus ja niihin liittyvät aktiviteetti- ja ravintolapalvelut).
- Alueelle on saatu vähintään 3 uutta matkailuyrittäjää.

Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa (2015) puolestaan on arvioitu seuraavaa silloisten kävijämäärien (n. 60 000) ja kävijäennusteen (100 000 kävijää vuonna 2030) pohjalta:

11.11.2025

KO

- Retkeilyalue tuottaa lähialueen elinkeinoelämään nykyisten kävijämäärien mukaan noin 2,5 miljoonaa euroa vuosittain.
- Metsähallituksen alueiden investointikustannukset seuraavalla 15-vuotiskaudella olisivat vähintään noin 290 000 € euroa, ja ylläpitokustannukset noin 175 000 euroa vuosittain.

Kaava-alueella toimii Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) Evon kampus, jossa koulutetaan luonnonvara-alan ja biotalouden osaajia suomen- ja englanninkielisissä tutkinto-ohjelmissa (AMK, YAMK, Bachelor of Natural Resources). Evolla opiskelee noin 230 opiskelijaa ja työskentelee noin 20 HAMK:n henkilökunnan jäsentä. Kaavaratkaisulla tuetaan HAMK:n toiminnan jatkumista ja kehittämistä alueella osoittamalla keskeinen kampusalue julkisten palvelujen ja hallinnon alueena (PY, PY/s). Aluevaraus mahdollistaa kampusalueen laajentamisen itään, mikäli esimerkiksi oppilasasuntoloita tarvitaan tulevaisuudessa lisää.

Evon kampuksella annettavan opetuksen kannalta kampusta ympäröivä Evon opetusmetsä on erittäin tärkeä. Metsähallitus ja HAMK ovat tehneet sopimuksen opetusmetsän käytöstä opetuksen ja tutkimuksen tarpeisiin. Opetuksen ja tutkimuksen tarpeet määrittävät ensisijaisesti opetusmetsän käyttöä. Siellä voidaan tehdä monipuolisia metsänkäsittelykokeiluja, kuten uudistushakkuita ja harvennuksia. Opetusmetsä osoitetaan yleiskaavassa pääpiirteissään nykyisessä laajuudessaan kaavamerkinnällä maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU-1). Rajaus vastaa pääpiirteissään myös voimassa olevissa yleiskaavoissa esitettyä. Kaavamääräyksen mukaan merkinnällä on osoitettu metsätalouden, opetuksen, tutkimuksen ja ulkoilun monikäyttöalueet. Opetusmetsän osoittaminen kaavassa mahdollistaa osaltaan alueen käytön tulevaisuudessakin opetusmetsänä. Opetusmetsän käyttöä ohjataan sopimuksin.

Opetusmetsän alueelle osoitetaan kaavaratkaisussa myös luonnonsuojelualueiden aluevarauksia (SL-2). Ne ovat voimassa olevien yleiskaavojen ja/tai maakuntakaavan suojelualuevarausten mukaisia, eivätkä siten muuta opetusmetsän käyttömahdollisuuksia suhteessa nykytilanteeseen. Opetusmetsän alueelle osoitetaan voimassa olevien yleiskaavojen rajauksen mukaisesti olemassa oleva Evon leirialue (VR-1). Kaavamääräyksen mukaan merkinnällä on osoitettu ulkoilun ja leiritoiminnan sekä metsätalouden, opetuksen ja tutkimuksen monikäyttöalue. Olemassa olevan leirialueen osoittaminen voimassa olevan yleiskaavan mukaisesti ei muuta opetusmetsän käyttömahdollisuuksia suhteessa nykytilanteeseen.

Lisäksi opetusmetsän alueelle osoitetaan Evo-keskuksen ja Rautjärvien pohjoispuolelle matkailupalveluiden alueita (RM). Niiden yhteenlaskettu pinta-ala on n. 39 ha, mikä on hieman vähemmän kuin voimassa olevissa yleiskaavoissa matkailupalveluiden alueeksi osoitettujen alueiden pinta-ala Evo-keskuksen ympäristössä. Voimassa olevissa yleiskaavoissa matkailupalveluiden alueet kuitenkin painottuvat Rautjärvien eteläpuolelle,

11.11.2025

KO

kun nyt niiden painopiste on siirretty Rautjärvien pohjoispuolelle. Koska matkailupalveluiden aluevaraukset eivät pienennä opetusmetsän pinta-alaa suhteessa voimassa oleviin yleiskaavoihin, vaikutukset opetusmetsän käyttöön arvioidaan tältä osin melko vähäisiksi.

Opetusmetsän alue painottuu Evon kampuksen pohjois- ja itäpuolelle. Nykytilanteessa kampusalueen pohjoispuolella on mm. Hämeen ammattikoulun (HAMK) opetuskäytössä oleva taitorata. Opetuksen järjestämisen kannalta on tärkeää, että luonteva yhteys kampuksen pohjoispuolella oleviin opetusmetsän alueisiin säilyy niin, että opetusta on helppo antaa myös metsäympäristössä. Uusien matkailupalveluiden alueiden osoittaminen kampuksen pohjoispuolelle heikentää tätä yhteyttä. Haittaa on pyritty vähentämään yleiskaavassa seuraavaksi luetelluilla ratkaisuilla. Kaavaratkaisussa opetuksen toiminnallista yhteystarvetta kampukselta pohjoisen opetusmetsiin on tuettu osoittamalla olemassa olevat tiet pohjoiseen (Rahtijärven tie ja Rusthollinkankaan kiertävä ns. kaatopaikan lenkki). Kaavassa osoitetaan myös olemassa olevat ulkoilureitit, joita voidaan hyödyntää myös opetukseen ja sen vaatimiin siirtymiin. Lisäksi opetuksen tarvitsemaa toiminnallista yhteystarvetta korostetaan yleiskaavaratkaisussa osoittamalla yhteystarve omalla kaavamerkinnällään. Kaavamääräyksessä määrätään, että tarkemmassa suunnittelussa tulee huolehtia opetuksen kannalta sujuvan kulkuyhteyden säilymisestä kampuksen ja opetusmetsän pohjoisosien välillä.

Edellä on käsitelty yleiskaavassa osoitettujen matkailualueiden suoria vaikutuksia opetusmetsän käyttöön. Epäsuoria vaikutuksia opetusmetsän käyttömahdollisuuksiin voi syntyä pidemmällä aikavälillä, kun matkailualueiden toteutumisen myötä retkeily, ulkoilu ja muut vastaavat toiminnot lisääntyvät alueella. Tämä voi luoda painetta muuttaa metsänkäsittelytapoja opetusmetsän alueella, jolloin mahdollisuudet opettaa kaikenlaisia metsänkäsittelytapoja opetusmetsän alueella voivat heiketä.

Kaavaratkaisulla tuetaan opetusmetsän säilymistä alueella osoittamalla se kaavamerkinnällä maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU-1). Kaavamääräyksen mukaan merkinnällä on osoitettu metsätalouden, opetuksen, tutkimuksen ja ulkoilun monikäyttöalueet. Lisäksi on osoitettu nykyinen retkeilyalue (VR) nykyisessä laajuudessaan sekä nykyiset ulkoilu- ja retkeilyreitit, jotka osaltaan ohjaavat alueen retkeily- ja virkistyskäytön sijoittumista. Kaavoituksen keinoin ei kuitenkaan voida ohjata metsätalouden harjoittamista ja metsien käsittelyn tapaa alueella. Erilaisten metsänkäsittelytapojen hyväksyttävyyteen voidaan vaikuttaa mm. opastuksen keinoin ja tarjoamalla tietoa metsätalouden harjoittamisesta.

Evo on merkitykseltään vuodesta 1862 jatkuneen metsäopetuksen ja metsäntutkimuksen osalta Suomessa ainutlaatuinen. Missään muualla Suomessa ei ole yhtä pitkään jatkunutta, dokumentoitua kokeellista metsäntutkimustoimintaa. Tutkimukseen Evon aluetta käyttävät

HAMK:n lisäksi mm. Luke, Helsingin yliopisto, Suomen ympäristökeskus (SYKE), Ilmatieteenlaitos, Maanmittauslaitoksen paikkatietokeskus (FGI) ja Itä-Suomen yliopisto. Evo sisältyy yhdenmukaiseen ympäristönseurannan verkostoon.

Lukella on Evon alueella yhteensä 55 koemetsikköä ja useita tutkimuskäytössä olevia järviä ja lampia. Näistä 55 koemetsiköstä osa on varsinaisen retkeilyalueen ulkopuolella. Retkeilyalueen ulkopuolisia koemetsiköitä on lähinnä HAMK:n opetusmetsässä ja myös Hämeenlinnan kaupungin omistamalla Taruksen alueella, joka sijaitsee kaava-alueen koillispuolella. Osa koemetsikoista on seurantakokeita ja osa pitkäaikaisia käsittelykokeita. Helsingin yliopiston Lammin biologinen tutkimusasema käyttää myös Evon aluetta, muun muassa Kotisten aarnialuetta, tutkimuksessa ja koulutuksessa. Tutkimustoimintaa ei säädellä kaavoituksen keinoin, vaan tutkimuksesta laaditaan Metsähallituksen ja tutkimuslaitosten kesken sopimukset.

Kaavassa osoitetulla Evon retkeilyalueella (VR), Evon opetusmetsän alueella (MU-1) ja vesistöissä (W) tutkimustoiminta voi jatkua nykyiseen tapaan eikä kaavaratkaisulla aiheuteta muutoksia alueen tutkimuskäytön edellytyksiin.

Kaavassa osoitettujen matkailupalveluiden alueiden toteutumisen myötä kävijämäärät kaava-alueella kasvavat. Ihmisten liikkumista kaava-alueella voidaan ohjata mm. reitityksen ja opastuksen keinoin, mikä vähentää kävijämäärien kasvusta johtuvia mahdollisia haittoja tutkimusalueille.

Alueen matkailupalveluiden kehittämisellä voi olla myös opetus- ja tutkimuskäytölle positiivisia vaikutuksia lisääntyneen majoituskapasiteetin ja alueen elinvoimaisuuden kehittymisen myötä, jolloin myös alueen tutkimus- ja opetuskäyttö voi hyödyntää uusia palveluita ja saada nykyistä enemmän näkyvyyttä.

6 Yleiskaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja maakuntakaavaan

6.1 Yleiskaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on esitetty kaavaselostuksen kappaleessa 3.4.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT). Kaavaratkaisu ei ole ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa. Kaavaratkaisu tukee toimivaa yhdyskuntarakennetta, terveellistä ja turvallista elinympäristöä sekä luonnon ympäristöjen ja kulttuuriympäristöjen elinvoimaisuutta.

6.2 Yleiskaavan suhde maakuntakaavaan

Yleiskaavaratkaisu tukee voimassa olevan Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 toteuttamista ja on ratkaisultaan maakuntakaavan mukainen huomioiden maakuntakaavan yleispiirteisyyden. Kaavaratkaisulla edistetään maakuntakaavan mukaisesti luontomatkailun sekä matkailupalvelujen toiminta- ja kehittämisedellytyksiä alueella, turvataan luonnonsuojelualueiden säilyminen sekä huomioidaan maa- ja metsätalouden tarpeet alueella. Lisäksi kaavaratkaisulla edistetään virkistys-, retkeily- ja ulkoilumahdollisuuksia alueella.

Taulukko 13 Suunnittelualueelle osoitetut Kanta-Hämeen maakuntakaavan 2040 merkinnät ja merkintöjen huomioimen Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutoksessa ja laajennuksessa (oyk ja oykm 9531).

Maakuntakaavan merkintä	Huomioiminen yleiskaavassa
luontomatkailun kehittämisen kohdealue	Yleiskaavassa osoitetaan Evon retkeilyalue ja Evon opetusmetsä kutakuinkin nykyisessä laajuudessaan sekä matkailupalveluiden alueita, jotka tukevat retkeily-, ulkoilu- ja virkistyskäytön kehittämistä tarjoten lisää yöpymismahdollisuuksia alueella. Alueet tukevat myös erilaisten matkailupalveluiden sijoittumista ja toimintamahdollisuuksia alueella.
virkistys-, retkeily- tai ulkoilualue (V)	Maakuntakaavassa osoitettu virkistys-, retkeily- tai ulkoilualue on huomioitu yleiskaavassa osoittamalla se joko Evon retkeilyalueena (VR) tai Evon opetusmetsään kuuluvana alueena (MU-1).
maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU)	Maakuntakaavassa osoitetaan Evon opetusmetsä osittain maa- ja metsätalousvaltainen alueena, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta. Yleiskaavassa opetusmetsän alue osoitetaan maakuntakaavaa selvästi laajempaan alueeseen pääpiirteissään opetusmetsäsopimuksen mukaisella rajauksella.

Maakuntakaavan merkintä**Huomioiminen yleiskaavassa****luonnonsuojelualue (SL)**

Yleiskaavassa osoitetaan maakuntakaavan mukaisesti jo perustetut luonnonsuojelualueet SL-1 kaavamerkinnällä. Yleiskaavassa osoitetaan SL-2 kaavamerkinnällä perustettavaksi tarkoitetut luonnonsuojelualueet valtion mailta. Maakuntakaavasta poiketen Niemisjärventien varren kahta maakuntakaavassa osoitettua suojelualueutta, Latvajärven kaakkoispuolista suojelualueutta ja Silmäjärveä ei osoiteta yleiskaavassa suojelualueina. Kyseiset, aiemmat luonnonsuojelualuevaraukset pohjautuvat Evon Natura 2000-alueen luontotyyppeihin. Evon alueella on laadittu Natura-luontotyyppiselvitys (2023), jossa luontotyytit ja niiden aluerajaukset ovat tarkentuneet eivätkä vanhat rajaukset enää kaikilta osin pidä paikkaansa. Kyseiset alueet sijoittuvat Metsähallituksen Metsätalouden liiketoiminta-alueelle ja ne on huomioitu alue-ekologisessa verkostossa käytön ulkopuolisina alueina. Kyseisiä alueita ei ole tarkoitus perustaa luonnonsuojelualueiksi, vaan niitä koskevat luontoarvot turvataan Metsähallituksen ympäristöoppaan mukaisen alue-ekologisen suunnittelun ja Natura-alueen suojelumääräysten kautta.

maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY)

Maakuntakaavassa osoitettu maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja, on osoitettu yleiskaavassa maakuntakaavan mukaisesti.

Maakuntakaavan merkintä**Huomioiminen yleiskaavassa**

matkailupalvelujen alueet (RM)

Maakuntakaavassa osoitetaan laaja matkailupalveluiden alue kantatien varteen Evo-keskuksen ja Rautjärvien länsipuolelle. Tämän maakuntakaavassa osoitetun matkailupalveluiden alueen pohjoisosa osoitetaan matkailupalveluiden alueena myös yleiskaavassa. Eteläosa osoitetaan yleiskaavassa opetusmetsän alueena (MU-1). Yleiskaavassa osoitetaan Evo-keskuksen ja Rautjärvien pohjoispuolelle matkailupalveluiden alue, joka sijoittuu maakuntakaavassa osoitetulle virkistys-, retkeily- tai ulkoilualueelle (V).

Yleiskaavassa osoitetaan maakuntakaavan mukainen matkailupalveluiden alue Iso Ruuhijärven rannalle.

Maakuntakaavassa osoitettua laajaa matkailupalveluiden aluetta Hokajärven ympäristössä ei osoiteta yleiskaavassa. Yleiskaavalla mahdollistetaan alueella olevan Hokajärven kämpän kehittäminen matkailupalveluiden näkökulmasta.

Maakuntakaavasta poiketen yleiskaavassa osoitetaan matkailupalveluiden alueita myös Latvajärven, Niemisjärvien ja Kalliojärven yhteyteen. Latvajärven alue on voimassa olevan yleiskaavan mukainen ja alue on osittain toteutunut. Myös Niemisjärvillä on olemassa olevia matkailupalveluita. Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa niiden laajentamisen ja kehittämisen. Kalliojärvelle osoitetaan uusi matkailupalveluiden alue. Voimassa oleva yleiskaava kuitenkin mahdollistaa alueen osittaisen rakentamisen retkeilykäyttöön.

Lisäksi yleiskaavassa osoitetaan olemassa olevia, melko pienialaisia matkailupalveluiden alueita, joita ei ole osoitettu maakuntakaavassa. Osa näistä alueista sijoittuu maakuntakaavan virkistys-, retkeily- tai ulkoilualueelle (V), osa palvelujen alueelle (P).

Maakuntakaavan merkintä**Huomioiminen yleiskaavassa**

palvelujen alue (P)

Maakuntakaavassa osoitetaan Evo-keskuksen alue palvelujen alueena. Maakuntakaavan aluerajaus kattaa Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) Evon kampusalueen, sen yhteydessä olevan asutuksen ja lähivirkistysalueet ja jonkin verran laajenemisaluetta. Yleiskaavassa alue osoitetaan julkisten palvelujen ja hallinnon alueena (PY) ja kyläalueena (AT). Yleiskaavassa osoitettu aluerajaus on etelässä selvästi pienempi kuin mitä maakuntakaavassa osoitetaan. Maakuntakaavassa osoitetaan palvelujen alueena myös entisen riistantutkimuslaitoksen alue Kaitalammin ja Ylisen Rautjärven välissä sekä entinen Evon kalantutkimusasema Majajoen varrella. Ne osoitetaan yleiskaavassa alueilla olevien nykyisten toimintojen mukaan matkailupalveluiden alueina.

pohjavesialueet (pv)

Pohjavesialueet osoitetaan ja huomioidaan yleiskaavassa.

Natura 2000 -alueet (nat)

Natura 2000 -alue osoitetaan ja huomioidaan yleiskaavassa.

arvokkaat geologiset
harjumuodostelmat (ge)

Maakuntakaavassa osoitetuista arvokkaista geologisista harjumuodostelmista osoitetaan Syrjänharju. Lisäksi maakuntakaavassa on osoitettu Onkimakankaan alue arvokkaana geologisena harjumuodostumana. Yleiskaavassa alue osoitetaan pääasiassa Evon opetusmetsän alueena (MU-1). Alueen luoteisreuna osoitetaan matkailupalveluiden alueeksi yleiskaavassa.

merkittävät maisema-alueet

Merkittävät maisema-alueet osoitetaan ja huomioidaan yleiskaavassa.

rakennetut kulttuuriympäristöt

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt osoitetaan ja huomioidaan yleiskaavassa.

Maakuntakaavan merkintä**Huomioiminen yleiskaavassa**

tieliikenteen yhteystarve

Maakuntakaavassa on osoitettu tieliikenteen yhteystarve Evo-keskuksen pohjoispuolelle Rusthollin kankaan läpi Opistontieltä Rahtijärven tielle. Yhteystarvetta ei osoiteta yleiskaavassa.

Maakuntakaavassa on osoitettu tieliikenteen yhteystarve Niemisjärviltä länteen kaava-alueen ulkopuolelle Porraskoskentielle. Yleiskaavassa osoitetaan Niemisjärventie tärkeänä yksityistienä ja huomioidaan näin yhteystarve.

tiet

Maakuntakaavassa osoitettu tieverkko on huomioitu yleiskaavassa.

ulkoilureitit

Yleiskaavassa osoitetaan maakuntakaavasta poiketen vain toteutunut retkeily- ja ulkoilureitistö. Lisäksi osoitetaan ulkoilureitin yhteystarve Mustajärviltä Iso Ruuhijärven kautta Niemisjärville. Yleiskaavan määräykset Evon retkeilyalueen (VR) ja Evon opetusmetsän (MU-1) alueella mahdollistavat retkeilyreittien rakentamisen alueelle. Reititystä ei suunnitella yleiskaavatyön yhteydessä.

6.3 Suhde Hämeenlinnan kaupungin strategiaan

Hämeenlinnan kaupunkistrategia on hyväksytty valtuustossa 6.10.2025 § 127. Kaupungin strategian tavoitteena on houkutteleva ja menestyvä kasvukaupunki 2030, joka koostuu seuraavista tavoitteista:

- Turvallisuuden edelläkävijä
- Joustava kumppani yrityksille
- Kiinnostava ja elävä kaupunkikeskusta
- Houkutteleva kotikaupunki lapsiperheille
- Uudistuva kulttuurikaupunki

Strategian toimeenpanossa korostuvat taloudellinen, ekologinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys.

Kaavaratkaisu tukee näiltä osin strategian toteuttamista.

Strategiaan on listattu seuraavat elinvoimaa tukevat strategiset kehityshankkeet, joista kaksi viimeisintä koskee kaava-aluetta:

- Elinkeinoalue MORE,
- keskustan kehittäminen ja HAMKin kiinteistöratkaisut ovat hankkeita, jotka yhdessä lisäävät kaupungin vetovoimaa,
- edistetään Evon tiedekansallispuiston perustamista.

Evon retkeilyalueen osayleiskaavan muutos ja laajennus (oyk ja oykm 9531) tukee HAMK:n Evon kampuksen kehittämismahdollisuuksia ja metsäopetuksen jatkamista Evolla.

Evon tiedekansallispuiston perustamisesta on käyty viimevuosina keskustelua. Kansallispuistot perustetaan erityislaille ja asiaa hallinnoi ympäristöministeriö. Kansallispuistojen perustamista ei voida ratkaista kaavoituksella. Yleiskaavan päivitys ja laajennus ei estä kansallispuiston perustamista, mikäli siitä tehdään myöhemmin päätös.

7 Osayleiskaavan toteuttaminen

Osayleiskaavaa voidaan lähteä toteuttamaan heti sen saatua lainvoiman.

Osayleiskaavassa osoitetut kyläalueet (AT, AT/s), loma-asuntoalueet (RA), matkailupalveluiden alueet (RM, RM-1, RM-2, RM-2/s) sekä julkisten palvelujen ja hallinnon alueet (PY, PY/s) on tarkoitettu asemakaavoitettaviksi. Matkailupalveluiden alueilla (RM, RM-1, RM-2, RM-2/s) ja retkeily- ja ulkoilualueilla (VR-2) on mahdollista toteuttaa olemassa olevan rakentamisen yhteyteen ilman asemakaavaa pienimuotoista alueille soveltuvaa rakentamista.

Kaavamerkinnällä RA-1 on osoitettu aiemmissa kaavoissa osoitetut toteutuneet ja vielä toteutumattomat loma-asuntojen pihapiirit. RA-1-alueella voidaan myöntää rakennuslupa osayleiskaavan perusteella MRL 72 §:n mukaisesti kaavassa osoitetuille rakennuspaikoille. Luku RA-1-merkinnän yhteydessä kauttaviivan jälkeen osoittaa rakennuspaikkojen enimmäismäärän alueella.

8 Yhteystiedot

Erikseen tiedotettavina kaavan nähtävilläoloaikoina palaute tulee osoittaa Kaupunkirakennelautakunnalle ja lähettää postitse osoitteella:

Hämeenlinnan kaupunki / kaupunkirakenne

Wetterhoffinkatu 2,

13100 HÄMEENLINNA

tai sähköpostitse Kaupunkirakenteen kirjaamoon kaupunkirakenne@hameenlinna.fi.

Palautteeseen tulee liittää kaavan diaarinumero HML/4984/10.02.02/2024.

KAAVAN LAATIJA

FCG

Hatanpääkatu 1 A,

33900 Tampere

Arkkitehti SAFA Minttu Kervinen, YKS-548

+358 44 298 2171

minttu.kervinen@fcg.fi

Hämeenlinnan kaupunki

Wetterhoffinkatu 2, 2. krs,

13100 Hämeenlinna

Yleiskaavasuunnittelija Katja Ojala

+358 50 509 0745

katja.s.ojala@hameenlinna.fi

Metsähallitus

Vankanlähde 7,

13100 Hämeenlinna

Alueidenkäytön johtava asiantuntija Ida Montell

+358 40 5122480

ida.montell@metsa.fi